
NAZIONALE
BIBLIOTECA
CENTRALE V. E. II
8
56
C
4
ROMA

PRAXIS

SACRAMENTI POENITENTIAE

Auctore

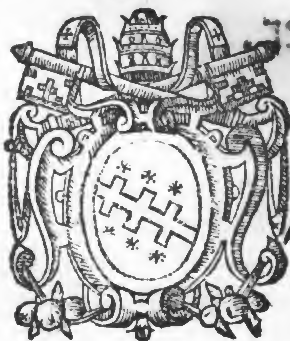
REVERENDISS. D.

THOMA ZEROLA

BENEVENTANO

EPISCOPO

MINORENSI

Cornelio Francescucci

Cum Priuilegio, & Superiorum permissu.

ROMAE

Ex Typographia Gulielmi Facciotti.

M. D. CXVII.

Ad instantiam Bernardini Beccari.

VIDIT & approbauit Frater Petrus Ioannes Saragosa Magister.

ILLVSTRISS. AC REVERENDISS.

CINTHIO ALDOBRANDINO

TITVLI S. GEORGII
S. R. E. CARDINALI

SANCTIS. D. N. D. CLEMENTIS
VIIIj. Pont. Max. nepoti optimo, omnium bonarum artium cultorum amatori, tutelarique.

THOMAS ZEROLA BENEVENTANVS
Episcopus Minorensis, interminabilem cum eodem summo Pontifice felicitatem.

DICAVI anno elapso S. D. N. Auunculo tuo Praxim meam Episcopalem, & hâc Praxim Sacramenti Pœnitentiæ tibi dicandam, offerendamque ratus sum, ne coram tanto Principe vacuus apparerem, cuius adiumento, fauoreque apud Sanctissimum D. N. nuper ad Minorensem Episcopatum assumptus sum, munus quamuis tuæ celsitudinis non condignum, legendum tamen, ocij cum aliquid nactus eris, aut ve-

 reor,

INDEX CAPITVM.

De

De multiplici pœnitentia. *Caput I.*

RIMO queritur quotuplex est pœnitentia? respondetur, quod multiplex.

Prima, quæ dicitur irrisoria, de qua Isidor. lib. 2. de summo bono. cap. 16. & habetur in cap. irrisor. de pœn. dist. 3. & ista est quando pœnitens licet sua peccata confiteatur, tamen non habet animum abstinendi in posterum à peccatis. hic enim videtur velle Deum irridere, & Deus non irridetur ad Rom. 6. prout simile dicit de oratione Chrysost. hom. 15. super c. 6. Matth. vnde merito in d. c. cani ad vomitum redeunti comparatur. & ista confessio, siue pœnitentia est reiteranda, quia deficit ei pars essentialis, nempe vera contritio, siue propositum cauendi in futurum. cap. peccati venia. de regul. iur. lib. 6. iuxta illud Ioan. cap. 5. de paralytico, Vade, & amplius noli

peccare, ne deterius, &c. Nauar. cap. 9. cum allegatis.

Secunda est pœnitẽtia inanis, de qua August. lib. soliloq. & habetur in cap. inanis. ead. dist. & est quando pœnitens, vix confessus sua peccata, paucis lapsis diebus, vel (quod lugendum est) horis, redit ad eadem, vnde ibi bene dicitur, nihil prosunt lamenta, si replicantur peccata, diciturq. inanis, quia caret fructu pœnitentiæ, qui est amicitia Dei, sed ista confessio, sic facta, non esset reiteranda, si tempore confessionis pœnitens habuit verum animum abstinendi, auferendo peccatorum occasiones, prout dicam inferius. cap. 25. q. 14. dicitur etiam inanis, & infructuosa propter peccatum statim continuatũ, quo peccator caret continuatione gratiæ Dei, fitq. magis deperditus, vt mercator tendẽs ad emporium lucrandi causa, & ibi capitale simul cum lucro deperdit. vide tex. & gloss. in c. fin. ead. dist. Host. in summa. tit. de pœnit. & remiss. nu. 1.

Tertia potest dici pœnitentia coacta, (si ita licet loqui) de qua in cap. omnis vtriusque sexus. de pœnit. & remiss. vocamus

camus eam coactam, non quia Ecclesia Dei aliquem cogat irrationabiliter, cum omnia suauiter disponat, sed quia multi, aut raro, aut vix sua peccata confiterentur semel in anno, nisi hoc salubri præcepto impellerentur, & potius formidine pœnę, quàm virtutis amore, con cõfitentur sua peccata absque vera contritione, quia in tex. dicitur, Et viuus ab Ecclesia arceatur, & mortuus ecclesiastica careat sepultura, & in multis cathedralibus ponitur excommunicatio latæ sententiæ, vel aliæ pœnæ in nõ con fitentes, & non communicantes tempore Paschæ. de hac Aug. lib. de pœnitentia c. 17. & habetur in c. nullus. de pœn. d. 7. vbi dicitur arbitrij voluntatẽ quærit Deus, vt deleri possint cõmissa, non necessitatem, sed charitatem, non timorem, sed amorem, quia non in solo timore viuit homo: & inter cæteras conditiones confessionis est illa, quæ dicitur Libens, hoc est, voluntaria, vt fiat præcipue propter Deum, vide Syluest. ver, confessio 1. §. 1. Nauarr. c. 2. nu. 5. Arist. 8. ethic. c. 14. Isid. lib. 2. cap. 2. de summo bono Tertull. lib. ad Scapulam Syman. de

catholicis institutionibus tit. 29.nu. 54.
Quarta est pęnitentia serotina, id est, tarda, & est quando aliquē in fine vitę poenitet, de hac habetur in cap. nemo. de pęnit.dist. 7. S. Thom. in 4.sent.dist. 20.q.1.art.1.quæstiunc.2. Luc.cap.22.de latrone.Ezech.c.18.August.loco cit,vbi dicit,hanc pęnitentiam esse satis dubiā, cum videtur potius fieri timore gehennæ, quàm amore Dei, & zelo salutis,de hac vide Syluest. in aurea rosa. casu 62. cap.fin.de pęnit.dist.7.ratio est,quia videtur carere vera contritione, vnde in moriente nō est satis tuta,in reuiuiscente reiteranda, si solum fieret timore pęnæ, & non propter offensam Dei, secus vero si verā haberet cōtritionem, quod probant auctoritates superius allegatæ, vide cap.Iudas.& cap.sceleratior, de pęnit.dist.3.S.Thom.3.par.q.86. art. 1. c. si quis autem. de pęnit.dist.7. S.Tho. 1.2. q.6.art.1. Nauarr. cap.1.nu. 11.& c.vlt. §.quod quamuis. nu.14.de pęnit. dist. 7. vbi dicit, quòd qui iustitiantur, vel vltimo supplicio condemnantur non satis securi sunt de eorum salnte,propter malos habitus diu acquisitos, quia ab ex-
tremo

tremo ad extremum, difficilis eſt tranſitus.

Quinta eſt pęnitentia infernalis, ſeu damnatorum, de qua Sapien.c.5.dicentes intra ſe pęnitentiam agentes, &c. & iſta eſt omnino infructuoſa, vt patebit inferius cap.7.q.16.uide Scotum 4. ſent, diſt.17.q.1.ar.3.

Sexta eſt pęnitentia publica,& ſollemnis,de qua in cap.pœnitentes.& in cap. in căpite. 50.diſt.& hæc hodie, aut parũ aut nullo pacto eſt in vſu, refrigeſcente charitate, & ſuperabundante malitia, & inobedientia pęnitentium,immo potius peccatorum erga veram diſciplinam, ſacrorum canonum, & Eccleſiæ prælatos, vt tempore D. Ambroſij,& Theodoſ. Imperatoris, vide Hiſtoriam tripar. lib.9. c.30. licet hodie improprie dicatur ſollemnis pęnitentia,quando aliquis inuitus ad pœnitentiam agendam mittitur ad monaſterium. cap.ſi ille.50.diſt.addit Mart. Abb. in Hoſt. in ſum. tit.de pęnit. & remiſs.nu.2.§.quot.

Septima eſt pœnitentia publica ſolum, de qua in cap. 1.de de pęnit.& remiſs. 1.Timot.cap.5.concil.Triden.ſeſſ.

24.c.

24. c. 8. de refor. & ista solet imponi ab Episcopo ob aliquod peccatum publicum, puta ob blasphemiam Dei benedicti, vel Sanctorum insignium, vel hæreticalem, vel detentionem infantulorum in lecto ante annum expletum, vel aliquod huiusmodi, prout dixi in praxi mea episcopali, in verbo pęnitentia. §. 1. vide Nauar. c.8. nu. 10. notab. 11. quã non debent imponere cõfessarij, ne frangatur saltem indirecte sigillum cõfessionis, prout dicam inferius cap. 20. per totum, & cap. 25. q. 11. nisi accedat consensus pęnitentis, facultas episcopi, & grauitas, seu qualitas peccati, sed quando non esset tale periculum, posset confessarius imponere publicam pęnitentiam puta peregrinationis, & alia huiusmodi D. Antoninus 3. par. tit. 14. cap. 16. §. vlt. Syman. de cathol. instit. tit. 8. §. 10. & tit. 47. quasi per totum. & alias, nec clericis potest imponi pęnitẽtia sollemnis, vel publica, cap. alienum. 50. dist. & cap. vlt. 26. quæst. 6. Inno. in Rub. de pęnit. & remiss.

Octaua est pęnitentia sacramentalis. de qua in cap. 1. & 3. de pęn. dist. 3. & ista

est

est vnum de Sacramentis ecclesiæ. conc. Trid. sess. 14. c. 1. & concil. Flor. & Theologi in quarto sententiarum à distin. 14. vsque ad 22.

Nona dicitur pęnitentia voluntaria, de qua Dauid psal. 53. dicit: Voluntarie sacrificabo tibi, vbi loquebatur de sacrificio cordis, seu pęnitentiæ, vt ibi exponit August. & ipsemet Dauid se ipsum declarans psal. 50. ait: Sacrificium Deo spiritus contribulatus, ita exponit etiã S. Tho. 3. par. quæst. 55. art. 4. in sed contra. & Sot. 4. sent. dist. 14. q. 2. art. 2. in fin. & ista est eorum pęnitentia, quos pęnitet sæpius suorum delictorum, frequenter confitendo sua peccata, plus quàm semel in anno, & isti videntur vere de offensa Dei dolere, non timore censurarum ecclesiasticarum, vel aliquorum respectuum humanorum, sed vere zelo salutis. vide Hostien. in summa tit. de pęniten. & remiss. vers. voluntaria. nu. 12. Syluest. & Nauarr. locis citatis num. 33. notab. 15.

De

De pœnitentia specialiter. Cap. II.

SEcundo quæritur, quot modis sumatur hoc nomen pœnitentiæ? Respondetur, quòd regula illa logicalis, in 1. poster. est in ore omnium, vbi dicitur aliquid duplici via posse sciri, quoad quid nominis, & quoad quid rei, quoad quid nominis sumitur primo improprie, & vt sic etiam Deo tribuitur hoc nomen pęnitentiæ Genes. cap. 6. primo Reg. cap. 15. Psal. 109. Hierem. cap. 18. quibus in locis dicitur Deũ pœnitere, quia facit id, quod facere solent homines pęnitẽtes: sicut enim pęnitentes mutare solent cõsilium, ita & Deus illud mutare videtur secundum effectum, iuxta illud Ambrosij in Luc. cap. 1. vbi dicit Deus nouit mutare sententiam, &c.

Secundo sumitur pro dolore, quo afficimur, aut propter factum nostrum, aut alienum; ita Aug. lib. de vera, & fal. pęni.

Tertio sumitur pro virtute morali, & tũc significat dolorem internum animi, quo peccata commissa detestamur.

Quarto sumitur pro operibus externis, quæ istũ animi dolorẽ indicant, vt ieiu-

ieiunia,eleemosynæ,& alia opera bona.

Quinto sumitur pro signo externo instituto à Christo ad remissionem peccatorum, quòd complectitur actus pęnitentiæ,& sacerdotis, & hoc vltimo modo sumitur pro sacramento.

Tertio quæritur, quid significet hoc nomen pęnitentiæ, & vnde dicatur? respondetur, quod significat pęnæ tenentiam,id est tenere pœnam,seu angustias, seu cruciatus pro offensa Dei, & dicitur à pęnitendo,quia in eo homo generaliter, & particulariter,dolet se fecisse aliquid, iam ā se factum, ita August.de vera, & falsa pęnitentia. & habetur in cap. pęnitentia, il 2.de pęnit. dist. 3. vbi ait, quòd pęnitentia est quędā dolentis vindicta, puniens in se vlciscendo, quod commisit peccando.

Quarto quæritur, quot modis accipiatur pęnitentia, prout facit ad nostrum propositum? respondetur primo pro virtute, & sic est contritio. Secundo pro vno ex septem sacramentis ecclesiæ, id est, pro aggregato trium partium, scilicet contritionis, confessionis,& satisfactionis. Tertio pro pęnitentia,seu satisfa-

tisfactione, siue restitutione iniuncta à confessario pœnitenti. vulgo enim solemus dicere, confessarius imposuit mihi hanc, vel illam pęnitentiam, & multis in locis habetur de pęnitentijs iniunctis. ita Syluest. in verbo pęnitentia, initio.

Quinto quæritur, quid sit pęnitentia quo ad quid rei? respōdetur ex Ambr. in serm. de quadrag. & habetur in cap. pęnitentia, de pęnitent. dist. 1. vbi dicit: Pęnitentia est præterita peccata plangere, & plangendo iterum non committere, hanc definit etiam Augustinus loco cit. cap. 8. & habetur in cap. pęnitentia. ead. dist. item Hieron. & alij, quos breuitatis causa omisimus.

Sexto quæritur, vtrum hoc sacramentum sit de necessitate salutis? respondetur, quòd hoc potest dupliciter considerari primo necessitate absoluta, & hoc modo non est necessarium: Deus enim non alligauit suam potentiam sacramentis, vt patet vulgatis necessitate suppositionis. & tunc dico, quòd hoc sacramentum est necessarium necessitate etiā medij, & præcepti, supposito enim peccato, homo habet necesse dolere de illo, &

& habe-

& habere ſaltem votum confeſſionis ſacramẽtalis, ſi vult ſaluari, & qui poteſt, & non confitetur in articulo mortis, vel ſemel in anno, faceret contra præceptũ diuinum, & humanum, & hoc medio tenditur ad patriam, Matt.3. Niſi pęnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis. vide Sot.4. ſent. diſt.5.q.vnica art. 1. & d. 8.q. 1.art.3.

Septimo quæritur, vtrum hoc ſacramentum ſit ſufficiens remedium pro omnibus peccatis? reſpondetur, quòd ſic, Matth.cap.7. Agite pœnitentiam, appropinquauit enim regnum cælorum. ſi ergo pœnitentia dat aditum ad regnum cælorum, ergo delet omnia peccata, ſed quia multæ auctoritates ſcripturæ videtur abnuere oppoſitum, puta Matth. c. 12. Eſt peccatum in Spiritum ſanctum, &c. & alia loca, quæ breuitatis cauſa omittuntur? reſpondetur, quòd intelliguntur de finali impœnitentia, ita Aug. loco cit. c.4. Ambroſ. de pęnit. c. 7. nam omne peccatum eſt remiſſibile per verã pœnitentiam. Nauar. in cap. ſi ſacerdos. de pęnit. diſt. 6.

Octauo quæritur, vtrum in omni lege

fuerit

fuerit pęnitentia? respondetur, quòd sic. patet Iob cap. 1. & cap. vlt. concil. Trid. sess. 14. cap. 1. non vt sacramentum, sed vt actus virtutis, ad placandam irã Dei, vt remedium pro peccatis, licet fuerint etiam quædam signa externa, puta sacrificia, &c. similiter in lege scripta, patet conc. Trid. loco cit. & Florent. cum aliis vulgatis.

Nono quæritur, vtrum pęnitentia sit virtus? respondetur, quòd non solum est virtus, sed actus virtutis. conc. Trident. loco cit. c. 4. & est specialis virtus, patet, nam peccata contrariantur virtutibus, pęnitẽtia excludit peccata. ergo, &c. vnde Poeta Lyricus ait: Virtus est vitium fugere, & ista virtus vtitur quinque actibus ad expellenda peccata, vt ait Aug. loco citato. Primus actus est dolere de peccatis. Secundus actus est confessio pę nitentis. Tertius actus, summissio pęnitentis. Quartus propositum emendandi vitam. Qnintus, propositum satisfaciendi, & sic ista virtus pertinet ad iustitiam vindicatiuam, & in ea sacerdos interuenit vt iudex, pœnitens, vt reus. Chrysost. hom. 9. in epist. ad Heb. Ioan.

de

de Bassolis in 4, sent. dist. 14. q. 2. art. 11. Sot. loco cit. vide inferius cap. 22. q. 8. vbi habes forum pęnitentiæ habere symbolũ cnm foro iudiciali exteriori, vide Syman. de cathol. instit. tit 47. §. 5..

Decimo quæritur, pęnitentia vnde habet principium ab amore, vel à timore? respondetur, quòd habitus pęnitentiæ immediate infunditur à Deo, sine nobis principaliter operante, non tamen sine nobis dispositiue cooperantibus, per actus nostros, qui sunt sex, primus actus fidei, secundus timoris seruilis, quo quis timore suppliciorum inferni, vel pęnæ temporalis retrahitur à peccato. tertius est actus spei, quartus charitatis, quintus timoris filialis, quo Deum, tamquam patrem veneramur, sextus est dolor de peccatis propter recõciliationem cum ipso Deo, & sic pęnitentia procedit à timore seruili, tamquam à primo principio, sed tamquam à proximo principio oritur ex charitate. vide concil. Trid. loco cit. cap. de contrit. & sess. 6. inferius c. 8. q. 21.

Vndecimo quæritur, vtrũ peccata possint remitti absque pęnitentia? respõdetur primo, quòd de lege ordinaria, peccatum

mortale; non remittitur absque pęnitentiæ virtute, istud est de fide. Hier.c.18. Ni si impius egerit,&c. Zacch.cap.1. Conuertimini, &c. cap.non omnes,& c.nō potest. de pœnit.dist.1. Dico secundo, quando habita sufficienti examinatione suæ cōscientiæ, peccata non occurrunt memoriæ, tūc possunt homini remitti peccata per actum charitatis, sine pœnitentia formali, probatur nullus tenetur dolere, nisi de mortali, sed facta diligenti, ac sufficienti indagine, nullum mortale occurrit, ergo non tenetur de illo formaliter seu actualiter dolere. Dico tertio secus si defecerit diligens examinatio, quia tunc non remitteretur, per solum actum charitatis, & hoc videtur satis consonum sac.conc. Trid.sess.6.c.6. vbi in adultis baptizandis, ait requiri odium peccatorum. vide Scot.4.sen.d.14.q.1.ar.10. & Sot.4.sent. d.1.q.15.art.2.

Duodecimo quæritur, vtrum per martyrium remittatur peccatum, absque pęnitentia? respondetur primo quòd quando in homine adesset conscientia peccati mortalis,& adesset cōmoditas dolendi de illo, & confitendi, tunc teneretur, & do-

lere,

lere,& confiteri ita D.Aug.lib.4.de bapt. c.21.Dico secundo si vero tanta esset atrocitas tormentorum, vel adeo violenter raperetur ad martyrium,adeo quòd non esset commoditas,seu spatium dolendi, & confitendi,tunc virtute martyrij ille consequeretur peccatorum remissionẽ, probatur ex eccellentia martyrij Ioan. c. 15. maiorẽ hac dilectionẽ nemo habet &c. Vide Medi.c.de penit.q.2. Nauar.c.1.n.10.& Aug.de sancto Cypriano epis. ac mart.ait, quòd falce martyrij amputauit hæresim.

Decimotertio, vtrum in adulto baptizando habente peccatum mortale,est necessarius aliquis dolor, siue odium, seu detestatio peccatorum? respõdetur,quòd sic, probatur ex conc. lo. cit.& D.Aug. ad Petr. diac. & habetur in c. firmissime de consecrat.d.4.Nauar.lo.cit.nu.39.

Decimoquarto quæritur, Vtrum Deus de potentia absoluta posset remittere peccata, absque pœnitentia? respondetur quòd probabilis est sentẽtia Scoti asserentis quod sic,quam etiam tenet Bon.4. sen. d.18. q.1. ar.2. ad 3.Ricc. ibi q.1. Cartus. ibi d.1.& alij,quod probant multis rationibus, quas omittimus breuitatis causa.

Decimoquinto quęritur vtrum vnũ peccatũ possit remitti, absq; alio? respondetur quòd non loquendo de mortalibus probatur Ioan. c. 20. totum hominẽ sanum fecit in sabbato, & Deus vel remitti totum, vel nihil, & impium est à Deo dimidiam sperare salutem, ita Aug. in cap. sunt plures. de pęn. dis. 3. Dico secundo nec vnum veniale absque mortali, probatur quia nulla remissio peccati fit in homine, nisi actus eius sit acceptus Deo, sed nullus actus hominis existẽtis in peccato mortali est gratus Deo ergo &c. eccles. c. 34. præterea quia omnia peccata mortalia habent connexionẽ ex parte auersionis D. Tho. & D. Ant. 3. p. tit. 14. c. 16. & Sot. 4. sen. d. 15. q. 1. art. 4. Dico tertio, ꝙ vnũ veniale potest remitti sine altero. Dico quarto ꝙ Nauar. in c. de quotidianis. n. 11. de pęn. dis. 3. & in cap. 1. §. sacerdos. n. 27. & infra de p. d. 6. & in principio n. 48. tenet cũ Aug. de Ancona posse remitti veniale absque mortali, quod nõ longe est à probabilitate, cũ non habeant connexionem ad inuicem, & in remissione venialis peccati, non requiratur infusio gratiæ, neque augmentum ipsius vt habetur inferius q. 18.

Decimo-

Decimosexto, Vtrum remissa culpa, remaneat reatus pęnæ? respondetur primo, quòd non semper remissa culpa, remittitur tota pęna, probatur ad Rom. cap. 6. Genes. cap. 5. 2. Reg. cap. 12. Dico secundo, quòd remissa culpa mortali remanent peccatorum reliquiæ, sed debilitatę, quæ sunt prauæ illæ dispositiones, quæ ex frequentatis actibus remanent in anima nostra. concil. Trid. loco cit. cap. 8. cap. 2. de extrema vnct. D. Ant. loco cit. vide Orig. homil. 8. super Leuit. hinc fit confessum sua peccata semel in anno in extremo hebdomadæ sanctæ, non esse admittendum statim ad communionem, nisi præuia reconciliatione post cõfessionem: ratio est, quia remanent reliquiæ peccatorum. Ioan. de Bassolis 4. sent. dist. 14. q. 2. art. 1. D. Thom. 3. par. q. 87. art. 5. in corpore. Sot. loco cit. dist. 15. q. 1. ar. 5. Angel. verbo Eucharistia 3. nu. 37. in fine. Nauar. cap. 21. num. 45. & nemo repente fit bonus. Ioan. Chrysost. homil. 87. in varia loca Matthæi. & multa alia, quæ coaceruat Syman. de cath. institut. tit. 50. §. 16.

Decimoseptimo quæritur, vtrum Deus deserat aliquem in hac vita, ita vt pęni-

tere non possit, & videtur, quòd sic, secundum Machab. cap. 9. de Antiocho, ad Hebræos cap. 12. de Esau Hier. cap. 5. de Babilo. Amos cap. 1. super tribus scelcribus, & alia? respondetur primo multos recentiorum, vt Abulensem cap. 4. super Exodo q. 12. & cap. 9. q. 12. Roffens. art. 36. contra Lut. & nonnullos alios tenere, Deum aliquando subtrahere auxilium efficax viatori propter aliqua commissa scelera, in quę incidit. ita vt talis viator nõ conuertatur. Dico secũdo, quòd Deus benedictus, qui dicitur pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, omnibus confert auxilium sufficiens ad iustificationem, probatur Ioan. cap. 1. Illuminat omnem hominem, &c. 1. ad Timot. cap. 2. Vult homines saluos fieri, & alijs vulgatis, ad loca opposita scripturæ, respondetur intelligi de ficta, & non de vera pęnitentia, vel comminatorie Ioan. cap. 5. canonica prima.

Decimooctauo quæritur, Vtrum ad remissionem peccatorum venialium, sit necessatia pęnitentia? respondetur, quòd non pęnitentia actualis, sed sufficit primo pęnitentia virtualis D. August. in Euchar, cap. 71. & habetur in cap. de quotidianis,

de pęn.

de pęnit. dist. 3. vbi dicit in quotidianis, & leuibus sufficere orationem illam fideliũ, nempe Pater noster, &c. Secundo remittũntur per actum feruentem charitatis. Tertio per quoduis opus bonũ Caiet. sed non per opus nostrũ de condigno, sed per meritum Christi, Petr. Sot. lect. 18. Quarto remittuntur in purgatorio per ardentem charitatem, quæ durat in anima toto illo tempore, quo est in purgatorio. D. Thom. q. 7. de malo. art. 12. in corp. & in responsione, vel vt alij dicũnt, ibi remittuntur per pęnitentiam illam, quam anima habet in pęnis illis inflictis. Quinto in remissione peccatorum vènialium non requiriquiritur infusio gratiæ de nouo, neq; augmentum ipsius. Sexto per aquàm benedictam. cap. aquam. de consec. dist. 2. Septimo per sacramenta, & actus virtutum, de Euchar. patet cap. vnico. de extrema vnct. cap. cum de quotidianis de pęnit. dist. 3. & cap. tres. de pęnit. dist. 1. Octauo per confessionem generalem, Palud. in 4. sent. dist. 16. q. 1. Nono benedictione Episcopali, ex communi Ecclesiæ consuetudine. Decimo pane benedicto, Pius Papa, ex Chrysost. & Basil. Aug. lib. 1. de bapt. par-

uulorum, contra Donatis. & aliis remediis quæ passim reperiuntur apud Scriptores, & dicetur inferius cap. 10. q. 35. vide Hostiensem in summa tit. de pęnit. & remiss. §. tū dic. num. 8.

Decimonono quæritur, Vtrum sacramentalia remittant peccata venialia, ex opere operato, an ex opere operantis? respondetur quòd vtraque opinio potest sustineri, prima est Dom. Sot. secunda est Petri Sot. Alen. & Bonauenturæ locis citatis,

Vigesimo quæritur, An peccatum veniale possit stare cum solo peccato originali, puta si homo non baptizatus, & non committens peccatum mortale, sed solum veniale in ætate adulta? respondetur de hac re esse videndum D. Thom. 1. 2. q. 89. art. 6. & 2. sent. d. 42. q. 1. art. 5. ad 7. & 4. sent. dist. 45. q. 1. art. 3. ad 6. & q. 5. de malo. art. 5. ad 7. Bonauen. 4. sent. dist. 2. art. 1. ad 2. Alens. 4. par q. 63. ar. 1. mem. 4. ad 1. sed ista potius pertinent ad scholas, quàm ad practicam.

Vigesimoprimo quæritur, Vtrū peccata semel remissa redeant? resp. primo, quòd non, quoad auersionem à Deo, nec quo ad

ad conuersionem ad creaturam, nec quo ad reatum pęnę, nec quo ad maculam, nec quo ad aliquid peccati præcedentis, probatur, nam actus idem numero non potest redire, nisi iterum fiat.

Dico secundo, & si aliquando in scripturis sacris legitur redire, & in sãctis Patribus intelligitur, quatenus ingratitudo peccati sequentis continet peccatũ præcedens, & est grauius peccatũ secundum, quàm primum, quia ibi maior ingratitudo, vbi maius beneficium, & est contra maiorem patientiam, & bonitatem Dei ad Rom. 2.

Dico tertio, an ista ingratitudo sit peccatum speciale, adeo, ꝙ sit necessario confitendum Med. loco cit. q. 9. dicit, quòd sic, tu tamen dic, prout inferius dicam tract. de circumstantiis, ad loca scripturæ, & sanctorum? respondetur, quòd intelliguntur de maiori ingratitudine, & de grauiori peccato, quia peccatum secundum est grauius primo. Nauarr. & alij in cap. Gratianus. nu. 5. de pęnit. dist. 4.

Vigesimo secundo quæritur, Vtrum sit maius peccatum, peccare post innocentiam, quàm post poenitentiam? respondetur,

tur, quòd ratione ingratitudinis grauius peccatum est illud, quod fit post pœnitentiam, quàm post innocentiam, quia illud est grauius, quod in se continet maiorem ingratitudinem, & est contra plura beneficia. sed peccare post pęnitentiã includit maiorem ingratitudinẽ, & est cõtra plura beneficia, ergo. Secũdo, quia pęnitẽs recipit omnia illa beneficia, quę recipit innocens, & aliquid plus, ergo. & ꝙ dico de peccato pęnitẽtis, & innocentis, intelligendũ est de primo, & secundo peccato cõmisso post pęnitentiã, nam secũdum peccatũ est grauius primo, & tertius grauius secundo, quia est cõtra plura beneficia, iuxta illud Amos 1. Super tribus sceleribus Moab, & illud Io. 13. vbi Christus ad Iudã post tres monitiones ait, Quod facis, fac citius.

Vigesimotertio quæritur, Vtrum sit magis obligatus Deo innocens, quám pęnitens? respondetur, quòd magnitudo beneficij potest pensari tripliciter, primo ex parte dantis, secundo ex parte recipientis, tertio ex parte rei donatæ, si primo modo, omnia beneficia in hoc possunt dici æqualia, quia omnia ex virtute preciosi sanguinis Iesu Christi Domini nostri accipimus

pimus Apocal.cap.1.si secundo modo, maius beneficium est pœnitentia, quàm innocentia. si tertio, maius innocentia, quàm pœnitentia, nam maius beneficium est aliquem præseruari à culpa, quàm post culpam recipi in gratiam.

Vigesimoquarto quæritur, Vtrum per pœnitentiam recuperentur omnes virtutes? respondetur, quòd sic, patet Luc.cap.15. de filio prodigo; vbi Ambr. per stolam intelligit sapientiam. quam sequuntur omnes virtutes morales, probatur ratione, non minus est potens pœnitentia cum misericordia Dei, quàm peccatum cum iustitia, sed per peccatum, in homine iusto, amittuntur omnes virtutes, iuxta illud Iacobi cap. 2. Quicumque autem totam legem seruauerit, offendat autem in vno, factus est omnium reus.

Vigesimoquinto quæritur, Vtrum pœnitens, per pœnitentiam resurgat in æquali gratia? respondetur, quòd aliquando in maiori, aliquando in minori, aliquando in æquali, ista est communis, D. Thom. loc. cit. Alens. 4. par. q. 57. memb. 5. Alb. Mag. 4. sent. dist. 14. Bonau. ibi par. 2. art. 2. quæst. 1. Scot. ibi dist. 22. q. vnica. Duran. 3. sent. d. 31. probatur ratione; nam gratia augetur

secun-

ſecundum maiorem, vel minorem diſpoſitionem ſubiecti, ſed fieri poteſt, vt homo interdum, maiori vel minori, vel æquali diſpoſitione diſponatur, & conuertatur, ergo,&c. tamen Sot. vbi ſupra & ledes. dicunt, vltra gratiam, quæ datur homini, ratione contritionis, datur etiam cumulatior gradus gratiæ correſpondens operibus mortificatis. & hoc videtur ſatis probabile, & conſolatione dignum propter pœnitentes. Nauarr. in cap. diuina num. 3. de pœniten. diſt. 4. dicit reſurgere in æquali gradu, quod corroborat cum Sac. Conc. Trid. Seſſ. 6. Can. 32.

Vigeſimoſexto quæritur, vtrum opera in charitate facta poſſint mortificari? reſpondetur, quòd opera noſtra poſſunt in quadruplici genere conſiderari, primo opera viua, & ſunt ea, quæ fiunt in charitate, & procedunt ex charitate, vt quando homo eſt in gratia ſine peccato mortali &c. ſecundo opera mortua, quæ fiunt in peccato mortali, licet ſint opera bona. Tertio opera mortificata, quæ licet facta ſint in ſtatu gratiæ, tamen per ſubſequens peccatum ſunt mortificata. quarto opera mortifera, & ſunt ipſamet peccata mor-

talia

talia patrata, tunc dico primo quòd Deus sua misericordia vult, vt opera nostra mortificata reuiuiscant per pœnitentiā ad aliquod præmium, ista patet Leuit. c. 25. de an. Iub. ista sententia est communis. Dico secundo non solum reuiuiscunt quo ad meritum accidentale, sed etiam ad essentiale, ista sententia est quasi communis D. Tho. & aliorum, & sic solum prima opera prosunt nobis ad vitam æternam, & tertia quando per sequentem pęnitæntiam reuiuiscunt, secunda prosunt nobis ad bona temporalia, & ad alia multa prout glo. in c. quod quidam. de pęnit. & remis. c. quærat §. quod quidam. de pęnit. d. 3. Nauar. prælud. 7. n. 7. c. 27. n. 269. & in c. 1. n. 45. de pęnit. dist. 6. & non reuiuiscunt per subsequentem pęnitentiam quicquid dicat Iac. de val. in psal. 50. nisi sint opera satisfactoria imposita à confessario actualiter prout c. 25. q. 18. vel virtualiter vt c. 24. q. 12. quarta vero solum ad gehennā, idest, ad mortem æternam 1. Corint. c. 13.

Vigesimoseptimo quæritur, Vtrum homo per pęnitentiam resurgat ad pristinā dignitatem? respondetur primo, quòd dignitas est duplex, alia, quo ad Deum,

alia

alia vero quo ad ecclesiam, quo ad Deum est etiam duplex, altera principalis, nempe gratia, qua homo fit filius Dei adoptiuus, altera secundaria, vt virginitas, & innocentia. Dico secũdo, quòd homo per pęnitentiam recipit gratiam, per quam fit filius Dei adoptiuus, vt patet de filio prodigo, qui recipit annulum, calciamenta, & alia, sed non recipit dignitatem secundariam. probatur; nam virginitas, & innocentia requirunt quandam continuationem, quæ per peccatũ interrumpitur. Dico 3. quo ad dignitatem ecclesiasticã, videto c. domini, c. si quis diaconus, c. si quis viduam. c. de his vero. 50. dist. D. Tho. 3. p. loc. cit. Dico quarto, nec absolutio à peccatis habita in foro pęnitentiali suffragatur pęnitenti in foro exteriori, gl. in c. de his. de accusat. Couar. in c. alma mater 1. p. §. 11. n. 16. de sent. excom. lib. 6. cũ alijs allegatis, vt est videre in praxi mea episcopali ver. absolutio §. 2. Dico quinto quod D. Tho. hic est caute legendus, dum dicit, quòd occidens aliquem ob sui defensionem incurrit irregularitatem: nam suo tempore si occurrebat Ius antiquum, sed postea in conc. Vien. facta fuit clemen

tina

tina si furiosus, de homic. vbi non incurritur irregularitas ab occidente, vel mutilante aliquem ob sui tutelam cum moderamine inculpatæ tutelæ Syl. ver. homicidium 1.§.3.n. 13.& ver. bellum 2.n. 10. Caiet. 2.2. q. 40. art. 2. Naua. c. 27. n. 213. Sot. lib. 5. q. 1. ar. 8. de iust. & iure. 41. Nauarr. in c. 1. §. quibus cognitis. n. 6. de pœn. dist. 6.

Vigesimooctauo quæritur vtrum pęnitentia debet semper durare, i. per totam vitã hominis? respondetur, ꝙ cũ pęnitentia sit duplex interior, qua homo dolet de peccatis, alia exterior, qua dolorem illum indicat, primo modo debet durare per totam vitam in hoc sensu, quod numquam sibi placeant peccata, secundo modo solum ad certum tempus, & ad certam mensuram, & ita intelligendus est D. Aug. lib. de ver. & fal. pęnit. c. 8. & alij doctores, quos refert Magister 4. senten. d. 14. §. 1.

Vigesimonono quæritur, quot sunt impedimenta; quæ retrahere solent homines à vera pœnitentia, & quæ remedia? respõdetur, quòd sunt multa, pro quibus videndus est (breuitatis causa) Magist. 4. sent. dist. 16. & D. Anton. 3. par. tit. 14. c. 16. §. 5. Hosti. in sum. tit. de pęnit. & remiss. §.

quæ

quæ impediant. n.43.& quæ ſunt, quæ inducunt hominem ad veram pęnitentiam, vide eundem Hoſt. lo.cit.n. 48.

De materia pœnitentiæ. Cap. III.

QVæritur, vtrum hoc ſacramentum habeat materiã? reſpondetur, quòd ſic, & ſac. conc. Trid. ſeſſ. 14. can. 5. dicit eſſe tres partes, de quibus infra, vbi notandum eſt primo, quòd cum nos habeamus materiam remotam, & propinquam, dicimus, concilium loquutum fuiſſe de materia propinqua, nempe de actibus ipſius pęnitentis, videlicet contritione, confeſſione, & ſatisfactione, materia vero remota, ſunt ipſa peccata non abſolute, ſed vt deteſtabilia, vitabilia, & abhominabilia. ſecũdo, quòd materia eſt triplex, in qua, ex qua, & circa quam, tunc dicimus, quòd peccata, prout ſupra ſunt materia circa quam, patet, nam obiectum huius ſacramẽti ſunt peccata, & tam actus pęnitentis, quàm ſacerdotis verſantur circa peccata, hic ea relaxando ille ea plãgendo, & de illis dolendo, materia ex qua ſunt actus ipſius pęnitentis, materia, in qua

in qua, est ipsemet pęniten s; qui est subie ctus pęnitentiæ, ita D.Tho. opus 22. Gerso, in flor. moral. tertio est natandũ quod sac.conc. dixit tres actus pęnitentię, esse quasi materiam, & non dixit materiam, absolate, quia non sunt partes essentiales, pro vt in corpore phiscio, materia & forma, sed partes integrales, quæ te, nent locum materiæ:

De partibus pœnitentiæ. Cap. IV.

PRimo quæritur vtrum hoc sacramentum habeat partes? resp. ꝙ sic, quæ di cũtur materiales, integrales, seu essentiales, q̃ sunt necessarie hominis peccatoris saluti, in re, vel in voto. Cyprian. ser. 5. de bapt. Chrysost. hom. 9. in epist. ad Heb. & in quadam hom. de pęnit. Aug. de vera, & falsa pęnit. c. 14. & 15. Ambros. de virg. lap. cap. 8. Gratianus in c. perfecta. de pœnit. dist. 3. Magister 4. sent. dist. 16. concil. Trid. sess. 6. c. 14. & sess. 14. c. 5. & conc. Florent. de sacram. pęnit.

Secundo quæritur, quot sunt partes pę nitentiæ? respondetur secundum communem sententiam omnium, esse tres, con-

tritionem, confeſſionem, & ſatisfactionem quarum duæ primæ ſunt eſſentiales, quia ſicut homo non poteſt eſſe viuus ſine anima, & corpore, quæ ſunt partes eſſentiales ipſius, ita hoc ſacramentum erit nullum abſque contritione, & confeſſione. tertia vero, nempe ſanefactio, potius eſt pars integralis, quàm eſſentialis, nam ſicut homo poteſt eſſe viuus abſq; brachio, cruribus, pede, vel manu, ſed non integer, ita hoc ſacramentum poteſt eſſe verum, abſque eo, quòd poſtea fiat, ſatisfactio, ſed non integrum. probatur ratione: nam accidit aliquando, vt pęnitẽs non adimpleat ſatisfactionem ſibi iniunctam à ſacerdote, ſi autem ſatisfactio eſſet de eſſentia huius ſacramenti, oporteret repetere confeſſionem, quod tamen non fit, prout inferius c.21.q.8. Præterea pœnitentia ordinatur ad remiſſionem culpæ, ſed ſatisfactio ordinatur tantum ad remiſſionem pœnæ, ergo ſatisfactio non eſt de eſſentia huius ſacramenti ſimpliciter. D. Thom.3.par.q.86.art.5.vide Sot.4.ſent.d. 15.quæſt.1. art.6.initio. vide inferius cap. 7.quæſt. 29.

Tertio quæritur, quare ſunt tres partes huius

huius ſacramenti ? reſpõdetur, quòd ſunt multæ conuenientiæ. Prima quia offendimus Deum, corde, ore, & opere, his tribus conuenit eidem nos ſatisfacere, corde, contritione, ore, confeſſione, & opere, ſatisfactione. Secundo, quia pœnitentia eſt virtus, & omnis virtus habet tres gradus, primum in corde, vt gratitudo, ſecundum in ore, vt laus, tertium in opere, vt retributio. Tertio, quia iſtud ſacramentum eſt inſtitutum ad cõpenſandum iniuriam, & ad reconciliationem cum Deo, ſed ad reconciliationem inter homines, ſunt neceſſaria tria, nempe dolor offenſæ, manifeſtatio doloris, & ſatisfactio iniurię illatæ. ſunt & aliæ conuenientiæ, quas quiſque per ſe poterit videre in Doctoribus, & ad has tres partes ſæpe hortatur nos ſcriptura ſacra Pſalm. 50. Cor contritum, & humiliatum, iſta eſt contritio. Pſal. 31. Dixi cõfitebor aduerſum me, iſta eſt cõfeſſio, & pſalm. trigeſimo ſeptimo: Quoniam ego in flagella paratus ſum, iſta eſt ſatisfactio.

De contritione, & attritione simul. Cap. V.

QVarto quæritur, quid significet hoc nomen Contritio? respondetur, hoc nomen esse satis vsitatus in scripturis sacris, vt patet communiter, & dicitur primo contritio metaphorice, August. super psalm. 39. vbi ait, Sicut dicitur cor durum quòd est superbum, & diuinæ legi resistit, ita cor contritum, quòd humiliatur, & flectitur, dicitur secundo potius contritio, quàm attritio, quoniam in dolore perfecto tota durities tollitur, vide Arist. 4. eth. vocatur tertio dolor, psalm. 37. Dolor meus in conspectu meo semper. quarto vocatur compunctio. psalm. 4. In cubilibus vestris compungimini Actorum c. 20. Compuncti sunt corde, & dicitur compunctio, quasi simul punctio, quia voluntas excitatur simul cum parte sensitiua. quinto vocatur conuersio Ezech. c. 33. Aug. de vera, & falsa pęnit. c. 17. Ioel cap. 2. Conuertimini ad me, &c. Sexto vocatur scissio, Ioel loc. cit. Scindite corda vestra, &c. septimo vocatur detestatio, ita concil. Tri-

dent.

dent. loco cit. octauo vocatur amaritudo, Isa. c. 38. nono vocatur tristitia, 2. Cor. 7. decimo planctus, vide Sot. 4. sent. dist. 17. quæst. 2, art. 1. col. 1.

Quinto quæritur, quotuplex est contritio? respondetur, quòd duplex, quędam perfecta, & quędam imperfecta, quam attritionem passim appellamus, perfecta est quæ habet ista requisita, iuxta sacr. conc. Trid. loco cit. cap. 4.

Primum detestationem peccatorum de præterito.

Secundum, propositum cauendi in futurum.

Tertium, dolorẽ propter offensam Dei.

Quartum, qui dolor debet esse magnus quia offensa magna, iuxta illud psalm. 50. Secundum magnam misericordiam tuam. respiciens ad magnitudinem peccati.

Quintum, fiduciam diuinæ misericordiæ, Ambros. in cap. nemo. de pęnit. dist. 1.

Sextum, votum, seu desiderium, siue voluntatem præstandi reliqua, id est confitendi, & satisfaciendi, siue restituendi. c. peccatũ. de reg. iur. lib. 6. & ibi Couar. cum aliis, imperfecta, q̃ attritio dicitur, est ea, q̃ habet hæc requisita, primum dolorem de

prӕterito, secundum excludit volũtatem peccandi in futurum. tertium tamen non fit pręcipue propter offensam Dei, sed vel ex turpitudinis peccati cõsideratione, vel ex metu gehennӕ ӕternӕ, vel temporalis, vel timore pęnӕ. cap. Iudas. c. sceleratior loco citato. Nauar. cap. 21. nu. 11.

De attritione solum. Cap. VI.

QVӕritur, quotuplex est attritio? respondetur, quòd triplex.

Prima est, quando quis incipit quidem dolere de peccatis, sed nollet mutare vitam, vt patet in concubinariis, vsurariis, & cordis rancorem habentibus, & aliis huiusmodi. istis enim placet via virtutis, sed lucrum, voluptas, & odium dominantur eis, eosq. grauant, psalm. 37. Sicut onus graue grauatӕ sunt super me, vt Pharaoni, Sauli, Antiocho, & aliis, & iste dolor non meretur nomen attritionis, sed potius est quӕdam velleitas, vt ita dicam, & nolleitas.

Secunda cum quis dolet de peccato, timore huius seculi, potius quam amore Dei, de qua Aug. de vera, & falsa pœn. cap. 2.

cap. 2. & cap. 9. & fuſius Rupertus Abbas in comment. ſuper Matth. cap. 27. & ſuper Ioa. cap. 3. vt Achab, Eſau, & alij, & hæc poteſt haberi lumine naturæ. Gregor. Nazianz. in ſuis carmin. de Palem. Philoſ. vt quando quis dolet de furto, non vt eſt peccatum, ſed vt eſt quædam infamia, vt quando quis deteſtatur ebrietatem, quia obeſt ſanitati, non quia eſt vitium gulæ, & iſta nec meretur nomen attritionis.

Tertia cum quis dolet de peccatis propter pœnas inferni, & horrendum Dei iudicium, aut amiſſionem bonorum ſpiritualium, vel temporalium, aut propter fæditatem peccati, & talis fuit illa Niniuitarum, Sacr. Concil. Tridentin. Seſſio. 14. cap. 4. & iſte dolor dicitur proprie attritio, qui nec etiam haberi poteſt abſque Dei ſpeciali auxilio, quod ſacrum Concilium Tridentinum loco citato, vocat Spiritus ſancti donum.

Secundo quæritur, ſæpe audiuimus fieri pœnitentem, de attrito contritum virtute clauium, ſeu auctoritate Eccleſiæ, aut virtute abſolutionis, quæritur, an hoc ſit verum, quomodo, & quando? reſponde-

tur, (ſuppoſito primum numquam attritionem poſſe fieri contritionem. Diu. Thom. in 4. Sentent.diſtinct.17.quæſt.2.artic.2.& in addition. 3.par.quæſt.1.artic.3.in corp. & Aſtenſ. lib.5.titu.9.artic.1.quæſt.1.& alij) quod non omnis attritio ſufficit, vt quis fiat contritus, nam multi ſunt, qui ſe putant habere attritionem, quam re vera non habent, vt ſi quis dolet quidem de peccatis, ſed non proponit abſtinere in futurum, vt concubinarij, vſurarij, & alij, vt ſupra, iſti ſi confiteantur peccata ſua, & non habeant animum abſtinendi, licet accipiant abſolutionem; non fiunt tamen contriti ob defectum veræ attritionis, ſimiliter ſi dolet de præterito, & proponit abſtinere in futurum, ſed non remouet propinquas occaſiones, ſeu opportunitates ducentes ipſum ad peccatum, vt in exemplis prædictis hi non fiunt de attritis contriti, quia non eſt vera attritio; ideo Concil. loco citato. §. illam, dicit, Si voluntatem peccandi excludat, quæ excluſio, dicit propoſitum de futuro. cap. ſatisfactio. & ibi Gl. in ver. cauſas. & in cap. ille tex. in ſumma de pœnit. diſt.3. cap. valet. 81. diſt. Nauarr. loco cit. num.22.35. 36.46. & cap.16.num.20.& cap.3.nu.5.&
dicam

icam inferius c.25.q.3.Caiet.q.1.de con
rit. in 2.tom.opusc.Sot.4.sent.dist. 17. q.
.art.5.nam attritione non legitima, non
it homo contritus per claues ecclesiæ. Na
iarrus in cap. ex iis.nu.10.de pœn. dist. 1.

Tertio quæritur, quænam est illa attri-
:io, qua fit pęnitens de attrito contritus?
respondetur illã esse, quæ habet has con
ditiones, primum dolorem de præterito,
secundum, propositum de futuro, saltem
virtuale, tertiũ remouet occasiones pro-
pinquas peccatorum, & dicitur imperfe-
cta contritio, seu dolor, quia vel non ha-
bet dolorem illum magnum, & vehemen-
tem de peccatis, quem aliqui heroicum
appellant, vel quia dolet propter metum
inferni, & non propter offensam Dei, vel
aliquid huiusmodi, prout supra. cum hac
ergo accedens pęnitens ad suorum pecca
torum integram confessionem, fit de attri
to contritus virtute absolutionis, ista pa-
tent ex communi sententia D.Thom. Ca-
iet.conc. Trid. locis cit. Nauar.c.1.nu.36.
& infra.

Quarto quæritur, vtrum sicut in sacra-
mento pęnitentiæ, ita & in omnibus sacra
mentis fiat homo de attrito contritus, v.g.
accedit

tica Nau.prelud.7.nu.12.& cap.23.nu.30.

Quarto quæritur quæ differentia est inter peccatum mortale,& veniale? resp. quod res est difficillima in praxi particulari, tamen pro nunc dico, quod peccatum mortale est actio mala facta contra legem diuinã, vel humanam,acceptatam,publicatam,& non derogatam,vel contra aliquod de quo dubitatur, vel habetur pro tali, & non est tale; & obligat ad pœnam ęternam,vt qui peccat cõtra aliquam legem dictam superius, vel peccat contra aliquid quod iudicat esse peccatũ, vel de eo dubitat Docto. locis citatis. Nauar.preclud.9.num.7.peccatum vero veniale est, quod non fit contra aliquid istarum legum, vel si fit excusatur a mortali ob aliquas circumstantias.

Quinto quæritur quæ sunt causæ quæ faciunt aliquod ex genere suo mortale peccatum non esse mortale resp. quod sunt octo, potissimum primo ignorantia 2. surreptio. 3. paruitas rei. 4. Iusta dispensatio 5. Iusta causa. 6. necessitas 7. metus. 8. impotentia, exempli gratia 1. in ignorantia qui ignorat aliquod factum, puta interficit hominem, putans se interficere Aprum vel feram, vel Auem, adhibita diligentia, &

dicitur

De contritione solum Cap. VII.

PRimo præposita diſtintione, contritionis, & attritionis, Iuxta regulam philoſophi, videndum eſt de diffinitione vtriuſque, & primo quæritur quid eſt contritio, & attritio? reſpondetur quòd licet ex ſuperioribus elici poſſet diffinitio alterius, tamen facilitatis cauſa, dicam quòd contritio eſt deteſtatio de peccato commiſſo cum propoſito non peccare de cetero, cum voto confitendi, & ſatisfaciendi, propter offenſam Dei, attritio eſt dolor imperfectus de peccatis, aliqui addunt, quæ cauſatur ex recordatione turpitudinis peccari, vel ex metu pænarum, cum excluſione voluntatatis non peccandi in poſterum, iſta patent ex conc.trid.lo.cit.

Secundo quæritur, quot ſunt cauſæ quæ inducunt hominem ad veram contritionem? reſpondetur quòd ſunt multe, prima ex parte Dei nempe, diuina gratia, & miſericordia Ioan.c.15.ſine me nihil poteſtis facere, ſunt ſex alie cauſæ ex parte hominis, prima recordatio peccatorum Iſai. c.38.recogitabo &c. Chriſoſ. ſecunda turpitudo

pitudo peccati qua impellitur magdalena, Greg. in homel.& conc.trid.tertia vilitas peccati Ioan.c.8.qui facit peccatũ &c. Hiere.c.2.quã vilis facta es anima mea &c. quarta timor Gehẽnæ conc.lo.cit.D.Hier. quinta amiſſio æternę patriæ Apoc.c.3.te ue quòd habes ſexta ſpes Veniæ, acto: c.3. pænitemini vt deleantur peccata veſtra math.c.3. agite pænitentiam &c.vide prohis D. Anton. 3. p.tit. 14.c.18.§.5.ſyl. ver.contritio q.4.Nauar.lo.cit.

Tertio quæritur vtrum homo ſtatim cõ miſſo peccato mortali, teneatur de illo habere cõtritionem ſub pæna noui peccati? reſpõdetur primo ita videri eccleſ.c.3.qui amat periculum &c.& eccleſiaſtes c. 5.ne tardes, tamen reſpondetur ſecundo quòd nõ tenetur, iſta eſt communis D.tho.in q. de veritate q.24.ar.12.ad 17. Sot. 4. ſent. d.16.q. 2. ar. 6. Nauar.c.1.n.31.ſyl.in ver. confeſſio 1.n.3.flor. theol. 4.ſent. tract.de contrit. ar. 5. difficul.2. Dico tertio quod quando quis haberet remorſum conſcientiæ poſt factũ peccatum, & conſiderat granitatem illius, quòd tunc tenetur conteri Allex.de Ales.4. p.q.77.memb. 3.ar.1.D. Anto.lo.cit.§.2.reſpondetur quarto quando

o occurreret periculum mortis , siue na-
ıralis,siue violentæ,vel administrādi,vel
ımendi aliquod sacramentum,vel occur
ıt aliqua reipublicæ vtilitas, vel neces-
:as,quod etiā tunc tenetur, & sic possent
ıtelligi auertitates scripturæ, vel sancto
ım in oppositū Caiet. in quolib. 7. Adria.
ı 4. tract. de confess. q. 3. Nauar: in 3. p. se-
ere 27. d. p. dis. 5. loc. cit.

Quarto Queritur quæ sunt ea quæ con-
ırrunt ad veram contritionem? respon-
etur quòd tria potissimum, primum illud
uòd conteritur, & hoc est cor pænitentis
)el. c. 2. secundū quo conteritur, & est du
lex, mola superior, & est spes diuinę mi
:ricordię, & mola Inferior, & est timor
ænę, tertium ad quid conteritur, & est ad
ϰcludendā omnem maculam, & deformi-
:tem peccati Bonau. 4. sent. d. 16. Asten.
b. 5. tit. 9.

Quinto quæritur vtrū propositū emen-
ıudi vitam sit necessarium, adeo quod si
e illo non esset vera contritio? responde
ır hic adesse opiniones, quibus demissis
)mpendij causa, Dico propositum emen
ındi vitam non est necessarium formali-
r ideſt actualiter, hoc est quod homo
quando

quando dolet de peccatis tunc actualiter habeat propositum cauendi in futurũ, sed sufficit tunc virtualiter, vel implicite proponere Deũ non offendere & hoc est quãdo in dolore peccatorum includitur hoc propositum emendandi vitam, probatur, nam vix accidit regulariter, vt aliquis recedat à peccato, quin detestatur illud, & habeat propositum vitandi illud, statim enim ac homo conuertitur ad Deũ, duo illi occurrunt, primum præteritum vt illud detestetur & futura vita, vt illã emendet sac. conc. lo. cit. c. 4. præterea potest esse, quòd homo vere doleat de peccatis non cogitãs de futuro actualiter, & tamen potest habere veram contritionem, cum hoc proposito implicite vide D. Aug. tract. 33. in Ioan. in fine.

Sexto quæritur, vtrũ omnes partes posite in definitione contritionis, sint illi necessariæ, & videtur quòd sic, nã definitionis partes sunt sicut numeri 8. methaphi. & ita dolor est necessarius, voluntarie assumptus, similiter, & propter offensã Dei, & cum proposito emendandi vitam confitendi & satisfaciendi alias vel esset coacta, vel propter respectum humanum, vel

Inferi, vel ſine voto peccandi.

Septimo quæritur, vtrum votum confeſſionis in contritione neceſſaria debeat eſſe formale, actuale, & explicitum? reſp. quòd non regulariter, probatur Ezech. 33. Impietas impij non nocebit ei, &c. tunc argumentor ſic, In quacumque hora homo conuertitur ad Deum, conſequitur gratiam: ſed poteſt aliquando in ſubita conuerſione conuerti, vt non ſit memor præcepti confeſſionis. ergo tale votum expreſſum, non eſt neceſſarium. Fior. Theol. 4. ſent. tract. de ſacr. pœnit. art. 1. d. 3. con. 4.

Octauo quæritur, vbi continetur votum implicitum confeſſionis? reſpondetur, quòd continetur in voto, & propoſito adhibendi remedia, vt reconcilietur Deo per merita Chriſti, ſed remedium quod poſt baptiſmum remanet peccatoribus, eſt ſacramentum pœnitentiæ, & confeſſionis. ergo in illo propoſito, & voto continetur deſiderium confeſſionis, & de facto poteſt contingere, vt homo doleat de peccatis, non actualiter meditans de confeſſione, ſed virtualiter illam includens: nam ſecus nulla eſſet contritio, ſi nullatenus haberet hoc votũ implicitum, vide Sot. loco cit.

Nono quæritur, vtrum homo teneatur, vel debeat certo ſcire ſe numquam in poſterum lapſurum in mortale peccatum, & ita tenere? reſpondetur, quòd non, immo aliquando ſaperet quandam ſuperbiam, ſed ſufficit hoc ſperare adiutus diuina potentia, ac miſericordia. Innoce. in cap. omnis vtriuſque ſexus. de pœnit. & remiſſ. Nauar. cap. 1. num. 13. ac licet id credere ſapiat ſuperbiam, tamen illud velle, & deſiderare pietatis eſt. Nauar. in cap. qualitas. num. 29. de pœnit. diſt. 5.

Decimo quæritur, vtrum dolor de peccatis debeat eſſe magnus? reſpōdetur primo, quòd dolor rationalis, qui eſt in voluntate debet eſſe maximus omnium dolorum, ita vt magis nobis diſpliceat offenſa Dei, quàm quodcumque malum pœnæ.

Dico ſecundò, dolor ſenſitiuus non eſt neceſſarius, licet ſit bonus, quia fouet coadiuuat, & conſeruat dolorem rationalem, cum legatur ſæpius de eo in ſcripturis pſalmo 118. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei. & pſalm. 6. Laboraui in gemitu meo, & alibi pluries. Chryſoſtom. in cap. 1. de reg. iur.

Dico tertio, quòd iſte dolor debet eſſe

maximus

maximus omnium appretiatiue, ita vt nullam rem Deo præferamus, & vt ipsum præferamus vniuersis. ergo & dolor peccatorum, qui ex tali amore oritur, debet esse etiam maximus. Matt. cap. 4. Qui amat patrem plus quã me, non est me dignus.

Vndecimo quæritur, vtrum de hoc dolore detur certa mensura? respondetur, quod non. ita Hieronym. in cap. mensuram. de poen. dist. 1. & Chrysostom. in lib. de repar. lap. cap. Deus qui. de pœnit. & remiss. cap. talis. de pœniten. dist. 3. & Hierem. 6. loquens de hoc dolore, ait, Luctum vnigeniti fac tibi, vbi comparat dolorem peccatorum luctui matris viduę, cui moritur vnicus filius, de qua vide Luc. 7. & ibi Ambros. & Aug. tract. 43. in Ioann. qui ait, Tu ploras corpus, ex quo discessit anima, & non animam, ex qua discessit Deus. vide S. Thomam 3. par. q. 46. art. 6. Syluest. verbo contritio. §. 1. Nauarr. loco cit. num. 8. & 9. & sic non requiritur indagatio graduum doloris, sed sufficit, quòd sit sufficiens, & propter offensam Dei. vide Vegam in Tridentinum lib. 13. cap. 25. Sot. loco cit. in fine.

Duodecimo quæritur, vtrum sit necessaria contritio, vel attritio, adeo, quòd non

possit homo sine illa saluari, & sine hac confiteri sua peccata? respondetur, quod contritio sufficiens est, vt quis saluari possit, tamen sine attritione saltim nequit quis confiteri, quia confessio non solum est recitatio peccatorum, sed præcedat oportet dolor ipsorum; patet locis scripturæ, vnde contritio sine confessione sufficit ad salutem, & hoc probat Gratian. capit. multis, de pœniten. distinct. prima. Diu. Thom. loco citato. quæst. 66. artic. 2. D. Anton. loco citato. §. 2. Nauarr. loc. cit. num. 2. Caiet. in summa. verbo contritio. §. necessariam. Innoc. in cap. omnis vtriusque sexus. num. 1. de pœnit. & remis.

Decimotertio quæritur, vtrum requiratur propositum numquam peccandi venialiter? respondetur negatiue, quia neque de peccato veniali est necessaria pœnitentia, prout dictum est supra, & dicetur infra q. 18. argum. cap. septies. de pœniten. dist. 3. hoc fallit primo, quando in venialibus poneretur vltimus finis, id est numquam cessandi ab eis, vt à multis mendacijs iocosis, vel officiosis, vt in cap. vnum orarium. §. criminis. 25. dist. Secundo fallit quando esset dubium, an sit mortale, vel veniale,

le, prout inferius dicitur.

Decimoquarto quæritur, vtrum homo teneatur semper habere contritionē suorum peccatorum, etiam iam alias confessorum? respondetur primo ita videri psal. 50. Peccatum contra me est semper, id est, coram me, exponit August. & Ecclesiast. cap. 5. Depropitiato peccato noli esse sine metu.

Dico secundo, quòd aliqui aiunt, tunc teneri, quando occurrunt menti, vt odibilia, seu detestabilia, iuxta illud psal. 118. Iniquos odio habui. argu. cap. duo. 23. q. 4. ratio est, quia nisi de eis habeatur aliquis dolor, esset periculum cōplacendi, in eis. & sic consentiendi in nouum peccatum. Prouerb. cap. 2. Lætantur cum malefecerint. Arist. 3. Ethic. D. Thom. quol. 1. art. 3. Syl. ver. contritio.

Dico tertio non teneri per dictū Naum cap. primo. ita Nauar. loco citato nu. 32. & aliorum.

Dico quarto tunc teneri, quando esset ita vehemens tentatio, vt expertus esset eam non posse vincere, nisi præuio dolore de peccatis, secundo, ne corrumpātur habitus virtutis. D. Thom. 1. 2. q. 7. & si ali-

qua loca Scripturæ, & Sanctorum viden-
tur in oppositum, debent intelligi, de ex-
hortatione, vel de habitu pęnitentiæ, Au
gust.lib.de vera & falsa pęnit. c.19.

Dico quinto, quòd homo non tenetur
tanto tempore pęnitere, quanto peccauit,
Nauar.in cap.vide. num.5.de pœniten.di
stinct.prima.

Decimoquinto quæritur, vtrum tene-
retur bis habere contritionem suorū pec-
catorum, primo quando ea recogitat, an-
tequam confiteatur, secundo, quando a-
ctualiter confitetur? respondetur, quòd
sufficit semel doluisse per dictum superius
flor.Theol.in 4.tract.de contrit.art.1. Na-
uarr.vbi supra.

Decimosexto quæritur, vtrum post hāc
vitam detur pęnitentia, seu dolor, vel con
tritio de peccatis? respondetur primo, quòd
post hanc vitam datur triplex status, Para
disi, Purgatorij, & Inferni.

Dico secundo, in pęnitentia esse tria,
primum dolorem sensitiuum, secundū con
tritionis formam, id est gratiam, tertium
effectum contritionis, nempe remissionem
peccati.

Dico tertio in alia vita non esse pęni-
tentiam,

tentiam, quæ ſit meritoria remiſſionis peccatorum. probatur Eccleſiaſt. cap. 4. in patria poteſt eſſe deteſtatio peccati cum gaudio, tamen ſine dolore, & ſine effectu remiſſionis, quia ibi eſt gaudium plenum, in inferno poteſt eſſe dolor, tamen ſine remiſſione peccatorum, & ſine gratia, in purgatorio poteſt eſſe dolor de peccatis cum gratia, non tamen eſt meritorius.

Dico quarto, quòd ſi legitur apud Damaſc. in ſer. de mortuis de Traiano, & aliis reſuſcitatis ab inferis, videndi ſunt Sot. 4. ſen. diſt. 45. q. 1. art. 8. & q. 2. col. 7. & 8. Vittor. q. 123. Aſten. lib. 5. tit. 9. Canus lib. 11. c. 2. de loc. theol. Nauar. de hor. can. c. 22. nu. 43. & infra.

Decimoſeptimo quæritur, vtrum ſit laudabile ſæpe meminiſſe peccata patrata, etiam iam alias confeſſa, ad hoc, vt de eis dolor iterum habeatur, & ſic minuat illorum pęnam? reſpondetur, quòd ſi loquimur de peccatis non incitatiuis ad aliquã delectationem, vel animi elationem, vt peccata carnis, vindictæ, & lucri, tunc nõ eſt laudabile, quia eſſet periculũ incidendi in aliquam prauam cogitationem, ſi vero de alijs, tunc bonũ eſt, ſæpe de illis do-

lere, iuxta illud Eccles. cap. 5. De propitiato peccato noli esse sine metu. quod Bern. ponderans ait, quod peccatũ remissum assimilatur vulneri sanato, quod licet sanatum sit, tamen remanet cicatrix, ita & peccatum sauciãs animam nostram. psal. 37. Hieron. in epist. ad Rusticum de pęnit. & habetur in cap. totam. & ibi glos. in ver. cicatrices. de pœnit. dist. 3. vide inferius c. 10. q. 30. D. Tho. in addit. 3. par. q. 4. art. 3. in corp. Sot. 4. sent. d. 14. quæst. 1. Nauar. in c. videre. nu. 7. de pęn. d. 1.

Decimooctauo quæritur, de quibus peccatis tenetur homo dolere, & habere contritionem? respondetur primo videri de peccato originali, psal. 50. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, similiter de alienis peccatis. psa. 18. Ab occultis meis, & ab alienis, &c. similiter de veniali, Prouerb. 14. Risus dolore miscebitur, &c.

Respondetur secundo, solum de mortalibus propriis, præteritis, & præsentibus tenetur homo conteri. ita Syluest. loc. cit. §. 1. Nauar. nu. 10. & 26. Sot. loc. cit. ar. 2. ad loca scripturæ posset dici, quòd intelligũtur, vel de aliqua displicentia laudabilis, vel de bene esse, vel ex superabundanti, &

non

non de necessitate, vel quãdo aliquis fuisset causa scandali, vel omissionis, prout dicam inferius cap. 12. q. 6. Matth. 18. Nauar. c. 6. nu. 19. conc. Trid. loco cit. can. 5. & dicitur infra c. 10. quæst. 34. de conf. vel quando est contra conscientiam, vel dubium, an sit mortale, vel veniale. Nauar. in cap. consideret. nu. 51. & 54. de pęn. dist. 1.

Decimonono quæritur, vtrum de singulit peccatis debeat esse singularis detestatio, verbi gratia, habet quis decem peccata mortalia, an teneatur habere decem contritiones, seu dolores, vel maiorem de maiori, & minorem de minori peccato? respondetur quòd hic potest dari triplex intellectus.

Primus, quando homo non recolit peccata in particulari, sed in communi detestans illa, vt qui diceret generaliter, Ego doleo de peccatis meis.

Secundus, quando quis recolit omnia peccata sua, & detestatur illa in particulari, ita vt tot sint numero detestationes, quot sunt peccata, vt si quis dicat, Ego peccaui in tali, & tali loco, & doleo de illo, & postea peccaui cum tali persona, & doleo de illo.

Tertius, quãdo quis recolit omnia pec cata sua in particulari, & tamẽ vnico actu detestatur illa, vt si quis diceret, Peccaui ibi, & illic cum tali persona, tamen doleo me offendisse Deum, tot cum peccatis.

Dico secundo, ꝙ sufficit vnica cõtritio, siue dolor vniuersalis de omnibus peccatis, probatur, nam si de singulis peccatis, quis teneatur singulas habere contritiones, sequeretur, quòd contritio, vel esset impossibilis, vel nimis tarda, contra illud Ezech. 18. In quacunque hora, i. momento exponunt multi Sancti doctores. præterea, potest quis in ictu oculi conteri. ergo non requiritur necessario tanta mora, ista est quasi cõis omnium. d. Tho. loc. ci. q. 87. ar. 1. in corp. & in addit. 3. p. q. 2. art. 6. & q. 3. art. 3. Vittor. q. 18. Caiet. in sum. ver. contritio, §. modus. Scot. 4. sen. dist. 15. q. 1. ar. 4. Pet. Sot. lect. 13. de pęnit. Vege. in Trid. lib. 13. c. 25. Syl. verbo contritio. §. 3. Nauar. cap. 1. nu. 25. Astens. lib. 5. tit. 3. cum aliis, qui sunt oppositæ opinionis.

Dico tertio, quando quis debet confiteri, necessarium est, vt recolat omnia sua peccata in particulari, & diligẽter examinet conscientiã suã, & hoc est, ꝙ videntur abnue-

abnuere auctoritates scripturæ, & sanctorum, quæ videntur sentire oppositum.

Dico quarto, quando quis se parat ad confessionem, aut actu confitetur, non tenetur, vt singulis peccatis, singulas detestationes adhibeat, vel dolores, ista est sẽtentia cuiusdam moderni, quam probat multis rationibus. & ista vna sufficiat pro nunc, nam non est necessaria maior contritio in confessione, quam extra illam, sed extra confessionem non est necesse detestari omnia in particulari, & distincte, vt dictum est. ergo neque in confessione. Nauarrus in capit. de quotidianis. vers. tertio. num. 10. de pœnit. distinctio. tertia.

Vigesimo quæritur, quæ est causá diuersitatis in contritione, & confessione, cum in ea teneatur pœnitens non solum confiteri peccata singulariter, particulariter, & sigillatim, verum etiam circumstantias eorum, iuxta sacrum concilium Tridentinum sess. 14. cap. 5. & communem omnium doctrinam? respondetur primo, quòd pęnitens in contritione confitetur peccata sua Deo summo sacerdoti, per dolorem internum, in foro secreto animi, & con-

Vigesimoquarto quæritur quãdo obliget hoc præceptum contritionis? respond. primo, relictis opinionibus Alex. de Ales, 4. par. quæst. 68. memb. 2. art. 2. Bonauen. 4. sent. dist. 16. q. 1. ar. 1. S. Tho. in 4. sen. d. 17. q. 3. Sco. 3. sen. d. 17. q. vnica. D. Anto. 2. p. tit. 9. Caiet. 1. tomo opuscu. tract. 17. quòd per se solũ obligat in articulo mortis, per accidens autẽ, quoties quis vult recipere, vel administrare aliquod sacramentũ, ista est cõis recẽtiorũ. Can. ĩ rel. de pęn. p. 4. Med. lo. cit. q. 6. Sot. lo. cit. q. 2. ar. 6. Veg. loco cit. lib. 13. cap. 20. Flor. de contr. ar. 5.

Dico secundo, istud præceptũ non obligat statim patrato peccato. probatur primo ex cõi consuetudine Ecclesiæ, nã nec pęnitẽtes de hoc se accusant, nec cõfessarij de hoc interrogãt. secũdo, quia est præceptũ affirmatiuũ, quod non semper obligat.

Dico tertio, quod non obligat, quãdo peccata occurrũt menti hominis practice, vt quidã volũt, probatur ratione superiori.

Dico quarto, quod nec obligat diebus festis, vt volunt Scot. D. Ant. & alij, quia præceptum de seruandis festis, est distinctũ à præcepto contritionis, & pręceptum illud solum est de cessatione ab operibus seruilibus.

dere Deum in futurum, nẽpe, vt pęnitentẽ non peccare, quamuis filij morerentur, vel ſubire tale, vel tale genus martyrij potius quàm committere peccatum? reſpondetur primo, quòd non, quia in quacumq; vera contritione iſta ſub generali quadam conſideratione continentur, vt potius homo vellet quodlibet malũ pati, quàm malo conſentire.

Dico ſecundo, quòd nec pœnitens eſt tentandus his comparationibus, quia daretur ei anſa vacillandi, nã vulgarum eſt illud Philoſ. & D. Tho. quòd magis mouẽt ſenſus, quàm intellectus.

Dico tertio, ſi pęnitenti veniret iſta cõparatio, debet ſuſpendere actum, dicens ſecũ; Si accideret mihi iſte caſus, vt peccandum mihi ſit, vel eligendum aliquod malum, Deus dominus meus mihi ſuppeditabit vires, vt citius eligam quodcũque malum pati, quàm ipſum offendere, Paul. ad Philipp. 4. Omnia poſſum, &c. & alibi ad Rom. 8. Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti, &c. Innoc. in d. c. omnis. D. Tho. & alij communiter, & Nauar. in c. fin. nn. 96. de pęnit. diſt. 5. dicit, quod in quantitate doloris contritionis non eſt facienda comparatio,

quem actum, in quo exercendo indiget diuina gratia ad salutem proprię animæ, vel alterius, vt quãdo quis raperetur ad martyrium, vel ingreditur rem aliquam difficilem exemplo Iudith, & aliorum.

Sexto, & vltimo semel in anno tenetur quis habere contritionem, aut saltem attritionem, quando quis vult confiteri peccata sua, quia confessionem oportet præcedere contritionem.

Vigesimoquinto quæritur, vtrũ teneatur semel in anno de iure diuino, an positiuo, ita vt sufficiat de iure diuino conteri, tantum semel in vita, vt in articulo mortis? respondetur primo, quòd extra articulum mortis etiam tenetur homo conteri de iure diuino alijs vicibus. probatur, nam præceptum confessionis, & contritionis obligat de iure diuino, aliquãdo etiam extra articulum mortis, vt dictum est supra.

Dico secundo, quòd semel in anno præceptum contritionis, vel attritionis est de iure positiuo, sicut & confessionis, patet cap. omnis vtriusque sexus. de pęnitent. & remiss.

Vigesimosexto quæritur, an quis teneatur

tur habere contritionem semel in anno, etiam si tunc non posset confiteri? respondetur primo, quod sic ista opinio est Durãdi, Domin.Sot.Pet. Sot. & Vege.loc. cit. probatur, nam cum quis teneatur semel in anno ad confessionem, ad quã requiritur contritio, si non potest confiteri, saltem tenetur facere, quod in se est, nempe dolere de peccatis suis, adest etiam regula, c.vtile. de reg.iur.lib.6. vbi dicitur vtile, per inutile non vitiatur.

Dico secundo, quód aliqui dicunt, ꝙ non tenetur, ratio est, quia Ecclesia solum præcipit actus exteriores, cuiusmodi non est contritio. vulgatũ est enim illud, quod Ecclesia non iudicat de occultis, & ista opinio potest teneri tãquam probabilis, & casus iste est practicabilis apud homines Christianos degentes apud infideles, vbi non habetur ita facile copia confessarij.

Vigesimosept. quæritur, vtrũ in martyrio sit necessaria contritio (potest enim accidere) vt quis existens in peccato mortali repararetur ad martyriũ ab infidelibus, vel hæreticis? resp. quòd aliqui dicunt, ꝙ sic, prout dictum est supra q. 24. alij dicũt, quòd non. vide Med.c.de pœnit.q.2.Sot.de

de

de nat.& grat.lib.1.c.18.Nauar.c.1.nu.10.

Vigesimooctauo quæritur, quot sunt effectus contritionis? resp. esse multos, sed quatuor sunt potissimi. Primus est delere omnem culpā.c.dixi.& c.magna.de pęnit. d.1. Secūdus commutare pœnā æternam, quæ debebatur ex mortifero peccato in temporalem. Tertius, remittere partem illius temporalis, ad quam mutatur æterna. Quartus remittere pęnā pro peccatis debitam, iuxta maiorem, vel minorem pęnitudinem peccatorum. Caiet.2.to.opusc. q.4. D.Tho.4.sent.d.15.glo.in cap.mensuram, vbi sup. & in c. Deus qui. de pęnit.& rem.in ver.& cōfessis.Nauar.c.1.nu.27.35. & 43. exempla habes in scripturis, de Magdalena, Cananæa, Adultera, Latrone, Paralytico, Lazaro, & aliis. Host.in summa. §. & quis sit effectus. nu.5.de pęnit.& remiss. tanta enim potest esse contritio, vt totam radat peccati maculam, & totam remittat pęnam. c.si quis.23.q.4. Nauar.de Iubil.& indulg.not.16.nu.3.

Vigesimonono quæritur, si per solam contritionem deletur peccatum, cur opus est peccatorum confessione? respondetur, quod hic sunt multi modi respondendi.

Primus est Magistri 4.sen.dist.18.dicentis,remitti quidem peccatum in foro Dei, tamen remanere obligationem pęnitenti confitendi, ut satisfaciat foro Ecclesiæ, eiusq.pręcepto,& sic sacerdos nō vere absoluit, sed ostendit absolutum,verum hoc non potest stare, omissis aliis responsionibus, breuitatis causa: nam confessio non solū fieri debet de peccatis externis, sed etiam de internis. conc.Trid.loco cit.c.5. Caiet.to.1.opusc.q.2.de cōfess.de quibus non iudicat Ecclesia, & sacerdos dū absoluit, vere absoluit, vt dicetur infra q.34.c.16.q.1.c.17.q.1.& c.24.de absol.& c.19.q.1.

Secundus, quòd ex peccato duo oriuntur, culpa, quæ procedit ex deformitate actus, & pęna, quæ debetur ex offensa Dei, vel proximi per contritionem deletur quidē culpa peccati,sed remanet obligatio soluendi illud, quod erat impositū ratione culpæ, & istud fit in confessione, & hoc videtur dicere. Nauar.cap.1.nu.15. ver. dixi vndecimo, sed istud mihi non multum videtur satisfacere.

Primo, quia id, quod remanet post contritionem, qua deletur macula, seu culpa peccati est pęna, quæ soluitur a pœnitente

te per satisfactionem. satisfactio enim ordinatur præcipue ad remissionem pęnæ. D.Tho.3.p.q.86.ar.5.& dixi superius c.4. q.3.vide Sot.4.sen.d.15. q.2.ar. 6.in prin.

Secundo, quia in contritione remittitur etiam pęna, vel pars, vel aliquando tota, vt dictum est superius.q.28.

Tertio, quòd in tantum remittitur peccatum per contritionem, inquantum homo habet votum confitendi illud confessario habita eius copia adeo, quod nisi habeat hoc votũ, non deletur culpa per contritionem, ita sac.concil.Trid.loc.cit. Sot. 4.sen.d.14.q. 1.ar.5.& sic remanet obligatio pœnitenti contrito confitendi peccatum ex pactione quadã facta inter ipsum, & Deum.psal.31.Dixi confitebor.Host. in sum.tit.de pęn.& rem.§. & illud autem.

Trigesimo quæritur ex hoc, si quis hodie habet veram cõtritionem cum voluntate cras confitendi, clarum est ex præmissis, quòd per illam contritionem, deletum est ei peccatum ex præterita contritione, non est opus illi amplius confessione, an huic sit remissum peccatum, & an teneatur illud confiteri? respond. ei remissum fuisse peccatum, sed remanere obligatio-

nē cōfitendi illud tēpore debito, & si secus fecerit, iā ille perpetrat peccatum nouum.

Trigesimoprimo, sed vt dilucidius hæc materia difficilis intelligatur, quæritur an redeant omnia peccata iam demissa per illam præteritam contritionem, vel solum cōmittitur vnum peccatū nouum, ob confessionem non factam debito tempore? respondetur ex Sylu. loco cit. q. 4. ex mente D. Tho. Ray. & Host. & in ver. contritio. §. 6. non redire, peccata iā abolita per contritionem, sed tantum committi peccatū mortale omittendo confessionem tempore ab Ecclesia præscripto, quam habuit in voto. vide D. Tho. 3. par. q. 6. art. 1. ad 1.

Respondetur secūdo, quòd homo sciēs sibi esse remissum peccatum, & se esse vere contritum, adhuc teneretur confiteri, & si non confiteretur tempore debito, peccaret mortalitet, & si sic moreretur, damnaretur, ratio est, quia non adimpleret præceptum de confessione, quod est de iure diuino, ad quod tenetur Sylu. loc. Flor. theol. 4. sen. tract. de conf. f. 380.

Trigesimosecundo quæritur, quomodo verificatur forma absolutionis in homine iam contrito, cui iam remissa sunt pecca-

ta, vt præfertur? respondetur primo, si homo accedens cōtritus, forma dicens. Ego te absoluo, verificatur, quia complet id, quod pęnitēs in corde gerebat, si accedit attritus, vt fit frequēter, tūc vere absoluit

Secundo, Ego te absoluo, verificatur hoc pacto, id est, quantū est ex parte mea, aut ex virtute sacramēti, Ego te absoluo.

Tertio, Caiet. ait. verificari hoc modo, Ego te absoluo, id est, Ego te sacramentaliter absoluo, id est, hoc signo visibili. forma enim pęnitentiæ primo significat actū exteriorem, quem sacerdos formaliter exercet. secundo significat remissionē peccati interius, sicut patet in forma baptismi in c. detrahe. 1. q. 1. Nauar. in cap. ex iis. nu. 10. de poenit. d. 5.

Trigesimotertio quæritur, quando dicitur, quòd contritio est illa, qua quis dolet de peccatis, quomodo intelligitur? respondetur, quòd ipsa contritio non est dolor peccati, sed proprie est odium, seu displicentia, seu detestatio peccati, ex qua displicentia, odio, & detestatione, oritur dolor, seu ramaricatio peccati. Psal. 37. adeo quod contritio est causa doloris, dolor vero est effectus ipsius. Sot. loc. cit.

d. 17. q. 2. ar. 1. col. 2. vittor q. 115. & 116. in fine Nauar. c. 1. nu. 16. vt si quis vidit suũ inimicum, statim in eo causatur odium, & ex illo odio nascitur dolor de offensa facta Deo saluatori suo caiet. 2. c. opus t. 1.

Trigesimoquarto quia sæpe contingit quosdas infideles adultos conuerti ad fidẽ nostram velleque baptizari, an in eis requiratur peccatorum contritio, vel saltem attritio sufficiens respon. hoc secundum scifficere. sot. 4. 5. d. 6. q. 1. ar. 7. & d. 15: q. 1. ar. 2. & d. 17. q. 1. ar. 2. & denat. & gra. cap. 15. Nauar. c. 1. nu. 38. Actor. cap. 10. pœnitentiã agite, & baptizetur vnusquisque vestrum. Nauar. in glos. sum 3. p. nu. 35. de pœnitentia dist. 5.

Trigesimoquinto quæritur, quam indaginẽ teneatur facere homo pænitens, pro habenda vera contritione, & facienda integra confessione? resp. 1. quod quatuor reperiuntur in homine, anima, vita, honor, & bona, si pro negotio vitę, honoris, & diuitiarum homo facit adeo exactã diligentiã quod interdũ ducit noctẽ insomnem Aris. 4. eth. c. 3. maiorẽ, ac exactiorẽ debet adhibere pro negotio animæ vbi agitur de æternitate, hinc bene ait sotus.

4. sent.

4. sent. d. 17. quod homo tant diligentiam debet agere ad recolēda peccata sua, quā tam faceret in negocio arduo, quod sibi multum est cordi 2. quia idem præceptum obligat ad confessionis integritatem, & ad reducendum in memoriam tempora, loca, personas, & negocia, quibus versatus est soti lo. cita. 18. q. 2. art. 1. ad 1. argu. 3. & quem actum, siue quæ verba debet dicere, vel in corde, vel in ore pro habenda cōtrictione vide inferius c. 19. q. 23. Host. in sum. tit de penit, & remis. §. vlt.

Trigesimosexto queritur si quis non cōtritus accedat ad sacerdotem, & confiteatur, postea tamen conteritur, an ista confessio sit fructuosa resp. 1: quod Host. in sum. tit. de remiss. §. sed & notandum nu. 2. dicit quod non sibi videtur, ratio posset esse, quia contritio debet precedere cum sit prior in ordine, tamē postea dicit quod alij dicunt quod sufficit dumodo postea subsequatur, ratio posset esse pro vt in capite tunc valere, & ibi glos. in verbo ad salutem de consecratione distintione quarta, & per ea, quæ dicam inferius capitulo vigesimoquinto quæstione 15. & cap. 15. q. 25.

Dico

Dico ſecundo, quòd neceſſaria eſt contritio prius, vel ſaltem attritio, ſicut dictum eſt, aliàs confeſſio eſſet nulla, prout dixi ſuperius cap. 7. q. 12. & inferius c. 21. q. 6. neceſſario enim debet præcedere dolor de peccatis.

Dico tertio, quòd tunc ſufficit contritio ad iuſtificationem non ratione confeſſionis præcedentis, ſed præſentis doloris per gloſſam prædictam. Et Nauarrus in capit. ſi cui. numero quinto. de pęniten. diſtin. 1.

Trigeſimoſeptimo quæritur, vtrum contritio poſſit facile haberi? reſpondetur, quod difficile, niſi cum actu confitetur, vel iam ſtatim ſe confeſſurũ præparet. Nauar. de Iubil. & indul. notab. 15, nu. 5. quia requiritur dolor maximus, prout dictum eſt ſupra. nam ſæpe quis eſt attritus, & putat ſe eſſe contritũ, & ſic ſtat in peccato toto tem pore, quouſque confiteatur. Nauar. in cap. ſi cui. num. tertio. de pęniten. diſtinct. prima.

De iu-

De iustificatione impij, & remissione peccatorum. Cap. VIII.

QVoniam vbi tractatur de attritione, siue contritione, etiam agitur de iustificatione impij, & de remissione peccatorum operepretium duxi, hic nonnulla intexere, quæ ad dictam iustificationem, & peccatorum remissionem pertinere censentur.

Primo quæritur, quid est peccatum? respondetur, quòd est omne dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei. Aug, lib. 22. contra Faustum. glo. in cap. ille rex. de pœnit. dist. 3. D. Thom. 1. 2, q. 71. art. 6. Magist. 2. sent. d. 35. & ista definitio amplectitur peccatum mẽtis, seu cordis, cum dicitur concupitum peccatum oris, siue verborum, quando dicitur dictum; peccatum operis, quando dicitur factum. similiter amplectitur peccatum omissionis & commissionis, de commissione non est dubium, de omissione probatur: nam cum homo omittit facere id, ad quod tenebatur, puta audire Missam die festo, tunc facit aliquod opus, quod committit, dum omittit

omittit audire ſacrum, ſicut omne priuatiuum reducitur ad ſuum poſitiuum, & omne curuum ad rectum,& omne negatiuum, ad ſuum affirmatiuum D. Tho. q. de veri. q.15. art. 4. ad decimum.

Secundo quæritur quid intelligitur, per legem in hac diffinitione peccati, adhoc vt poſſit ſciri contra quam legem ſit peccatum? reſp. primo pro nunc quod ſunt ſex leges. prima eſt lex eterna, ſecunda eſt lex naturalis diuina, tertia lex diuina poſitiua. ſecunda lex. poſitiua, vt canonica,& ciuilis, quinta lex ſpecialis, vt conſuetudo, & ſtatuta ſpecialium locorum ſexta lex particularis, ſeu priuata vt quando quis facit votum, vel iuramẽtum; quando igitur homo, facit aliquid contra aliquam iſtarum legũ peccat prouerb. cap. 8. c. qui peccat 26. q. 4. cap. quæ contra. 8. d. D. tho. lo. cit.

Tertio queritur vtrũ facere cõtra leges ciuiles etiam penales ſit peccatum? reſp. affirmatiue etiam contra pragmaticas, & ſtatuta in re graui de qua certa regula dari non poteſt Sot. lib. 1. q. 6. ar. 5. & lib. 4. ar. 4. de iuſt. & iure D. tho. 1. 2. q. 76. ar. 4. & dixi in praxi mea Epiſcopali in ver. pragmatica

tica

rica Nau. prelud. 7. nu. 12. & cap. 23. nu. 30.

Quarto quæritur quæ differentia est inter peccatum mortale, & veniale? resp. quod res est difficillima in praxi particulari; tamen pro nunc dico, quod peccatum mortale est actio mala facta contra legem diuinã, vel humanam, acceptatam, publicatam, & non derogatam, vel contra aliquod de quo dubitatur, vel habetur pro tali, & non est tale, & obligat ad pœnam ęternam, vt qui peccat cõtra aliquam legem dictam superius, vel peccat contra aliquid quod iudicat esse peccatũ, vel de eo dubitat. Docto. locis citatis. Nauar. preclud. 9. num. 7. peccatum vero veniale est, quod non fit contra aliquid istarum legum, vel si fit excusatur a mortali ob aliquas circumstantias.

Quinto quæritur quæ sunt causæ quæ faciunt aliquod ex genere suo mortale peccatum non esse mortale resp. quod sunt octo, potissimum primo ignorantia 2. surreptio. 3. paruitas rei. 4. Iusta dispensatio 5. Iusta causa. 6. necessitas 7. metus. 8. impotentia, exempli gratia 1. in ignorantia qui ignorat aliquod factum, puta interficit hominem, putans se interficere Aprum vel feram, vel Auem, adhibita diligentia, &

dicitur

dicitur ignorantia facti, vel in bello iusto interficere Christianum, putans interficere Turchum, vel ignorat aliquam legem prohibitiuam absconditam, vel abstrusam, vt sunt interdum aliquæ extrauagantes, & Bullæ summorum Pontificum, vel pragmaticæ alicuius regni, vel statuta Episcoporum, vel censuræ ecclesiasticæ, & dicitur ignorantia iuris. Nauar. cap. 27. num. 272. notab. 13.

Secundo in subreptione, qui calore iracundiæ percutit, maledicit sine consideratione, vel discursu rationis, immo non incurritur excommunicatio aliquando, quia non fit suadente diabolo. gloss. in cap. si quis suad. diab. 17. q. 4.

Tertio in paruitate, vt furari aliquid paruæ quantitatis, & non incurritur excommunicatio pro tali, sicut die festo ponere xx. puncta, vel facere aliquod artificioli.

Quarto dispensatione, vt non recitare diuinum officium, vel contrahere matrimonium in gradu prohibito.

Quinto, causa iusta, vt comedere carnes diebus prohibitis ex infirmitate.

Sexto, in necessitate, vt furari in extrema necessitate.

Septimo,

Septimo metu vt quæ ob metum cadentem inconstantẽ virũ passa est violentiam.

Octauo impotentia, vt non restituere quando homo non est soluendo, vide Syluest. in ver. Dominica. §. 5. Et in ver. excomunicatio 6. pertotum nau. cap. 27. a nu. 79. & c. 17. a nu. 3. & nu. 61. & infra. cap. de esu carnis de consecrat. dist. 3.

Sexto quæritur, quæ sunt causæ, quæ faciunt de veniali mortale respondetur quod sunt quinque precipue prima vltimus finis, vt si quis in mendacijs iocosis, vel verbis ociosis adeo constituit vltimum finem quod non intendit abeis recedere quãuis mortaliter offenderet Deum secundo contemptus vt die festo, contemnens festum non audire conciones contemnendo illam, tertio conscientia erronea; vt qui facit aliquod veniale, putans esse mortalem, & illud faceret etiam, si hoc sciret, quarto dubitationis, vt quando quis dubitat au tale factum sit mortale; vel veniale, & ita intelligitur D. Aug. in cap. vnum orarium §. criminis. 25. dist. D. Anto. 1 p. tit. 20. cap. 1. & inreg. in dubijs. nau. cap. 27. nu. 280. quinto ratione affectatæ negligentiæ cap. tres

§. quid

§.quid enim.depenit.d.1.Host.in sum.tit. de pænit.& remisst.§·quot, & quæ nu.2.D. tho.1.2.q.88.ar.4.in corp.

Septimo Queritur, quid est prius quando homo peccator conuertitur, vocatio Dei, qua tangit cor hominis peccatoris, vel conuersio ipsius hominis? resp.relictis subtilitatibus, quod prior est vocatio Dei vel interior per internā inspirationē, vel exterior per predicationem, vel quid huiuismodi Hiere.c.31.conuerte nos Domine ad te, & conuertemur sac.conc.trid. sess.6.c.7.& si aliquando Ioel. c. 2.dicitur conuertimini ad me hoc dicitur vt moneamur libertatem nostri liberi arbitrij, & ita exponit sec. conci.& Ioan Damas. lib. 4. cap. nu.75.de fide orto:

Octauo queritur quando Deus incipit vocare hominem peccatorem pro vt supra, dum Deus vocat illum voluntas hominis quomodo se habet, vel passiue, an operetur aliquid resp.quod non se habet mere passiue sed operatur dum assentitur diuinæ vocationi.1.illi non repugnat, non cantradicit, sed eam accipit per actionem suam quam producit actiue.

Nono queritur, quæ cōcorunt ordinate

ad

ad iustificationem impij, vel ad remissionem peccatorum resp. quod sex regulariter, 1. motus Dei præuenientis, quo mouet hominem peccatorem Hier. lo. cit. 2. motus fidei ad Hebr. c. 11. 3. motus timoris seruilis eccles. c. 1. aliquando motus pudoris Isai. c. ad Rom. c. 6. aliquando motus indignationis in se ipsum hominem, quia fere indignatur se offendisse Deum Hiere. lo. cit. & in c. pænitentia il 2. de pænit d. 3. vbi Aug. lib. de ver. & fal. pænit. dicit quod pænitentia est quędam dolentis vindicta, aliquando motus conturbationis, vel deliquij, quo homo euanescit, & deficit recordans se peccasse. psal. 97. & 72. & iste timor, non iustificat, sed præcedit iustificationē, & in eo non diu immorandum, sed est recurrendum ad quartum, nempe ad motum spei Math. c. 9. ad Rom. c. 9. Ambro. lib. primo de pęnit. 5. est motus dilectionis. 1. amoris Dei clementissimi 6. est timor filialis, & hoc videmus obseruatum in filio prodigo, & Niniuitis, prout videre est in progresu verborum, & actionum istorum quæ breuitatis causa omittuntur.

Decimo quæritur, vtrum opera pecca-

toris pænitentis sint prius, quam Deus ei infundat gratiam, vel ei remittit peccata 1. an: peccator pænitens facit aliqua opera bona, & post Deus illi det gratiam, vel remictat peccata, an. prius Deus det ei gratiam, vel remictat peccata, & postea homo faciat opera bona resp. quòd caie. 1.2. q. 113. ar. 8. & sot. 4. 5. d. 14. q. ar. 6. dicunt quod opera peccatoris pænitentis sunt prius in genere causæ materialis, & postea sequitur infusio gratiæ, vel remissio peccatorum quæ peccatorum remissio & infusio gratiæ est prior in genere causæ efficientis, sed scot. 4. 5. d. 14. q. 2. & Vega in trid. lib. 6. c. 28. dicunt opera bona peccatoris pęnitentis, prius esse quam infusio gratiæ, & remissio peccati, tam in genere causæ efficientis, quam in genere causæ materialis, & quod opera bona peccatoris pęnitentis non procedunt a gratia infusa, sed a libero arbitrio hominis pænitentis adiuto diuino auxilio, & facilitantis gratia, detur homo peccator iste 1. tangitur a Deo incorde cum auxilio speciali iuxta illud surge qui domis, 2. liberum arbitrium hominis accipit illud auxilium siue tactum, siue excitationem 3. incipit

bene

bene operari 4 Deus ei remictit peccatum ſeu infundit gratiam, & hoc videtur magis conſonum doctrinę ſac. conc. trid. quæ ſeſſ. 6. can. 5. dicit Deo excitante cor noſtrum excitari, & poſtea can. 6. ſubiungit nos diſponi dolendo pęnitendo, & diligendo, & can. 7. dicit pręparationem noſtram eſſe diſpoſitionem quandam ad renouationem interioris hominis, quis nõ videt opera hominis pænitentis prius procedere a libero arbitrio adiuto diuino auxilio, & poſtea ſequi infuſionem gratiæ, ſeu peccatorum remiſſionem, & iſta ſecunda ſententia, magis mihi placet, & eſt quorunda modernorum.

Vndecimo quæritur quid eſt prius infuſio gratię, vel remiſſio peccati i. an. prius Deus homini peccatori pænitentis remittat peccata, & poſtea ei donet ſeu infundat gratiam, & poſtea ei remittit peccata reſp. quod ſi conſideremus hoc ex parte ſubiecti i. hominis peccatoris pænitentis prius eſt remiſſio peccati, quam infuſio gratię, ſi conſideremus hoc ex parte agentis i. Dei. prius eſt infuſio gratiæ, verum ſatis ſit hoc tetigiſſe, nam ſnnt altioris indaginis, & parum conferunt ad practi-

cam quam intendimus, Ideo illa missa faciamus, tamen pro canonistis facilitatis causa, videnda est gl. in c. magne in ver. dimisit vbi dicit, iustificationē, contritionē, dilectionem, & remissionem esse simul tempore licet alia pręcedat natura aliā, prout in igne & calore, sole & radijs potest exēplificari Nauar. in dict. glos. num. 4. d. p. dist. 4.

Duodecimò quęritur, quis sit timor filialis, & quis timor serulis? resp. ex D. Tho. 2. 2. q. 190. per totum, quod timor filialis est ille, quo dolemus de peccato, vt est offensa Dei, timor seruilis quo dolemus de peccato propter pænas inferni vide D. Aug. in c. sicut seta de pænit. dist. 2. D. Aug. tract. 43. in Ioan iuxta principiū, dico. 2. quòd timor seruilis assimilatur setæ. timor filialis lino, siue filo dic. cap. sicut seta de pęnit. dist. 2. vide diue August. in tra. 92. in Ioan. vbi exemplificat in Petro ante passionem, ac post Christi resurrectionem.

Decimotertio quęritur, vtrum Deus semper seruet hunc ordinem? resp quod non, sed aliquando plus, minusue, minus vt in D. Paulo actorum c. 9. D. Aug. lib. de

gra.

gra.& lib arbit.& in publicano, aliquando plus in Cananea, cęco illuminato, & Magdalena D. tho. 1. 2. q. 12.& 13. vide superius c.7.q.31. nam licet iustificatio fiat per motum a peccato in Deum, tamen Deus potest iustficare hominem, sine tali motu Nauar. in cap. cōuertimini nu. 1. &. 2. de. p. dist. 1.

Decimoquarto quęritur, vtrum opera nostra, quæ precedunt remissionem peccati, merentur illam remisionem peccati? resp. 1. quod disponunt ad gratiam, & ad dictam remissionem 2. quod non merentur illam de condigno, sed valde congruum est diuinæ bonitati, vt peccatori pænitenti subueniat; & eum recipiat, quia est infinite misericors, & vulgatum illud faciēti, quod in se est ex diuino auxilio Deus non denegat gratiam suam, & ex parte pænitentis, quia peccatores pænitentes Deus recipit, ergo aliquid reperitur in homine pænitenti, per quod meretur, vt Deus illum recipiat. & illi subueniat, ita comuniter Alex. de. Ales. 4. p. q. 54 mem. 2. D. tho. 4 5. dist. 17. ar. 4. ad. 4. Bonau. 4 5. Adrian. quo lib. 7. q. 4. Vega. in trid. lib. 8. cap. 6.

Decimoquinto quia supra facta est mẽtio de auersione, & interdum de conuersione, queritur quid sit vtrunque, & quomodo causetur in homine peccatore resp. facile omissis subtilitatibus, quod quando homo peccat, duo facit primum auertit se a Deo. 1. voluit terga Deo, & dicitur auersio 2. conuertitur ad bonũ sensuale. 1. voluit faciem suam ad peccatum, quod comictit, & dicitur conuersio D. tho. 1.2. q. 72. ar. 5. & q. 73. ar. 1, & 3. p. q. 86. ar. 4. in corp. ad. 1. & ista duo silicet, auersionem, & conuersionem peccatoris explicauit Hiere. cap. 2. quando dixit duo mala fecit populus meus, &c.

Decimosexo queritur, quid sit culpa, & quid pæna, & quomodo causetur in homine peccatore resp. quod statim ac homo comittit peccatum aliquod. 1. malam actionem, illa mala actio, quia est quedam turpitudo seu deformitas, seu defectus, seu priuatio rectitudinis, rationis, vt ait sot. 4. 5. dist. 14. q. 1. ar. 3. & dicitur macula, quia non stat cum pulcritudine gratię D. Tho. 4. 5. dist. 14. q. 2. ar. 1. illa est culpa peccati, adeo quod mala actio illa dicitur turpitudo, macula, & culpa, postea vero

vero ex illa mala actione quæ dicitur culpa nascitur pęna, quæ debetur ex ipsa praua actione, verbi gratia, homo furatur, verberat, vulnerat, interficit, mechatur; omnes iste praue, actiones, quia turpes, sunt culpa peccati, & ex, illo homicido, furto, fornicatione, oritur pæna quę debetur ratione illius malę actionis illatæ Deo, proximo, & Ecclesiæ D.tho.1. 2. q. 72.ar.6.incorp.&q.75.ar.1.in corp.Asten. lib.5.tit.23.Hinc fit per contritionem deleri culpam i.turpitudinem peccati. sed remanere pęnam, soluendam per alia opera bona satisffactoria D.tho.12.q.72. ar.5. ad 1.& 3. p. q. 86. ar. 4. in corp. ratio est, quia quando homo peccat, contra duo facit nempe contra amicitiam Dei, & iustitiam, acquirit amicitiam per contritionem, sed remenet obligatio satisfaciēdi iustitiæ, exemplum habes 2. reg.c. 11. quando Dauid dixit, peccaui, en.contritio, ob quam ei remissa fuit culpa, c. ille rex lo. cit.vnde respondet, natan, Deus quoque transtulit peccatum tuum a, te en acquesitio amicitiæ Dei, tamen remāsit pęna soluenda, cum iterum propheta dixerit, filius qui nactus est ex te, morietur

est satisfactio iustitiæ conc. trid. sess. 14. c. 8. de iustificat.

Decimosexo queritur, quid intelligitur per pęnam sensus, & quid per pænam damni, respondetur, quod pęna damni est carentia, siue priuatio diuinæ visionis, quam patiuntur temporaliter animę in purgatorio, ęternaliter pueri non baptizati in limbo, vel damnati in inferis D. Tho. in addit. 3. p. q. 97. & 98. per totum, & sot. 4. sen. dist. 45. q. 1. ar. & d. 50. q. vni. ar. 4. pęna sensus, est cruciatus, seu dolor, quo cruciantur animę vel temporaliter in purgatorio, vel æternaliter in inferno.

Decimooctauo queritur, vnde oriuntur pęnę predictæ respondetur quod pęna damni oritur ex auersione, & sic habet rationem infinitatis, nā per auersionem homo elongatur ab infinito bono, pæna sensus nascitur a cōuersione idest ab obiecto, seu ab opere malo patrato, & sic per diuersitatem malorum patratorum diuersę sunt pænę, vbi maior vbi minor, nam maior pæna pro sacrilegio quam pro furto, & minor pro fornicatione quam pro incestu sot. 4. sen. dist. 15. q. 1. ar. 4. & licet ratione conuersionis, seu operis mali patrati, ista

pæna

pæna non possit esse infinita, cum omne opus siue malum, siue bonum patratum ab homine, sit naturaliter finitum, tamen est infinita ratione auersionis, & inimicitiæ damnati, quam incurrit homo peccator lædendo Dei amicitiam, & iustitiam.

Decimonono queritur per quod remittitur culpa, & per quid pæna? Respõdetur, quod culpa remittitur per gratiam gratum facientem. remissio pænæ temporalis fit per opera satisfactoria sot. quarto 5. dist. 15. q. 1. ar. 4. & 6. de hac materia iustificationis copiose poterit qnis videre Nauar. in glos. cap. cõuertimini de p. dist. 1.

De præparatione ad confessionem.
Cap. IX.

VIso de contritione, iustificatione, & peccatorum remissione, antequã ad secundam partem huius sacramenti accedamus nõ inutile duximus de præparatione ad ipsam confessionem aliquid dicere, & sic proceditur.

Primo vtrum antequam pænitens ad suorum scelerum confessionem accedat debeat aliquid facere. respond. quod sic

nam

nam bene examinata conſcientia memorando ſibi ſingula peccata eorumque circumſtantias ſac.conc. trid.lo.cit.c.15.tria meminiſſe opus erit quæ in omni opere perfecto concurrunt iuxta illud ſapi. cap. 11.omnia in nunero, pondere, & menſura, & primo numerum peccatorum pſal. lauabo per ſingulas noctes ideſt ſingula peccata lectum meũ i. conſcientiam meã meam ita D. Anto. 3. p.lo.cit.Iſai.c.38.recogitabo, &c. in tantum quod ſi per negligentiam non bene factæ diſcuſſionis, & examinis conſcientiæ pænitens obliuiſcitur peccatum aliquod vel ipſius circunſtantias neceſſario dicendas in confeſſione ipſa confeſſio non eſſet intrega, & ſic teiteranda iuxta illud pſal. defecerũt ſcrutantes Iacob e. 2. qui totam legem ſcruauerit, &c. Nauar. c. 9. nu. 13.vitto.q.161 cathec.rom.fol. mihi 157. & iſta eſt circũſtantia quoties prout dicetur inferius c. 12. q. 36.

Vigeſimo quæritur, an valeat confeſſio illorum, & maxine ſinplicium perſonarum ſi non adhibent tantam diligentiam in examine conſcientie, anrequam confiteantur, cum propoſito reſpondendi cõfeſ-

fessario, interoganti, qui sic fuit solitus interrogare, ponendo spem dictis interrogationibus, & ob hoc sit integra confessio? Resp. quod sic Nauar. in c. fratres, nu. 80. & 81. de pę. dist. 5.

Tertio queritur vtrum confessarius teneatur interrogare pœnitentem an adhibuerit diligentem examinationem suorum peccatorum antequam ad eorum cõfessionem accesserit. Resp. 1. affirmatiue, & si inuenerit, eum defecisse debet ipsum dimittere, vt melius se examinet, & redeat Conc. Trid. loco citato, hoc tamen limita nisi adsit periculum mortis, belli, scandali, vel quid simile iuxta illud Ezechiel. cap. 18. in quacunque hora, &c. Hadrian in 4. 5. tract. de confess. Sot. ibi d. 18. q. 3. colum. 3. Scot. ibidem q. 17. Flor. ibi de confess. artic. 4. & vide inferius cap. 13. q. 39.

Dico Secundo, quod peccata oblita ob diligentiam examinis non bene adhibitam sunt confitenda, ac etiam confessa cum tali negligentia, Nauarr. in cap. fratres, num. 65. de p. d. 54.

Dico Tertio, quod tunc maxime, est necessaria ista interrogatio, & examina-

tio

tio quādo quis longo tempore stetit quin confessus fuerit, Nauar. in c. 1. §. diligens nu. 14. de pęn. dist. 6.

Quarto debet considerare pondus peccati, quia plus mortale quàm veniale, & inter mortalia plus vnum quam alterum, quod necesse est ad cognoscendum pœnam patiendam, & imponendam, iuxta illud Apocal. cap. 18. cap. ponderet 50. d. c. consideret de pœnit. d. 5. & psal. 3. Sicut onus graue, &c. Chrysost. hom. 43. c. 23. in imperfecto, c. alligant 26. q. 7. Vide superius, cap. 8. q. 16. & 17.

Quinto quæritur vtrum confessarius teneatur docere pœnitentem, quæ differentia est inter maiorem, vel minorem grauitatem peccati, si videt id pœnitentem ignorare. Resp. affirmatiue, iuxta illud Matth. cap. 15. si cęcus cęcum, &c. Nauar. c. 26. num. 18.

Sexto debet considerare mensurā peccatorum, quia iuxta eorum mensuram debet correspondere mensura doloris, Deuteronom. cap. 25. per mensuram peccati, &c. & ca. mensura, de pœn. d. 1. & illud Matth. c. 4. eadem mensura.

Septimo quæritur, quo ordine erit proceden-

cedendum in ipsa confessione, tam a pœnitente confitendo, quam a confessario interrogando. Resp. quod regula necessaria non inuenitur, & maxime illis, qui sæpe confitentur sufficit enim eis dicere ea quæ fecit, eo ordine, quo sibi bene placuerit, verum quia omnia quæ a Deo sunt ordinata sunt ad Roman. 13. ideo poterit quis procedere per decem precepta Decalogi, primo per septem peccata mortalia, secundo per quinque sensus corporis & habes hunc ordinem in sum. Angel. ver. interrogatio, & luculentissime, D. Anto. 3. p. tit. 14. c. 6. quasi per totum.

Octauo quæritur, vtrum sub pœna peccati mortalis, aliquando confessarius teneatur interrogare pœnitẽtẽ. Resp. quod sic quando ex obliuione, vel verecundia, vel ignorãtia, vel ex hypocrisi animaduerterit pœnitentem deficere, ac nõ integre confiteri sua peccata Angel. in ver. interrogatio, Nauar. in cap. 1. §. diligens. a nu. 1. & infra de. p. dist. 6.

De Confeßione. Cap. X.

PAri modo agendum erit, ac de alijs equiuocis in confessione, & primo quæritur quotuplex est confessio, Resp. quod multiplex, sed septem sunt magis vsitate, prima est iudicialis de qua in tot. tit. de confess. secunda fidei, Luc. 12. qui me confessus fuerit, tertia, laudis Matth. cap. 11. confiteor tibi pater. quarta pro manifestatione cuiuscũq. veritatis Ioan. cap. 3, confessus est & non negauit, quinta pro obseruatione decem præceptorum legis psal. Confitebor tibi in cythara, vel in psalterio decem cordarum. sexta publica, siue vniuersalis, quæ fit in exordio missæ, primę, & completorij, vel in sollemni epi scopali benedictione aliquibus diebus, prout in pontificali, septima sacramentalis, & de hac erit sermo.

Secundo quæritur, quo ad quid nominis, vnde dicitur confessio, Resp. quod dici tur cõfessio quasi simul fassio, i. locutio, is enim dicitur confiteri, qui totũ fatetur, & qui cũ alio fatur, cõfiteri proprie nõ dicitur, nisi qui cũ alio loquitur, vt colloquiũ,

con-

concessio, cōdiscipulus, concrematio, iuxta illud Iac. c. 5. Cōfitemini alterutrū, &c. & illud Paulus ad Galat. c. 6. Alter alterius, &c. nam in confessione sacerdos portat onera peccatorum pænitentium, iuxta illud, cap. sacerdotes, 1. q. 1. & pęnitēs portat onus satisfactionis sibi impositę, vt dicitur inferius cap. 25. & dicitur a fando idest loquendo, idest simul fando, idest simul loquendo.

Tertio quæritur quid sit cōfessio. Resp. quod sunt infinite quasi definitiones, seu potius descriptiones, tamen vtar communi, & est debita, seu integra peccatorum declaratio, quæ fit coram proprio sacerdote vbi habes implicite, omnia quæ inferius explicite docebimus, vide Syl. ver. confessio 2. §. 1.

Quarto queritur, an confessio sit de lege naturæ, scriptæ, & euangelicæ, Resp. quod non de lege naturæ, quia in illa non fuit hoc sacramentum, vt patet ex comuni, ergo nec confessio sacramentalis, nec in lege scripta, quia non erant date sacerdotibus claues ad remissionem peccatorum, nec in dicta lege reperitur præceptum quo preciperetur homines teneri

ad

ad confeſſionem peccatorum diſtincte, & explicite, ſed tantum explicabantur in communi, vt patet in Leuit. in lege autem euangelica confeſsio eſt de pręcepto, & de iure diuino Ioan. cap. 20. Quorum remiſeritis, &c. & ibidem ſicut miſit me pater &c. quod Chryſoſt. exponens lib. 3. de Sacram. ait ſicut pater dedit mihi plenisſimam poteſtatem, ita & ego do vobis, vide Conc. Trident. ſeſſ. 14. cap. 1. 4. 6. 7. & 8. & cap. 5.

Quinto quæritur vtrum confeſsio ſit neceſſaria ad ſalutem? Reſp. affirmatiue, ſuppoſito peccato mortali. 1. neceſsitate medij, patet ex eod. Conc. loco citato, & Conc. Conſtantinop. ſeſſ. 8. & bulla Martini Quinti, ſecundo neceſsitate præcepti, c. omnis. vtr. ſex. de pęn. & remiſſ. Matt. c. 16. & c. 18. & Ioan. c. 20. 3. pręceptũ de cõfitẽdo ſemel in anno eſt eccleſiaſticum, quod declarat ius diuinum.

Sexto quæritur, vtrum confeſsio obliget de iure diuino, & quando? Reſp. primo, quod in articulo mortis, ſiue naturalis, ſiue violente, articulus vero mortis, dici poteſt, quando homo eſt in tali ſtatu, in quo humano more probabiliter

ſolet

ſolet mori,& primo vt ingrediens bellum difficile, ſecundo nauigantes orta tempeſtate aliqua periculoſa: tertio, parientes, quæ expertę ſunt pati magnũ periculum mortis in partu: quarto, qui dubitat valde, ſe caſurum in amentiam: quinto, is,qui certo ſcit,quòd ſibi parãtur inſidiæ ab inimico, quas difficile poteſt fugere abſq. periculo mortis: ſexto, qui aliquo morbo laborat periculoſo, vnde medicis præcipitur,prout in c.cũ infirmitas de pæ. & remiſ.& Pius v.in bulla ſua,& probatur ratione, ſi quis periculo mortis conſtitutus non confiteatur habens peccatũ mortale, exponit ſe periculo mortis æternæ, probatur ex Iacobo, cap.5. ergo, &c.

Septimo, vtrum extra articulum mortis obliget prę̨ceptum de iure diuino? Reſpondetur, quod ſic. Primo quando quis vellet communicare, quicquid dicat Caiet. Conc.Trid.ſeſſ.13.c.7. & can. 11. Couar. in c. Alma mater,Sylueſ.ver. conf. 1. q.2.& ver.Euchar. §.14.Sot.4.ſent. d. 18. q.1.art.4. Caſtro contra hæreſes, ver.Euchar.errore 10.Nau.de p.d.5.ſecũdo,quãdo ſecundum iudicium humanum imminet periculum obliuionis peccatorum,

G quod

quod tempus Ecclesia semel in anno esse statuit iure positiuo.

Octauo, vtrum quis teneatur confiteri de Iure ecclesiastico, vel positiuo? Resp. quod sic hoc est semel in anno, patet, cap. om. vtr. sex. de pænit. & remiss. & doctor locis cit.

Nono, vtrũ satisfaciat huic præcepto pęnitens, confitendo quauis anni parte, an teneatur in quadragesima? Resp. primo, quod Pet. Sot. lect. 5. de confessione Med. cap. de pænit. tract. 2. de confess. quod probant ex extrauag. Secunda Sixti Quarti, De tregua, & pace, dicunt in quadragesima obligare hoc pręceptũ, alij Couar. loco citato D. Anton. 3. par. tit. 14. cap. 19. §. 5. Cani in relectione de pęnit. maior, 4. 5. d. 17. quæst. 2. & nos dicimus sufficere confiteri, quauis anni parte, Dico secundo, beneuerum est, quod tempus quadragesimæ est magis congruum, & acceptabile, Concil. Trident. loco citato, can. 3. & c. 8. in fine.

Decimo quæritur, vtrum si aliquis post communionem recordaretur peccatum oblitum in confessione, teneatur statim illud confiteri, an possit expectare vsque ad

ad quadragesimam sequentem, vel annum sequentem? Respondetur, quod si fuit in culpa, pænitens non bene examinando suam conscientiam, ante confessionem, adeo quòd reddiderit cõfessionem nullam quod tunc tenetur statim confiteri, ex defectu confessionis non integræ, & totam reiterare confessionem, nisi eidem confessario confiteretur, cui solum illud peccatum oblitum sufficeret confiteri, pro vt dicam inferius, cap. 13. q. 32. si vero non fuit talis negligentia, sed quę solum reddiderit confessionem infirmam, tunc potest illud differre vsque ad futuram quadragesimam, vel annum, nisi illud peccatum oblitum fuisset inclusum in aliqua quantitate pro vt dicam inferius. q. 16.

Vndecimo quæritur, vtrum si quis habens solum venialia illa confitendo, & postea communicando, si deinde committat peccatum mortale, teneatur illud statim confiteri, an differre vsque ad annum sequentem, & videtur, quod non teneatur statim, quia iste videtur satisfecisse præcepto, cum fuerit rite confessus & absolutus, & communicauit? tamen respondetur, quod tenetur statim, quia præceptum

de confeſſione obligat ex neceſſitate habentem peccatum mortale, ſemel in anno ſed iſte eſt talis, ergo, &c. nam peccata venialia non confitentur ex neceſſitate, ſed ex voluntatè tantum, vt dicetur infra q. 34. & 35.

Duodecimo quæritur, vtrum ſi quis, non eſt confeſſus in quadrageſima, aut per totum annum, teneatur ſtatim confiteri tranſacto anno, ſub pæna noui peccati mortalis, & ſpecialis? reſpondetur primo, quod D. Anton. 2. p. tit. 9. cap. 9. §. 3. & Sylueſt. ver. Euchar. 3. §. 18. dicunt, quod poteſt illam differre, vſque ad futuram quadrageſimam, vel annum, quia tranſacto die ieiunij, non tenetur quis ieiunare, ita de recitatione diuini officij, & obſeruatione feſti.

Dico ſecundo, quod Med. Sot. loc. cit. Victo. q. 100. Nau. c. 21. nu. 46. dicunt teneri ſtatim ſub pæna noui peccati, probant, quia iſta eſt obligatio ſolutionis debiti, quæ liceat tranſeat tempus ſtatutum, tamen remanet ſoluenda pro tempore ſequenti, vt patet de debitore, qui conſtituit ſoluere ſtatuta die, ſi in illa non ſoluerit, remanet obligatio diebus ſequentibus

ratio

ratio vero de ieiunijs, horis canonicis,& obſeruatione feſti, non militat in hoc, quia illud eſt onus diei annexum propter reuerẽtiam temporis,quo elapſo extinguitur, cuiuſmodi non eſt in caſu noſtro.

Decimo tertio quæritur, vtrum iſte cõmittat,vnum vel plura peccata, ſi differat vſque ad annum futurum? reſpondetur primo,quod ſi in actu interiori, proponat multis vicibus,non confiteri, toties, peccat,quoties proponat illud non agere.

Dico ſecundo, quod ſi ſemel ſolũ propoſuit, & manet in illo propoſito, vnicum eſt peccatum. ſed magis graue, quo magis durat, probatur, nam qui non confitetur, ſemel in anno, & non communicat peccat mortaliter, c. om.vtr. ſex. de pæn. & remiſ.& præceptum hoc facit hunc ſenſum, vt confeſſio non differatur vltra annum, ergo quandiu differatur,tandiu peccatur,Nauar.cap.21.nu.33.

Decimo quarto quæritur, vtrũ eadem ratio ſit de cõmunione,ac de confeſſione? reſp. quod ſic Nau.c. 26.nu.45. licet, Sot. & Med.loc.cit.dicant oppoſitum Vitto.q. 195. & Syluest. loc. cit. probatur eiſdem

rationibus, quibus supra, quæstio. 12. nam eadem ratio compellit quemlibet confiteri, & communicare, semel in anno, pro vt dict. cap. omnis.

Decimo sexto quęritur, vtrum si quis esset confessus sua peccata, & postea ante communionem recordatur alicuius peccati mortalis, teneatur illud confiteri ante communionem, an confiteri postea, respondetur primo, quod tenetur ante.

Dico secundo, si vero tam est accintus ad communicandum, ita vt non possit discedere a loco, absque scandalo, aut impedimento aliorum quod potest communicare, & postea confiteri.

Dico tertio, sed istam confessionem, non potest differre vsque ad sequentem annum, sed cum primum aderit sibi copia confessarij, quod ita a simili pręcipit, Concil. Trident. sess. 13. loco citato.

Dico quarto, nisi illud peccatum fuisset inclusum in aliqua quantitate parua, & incerta puta, dixi commisi peccatum quinquies, vel septies circiter, & postea recordabitur fuisse octies vel nouies, prout dicam inferius, cap. 13. q. 18.

Decimo septimo quæritur, vtrum aliquan-

quando pænitens teneatur prçuenire tem pus præscriptum ab Ecclesia? Respondetur, quod sic primo quando scit probabiliter, non futurum sibi copiam confessarij, toto illo anno. vnde iste tenetur habita copia confessarij, in principio anni cõfiteri, vel quam primum hoc scit, probatur, nam ita præcipit, d.cap. omnis, vt semel in anno, quis confiteatur, sed iste toto anno non habet copiam, ergo tenetur, quando illam habet, sicut quis scit die festo non habiturum missam, tenetur illam audire primo mane, & hoc potest contingere illis qui nauigant ad regiones longinquas longa, vel annali nauigatione; secundo quando putat se non recordaturum peccati mortalis in quadragesima, tunc tenetur prius confiteri, Maior. 4. 5. dist. 16. quæst. 2. Caietan. in Sum. ver. confessionis, Adrian. loco citato.

Decimo octauo quæritur, vtrum hoc præceptum obliget omnes, & quos? resp. primo, non infideles, cum non sint sub foro Eccles. 1. Cor. c. 5. de his qui foris sunt nihil ad nos, cap. quod quidam, & cap. extra Catholicam, 1. q. 1. & Hostie. in sum. tit. de temp. ord. §. & a quo num. 6. & Sot.

4.5.dist.18.quęst.1.art.3.conclus.1.Angel. ver.confessio.1.num.2. secundo omnes fideles post lapsum in peccatum mortale patet in dict.cap. omnis. & Concil. Trid. loco citato. cap.8. tertio statim, ac homo venerit ad vsum rationis, vel discrettionis annos. quarto, hoc tempus, seu ætas relinquitur prudentiæ], & iudicio confessarij, qui aliquibus factis interogationibus, circa discretionem boni, & mali puero, vel iuueni potest hoc discere, vel scire, quicquid dicat Sot. loco citato, & Allex. de Ales.4.par. quæst.77. mem.1. Dico quinto, aliqui putant(quamuis non approbem) circa annos quatuordecim, nisi malitia suppleret ætatem, Flor. Theol. tract. de confess.art.2.Hostie.in sum.tit.de delict.puer. nu. 2. vers. patet ex superioribus, & tit. de pænit.& remiss. §. quis nu. 7. Dico sexto, hæreticis carceratis tunc concedendus est confessarius, quando vel plene confessi sunt suos perniciosos erro res, volentes verè resipiscere, vel in articulo mortis Syma.de Cathol. Insti. tit. 16.num.30.Pegnas comm. 108. in 1. parte Direct.inqui. super q.49.& tunc practicandum est, prout sacr.Concil.Triden.sess.24

cap.

cap.6.de reform. vide inferius, cap.15.q. 5.12. & 14. & cap. 22. quæst. 7. & cap. 19. quæst.9.

Decimo nono quæritur, vtrum pueri, vel iuuenes sint admittendi ad communionem statim facta prima, vel secunda cõfessione, vel quando incipiant confiteri, quando volent communicare? respondetur, quod nonnisi vno, vel duobus annis prius incipiant confiteri, vt maiori reuerentia, postea sacram. accipiant communionem, Maior. 4.5. dist. 17. quæst.2. Nauarr.cap.21.num.33.

Vigesimo quæritur, vtrum infideles teneantur accipere legem euangelicam si eis prędicetur? respondetur, quod sic dices ergo tenētur ad confessionem? resp. quod non, nam non tenetur, quis ad obseruandas cerimonias alicuius legis, vel religionis, nisi prius accepta illa lege, vel religione patet ex doct.citatis.

Vigesimo primo quæritur, vtrum confessio debeat fieri de omnibus peccatis, & de quibus? respondetur primo, quod de venialibus non tenetur, neque de iure diuino, neque positiuo, siue peccatum veniale sit cõiunctum cum mortali, siue non

D.Tho.

D. Thom. in aditio. 3.par.quæstio.1. art. 3. ad 3.& 3.par. quæst.67. Caiet. quęst.1. de confess.

Dico secundo, quod vtilissima est confessio de venialibus, & vsitata, seu frequentata in Ecclesia Dei Catholica, Concil. Tridentin. loco citato, cap.17.

Dico tertio, quod peccatum originale & peccatum mortale commissum ante baptismum, non est necessarium confitendum, quia per baptismum, iam omnia sunt abholita.

Vigesimo secundo quęritur, vtrum monachi teneantur, ad confitendum sua peccata venialia, per Clem. ne in agro Domin. de statu monach. sub pæna peccati mortalis? Respondetur, quod non, quia Clementina iniungit, vt confiteantur, pręsupponens illos habere materiam necessariam, nempe peccatum mortale cuiusmodi non sunt venialia, præterea, quia non est maior obligatio illius Clementinæ, quàm cap. omnis vtr. sex. sed illud non obligat, habentes solum veniale, ergo nec illa, vt patet inferius, quęst.34. & Nauar. in cap. placuit, in gloss. num. 122. dicit Clementinam illam non obligare, non ha-

habentem mortalia, ſed quia delicta quis intelligit, ita poteſt ſaluari dicta Clementina, Caietan. 2. tom. quæſt. 1. de confeſſione.

Vigeſimo tertio quæritur, vtrum ſi quis vouerer, vel iuraret ſe confeſſurum ſeptimana qualibet, ſi ſolum haberet venialia teneretur ſub pęna peccati mortalis confiteri? Reſpondetur, quod non, quia non poteſt plus obligare conſtitutio, vel obligatio particularis, quam vniuerſalis, cap. ſi diligenti de for. comp. ſed vniuerſalis illa dict. cap. omnis non obligat niſi habẽtem peccatum mortale, ergo nec iſta, nec obligatio voti, eſt maioris momenti, quã canonis ergo, &c. quamuis Sot. videatur dicere quod ſic, immo Sot. ibi dicit, quod nec Papa poſſet præcipere ſub præcepto, vt peccata venialia neceſſario confiteantur, vtrumq. eſt probabile. Dices materia voti præcipua eſt materia ſupererogationis ideſt illius rei ad quam homo non tenetur de pręcepto, ergo hic vouens, facit de non materia, materiam? Reſpondetur, prout ſupra alij dicunt, quod teneatur, ratio aſſignatur a Syma. de Cathol. inſtit. tit. 9. num. 200. vtrũque poteſt

test teneri. & Nauar. tenet etiam, quod teneatur, quod probat exẽplo, si quis voueret bis confiteri peccatum mortale, quoties illud committit in odium illius, tũc tenebitur bis illud confiteri, in c. placuit, in gloss. num. 115. de p. dist. 6.

Vigesimo quarto quæritur, vtrum summus Pontifex posset dispensare cum aliquo circa præceptum confessionis? Resp. primo, quod si loquimur de præcepto, idest vt homo numquam confiteatur, non potest, cap. inferior de maior. & obed. vbi dicitur, inferiorem, non posse dispensare supra legem superioris, sed confessio est instituta a Christo, ergo, &c. vide etiã in cap. inferior 21. d.

Dico secundo, si loquimur de præcepto confessionis, pro determinato tempore, quod tunc potest, quia in dicto cap. omnis determinatur tempus, vide Syluest. in ver. confessio 2. §. 5,

Vigesimo quinto quæritur, quia dictũ est supra, quod quando quis communicaturus est, teneatur confiteri, habita copia confessarij, num in sacramento ordinis, in quo consueuerunt promoti, communicare, hoc sit verum in omni ordine etiam

non

non ſacro? Reſpondetur, quod ſic ſi vellet in eo communicare, Sot. Sylueſt. & Nauar. num. 3.

Vigeſimo ſexto quæritur, vtrum in omni ſacramento adminiſtrando, teneatur ſacerdos confiteri, ſi eſt conſcius reatus mortalis? Reſpondetur, pro nunc, quod non, excepta Euchariſtia, prout dicetur, infra cap. 19. quæſt. 6. immo, & in hoc ſuffiœceret contritio, ablata copia confeſſarij, probatur, nam ponamus, quod in aliquo loco, ſint decem ſacerdotes, & omnes in peccato mortali, & mane deberetur celebrari, vnus, qui conteritur primo, poteſt audire confeſſiones aliorum.

Dico ſecundo, quod quando poteſt haberi cōmoditas confeſſarij, ſacerdos non debet adminiſtrare ſacramentum, ſi eſt obnoxius peccato mortali, deberet tamen confiteri, non neceſſario, ſed vt ſe ponat in tuto, non fretus ſola contritione, quia ea difficile haberi poteſt, iuxta illud Iſai. cap. 52. mundi eſtote qui fertis vaſa Domini, & Leuit. cap. 19. ſancti eritis, quia ego ſanctus ſum.

Vigeſimo ſeptimo, quæritur, vtrum omnis pregnans teneatur pro vt ſupra? Reſpon-

ſpondetur, ex Nauar. & Flor. loco citat. quod ſolum quando eſſet probabile periculum mortis in partu iudicio obſtetricis vel prudentis medici, vt quando partus eſſet durus, & difficilis, ſed tutius eſt, vt ſe ponat in ſecuritate, nam videntur multas, vicibus multis, bene, & facile peperiſſe, & poſtea in partu minus opinato, mori prę dolore, quia eſt dolor, ſuper doloribus, cui Dauid comparat omnem dolorem pſal. 47. in dolore parturientis.

Vigeſimo octauo quæritur, vtrum omnis nauigans teneatur próut ſupra. Reſp. ex Sylueſt. & Nauarr. loco citato, quod quando eſſet periculum naufragij, Flor. loco citato dicit, quod non tenentur confiteri, quando incipiunt nauigationem, etiam in partes longinquas, niſi adſit periculum mortis imminentis, propter naufragium, vel aliquid huiuſmodi D. Anto. 3. parte, titul. 10. cap. 2. & Paluda. 4. 5.

Vigeſimo nono quæritur, vtrum contrahens matrimonium, teneatur confiteri? Reſpondetur, quod non, quia Conc. Tridentin. ſeſſ. 24. cap. 1. De reform. matrimon. non præcipit, ſed hortatur, verũ tenentur habere ſaltem contritionem ſuo-

rum peccatorum, ad hoc ne ponat obicē gratiæ ſuſcipiendę, per tale ſacramentū, clarum enim eſt, omnia ſacramenta conferre gratiam, & hoc ſacramentum ſpecialiter, prout Conc.loc. citato,cap. 1.ſed ponere obicem gratiæ, eſt peccatum mortale,ergo,&c. Sed conſulerem eum, vt cō fiteatur,quia contritio difficilius habetur prout dixi ſuperius.quæſt.24.& dicam inferius, cap.19.quæſt.4. ad quartum.

Trigeſimo quæritur, vtrum ſi quis ſteterit per annum integrum ad confitendū ſua peccata, & ea confiteatur in extremo ſeptimanę ſanctæ, licet confiteatur rite,& integre, & abſoluatur, poſſit admitti ſtatim ad communionem? Reſpondetur,non eſſe faciendum neque permittendum,ſed debet iterum reconciliationem facere, & videre ſi aliqua ſibi veniant in mentem, videtur enim impoſſibile quodammodo poſſe hominem confiteri vnico actu omnia, quæ toto anno geſſerit, & prima ratio eſt,quia non ſtatim corrumpuntur,vel deſeruntur, vel deperduntur, mali illi habitus, per frequentatos actus vnius anni acquiſiti, ſecundo, quia remanent reliquiæ peccatorum: tertio, quia duo cau-

ſat

ſat peccatum in anima, plagam, & turpitudinem, ſanata plaga reſtat citatrix, ita D. Bern. Catechiſ. Roman. tractat. de ſatisf. vide D.Tho.3. par. quæſt.87. artic.5. in corp.Sot.diſt.15.quæſt.1.artic.5.Ioann. de Baſſolis, 4. 5. diſtinct.14. quæſt. 2. art. 1. Angel. in verb. Euchar. 3. num. 36. in fine, Nauarr. loco citato, & cap.21. num. 45. & in cap. conſideret, §. cautus, num. 1.de pæn.diſt.5. hoc tamen limita, niſi adeſſet tanta deuotio, contritio, & integritas pænitentis, vel eſſet periculum in mora pſal.37. Corrupte ſunt cicatrices meæ, D. Hieron.in epiſt. ad Ruſticum,de pęnit. & habetur in cap.totam,& ibi glo.in verſ. cicatrices de pænitent. diſt.3.& dixi ſupe rius, cap.7. q.17.

Trigeſimo primo quæritur, vtrum ſacerdos exiſtens in peccato mortali celebrans, abſque pręuia confeſſione, ob ali quam vrgentem neceſſitatem, præſuppoſi ta contritione, teneatur, quàm primum confiteri? Reſpondetur, quod ſic, ita ſacr. Concil. ſeſſ. 13.c. 7.in fine.

Trigeſimo ſecundo quæritur, quomodo intelligatur hoc quam primum? Reſpondetur primo, quod poſſit intelligi ſta

tim

tim finita missa antequam diuertat ad extraneos actus.

Dico secundo, quod sufficit vsque ad mane sequens expectare, antequam secundo celebret, quia sumus in moralibus, vbi ita ad amussim, & punctualiter non proceditur ita Flor. Theol.4.sent.tractat.de suscip. Euchar.diffic.3.artic.2.conclus. 6.& magister meus in publica lectura Neapoli.

Trigesimo tertio quęritur, cur Ecclesia, non statuit hominem patrato peccato teneri ad illud confitendum? Respondetur primo, quod eadem difficultas, posset moueri de contritione, & de contrahenti matrimonium prout dictum est supra, cap.7.quæst.3.& hoc cap. quęst.28. & cap.19.quæst.4.ad 4.

Dico secundo, quod Ecclesia more sui sponsi omnia suauiter, fortiterque disponentis, noluit violentare, seu cogere ad statim conterendum, vel confitendum facto peccato, sed solum quodam determinato tempore, ad hoc vt saltem, semel in anno reuertatur ad suimet cognitionem, facit, quod notat D. Aug. lib. 1. cap.5. de Lib.arbitr. D.Tho.2.2.quæst.10.artic.11.

Alexand.3. par. quæst. 46. Plato lib.7. de legibus. Syma. de Cathol. instit.tit.9.nu. 219.& Nauar.in 3.pat.sum. num.27.de pænit. dist. 5. vbi dicit, quod Deus, vel Ecclesia sua misericordia, clementia, & pietate, noluit nos varie peccare, si non statim contereremur, vel confiteremur.

Trigesimoquarto quæritur, quæ sit materia confessionis? Respondetur primo, quod satis de hoc tactum est supra, cap.7. quæst. 18.

Dico secundo, quod non est peccatum originale, nec actuale patratum, ante baptismum Sot.loc.citato.

Dico tertio, nec veniale necessario, Concil.Trident. locn citato, cap. sit, can. 14.Syluest. ver.confessio primo,§.14.Nau. cap.21.num.34.

Dico quarto, nisi quando dubitaretur, sit veniale, vel mortale.

Dico quinto, salutare Concilij est venialia etiam confiteri, vt faciunt viri timorati, & filij, prout in c. vnum orarium. §.criminis 25.dist.& D.August. super psal. 129.super illa verba, Quia apud te propitiatio est, & habetur in cap. tres sunt §.est etiam de pœnit.dist.1. Concil.loco citat.

ver-

ver. ex his colligitur. Dico ſexto, quod ſolum peccatum mortale, proprium, præteritum, & pręſens, quis tenetur confiteri, Syluest. loc. citato, §. 1. & verb. confeſſ. 2. §. 1. vel quando eſſet contra conſcientiam, vel dubium, an ſit mortale, Nauar.. in cap. conſideret, num. 51. & 54. de pęnit dist. 5.

Dico ſeptimo, ſi quis confiteretur peccatum mortale, quod non habet, vel de eo dubitat, & confitetur illud tanquam certum peccat mortaliter, niſi id faceret bona fide putans, ſibi licere, ad eligendum tutiorem partem, vel pertinere ad ſanctitatem. Nauar. de Iubil. & Indulgen. num. 4.

Trigeſimo quinto quæritur, ſi quis in paſchate vellet communicare, pro adimpletione, dict. cap. omnis, & eſt ſibi conſcius, ſe non habere, niſi peccata venialia, an teneatur illa confiteri ſub præcepto, etiam ſi nollet communicare? Reſp. quod non, quicquid dicat Angelin. verb. confeſſio. 2. num. 4. ita Sot. loco citato, & communiter omnes, ratio eſt, quia propter ſolum peccatum veniale, non fuit neceſſe inſtitui particulare ſacramentum, cum ſint alia remedia pro illo, Syluest.

loco citato, §.14.& dictum est superius, c. 2.quæst.18.Host.in sum.tit de pænit. & remiss.§.tu dic, num.8.ver.1.& infra.

Trigesimo sexto quæritur, quando obliget præceptum de sacra communione? Resp. primo, quod de iure positiuo obligat in paschate, ita in dict. cap. omnis, & tempus currit a Dominica palmarum, vsque ad octauam ipsius paschatis inclusiue, per declarationem Eugenij Quarti, ita Syluest. in verb. Euchar.5.§. is ver. secundum Caieta.in sum.ver. communio, §.tertium Flor. Theol. in 4.tract. de suscip. Euchar. fol. mihi 67.

Dico secundo, quod de iure diuino in articulo mortis, Ioan. cap.6. nisi manducaueritis carnem, &c. D.Thom.4.senten. dist. Sylu. in verb. Eucharistia 3.§.1.

Dico tertio, quod dict.c. omnis vtriusque sexu. potest tolli consuetudine, cum quis, quouis die quadragesimæ possit cōmunicare, & adimplet præceptum, Nau. in cap. consideret, §.tenet, num.1. de pæ. dist.5.

Trigesimo septimo quæritur, vtrum si in Iubilæo diceretur, vt qui voluerit illud consequi (pręter alia requisita) debeat

infra

infra talem, vel talem ſeptimanã ſua peccata confiteri, & ille non confiteretur, niſi mane die Dominica illius ſeptimanæ, an ſatisfaciat Iubilęo, & per conſequens illius gratiam conſequatur? Reſpondetur, quod ſic, ratio eſt prima, quia fauores ſunt ampliandi, cap. odia de reg. iur. lib. 6. ſecũda, quia intentio ſummi Pontific. eſt, vt ille tempore communionis ſit in gratia, hoc etiam tenet, Sot. 4. ſent. diſt. 21. quæſt. 1. artic. 3. colum. 4. & multi recenſiorum, & dixi in praxi mea Epiſco. in verb. Indul. §. decimo, idem Nauarr. tractat. de Iubilæ. & Indulg. not. 19. num. decimonono, verſ. 10.

Trigeſimo octauo quæritur, vtrum ſi in Iubilæo diceretur, vt debeat viſitari, talis, vel talis Eccleſia, tali, vel tali die, ſi quis ob aliquod impedimentum non poſſet de die, an viſitando dictam eccleſiam de nocte ſanctificat? Reſpondetur, affirmatiue patet eadem ratione qua ſupra, & inſuper quia mens ſummi Pontificis, eſt conſulere, & prouidere commoditati vniuſcuiuſq. fidelis gratiam Iubilæi conſequi volentis facit l. more Romano de fer.

Trigeſimo nono quæritur, vtrum ſic ne-

cessarium confiteri peccatum mortale, quod ipsa confessarius scit? Responde- tur, quod sic, quia est iudex & debet iudicare secundum allegatam, Nauar. in cap. consideret, num.61. de p.d.5.

De conditionibus confessionis. Cap. XI.

PRimo queritur, quas conditiones habet confessio? respondetur, quod sex decim, quarum aliquę sunt necessariæ, aliquæ ad bene esse, siue ad ornatum, & maius meritum, pænitentis, quas passim reperies, in doctoribus, quibusdam versibus.

Prima simplex, idest, vt peccata confiteantur sine palliatione verborum, & obscuritate, sed prout iacent, vt sacerdos possit scire realitatem peccati, ita Daniel, cap.9. Domine in simplicitate cordis mei, &c. & ista conditio est necessaria, adeo quòd, si peccatum palliaretur in tantum, quod non posset confessarius illud percipere, esset reiteranda confessio, quia non integra.

Se-

Secunda humilis, ideſt vt fiat cum ſignis animi ſummiſſi flexis genibus, oculis in terram dimiſſis, capite diſcooperto, ita Dauid, 2. Reg. cap. 12. Proſternens ſe in terram, dixit peccaui, & ideo in pſal. dicebat Humiliaui in terra vitam meam, & iſta conditio eſt de bene eſſe, nam poſſet fieri confeſſio ſedendo, deambulando, in lecto iacendo, etiam cum capite cooperto, ex cauſa, niſi fieret in contemptum Hoſt. in ſum. tit. de pænit. & remiſſ. §. qualiter ſacerdos, num. 46.

Tertia pura, ideſt vt fiat recta intentione, vt placeat Deo confitendo, quem offenderat peccando, vt Salomon, 3. Reg. c. 3. placuit ſermo coram Domino, vel pura ſine mixtura verborum, nè obſcuretur veritas actus peccati, & ſecundum hunc vltimum, iſta conditio eſt neceſſaria.

Quarto fidelis ideſt, ſine mẽdacio, & maxime, in his quorum veritas neceſſario requiritur in confeſſione, alioquin mentiri in confeſſione, in materia peccati mortalis, erit peccatum mortale, & in veniali, veniale, quicquid dicat Caietan. & in primo caſu eſſet reiteranda confeſſio, quia non eſſet integra pſal. 144.

fidelis Dominus in omnibus verbis ſuis.

Quinto frequens, ideſt vt fiat poſt commiſſum peccatũ D. Ambr. in cap. ille Ræx. de penit. diſt. 3. ſed iſta conditio eſt de bene eſſe, pro vt dictum eſt ſuper cap. 7. q. 3. & cap. 10. q. 28. & 33.

Sexta nuda ideſt ne obſcuretur peccatum, verbis oſcuris, ſiue dubitatiuis, ita Dauid. 2. reg. cap. vlt. ego ſum qui peccaui; vel accuſando ſe, & non ſe excuſando D. Hiero. in hom. ſuper Matth. cap. 9. ſupet illa verba, vidit hominem ſedentem in toleneo nomine Matheum:

Septima Diſcreta ideſt vt fiat verbis honeſtis, & maxime, explicando peccata carnis 2. diſcreta ideſt explicite cum ſuis debitis circumſtantijs. 3. diſcreta ideſt ad inuueniendum idoneum, & habilem confeſſarium, iuxta illud Matth. cap. 15. ſi cęcus cæcum ducit & cap. 4. diſcreta quo ad narranda peccata, vt quæ ſimul exprimi poſſunt, ſimul confiteantur vt ſi decies peccaſti, dicas decies, & non ſemel, & poſtea bis, & poſtea ter, ita Caiet. in ſum. ver. confeſſio; & iſta conditio, quoad ſecundum intellectum eſt neceſſaria.

Otaua libens ideſt propter Deum precipue,

cipue, & ista est necessaria, pro vt dictum est supra cap. 1. q.3.

Nona verecundia, ideſt ne fiat confeſſio more narrationis fabellę, historiæ, vel cuiuſdam ſermonis, vel ridendo, vel cum parua deuotione, vel cum leuitate, vel miſcendo verba inutilia, ſed cum pudore cordis, & rubore vultus iux. illud publicani Luc. cap. 18. conc. trid. lo. cit. & iſta eſt neceſſaria, quo ad explicationem peccati.

Decima integra ideſt ne taceat peccatum mortale, vel veniale, ſi dubitet eſſe mortale, vel circumſtantias neceſſario confitendas, & iſta eſt neceſſaria ſimpliciter, prout in cap. ſequenti.

Vndecima ſecreta, ideſt vt ſolo confeſſario audienti, confiteantur peccata, & iſta non eſt omnino neceſſaria, quia poſſet confiteri publice ſi vellet, niſi immineat ſcandalum, vel in vindictam ſuorum ſcelerum, vel ad ſuimet humiliationē vel ob alienum exemplum, vel ob Eccleſię offenſæ edificationem, Nauar. cap. 2. nu. 5. conc. trid. lo. cit. cap. 5. & 6. exempla plura habes in hiſtorijs, & vitis ſanctorū, & precipue in hiſtor. tripar. lib. 9. cap. 35.

vide

Duadecima lacrimabilis ideſt cum debita preuia contritione, vel ſaltem attritione cognita contritione prout ſup. cap. 6.q. 1.2.3. & 4.ita Dauid, Magdalena, & alij, & iſta eſt neceſſaria pro vt dictum eſt ſuperius cap.7.q.12.

vide inferius capitulo decimequarto.

Tertiadecima accelerata,vt qui frequẽter labitur, ſæpe reſurgat pſal. ſepties in die, & c.& D. Ambro.ego quoniam aſsidue pecco, aſsidue medicinam aſſumere volo, & iſta eſt neceſſaria, in articulo ſeu periculo motis, pro vt dutnm eſt ſupra.c. 10.q.6.

Decimoquarto fortis ideſt cum fiducia, ne propter verecundiam, vel timorem relinquat aliquod peccatum ſeu circumſtantiam inconfeſsione, & iſta eſt neceſſaria, vel cum ſpe veniç cap. nemo de pænit diſt.5. iuxta illud Matth. c. 9. & ad Rom. cap. 9.confide fili, remittuntur tibi peccata tua, alioquim eſſet cum deſperatione, vt de Iuda, & alijs.

Decimaquinta accuſans ideſt vthomo accuſetſe,nõ carnẽ,diabolũ,vel mundum vel tentationem, vel occaſionem ſed ſe ipſum iuxta illud prouer.cap.18.Iuſtas in prin-

principio ſermonis eſt accuſatur ſui, & alibi, dic tu peccata tua, vt iuſtificaris Iſai.cap.43.&iſta eſt neceſſaria quo ad ſui met accuſationem, diuus Ambroſ.lib.2. de caim, & Abel.cap.9. Ariſto.lib.7.Ethi. cap.7.

Decimoſeſxto parere parata ideſt vt ſit paratus ſatisfacere iniuctam ſibi tolerabilem pænitentiam a confeſſario, vel in hoc, vel in alio ſeculo, ſaltem hic, qualem, ſed de hoc vide inferius cap.25.q.9. vide ſiylu. ver confeſsio.1.§.1. D.Ant. 3.p.tit.14.c.18.a §. 1. & infra Nauar. cap. 2. vide Hoſtie. in ſum.tit.de pęnit. & tem. §. qualis debet eſſe confeſsio.

Decimoſectimo queritur vtrum confeſsio poſsit fieri capite cooperto ſedendo.ambulando,iacendo,equitādo cum cōfeſſario.Reſp.quod ſic cum cauſa, et ſi cauſa abeſſet nō ideo vitiatur modo cōcurrāt omnia neceſſaria, quia tūc propter in reuerentiam eſſe tpeccatum veniale Nauar. in. ca. fratres n. 11.de p. diſt. 5.

De

De circunstantijs peccatorum. Cap. XII.

PRrimo quæritur, quid sit circunstantia, quo ad quid nominis, & quoad quid rei? Respondetur, quoad primum, quod est qualitas quędam, siue conditio, quæ stat circa aliquem actum, siue humanam actionem,& facit, vt illa vnica actio circundata tali qualitate habeat aliā malitiam, verbi gratia, furtum est quidam actus humanus, si fiat in ecclesia de rebus ecclesiæ, ista est qualitas,quæ stat circa illud furtum,& qualificat illud, quod si fuisset tantum furtum, esset vnum peccatum, sed illa qualitas sacra, facit quod sint duo peccata: similiter fornicatio est quidem vnum peccatum, quia est vnica actio, si fieret cum vxorato, vel maritata, est qualitas qualificans illam fornicationem, & facit adulterium, sicut furtum illud facit sacrilegium, quo ad quid rei, D. Tho. 1.2. quęst. 7.artic.2.& alij communiter dicunt, quod circunstantia est accidens actus humani, quod attingit illum extrinse

ce,

ce, vt patet exemplis supra positis, verbi gratia, verberare, seu interficere, est quidem actus humanus, sed si verberatus vel occisus esset persona Ecclesiastica, istud est accidens, quod tangens illam verberationem, vel interfectionem, facit eam sacrilegam, hic possent multa dici subtiliter, quę causa compendij, & practicę studentes omittuntur, vide Sot. 4. sent. dist. 18. quæst. 1. artic. 5. Sylue. cum alijs in ver. circunstantia, Nauar. c. 6. per totum.

Secundo quæritur, quot sunt genera circunstantiarum? respon. quod sunt quinque; primum impertinentium, secundum alleuiantium, tertium aggrauantium notabiliter, quartum aggrauantium in infinitum, quintum mutantium, seu dantium speciem D. Anton. 3. par. tit. 16. cap, 17. §. 6. & Palud. cum alijs communiter, exempla horum habebis inferius ordinatim, Nauar. in cap. consideret in principio, num. 5. de pæ. dist. 5.

Tertio quæritur, an circunstantiæ impertinentes, sint confitendæ? respondetur negatiue, vt dicere interfeci hominem, ante, vel post prandium, manu dextra, vel sinistra, & sic de alijs.

Quarto

Quarto quæritur, vtrum circunſtantiæ alleuiantes, ſint confitendę? reſpondetur, quod cum ſint in triplici ſpecie, quædam alleuiantes parum, quædam multum, & quædam in totum, tunc dico, quod ſi alleuiant parum, non ſunt confitende, vt ſi quis dicat furatus ſum aliquid, quia illud mihi multũ placebat, vel fornicatus ſum cum aliqua, quia prouocatus ſum nimia eius pulcritudine, vel quia fui ſollicitatus ab ea, quia iſta pro nihilo reputantur, vt Adam ſe excuſauit, dicens mulier, quam dediſti mihi, &c. Gen. cap. 3. Syluef. verb. confeſſio, 1. §. 9. Sot. loco citato, quæſtio. 2. artic. 4. ſi alleuiat multum, vt ſi dicat puella peccaui cum homine quodam, quia fame peribam, vel quia nuda eram, vel ſi quis dicat interfeci hominem, quia me laceſſiuit iniuria, vel calore iracundiæ potius quàm animo premeditaro Marc. Tul. primo offic. & iuſtitia exterior mitius, punit caſum in rixa factum & durius præmeditatum, ſi alleuiat in totum, vt interfeci hominem, vim vi repellendo, vel come di carnes diebus prohibitis, quia egrotabam, vel furatus ſum in extrema neceſſitate, vel non reſtituo debita, quia non ſum

ſum ſoluendo , iſta circunſtantia,neceſſario debet cõfiteri , alioquin committeretur peccatum confitendo, illud eſſe peccatum mortale , quod re vera non erat, & ſic non eſſet integra confeſſio , & conſequenter reiteranda, Sot. & Sylueſt. locis citatis, vide inferius,cap.8. quæſt.5. vide Syma. de Catthol.inſti.tit.17.a num. 12.

Quinto quæritur , vtrum circunſtantia aggrauans notabiliter ſit neceſſario confitenda , vt ſi quis furatus eſt centum ſufficiat dicere, commiſi furtũ, vel ſi quis blaſphemauit Deum , vel beatam Virginem ſufficiat ei dicere blaſphemaui ſanctum ? Reſpondetur, quod Duran. Palud. Riccard. Bonau.4.ſent.diſt.16. & 17. Adrian. ibi q.de confeſſione, Syluc.verb.confeſſio. 1.quæſt.9. num.10. Med. tract. de confeſſ. Victo. & Nauar. loc. citat. & in cap. conſideret de pęnit.diſt.5.dicunt quod non eſt neceſſario confitenda, ſed quod ſit laudabile , & hanc ſententiam amplexantur omnes recentiores, Couar.de ſponſal.2.par. cap.1.num.14.Concil. Tridentin. loco citato.capit.5.Nauar.in capit.conſideret.in principio , num.6.de pæn.d.5.

Primo , hinc fit quod ſit quis commiſit

ſtuprum

ſtuprum non tenetur exprimere gradum, per cap. non debet de conſag. & aſſinit. niſi fiat reſeruatio, quæ communiter ſit vſque ad ſecundum, vel etiam quartum gradum, ſimiliter ſi quis blaſphemauit Deũ, vel Deiparam, quia paſſim iſti ſolent eſſe caſus reſeruati, ſimiliter blaſphemię hereticales, idem de furto, quod ſolet reſeruari, vſque ad certam ſummam, vide Syl ueſt. verb. confeſſio, 1. num. 10. §. 9. Nauar. cap. 6. num. 7. Hoſti. in ſum. tit. de pænit. & remiſſ. §. cui confitendum, num. 14. prope finem, vbi tractat de caſibus reſeruatis Epiſcopo.

Secundo ſit ſi quis haberet rem cum cõcubina tota nocte, non tenetur exprimere hanc grauitatem, ſufficeret enim confiteri numerum peccatorum, quia ad hunc confitendum tenetur, vt etiam ſi quis vulneraret aliquem vnico, vel pluribus verberibus, quia tunc teneretur exprimere numerum, ratio eſt, quia, quot ſunt ictus tot ſunt peccata, nec eſt ſimile de interficiente multis ictus, quia omnes illi ictus, tendunt ad vnum finem nempe homicidiũ .2. finis in moralibus dat formam, D. Tho. & 1. 2. quæſt. 18. art. 4. in corp. ſimiliter de illo qui

qui cogitauit interficere, aliquem multis vulneribus, quia vnicum est peccatum, propter vnicam volitionem Syman. de Cathol.instit.tit.8. num.19. Couar. lib. 2. var. resol. cap. 10. tamen Nauarr. in cap. consideret in principio, numer. 48. & infra dicit, quod si quis eadem cogitatione continuatis actibus, vel continuatis vulneribus,ter pugione percusserit clericum vnica est excommunicatio,vnicum est peccatum secus vero si percutit, & postea trahit per terram, nam tunc due sunt excõmunicationes, & duo peccata, cap. cum pro causa de sent. ex Ioann. Andreas in regula delictum,secus etiam,si quis continuando actum fornicationis,bis coiret eadem cogitatione, quia vna actio, non ordinatur ad aliam, ita Nauar.loco citato, & Caietan. 1. tom. opus. de 17. resp. resp. 15. hic possent multa dici vltro, citroq. sed breuitati, ac facilitati studentes, prætermittuntur.

Tertio, si quis habuit odium in proximum, aut desiderium vindictæ, aut turpe aliquam cogitationem per mensem, non tenetur confiteri grauitatem,dicendo,per mensem, ego fui in tali desiderio, vel vo-

luntate, nisi interrumpisset actus, & desideria, prout dicam inferius, quæst. 34. sed difficile videtur aliquem per mensem habere huiusmodi cogitationes, sine aliqua intercapedine, & ideo debet confiteri toties, quoties interrumperit, dicendo ego habui desiderium tot vicibus patrandi tale, vel tale peccatum, & tunc est circunstantia quoties, & ideo confitenda, non vt est aggrauans notabiliter, quæ sit necessaria debere exprimi.

Quarto si Episcopus, vel sacerdos, vel diaconus, & sic gradatim commiserit peccatum carnale, vel quid simile num peccet plusquam subdiaconus, & sic mutat speciem? respondetur primo, quod plus peccat, sed non mutat speciem, ratio est, quia votum castitatis in episcopo, sacerdote, diacono, & subdiacono fundatur in ordine subdiaconatus, cap. vnico de voto, lib. 6. Concil. Triden. sess. 23. c. 13. de reformat. Cathec. Roman. de sacr. ordin. tract. de subdiac.

Dico secundo, quod licet sit circunstantia aggrauans notabiliter, tamen non est necessaria confitenda, sufficeret enim dicere se habere ordinem sacrum.

Dico

Dico tertio, secus esset si esset religiosus, qui emiserat professionem expressam & sollemnem,& haberet ordinem sacrum, quia modo concurrunt, duo videlicet, ordo sacer, vbi est implicite votum castitatis, & professio vbi est explicitum votum eiusdem castitatis, similiter si quis haberet votum simplex, vel iuramentum castitatis, vel quid simile, quia concurrunt plura vincula, & sic plura peccata.

Dico quarto, secus quando fieret reseruatio, vel in incestu, vel in quantitate furti, vel in blasphemia, vel in gradibus ordinum, quia tunc tenentur exprimere, gradum, siue quantitatem, siue grauitatem, Doct. loc. citat.

Sexto quæritur, vtrum circumstantia scandali sit neccessario confitenda? Resp. primo, quod tunc, quando quis ita peccat in presentia aliorum, quod alij taliter scandelizantur, quod sumunt occasionem peccandi, alias non peccaturi dico 2. quando quis faceret aliquem actum quo indendit prouocare alium ad peccatum mortale ita D, Th. 2.2.q.43. Adria. in 4. sen. quæst. de confes. Sylu. in ver scandalum q. 3. Nauar. lo. cit. n. 19.

Dico tertio si quis facit aliquem actum, siue malum, siue bonum, siue indifferentem, habentem speciem peccati, ex quo offenditur proximus, tamen non fit animo prouocandi illum ad peccatum mortale, tunc hoc non est neccesariò confitendum; Dico 4. hoc limitatur nisi fiat reseruatio casus de concubinatu cũ scandalo, vel sine scandalo, publico, vel secreto quia tunc ista circumstantia debet necessario confiteri, patet ex predictis: Dico. 5. quod solum scandalum est necessario con fitendum in secũdo, & quarto casu Nauar. in cap. consideret. §. a nimaduertere nu. 8. d. p. dist. 5.

Sexto quæritur, vtrum circumstantia recidiui, sit necessario coufitenda? resp. primo, ex Syluest. ver. confessio 1. §. 10. quod tribus casibus, 1. quando pænitens intelligit sibi non applicari debitam medecinam, nisi explicando recidiuum 2. quando teneret se non bene posse explicare grauitatem peccati, nisi confitendo recidiuum. 3. quando à sacerdote de hoc interogatur. Dico, 2. quod licet ista doctri na sit bona, tamen non est necessaria, nisi quando pęnitens esset in maximo pericu-

culo

culo, cui alia via subuenire non posset, nisi explicando recidiuum Dico 3. quod probabilis, & securius mihi videtur tunc debere confiteri recidiuum, quando pęnitens propter illud indiget medicina preseruatiua, nam qui sæpius recidinauit in eadem peccata, vix euadere potest, ne iterum labatur in illa, absque diuino auxilio quod potest habere ex medicina illa preseruatiua iuxta illud Ioan. cap. 5. vade, & amplius noli peccare: Dico 4. confessarium debere interogare pænitentem, si pluries in illud peccatum lapsus est, quod modò confitetur, & similiter pænitentem debere illud confiteri, & tunc maxime quando fuit multoties ab eisdem peccatis recidiuatis liberatus, ob quæ incurrerit aliquod graue periculum, a quo fuit pariter ereptus, & tunc maxime quando cõfiteretur sacerdoti ignoto vide Sot. 4. sent. dist. 16. q. 1. ar. 4. D. Anton. 2. par. tit. 3. cap. 9. §. 4. Ioan. de Bassolis. 4. sent. dist. 22. q. vnica. ar. 1. sum. Pis. cum suppl. ver. confessio 2. Angel ver. confess. 1. nu. 11.

Octauo queritur quomodo intelligitur circumstantiam mutare speciem? Respondet quod hoc potest tripliciter considе-

ſiderari 1. quando de veniali mutatur ſpecies ad aliud veniale, verbi gratia dicere mendacium iocoſum, ad hoc vt alter, dicat aliud mendacium officioſum, 2. quando de veniali mutatur ſpecies ad mortale, vt dicere mendacium iocoſum, vel officioſum, ad hoc vt aliquis blaſphemet, vel detrahat famæ proximi, 3. quando de vno mortali, mutatur ſpecies in aliud mortale, vt furari rem ſacram, vel verberare perſônam, ſacrum eſt aliud, 4. quando ſola circunſtantia facit quod. Illud quod per ſe non erat peccatum fiat peccatum vt facere eleemoſinam ob vanamgloriam, habere rem cum vxore in loco ſacro, inmoderratus cibus die ieiunei: Nauar. in cap. conſideret in princip. nu. 1. & 2. de p. diſt. 5. tuncdico quod primo modo non eſt neceſſariò confitenda, ſecundo, & tertio ſic, præterea poteſt contingere aliquãdo, quod vnum peccatum mortale, ſecum trahat quinque, vel ſex, vel plures ſpecies peccatorum mortalium, vt deflorare virginem, monialem, conſuratum, con ſanguineam, cum raptu, nam primo eſt for nicatio: ſecundo eſt ſtuprum, tertio ſacri legium, quia conſecrata, quarto inceſtũ, quia

quia est consanguinea, quinto raptus.

Nono quæritur, quæ est circunstantia aggrauans in infinitum? Respondetur primo, quod alij dicunt, esse eamdem cum ea quæ mutat speciem, alij dicunt esse eandem, cum circunstantia quoties, sed primum mihi non placet, quia potest esse circunstantia mutans speciem, & tamen non aggrauat in infinitum, vtputa, quod vtrũque esse veniale, vel vnum mortale, & alterum veniale, modo enim est mutatio speciei, sed non aggrauatio in infinitum, vt patet exemplis prædictis, D. Anton. loco citato in 5. cond. sed tunc dicitur proprie in infinitum aggrauare, quando mutat speciem de vno mortali ad aliud mortale peccatum, hac ratione, quia vna species, cum nõ possit attingere naturam alterius speciei, dicitur distare in infinitũ mortaliter, vel moraliter, Sot. loco citato, Ang. ver. circunstantia, §. 2. Syluest. ibidem tabie. in ver. matrimonium, 3. §. 10. D. Tho. 4. sent. dist. 16. quæst. 3. artic. 2. D. Bonau. ibidem, dist. 17. quæst. vlti. Duran. ibidem dist. 16. quæst. 4. Scot. ibidem, dist. 17. articul. 2.

Decimo quæritur, quot sunt circunstan

tiæ peccatorum? respondetur, quòd quãuis septem vulgò circumferantur, tamen facilitatis causa, possunt decem numerari, quis, quid, vbi, cur, quomodo, per quos, quando, recidiui, & scandali, verbigratia:

Primo, quis, si homo est vxoratus, vel solutus, mulier vidua, maritata, vel virgo, sacerdos, vel regularis, habens votum vel iuramentum, an simplex persona, nam persona vinculata mutat speciem ratione illius vinculi, quo legata est.

Secundo quid, si furatus est, rem sacrã, vel profanam, percussisti personam laicã, vel ecclesiasticam.

Tertio, vbi, vulnerasti hominem, in loco sacro, vel profano.

Quarto, cur, quo fine interfecisti hominem, vel furatus es.

Quinto, quomodo, furatus es, occultè, vel violenter.

Sexto, per quos, si ad peccatum adhibuisti socios, vel medias personas, vt in lenocinio, superstitionibus, furtis, & alijs.

Septimo, quando, si die festo, vel feriato.

Octauo quoties, idest quot vicibus comi-

misisti tale, vel tale peccatum.

Nono recidiuũ, si pluries lapsus es in eadem peccata, cum eadem persona, de quibus pluries confessus es, & per quæ incidisti in aliqua pericula, a quibus diuina gratia ereptus es, vt patet superius, quæstio. 6.

Decimo, scandali, corã aliquibus personis, vt eas ad peccandum itidem prouocat res, vt patet superius q. 6.

Vndecimo quæritur, ex his decem circunstantijs, quæ mutant, siue dant speciẽ? Respondetur, quod quinque priores, aliæ vero, prout dixi superius.

Duodecimo quæritur, circunstantia quis, quotupliciter mutat speciem? Resp. quod multipliciter, primo ratione legis, vt vxor, & maritus, 1. Corinth. cap. 7. secundo ratione pręcepti, vt personæ ecclesiasticæ in sacris constitutę, Concil. Tridentin. sess. 23. c. 13. de refor. Cathechis. Roman. de sac. ord. subd. cap. 1. de voto, lib. 6. tertio ratione professionis, vt personæ religiosæ professe sollemniter in aliqua religione approbata, quarto ratione voti, vt si quis voueret castitatem simpliciter, quinto ratione iuramenti, vt si quis iura-

iuraret se obseruaturum castitatem, vel quid huiusmodi, vt non furari, &c. exemplum primi, vt si quis solutus, vel coniugatus peccauerit cũ aliqua virgine, sunt duo peccata, primum est contra legem matrimonij, secundum est stuprum, & sic de singulis.

Decimotertio quæritur, vtrum peccet magis vnus quàm alter? Respondetur quod sic, primo ratione dignitatis, plus Episcopus, quam simplex sacerdos, secundo ratione ordinis, plus sacerdos quàm diaconus, vel subdiaconus, tertio ratione officij, plus officialis, quam persona priuata, quarto ratione conditionis, plus liber, quam seruus, quinto ratione nobilitatis, plus nobilis, quam plebeius, sexto ratione virtutis plus bonus, quam malus septimo ratione loci, plus Vrbanus, quam rusticus, octauo ratione scientiæ, plus doctus quam ignarus, nono ratione vitæ assumptæ, plus religiosus obseruantiæ, quã conuentualis, plus Christianus, quam infidelis, decimo ratione conscientiæ erroneæ vel dubiæ contra dictamen rationis, vndecimo ratione scandali, plus publice quam secrete, duodecimo ratione socie-

tatis,

tatis, plus associatus quàm solus, decimotertio ratione diuitiarum plus diues, quam pauper. decimo quarto ratione beneficij ecclesiastici, plus beneficiatus quā non beneficiatus, D.Thom.1.2. quæst. 89. artic. 3.in corp.& in quæstionibus disputatis, quæst. de peccato, artic.8. ad 5. Nauar.loco citato, num.11.cap.6. sed iste nō mutāt speciem, nisi adsit aliquod vinculū prout supra, Scot.2.sent.dist.21.quęstio. vni Syman. de cath. Instit. titul. 17. num. 33. Nauar. in cap.consideret, num. 49. de pæn. dist. 5. & num. 87. dicit quod cæteris paribus, plus peccatur cum informi, quā cum pulchro.

Decimo quarto quæritur, circunstantia quid, quotupliciter mutat speciem? Respondetur primo ratione personæ cum qua quis peccauit. secundo ratione rei, vt in furto, & hoc tripliciter, vt sacrum de sacro, vt vasa vel vestimenta sacra, seu virginem sacram rapere de loco sacro: secundo sacrum de non sacro, vt a domo alicuius rapere rem sacram: tertio non sacrum de sacro, vt furati ornamenta commodata alicui ecclesiæ pro aliqua solemnitate: quarto ratione loci, vt violare immuni-

munitatem ecclesiasticam, vt si quis extraheret personam, confugientem ad loca sacra, prout patet in toto tit. de immunit. eccles. & de relig. dom.

Decimoquinto quæritur, quando committatur sacrilegium in furto, adiunctum cum excommunicatione? respondetur quando interuenit, cum furto, fractura hostij, muri, fenestræ, tecti, clauum, serarum, vel quid huiusmodi, cap. conquesti, de sent. excomm. similiter si in custodia, vbi conseruatur sanctissima Eucharistia, si quis furetur pixidem cũ fractura hostioli Nauarr. cap. 17. num. 95. D. Thom. 2. 2. q. 99. artic. 4. Syluest. ver. excommunicatio 7. num. 17. Diaz. in pract. cri. canon. cap. 81.

Decimosexto quæritur, vtrum furari nummos a crumena, vel quid simile a personis commorantibus in ecclesia. sit sacrilegium? respondetur quod non, quia non fit iniuria rei sacræ, Sot. loco citato.

Decimoseptimo quæritur, vtrum furari, tapeta, tobaleas, curtinas, vel sellas, vel quid huiusmodi, quæ erant accomodata sacristę, pro ornamento alicuius festiuitatis in ecclesia, sit sacrilegium? resp. quod

quod sic, quia deseruiebant cultui diuino, pro quo erant mutuo data, secus vero si quis deferret, catedram, sellam, tapeta, vel baldachinum, vel quid huiusmodi in ecclesiā, pro sui commoditate, vel ornatu, vt faciunt Principes, officiales, & nobiles, quia tunc furari, ea, non est sacrilegium, ratio, quia non erant pro cultu diuino deputata, sed quando fecisset sacrista sibi ea accommodari, & ipse ea pararet pro sessione, vel genuflexione, vel ornatu alicuius principis, vel prelati, venientis ad ecclesiam pro deuotione, cerimonia, vel visitatione, tunc etiam committeretur sacrilegium, quia indirectè cultui diuino erant deputata.

Decimo octauo quæritur, vtrum furari nummos à gazophilatio, siue arca, siue à ceppo, seu ab altari, si sacrilegium? respondetur affirmatiue, quia ibi reponuntur, & conseruantur pro subsidijs ecclesię, & personarum ecclesiasticarum, prout patebit inferius, quæst. 39.

Decimo nono quæritur, vtrum furari hostiam sacram cum pixide a custodia, siue a sepulchro, quod consueuit fieri hebdomeda sancta, tamen sine fractione sit excom

excommunicatio? respondetur, quod nõ de iure communi, sed solum est sacrilegiũ Caiet.2.2. quæst. 99.artic.3.in fine, secus vero si in aliquot cathedralibus sit posita aliqua excommunicatio pro huiusmodi sacrilegio in Synodalibus, vel casibus reseruatis, prout inferius, cap. decimo tertio, quæst. 40.

Vigesimo quæritur, vtrum furari aliquod a monasterio, vel à cellis monachorum, vel à sacristia, vel hospitali, sit sacrilegium? respondetur, quod sic, & à quibuscumque locis, Papæ, vel Episcopi auctoritate ædificatis, cap. adhuc de relig. Dom. cap. 1. de consecr. eccles. vel alt. lib.6. Nauar. loco citato, Io. de Sylua. tract. de benef. 3. par. quęst. 57. num. 2. nisi restringamus loca sacra prout inferius, quæst. 27.

Vigesimo secundo quæritur, quomodo circunstantia quid, mutat speciem ratione personæ? respondetur quod percutere personam ecclesiasticam etiam in prima tonsura constitutam, non enim sufficit dicere verberaui hominem, quia vltra peccatum percussionis interuenit sacrilegium, & incurritur excommunicatio, cap.

si quis

si quis suadente diabolo 17. quęst. 4. similiter si quis peccauit carnaliter cum virgine, & sic de singulis prout supra, quæstio. 10. & non solum in persona, sed in vestibus, & omnibus rebus ei adherentibus, Sylu. ver. excommunicatio 6. per totum, Nauar. c. 21.

Vigesimo tertio quęritur, quot sunt species peccatorum carnalium? respon. quod sunt decem, quarum sex naturales, & quatuor contra naturam: prima est fornicatio soluti cum soluta: secunda adulterium si vxoratus, cum maritata, vel solutus cum maritata, & e contra: tertia stuprum si cum virgine, tam actiue, quàm passiue, tam in peccato opere patrato, quam in mente consumato: quarta incestum, vt cum consanguinea vel affine, tam carnali, quam spirituali, ratione sacramenti baptismi, vel confirmationis, vel ratione legis, vt in adoptione: quinta sacrilegium, si cum persona sacra, tam actiue quàm passiue: sexta raptus vbi interuenit raptus, & aliquando est annexa cum excommuni prout sacr. Concil. Trid. sess. 14. c. 6. de reform. matrim. septima, mollities, si quis proprijs manibus se polluat vel procuret,

hoc

hoc in somno cibis, turpibus cogitationibus, vel tactibus, vel verbis obscenis, etiã in vigilia : octauo, pecccatum nefandum, quando peccatur carnaliter inter personas eiusdem sexus: nona bestialitas, quando peccatur cum animali bruto : decima, peccatum innominabile, seu contra naturam, vt quando homo abutitur femina, in vase obsceno, D. Thom. 2. 2. quęst. 154. artic. decimo per totum . D. Anto. 2. par. tit. 5. cap. 1. 2. 3 4. 5. 6. 7. & 8. Sylu. verb. Luxuria, num. 3. Nauar. cap. 16. num. 3. & cap. 22. num. 41. & infra Hosti. in summ. tit. de pœnit. & remiss. §. actuale, nu. 9. cap. adulterij, 32. quæstio. 7. similiter tactus, complexus, oscula, facta ex libidine sunt peccata mortalia, nisi fierent ex actu matrimoniali, vel legitima consuetudine, Syl. verb. Delectatio, §. 3. num. 4. nam tunc sunt peccata mortifera, quando fiunt causa perueniendi ad carnalem copulam. Nauarr. in cap. si cui, numero 14. de pænit en. dist. 1.

Vigesimoquarto quęritur vtrum, sit incestum inter masculos consanguineos, vel affines pro vt supra inter se comiscentes? respondetur quod ita videtur dicere D. Tho.

tho.lo.cit.ar.3. in corpo.ad.3.& clare hoc dicit D.Anto.lo.cit.

Vigesimoquinto queritur, an per coitũ peccati nefandi contrahatur affinitas, sicut per coitum fornicarium naturalẽ, & per consequens, sit peccatum incestus, si postea inter se comiscentur? Respondetur qood non D. tho. lo.cit.tabie.ver.sodemia. vide conc. trid.sess.24.cap.de refor matr.

Vigesimo sexto queritur, circumstantia vbi, quotupliciter mutat speciem? Respondetur primo, ratione furti, vt dictũ est supra.

Secundo ratione homicidij, vulneris, vel sanguinis, cum inimicitia, seu in iniuria.

Tertio, ratione seminis, & intelligitur de omnibus speciebus peccatorum carnalium supradictis, etiam si actus carnalis fuerit matrimonialis, Hosti. in summ. tit. de matrimon.§. quis sit effect.num.22.Syluest. verb. debitum coniugale, §.3. Sot. 4. sent. dist.32.artic.3. Victor. quest.149.Nauar. loco citato, nu.9.

Quarto, ratione abstractionis cõfugientium ad loca sacra, prout dictum est su-

pra, quæst. 15. exceptis quibusdã casibus vt in cap. inter alia, de immun.eccles.Couarr.verb.resol.lib.2. cap.20.num.7. & infra Boer.decis.109.

Quinto ratione iudicij administrati, vt si iudex faceret suspendere aliquem in ecclesia, Syluest.verb. circunstantia, §. quarto.

Vigesimo septimo quæritur, quę nam sint loca sacra, adhoc vt possit sciri, quando circa hæc prædicta peccatur? respondetur, quod de hoc tactum est supra, quæstio.21. tamen facilitatis causa, iterum dico, quod est ecclesia, cæmeterium, sacristia, campanile, hospitale, oratoria, capellæ, vbi consueuit celebrari, & denique omnia loca sacra, ædificata auctoritate Papæ, vel Episcopi, siue sit consecrata siue non, patet locis prædictis, Nauar.loco citato. Syluest. verb. consecratio. 2. §. 5. glo.in cap. vnico, de consecr. eccles. vel alt. lib.6. sed Sot. 4. sent. dist. 32. quęst. 1. art. 3. colum. penult. per loca sacra intelligit solum corpus ecclesiæ consecratæ, vel benedictæ, & dicit quod in cęmeteriis & cameris ecclesiæ adhęrentibus, & campanili nulla est violatio, quod mihi videtur

tur

tur factis probabile, cum in pęnalibus, sit facienda stricta interpretatio, vt patet vulgaris, Host. in summ. tit. de crimin. sacril.

An sit peccatum sodomiticum, si vir cognoscat fœminam in vase obscęno? resp. quod doctores ciuilistæ dicunt, quod sic, vt Det. in l. si qua mulier, Cod. de secu. nup. num. 9. & est communis, vt testatur Clar. §. Sodomia, vbi dicit, quod in facto vir, & fœmina, qui commiserunt hoc delictum, fuerunt combusti: sed ista doctrina sic valet in foro exteriori, quod in interiori aliter sentiunt, & melius Theologi, & Armil. in verb. sodomit. vbi dicit esse peccatum monstruosum, prout dictum est supra q. 25.

Vigesimo octauo quæritur, utrum blasphemare, uerberare, iniuriare, uel facere actus illicitos, siue lasciuos, in locis sacris, uel quid huiusmodi sit circunstantia mutans speciem? respondetur quod non, quia tunc solum, quando contrariatur sanctitati, puritati, & immunitati loci sacri, prout supra, Nauar. cap. 6. num. 9. notab. 11. vnde blasphemare, superbire, in dictis locis, vel quid simile facere, non

mutat ſpeciem, hoc tamen limita, niſi cogitationes, & actus illi laſciui ſint de ſcelere ſiue peccato patrato, vel patrando in loco ſacro Sylueſ. verb. confeſſio. 1. §. 10. nam ſola circunſtantia, quæ eſt contra ſanctitatem loci, libertatem, & diuinum cultum eſt confitenda, Caietanus 1. tomo opuſ. tractat. 31. reſp. 12. verſic. ſecundum Nauarr. in cap. conſideret, in principio, num. 20. de pæn. d. 5.

Vigeſimo nono quæritur quomodo, circũſtantia cur mutat ſpeciẽ? reſpondetur, primo, quod ratione finis, nam finis mouet agentem, & dat formam in moralibus D. Thom. 1. 2. q. 18. ar. 4. in corp. Vnde qui furatur, verberat, occidit, mutilat, vel facit aliquid, vt habeat vxorem alicuius, potius dicitur adulter, quam fur, percuſſor, vel homicida, ſimiliter, qui occidit vt furetur, potius fur, quàm homicida, Sylueſ. Nauar. & alij locis citatis ſimiliter, qui principali intentione ſeruit alicui prælato, vt habeat beneficium, vel ſurgit ad horas canonicas, ob lucrum, vel mutuum, vt plus accipiat vltra ſortem eſſet ſymoniacus, vel vſurarius, capitulo finali de Symonia, & capit. finali

de

de vſur. Caietanus in ſumm. in ver. Symonia, Nauarr. capite 17. numero 208. & capit. 23. num. 202. notab. 5. Sot. lib. 6. quæſt. 1. artic. 4. de Iuſt. & Iure, Syluef. ver. Symonia, §. 20.

Trigeſimo quæritur, ſi quis rapuerit pallium, vel quid ſimile a perſona, vel a manu clerici, furando vel frangendo, an ſit excommunicatus? reſpondetur primo, ſecundum iſtam circunſtantiam, quod ſi facit hoc animo iniuriandi illum, incurrit excommunicationem, Sylueſ. ver. excommunicatio 6. numero vndecimo, verſ. quartum, Nauar. capit. 27. numero 77.

Dico ſecundo, ſi hoc fecit animo furandi non incidit Arm. ver. excom. 2. num. 2. Caiet. eod. ver.

Dico tertio, ſi furatur aliquid a clerico animo furandi, tamen dum furatur, eum verberat, tunc incidit, quia furto adit verbera, etiã ſi clericus ſe defenderet, & rem ſuam tueretur: quia illi liceret ſe defendere, & rem ſuã, latroni vero non liceret verberare, quia ſola intentio furandi non habet connexionẽ, cum intentione furandi.

Trigeſimo primo quæritur, ſi quis

persequeretur clericum animo ledendi il lum, & ille fugiens timore læsionis persequentis se præcipitat in flumen, vel aliò, an persequens incurrat excommunicatio nem? Respondetur primo, quod sic, quia ille fuit causa proxima præcipitationis,& læsionis. Dices finis persequentis non erat præcipitatio. Respondetut, quod sic, quia habebat animum lędendi illum, Nauar.cap.27.loco citato. Angel.verb.excõmunicatio 5.num. 3. Tabie. verb. excommunicatio 5.numero 41. Armil. loco cita. nũm.12.

Dico secundo si non persequeretur malo animo, & ille præcipitaretur, & lędere tur, tunc non incideret, quia intentio debet attendi Syl. in loco citato, num. 5. notab. 3.verb. septimo.

Dico tertio, quod si quis reliquerit aliquid ad quod ex præcepto tenebatur, ad hoc vt faceret peccatum mortale, quod teneret dicere hanc circunstantiam, puta non resedi in beneficio propter fornicationem committendam, vel non ieiunaui, vel non audiui missam propter ludum, vel venationem prohibitam, Nauar.in c.con sideret, num.93.de pæn. dist.5.

Tri-

Trigesimo secundo quęritur circūstantia quomodo, an mutet speciem? Resp. quod sic, vt si quis furatus est aliquid violenter, vi, minis, verberibus, vulneribus, contumelijs, homicidio, vel quid simile, non sufficit dicere commisi furtum, quia tunc est furtum, & vnicum peccatum, quā do fit occulte, & non cum aliqua circunstantia, quando vero fit violenter, dicitur rapina, quia fit iniuria rei, & personæ, & sic est altera species, Sot. lib. 5. quæst. 4. artic. 6. de Iust. & Iure D. Tho. 2. 2. quæst. 66. artic. 8. Nauar. cap. 17. num. 95. similiter peccare cum virgine, vel muliere vi, dolo, vel deceptione, Nauar. cap. 16. num. 16. similiter interficere hominem ei insidiando fingens amicitiam, vel sub colorato titulo, si decipit puellam falsis promissionibus, vel oppressit eam vi, vel minis, verberibus, Nauar. loco citato.

Trigesimo tertio quæritur circunstantia per quos, siue quibus auxilijs, an mutat speciem? Respondetur, quod non, nisi ratione scandali vt dicam inferius, etiam si quis vtatur personis sacris pro internuncijs, siue intermedijs, puta ad lænocinium, furtum, vel homicidium, tunc enim mutat

ſpeciem, quando iniuria recipitur in per ſona aliqua,& non quando interuenit pro medio, vel pro auxilio.

Trigeſimo quarto quæritur, an circunſtantia temporis mutat ſpeciem? reſpondetur negatiue, D. Anton.3. par. tit. 14. cap. 18. in 5. condit. Syluef. loco citat. §. vlt. & ver. confeſſio 1. §. 10. & aurea roſa, caſu 63. quicquid dicant alij, niſi intelligantur ratione contemptus.

Trigeſimo quinto quæritur, an circun ſtantia, quoties ſit vera circunſtantia? re ſpondetur, quod non, ſed potius eſt nume rus peccatorum, ſiue aditio peccati ad peccatum, ita Syluef. loc. citato, §. primo & ver. confeſſio. 1. §. 11. Nau. c. 6. n. 13. licet poſſet dici circunſtantia aggrauans, quia peccatum quo frequentius fit eo grauius eſt Iux. illud Dan. c. 13. inueterate malorum, &c. & eſt neceſſario confitenda tam in actibus exterioribus, quam interioribus interpollatis, D. Ant. loc. cit. tit. 14. c. 18. 15. condit. ratio eſt, quia recitatio omnium peccatorum, eſt de Integritate conf.

Trigeſimo ſexto quæritur, an circũſtantia quoties eſt confitenda neceſſario? reſpondetur primo, in caſibus externis, toties

ties quoties puta blaſphemiæ, furta, detractiones, actus carnales, vel quid huiuſmodi, actu completum: ſecundo in caſibus internis quoties voluntas fuit intercisa, ſeu interrupta, vt in odio, amore, vel quid ſimile, verbigratia, qui modo cogitat interficere aliquem, & poſtea per dies, horas, vel menſem, vertitur ad extraneos actus, & deinde recogitat idem facere: tertio in actibus vero mixtis, vt cogitationis, & operis, puta conſtituit, quis facere furtum, vel interficere aliquem, vel peccare cum aliqua, dum ſe preparat ad inſtrumẽta, vel medias perſonas, vel cantilenas, cõuiuia, & quid ſimile, quouſq. deueniat ad actum conſumatum, tunc vnicum eſt peccatum, quia omnia illa ſunt, quædam præparatoria ad actum ſiue peccatum patrandum.

Quarto, ſi quis cogitat peccare cum aliqua perſona, vita, rebus, honore, vel fama, & poſtea ſe pæniter, & deinde reuertitur ad eandem cogitationem, tunc quoties interrumpit, toties peccat.

Quinto ſi quis diù proſequitur aliquã perſonã, amore, vel odio, vel quid ſimile ꝑ multũ tẽpus, & deinde vacat alijs operib.

& ne-

& negocijs, non pertinentibus, ad illam prauam voluntatem, vel cognitionem, dico quod non sunt tot peccata, quot sunt interruptiones, ratio est, quia non dum semel est perfectum opus, Cathec. Neap. fol. 138. vide Caiet. cap. de delect. moro. dub. 2. Hosti. in sum. tit. de pæn. §. illud autem, num. 9. ver. hoc in foro. Syluest. in ver. delectatio per totum, verf. cogitatio & in verb. consensus, num. 1. Nauar. cap. 16. num. 10. Vide, Nauar. c. 6. num. 16. & de hor. can cap. 7. num. 5. & Caiet. 2. tom. quia stante voluntate eadem in malum patrandum, licet multę fierent interruptiones, diuertendo ad alios extraneos actus non pertinentes ad illum actum malum patrandum, vnicum est peccatum, patet exemplo de habente voluntatem occidendi, fornicandi, furandi, durantē per multos dies, inquibus cogitat, alia, & diuersa ratio est, quia non dum primum est perfectum, Nauar. in cap. consideret in principio, num. 48. & infra. de pænitent. dist. quinta.

Trigesimoseptimo quæritur, vtrum quis teneatur explicare necessario numerū determinatum suorum peccatorum, & quid si non

ſi non recordetur de certo numero? reſp. primo, quod ſic, dicendo hoc feci bis, vel ter, vel quater, vel decies, vel vigecies, & ſic deinceps.

Dico ſecundo, ſi non recordetur certò, ſemper tenetur exprimere aliquem numerum certum, vel incertum, dicendo hoc potui facere, circa quinquies, vel circa vigeties, plus vel minus, vltro citroque Syluеſ. verb. confeſſio 1. nu. 12. Nauar. c. 6. num. 12.

Dico tertio ſi plures ſunt actiones vnius tantum finis, vnicum eſt peccatum, prout dictum eſt ſupra, quæſt. 5. ver. 2.

Dico quarto quod quis non tenetur ita ad amuſſim confiteri. ſed ſufficit dicendo, hoc feci viginti plus, minusve, ſed non ſufficit dicere hoc feci frequẽter, vel multoties Caiet. quæſt. 3. de conf. Nauarr. in cap. conſideret, num. 42. de pænitẽn. diſt. quinta.

Trigeſimo octauo quæritur, vtrum peccata cogitationis ſic mutant ſpeciem, vt ſint neceſſario confitenda, ac ſi patrata eſſent actualiter, verbigratia, monialis religioſus, vel quiſpiam commiſit peccatum carnis in aliqua cogitatione moroſa, an

an teneatur dicere se esse virginem, vel sufficit dicere peccatũ? respondetur, quod licet, Sot. loco citato, artic. 4. dicat sufficere, vt dicat solum peccatum, tamen cõmunis opinio est, quod teneatur dicere statum suum, si sit virgo, nec ne D. Anton. 3. par. tit. 17. cap. 17. §. 5. in fine, Nauar. c. 6. num. 7. Caiet. in summ. in vers. incestus, ratio est, quia peccatum mentis, & peccatum operis, non differunt specie, sed solum secundum perfectum, & imperfectum perfectius est enim peccatum exterius, quam interius, nec valet ratio Soti dicẽtis, quod esset nimium pude facere puellas, & maxime moniales, quærendo an sit virgo cum huiusmodi mundas cogitationes cogitauerit, & eas confiteretur, quia dicit Christus Dominus noster, Luc. c. 9. Qui erubuerit me coram hominibus, &c. cap. fin. de pęnitent. dist. 5. & 1. Corinth. cap. 7. Virgo debet esset sancta, & corpore, & spiritu, quod non sit quando ommittitur virginitas materialiter, idest corporaliter, vide Syluest. verb. confessio 1. nu. 11. §. 10. vbi dicit quod ad eandem grauitatem, & ad eandem speciem pertinent cogitationes, & operationes. Vide D. Ioa. Chry-

Chrysostom. homil.46. super cap.23. Mat thęi super illa verba, Ecce ego mitto ad vos prophetas, & sępientes in secunda ex positione.

Trigesimo nono quæritur, si quis cogitat peccare, & postea actu peccet, vtrum committat vnum, vel duo peccata videlicet vnum in mente, & alterum in opere. respondetur, primo, quod est tantum vnum peccatum, quia licet sint duæ res in genere entis, tamen est vnicum peccatum in genere moris, D. Tho.1·2.quęst. 20,art. 3. in corp.& ad primum.

Dico secundo quando cogitatio mali, & operatio mali fiunt eodem tempore, vel successiue vera est ista doctrina, sed quando diuerso tempore, vt si quis hodie cogitat facere malum, & cras illud committit, tunc sunt duo peccata, vnum cogitationis, & alterum operationis Syluest. in ver. peccatum, & in verb. delectatio, num. 2. §.1.vers.4.& D. Thom.quęst. de ver. quæstio.15. n.4.§.2. Nauarr. prælud. 7. numero 23.

Quadragesimo quæritur, vtrum quisq. teneatur confiteri in speciali singulas species, & numerum certum peccatorum? respon-

ſpondetur primo, quod ſic prout ſupra.

Dico ſecundo ſed datur caſus quando quis vnico verbo poterit confiteri totum ſpatium quo fuit in tali peccató, vt meretrix poteſt dicere per biennium, vel per tãtum temporis ſpatiũ fui in peccato carnalitatis, nec opus eſt explicare quoties cum coniugatis, & toties cum perſonis ſacris, quia ſufficit narrare diſcurſum ſuæ vitæ, dicendo, per tale tempus fui in tali peccato, peccando cum omnibus generibus perſonarum, ſimiliter de concubinarijs ſufficeret dicere, per tale tempus fui in tali ſtatu, nec neceſſe eſt explicare numerum, ſimiliter latro ſufficit exprimere tempus, quo fuit in latrocinijs Caiet. 2. Thom. opuſ. quæſt. 3. de confeſſ. & in 3. par. quæſt. 87. art. 1. Nauar. in cap. de quotidiani, num. 10. de pæniten. diſt. 3. & in cap. conſideret, num. 44. de pæn. diſt. 5.

Dico tertio, ſi quis artifex, vel venditor, vel mercator, vel actuarius, venderet, exigeret, vel acciperet aliquid contra prefixum pretium, quod dicunt contra aſſiſam, vel vltra pretium taxatum in pandectis, quoties id fecerit, toties tenetur confiteri, quia ſunt multa furta,

Na-

Nauar. in ca. consideret in principio, nu. 46. nisi vnico verbo explicaret totum tempus, quo fuit in tali statu, prout dicitur de meretrice.

Quadragesimo primo quæritur, quot modis committatur sacrilegium? respondetur, quod multis, & primo In personam sacram, vt si clericus percutiatur, vel a iudice laico puniatur, nisi in casibus a iure permissis, puta in assassinio, cap. 1. de homic. lib. 6.

Secundo contra votum quoties, quis frangit votum quod emisit.

Tertio in locum sacrum, ut quando aufertur persona confugiens ad locum sacrum, nisi in casibus a iure permissis, cap. inter alia de immun. eccles. uel furetur aliquid à loco sacro, uel sanguine, uel semine uiolaret locum sacrum prout dictũ est supra.

Quarto in res sacras, ut sacramenta sacramentalia, sacras imagines, uel res ecclesiæ tam mobiles, quam immobiles, quę sunt dicatæ Deo, vel ad vsum ministrorum Dei, uel rei ecclesiæ si grauentur impositionibus, uel collectis, nisi in casibus a iure permissis puta pro utilitate, &

ne-

necessitate publica, Vide D. Thom. 2. 2. quæst.99. & 154. artic. 10. & ibi Caiet. & in summ. vers. sacrilegium, vide Diaz. practic. crim. canon. cap. 81. & Nauar. cap. 17. num. 95. multos alios modos, quibus committitur sacrilegium, vide Host. in sum. tit. de crim. sacril. §. & quasi nu. 2.

Quadragesimo secundo quæritur, quando Episcopi in casibus reseruatis, reseruant sibi sacrilegium, vtrum intelligatur de omni sacrilegio? respondetur, quod regulariter solum intelligitur de furto, & quando committitur cum persona sacra, & a persona sacra, non autem, quando committitur a persona sacra cum persona non sacra, & sic interpretatur communis consuetudo vbique, & Neapoli tempore Cardinalis Pauli de Aretio Archiepiscopi Neapolitani volendo explicare in suis casibus reseruatis personas ecclesiasticas committentes actum carnalem dixit in casu reseruato, clerici etiam simplices fornicarij, ergo si non explicuisset non fuissent inclusi in alio casu, vbi reseruabat sacrilegium simpliciter, vide in cathec. Neapol. fol. 354. numero 12. & folio 355. numero 18.

Qua-

Quadragesimo tertio quæritur quādo cogitatio, vel delectatio morosa est confitenda, & quando est peccatum mortale? respondetur, quod quotiescumque cogitatio est de peccato mortale, cum delectatione, siue consensu, D. Thom. quæst. de verita. quæst. 15. art. 4. ad 10. Syluest. ver. delectatio. §. 1. & infra, vide superius, quęstio. 34. & doct. ibi citat. & Nauarr. in cap. cogitationis, num. 12. de pænit. dist. 1.

Quadragesimo quinto quæritur an peccata carnalia sint minoris culpæ, quam alia peccata? Respondetur, quod sunt minoris culpæ, sed maioris infamiæ, quia naturaliter sunt nobis innata, & vehemētius agunt tentando D. Tho. 1. 2. q. 73. nu. 5. Nauar. ca. consideret, nu. 87. de pæn. d. 5.

De Confessione dimidianda. Cap. XIII.

PRimo quæritur an quibusdam casibus liceat dimidiari confessio? respondetur, quod sic, septem casibus.

Primo in impedimento naturali, vt in infirmo.

Secundo in impedimento casuali, vt in naufragio, vel bello.

Tertio ratione scandali, vt euiteretur periculum aliquod vitæ, famæ, vel honoris.

Quarto, impedimento legali vtt in casuum reseruatione.

Quinto, ex protestatione, sine incommoditate temporis, vt in confessionibus generaiibus.

Sexto ex obliuione.

Septimo, ex ignorantia.

Secundo quæritur, an egrotus qui fecit vocare confessarium, quia vult confiteri, & postea antequam confessarius veniat, ęgrotus ipse perdat loquelam, discursum rationis, delirat, adeò quod non potest, neque nutu, neque signis, neque verbis, vel aliquo huiusmodi confiteri pecca ta sua, an iste valeat absolui a suis peccatis, a dicto confessario?

Respondetur primo, quod multi doctores antiqui, & recentiores dicunt, nō posse, nec debere absolui, & assignant rationes, quas videas in Nauarr. & Soto loco citatis.

Dico secundo, quod multi rccentiores di-

dicunt, quod licet rationes illæ sint satis probabiles in theorica, tamen posse, & debere absolui in practica, ratio est, quia confessio pro illo casu est valida, alias iste sic egrotans esset destitutus omni auxilio diuino in illo instanti, quod non est credendum, nec sufficit dicere, quod poterit habere contritionem, quia hoc est difficile, & quod poterit communicare, & sic media communione, fieri de attrito contritus, quia posset stare, quod ille non posset communicare aliquod ob impedimentum, præterea, quia nulli debet dari communio, qui est conscius alicuius peccati mortalis, absque præuia confessione Cócil. Tridentin. sessione 13. cap. vlt. & hoc tenent communiter omnes recentiores, & sic ego practicarem, & de hoc vide prolixus in praxi mea Episcopali ver. absolutio. §. 3. vide capit. is qui, 26. quæstion. 6. & D. Anton. 3. part. tit. 10. cap. 2. vbi dicit, immo si presbyter pænitentiam abnegauerit morientibus, reus erit animarum cap. si presbiter loco citato.

Dico tertio, si quis in tali casu constitutus non procuraret confessarium, petendo confessionem, sed alij pro parte illius

vocaret confessarium, quod tunc non pos set, nec deberet absolui, ratio est, quia in primo casu, quando ille perijt, ostendit saltem signa contritionis, cupiens confiteri, in secundo casu vero, non, vide Angel. ver. confesio 4.§.8. Asten. lib. 5. tit. 16. Canus reclectione de penet. Candelabrum aureum tract. de absol. nu. 71. immo hoc apertissime tenet Hostie. in sum. tit. de pænit. & remiss. §. confitendum nu. 45. Iuxta finem, & nota hunc casum pro pratica quotidiana, quia sæpe potest continge re illis, qui repentino morbo aripiuntur e sunt prope mortẽ, & sic qui tota vita sua fuit in peccatis, si nõ petit, nõ absoluitur.

Tertio vtrum sacerdos vocatus ad audiendam confessionem alicuius egroti, qui propter aliquam legitimam causam, dimidiauit confessionem, & postea infirmus ille morbo correctus, non potest perficere illam confessionem si vocetur secundo ille sacerdos posset absoluere illum ægrotum? respondetur quod sic etiam si non potest audire peccatum aliquod, vel signo, vel nutu, vel verbis, etiam si probabiliter sciret prefatum ægrotum post confessionem illam dimidiatam patrasse

ali-

aliquod peccatum mortale modò appareant signa contritionis, vt quia petijt confessionem, procurauit confessarium, & apparet bene dispositus, secus vero, si in secunda vice appareret indispositus, vel sine aliquo signo contritionis, quia modo non esset absoluendus; ratio est, quia in primo casu, ad est materia, in secundo vero non, hoc etiam tenent quidam recentiores, & bene.

Quarto quæritur, quomodo se posset habere sacerdos, quando non potest audire totam confessionem pænitentis puta in bello, vel naufragio, in peste vbi moriuntur multi simul.

Responderur primo quod posset audire aliquod peccatum alicuius, & eum absoluere, & aliquod alterius, & sic de singulis, audito vno peccato vnius, vel singulorum aliquo, & ita absoluat, cum non vacet audire integras singulorum confessiones, & ita dicunt practicatum fuisse in bella Granatensi in Hispania.

Quinto quæritur vtrum pænitens possit dimittere aliquod peccatum in confessione, quod si confiteretur vergeret in periculũ animæ, vitæ, infamię, vel honore

tam in se, quam in tertiam personam, similiter de periculo spirituali? respondetur primo, quod quando non posset commode inuenire alium sacerdotem confessarium, quod sic, probatur nam sicut Christus Dominus noster præcepit integritatem confessionis, ita etiam præcepit conseruationem animæ, vitæ, honoris, & famę, & D. Bern. ait id quod propter charitatem institutum est, non debet contra charitatem militare ita Caietan. in sum. ver. confessio condit. 10. Nauar. cap. 7. nu. 3. & in cap. consideret, num. 99. de pænit. dist. 5. vide inferius, c. 19. quæst. 19.

Sexto quæritur, vtrum cum si quis confessus fuerit hoc modo omittens aliquod peccatum mortale propter periculum prædictum, teneatur illo anno, facere integram confessionem? Respondetur, quod sic, habita commoditate confessarij ratio est quia Concil. Flor. dicit nos teneri confiteri solum peccata, quorum recordamur facta sufficienti discussione iste autem qui omisit aliquod peccatum, propter tale periculum, non fecit simpliciter integram confessionem propter periculum illud ergo cessante eo teneatur confiteri.

Septi-

Septimo quæritur vtrum qui sic confessus est teneatur confiteri peccatum illud ommissum solum, an reiterare totam confessionem?

Respondetur, quod sufficit confiteri illa quę ommisit propter periculum illud, ratio est quia prima illa confessio fuit legitima, & hanc sententiam tuentur multi recentiores, & bene.

Octauo, vtrum circunstantia mutās speciem, sit aperienda in confessione, cum vergat in periculum animæ, vel infamiæ tertiæ persone, vt puta quis commisit incestum cum matre, vel sorore?

Respondetur primo, quod potest tacere circustantiam illam si non potest aliter confiteri, ratio est prout supra, quæst. 7. & hoc intellige quando istud periculum infamiæ esset magni momenti, secus quando esset exiguum, ita Sot. 4. sent. d. 18. q. 2. artic. 2. Syluest. ver. confessio. 1. numero 6. §. 1.

Dico secundo, quod circunstantia peccati, quæ est nota ipsi confessario, non est necessario ei aperienda, quia satis est, vt confessario sit natus status personæ, secus de peccato, quia licet sic notum confessa-

rio debet tamē ei confiteri Nauar. in cap. consideret nu.61. de pę.d.5.vide superius cap.10.q.vltima.

Nono quæritur, vtrum hoc idem potest facere pænitens in articulo mortis, si pariter imineat periculum grauissimum vitę, vel infamiæ inpersonam suam, vel tertiam? Respondetur quod potest etiam subticere, vel peccatum, vel circunstantiam ita Sot.lo.cit.quicquid dicat Canus ratio est, quia quocūque tēpore nobis præceptum est, vt consulamus vitæ, famæ vel honori nostro, vel proximo, & maxime in illo articulo mortis, vt patet exemplo adulterę in eodem articulo constitutę pro vt dicit Sylu.ver. adulterium §.1.& infra Nauar.cap.16.nu.48. Sot.lib.4.q.7. ar. 2.de iust. & Iure.

Decimo quæritur, vtrum prossint inueniri aliqua remedia, ad hoc vt fiat confessio integra, absque eo, quod taceatur peccatum, vel eius circunstantia? respondetur quod sic, primum, vt procuretur comoditas alteri confessario confitendi, cū quo non imineret tale periculum, si vero hoc non posset fieri quia esset in oppido, loco, pago, siue casali in quo est vnus tantum

tum sacerdos confessarius, & pænitens esset vel fæmina, vel ęgrotus, quod non posset alio pergere, datur secundum remedium, vt mutando habitum, vel fingendo vocem, vel confiteri hora noctis, in qua non potest de facili cognosci, 3. confiteri cum circumstantia implicite, animo postea explicite cõfitendi, vel omittendo dictum peccatum, vel circumstantiam modo, quo supra Caiet. in sum. ver. confessio 1. 3. & 10. condit. ratio est quia hic preualet pręceptum de iure diuino, & naturali, quod est de conseruanda vita, & fama, præcepto de intregritate confessionis, quod est de iure diuino positiuo, vide Nauar. loc. citato, capite septimo, numero tertio, Sot. loco citato, distinctione decima octaua, quęstione quarta, articulo primo Syluest. loco citato, numero sexto, Nauar. in capite considerct, numero 97. de pęni. dist. 5.

Dico secundo si confessarius peteret a me nomen meum, vel quid huiusmodi per quod posset deuenire ad mei cognitionem an ego tenear illud, ei aperire?

Respondetur quod non nisi peccata, &

ea quæ ad ipsa peccata pertinent, Nauar. loco citato, sed tunc teneretur confiteri & peccata, & eius circunstantiam.

Primo, quando confessarius posset prodesse, & non obesse.

Secundo, fingendo, prout supra diximus.

Tertio, quærendo alium confessarium Nauar. loco citato.

Vndecimo quæritur, an quis posset cõfiteri vni confessario solum peccata mortalia, tacendo peccata venialia?

Respondetur quod sic, ratio est, quia venialia, non sunt necessario confitenda prout supra capite decimo, quęstio. 34. quo fit, vt si aliquis ob aliquas rationabiles causas sibi bene visas confiteretur vni confessario peccata mortalia a quibus recipit absolutionem, & alteri confessario peccata venialia a quibus similiter absoluitur, non propterea diceretur dimidiari confessio, sed vtraque esset integra, Sot. loco citato, quæst. 2. artic. 3. Syluest. ver. confessio 1. §. 18. nec hoc esset contra id quod dicit, D. August. lib. de ver. & fal. pænit. cap. 14. & 15. & habetur in can. considerer de pæn. dist. quinta, & magister 4.

sent.

ſent. diſt. 16. quia loquuntur quando quis diuidit cōfeſſionem mortalium ductus verecundia, vel propter hypocriſim, ſed nō quando fit ex rationabili cauſa, Nauar. in cap. 1. §. diligens, num. 71. de pænitent. diſtinct. 6.

Duodecimo queritur, quomodo practicandū eſt in caſuum reſeruatione?

Reſpondetur breuiter & practice.

Primo, vt pænitens ipſe vadat ad ſuperiorem, & ab eo impetret facultatem, vt a reſeruatis poſſit abſolui a confeſſario inferiori ſimul cum non reſeruatis.

Secundo, vt ipſe confeſſarius inferior audita confeſſione pænitentis, vadat ad ſuperiorem, & ab eo impetret auctoritatem, qua obtenta, redeat, & abſoluat pænitentem ab omnibus.

Tertio, vt ipſe confeſſarius inferior abſoluat pænitentem ab omnibus, a quibus poteſt abſoluere, & pro reſeruatis mittat pænitentem ad ſuperiorem, vt ab his ſe faciat ab eo abſoluere, vel ipſe confeſſarius data abſolutione, a quibus poteſt, vadat ad ſuperiorem, & impetret auctoritatem, qua impetrata abſoluat, ſecundo a reſeruatis, & hoc quando caſus fuerit ſimplex

& non

& nõ annexus cũ aliqua cẽſura eccleſiaſtica, vtpote excõmunicatione vide Nau. in c. conſideret §. cautus nu. 14. per capite ſi celebret de cler. exco. cel.

Quarto vt ipſe ſacerdos antequam pænitentem cum caſibus reſeruatis audiat in confeſſione, vadat pro facultate obtinenda, qua habita, audiat pænitentem, & ſimul eum abſoluat ab omnibus, & inter hos quatuor modus tertius, & quartus, ſunt magis vſitati, ſed in tertio modo confeſſarij debent admonere pænitentem, vt quam primum vadat ad ſuperiorem pro abſolutione caſuum, aliquin ſibi non valeret confeſſio, & abſolutio immo reincideret in peccata, quia confeſſio non eſt integra, Sot. loco citato q. 2. ar. 5. Victo. q. 162. Angel. ver. confeſsio nu. 5. Caietanus loco citato Armilla ver. abſolutio nu. 9. Nauar. capite 26. nu. 6. & cap. 9. nu. 3.

Decimotertio quæritur, an ſi quis haberet caſum reſeruatum annexum cum aliqua cenſura eccleſiaſtica reſeruata Pape, vel Epiſcopo poſsit abſolui a cõfeſſario prius a peccatis, a quibus poterat abſoluere, & poſtea mittere pænitentẽ ad Papã, vel Epiſcopum, vt abſoluatur a cenſuris.

Reſpon-

Respondetur primo videri, non posse quia excomunicatus est incapax sacramẽtorum, prout cum comuni probat Nauar. lo.cit.nu.7. Dico secundo quod posset, & valeret absolutio, impensa excomunicato & tenet regulariter, prout Nauar. c. 9. nu. 4. ver. secundum, & Caiet. Sot. & alij comuniter probant, & dicam inferius in c. 21. de iteratione confessione q. 5. probatur, nam si absolutio data ab inferiori habenti casum reseruatũ etiam annexum cũ excomunicatione episcopali tenet etiam data alicui excomunicato papali excomunicatione tenet, nam non est maior ratio de vna, quam de altera excomunicatione, cũ vtraque sit maior, & faciat mẽbrũ separatũ ab ecclesia c. resecanda. 23. q. 4.

Decimoquarto quæritur an si quis confiteretur inferiori nõ reseruata habita super his absolutione ab eo postea cõfitẽdo reseruata superiori teneatur illi peccata, iã confessa inferiori confiteri, vel e cõtra? respondetur quod nõ, ratio est, quia nemo tenetur bis confiteri sua peccata, sed sufficit, confiteri reseruata superiori, & non reseruata inferiori.

Decimoquinto quæritur, si quis confessus

fessus est superiori peccata sua reseruata, &postea recordatur alterius peccati reseruati, quod inculpabiliter fuit oblictus, an possit ab inferiori absolui, an teneatur iterum pro illo redire ad superiorem?

Respondetur, quod non potest ab inferiori absolui ratio est, quia obliuio non dat auctoritatem alias non habenti illam Canus, loco citato, licet Adrian. dicat oppositum.

Decimo sexto quæritur si quis bona fide confessus est se habere quatuor, vel quinque peccata reseruata, plus minusve quam confessus est superiori, si postea distincte recordatur se comisisse sex vel septem possit absolui ab inferiori?

Respondetur primo, quod sic, quia in illo plus minusve includuntur etiam sex vel septem, & excessus non est notabilis.

Dico secundo si vero postea recordetur octo, nouem, vel decem non potest absolui ab inferiori, ratio est quia excessus modo est notabilis.

Decimo septimo quæritur si quis in Iubileo confessus est peccata reseruata, & communicauit etiam postea transacta hebdoma-

domada Iubilæi, recordatur alicuius peccati reſeruati poſſit abſolui virtute Iubilæi.

Reſpõdetur quod ſic ratio eſt, quia prima cõfeſſio facta eſt virtute Iubilæi, & iſta ſecunda confeſſio nihil aliud eſt, quã perfectio, & conſeruatio prioris confeſſionis, & caſus ille reſeruatus euadit peccatum ſimplex Angel. verb. confeſſio. 10. Sed Nauar. in cap. conſideret. §. cautus, num. 30. dicit hoc valere, quando in prima abſolutione implicite, & vniuerſaliter fuit facta abſolutio ex Paluda in 4. ſent. diſt. 18. colum. pen. vel confeſſarius habuerit intentionem abſoluendi ab omnis neceſſarijs, Nauar. loc. citat. verſ. ex quo infertur.

Decimo octauo quęritur ſi quis abſolutus eſt a non reſeruatis ab inferiori, poſſit communicare antequam a ſuperiori a reſeruatis abſoluatur?

Reſpondetur quod ſi imminet præceptum communionis, puta in paſchate, vel imminet ſcandalum poteſt, ſecus vero nõ ſuppoſito, quod non potuiſſet habere copiam ſuperioris, ratio eſt, quia concurrentibus duobus præceptis quorũ vnum

præ-

præualet alteri, prȩualet maius, cuiusmodi est præceptum, & scandalum.

Decimonono quæritur, si quis habens decem censuras ecclesiasticas, vel totidē irregularitates, facit se absoluere vel despensare ab octo, vel nouem solum explicando illas, octo vel nouem, & postea recordatur, fuisse decem, an teneatur adire superiorem pro absolutione, vel dispensetione reliquarum duarum?

Respondetur primo, quod si solum se fecit absoluere ab illis octo, vel nouem signanter, tenetur adire superiorem pro absolutione, vel dispensatione reliquarum.

Dico secūdo si se fecit absoluere ab illis octo, vel nouem, signanter, & ab alijs, & quibuscumque, quas forte haberet, vel dubitaret, ad cauthelam, quod tunc non tenetur, nec adire superiorem, neque procurare aliam absolutionem, ratio est, quia in illa generali absolutione comprehenduntur reliqua glo. in clem. 2. in ver. ex-presso de prȩb. Gomes. q. 2. de trien. poss. glo. in clem. 2. in ver. quodcunque de vit. & honest. cler. cum alijs vulgatis, vide pro materia peculiari hac Sylu. ver. con

fessio

fessio 1. §. 4. Angel. ver. confessio 1. num. 14. Nauar. loco citato, Couar. practica: quęst. cap. 25. numero tertio, conclusione tertia.

Vigesimo, quæritur, si quis confiteretur alicui potenti absoluere a casibus reseruatis, & censuris, & dispensare super irregularitatibus, & dum confitetur, non est memor alicuius casus reseruati, vel cēsuræ, vel irregularitatis, tamen ad cautelam se facit absoluere ab his, vel dispensare, si postea recordetur se habere aliquā illarum, teneatur procurare absolutionē, vel dispensationem ab ea? respondetur, quod non, quia per primam absolutionē, vel dispensationem ille est vere absolutus vel dispensatus, alioquin cautela illa, qua vsus fuit faciendo se absoluere, vel dispensare ad cautelam, nihil operaretur, & verba debent aliquid operari, & maxime quando ponuntur pro forma, & si quis scrupulizaret, sufficeret ei petere absolutionem à quocunque confessario approbato ab ordinario, quia peccata illa iam sunt facta absolubilia, per illam absolutionem ad cautelam, Nauarr. loco citato, & in cap. 1. in principio, num. 32.

de pænitent. dist.6. vbi dicit, quod si quis obliuiscitur peccatum aliquod reseruatũ, etiam annexum cum censura tempore, quo confessarius habebat potestatem absoluendi, euadit peccatum simplex postea, quando recordabitur illud, Nauarr. loco citato, num.70.

Vigesimo primo quæritur, si quis confiteretur, non reseruata inferiori, & postea reseruata superiori, vel e contra, an sint duæ absolutiones sacramentales, vel duo sacramenta, & bis conferatur gratia sacramentalis, an vna? Respondetur, probabiliter posse dici vtrumq. ita Sot. Can. Victo. & alij, locis citatis.

Vigesimo secũdo quæritur, an cum hac distinctione confessionum, & absolutionum, possit stare integritas confessionis, quæ est de iure diuino?

Respondetur, quod sic, nam non sunt duæ confessiones, vel duo absolutiones totales, sed duæ partiales facientes vnam totalem, cum vna sit subordinata alteri, ista doctrina est communis, & vera, sacr. Concil. Trident. sessio. 14. capitulo septimo, vide Gaietan. Sot. D. Anton. Nauar. locis citat. & Angel. ver. confessio. 5. nu. 7. Na-

7. Nauarr. in cap. consideret, §. cautus, numero decimo nono, de pænitent. dist. quinta.

Vigesimo tertio quæritur, an in hoc casu possit sacerdos, vti absolutione conditionali, siue suspensiua, dicens, absoluo te a peccatis, a quibus possum te absoluere, vel quousq. habebis absolutionem aliam à superiori, à peccatis, à quibus, ego non possum te absoluere?

Respondetur, quod non, sed debet vti forma precisa, simplici, & absoluta, ac si ab omnibus possit absoluere, dicens ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis, cum alijs adiunctis, & opportunis in forma absolutionis, prout dicitur infra in cap. 24. quęst. 6. & 7. & quod dicitur de prima absolutione, habita ab inferiori confessario, debet etiam intelligi de absolutione, habita a superiori, nam ipse debet etiam vti forma, ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis, ita Ang. loco cit. ratio est, quia forma id efficit, quod significat Sot. loco citato, & Siluest. verb. confessio 3. § 12.

Vigesimo quarto quęritur si quis confiteretur peccata sua simplici confessario, & tunc nõ est memor casuum reseruatorum,

vel censurarum ecclesiasticarum, nec petit se absoluere ab his, quia putat, se non habere de hoc necessitatem, tamen confessarius eum absoluendo, vtitur forma cõmuni, si teneris aliquo vinculo excommunicationis, prout inferius, cap. 24. quæst. 11. si postea pænitens recordetur aliquam excommunicationem, tenetur procurare absolutionem a superiori?

Respondetur primo, quod sic, quia conditionalis non ponit in esse. Dices, quid operantur illa verba, si teneris, vel quatenus indiges, &c. cum non debeant esse frustratoria?

Respnndetur secundo, quod operantur absolutionem ab excommunicatione minori, nam excommunicatus minori excommunicatione est incapax participatione passiua sacramentorum, patet cum vulgatis, Syluest. ver. confessio. 1. numero sexto, ver. quinto, & ver. excommunicatio quarto, numero tertio, Victor quæstione 162. Caietan. ver. excommunicatio, capitulo vltimo. Dices iterum, quia in aliquibus locis ponuntur in forma ista verba si teneris aliquo vinculo excommunicationis maioris, vel minoris, præterea in capitu-

pitulo si quem, de sent. excommunic. dicitur quod appellatione excommunicationis, venit excommunicatio maior, & verba illa debent aliquid operari, prout supra?

Respondetur tertio, quod per verba illa absoluitur pænitens ab excommunicatione occulta, vel ignorata, si quam haberet ignoranter, & habilitatur ad gratiam sacramentalem suscipiendam cui poneret obicem per illam excommunicationem occultam, vel ignoratam, & ecclesia tunc temporis, & pro illo casu dat confessario inferiori potestatem hanc absoluendi ab excommunicatione occulta & ignorata, cum ipsa pia mater nolit mortem peccatoris, & non iudicet de occultis, cap. Alma mater, de sent. excommunic. libro sexto, initio, quod a simili facit summus Pontifex in bullis, & gratijs, quibus vtitur absolutione excommunicationis aliorumque censurarũ in personã prouisam de aliquo beneficio, vel dispensatione, qua persona illa prouisa habilitatur ad digne beneficiũ possidendum, & gratiam, & dispensationem obtinendam, quam vocant absolutionem ad effectum.

Dices, superius quæstione vigesima secunda, dicitur, quod absolutus ad cauthelam immemor censurarum, si recordetur se habere aliquam censuram, quod postea non indiget alia absolutione?

Respondetur, quod non est casus similis, nam ibi præsupponitur, quod ille confiteatur habēti auctoritatem absoluendi a censuris, hic vero supponitur, quod confiteatur, non habenti illam auctoritatem, sed solum absoluenti ad cauthelam, & reseruanti absolutionem superiori, si postea pęnitens recordetur, se habere certò aliquam censuram, vel casum reseruatum Nauarr. capitulo vigesimo septimo, numero ducentesimo septuagesimo secundo, vers. eodem die, vide inferius, capitulo vigesimo primo, quæstione quinta, & inferius, capit. vigesimo quarto, quæstione vndecima.

Vigesimo septimo quæritur si quis faceret confessionem adeo longam, vel quia diu stetit, quod non est confessus, vel quia facit generalem confessionem, possit dimidiare confessionem, puta confitendo partem peccatorum hodie, & ab illis accipere absolutionem, & cras aliam partem, & simi-

ſimiliter abſolui, & ſic bis, ter, vel quater? Reſpondetur quod ſic, ratio eſt, quia iſtę dicuntur partiales confeſsiones, & abſolutiones quę faciunt, & tendunt ad vnã totalem, & integralem confesſionem, & abſolutionem, Sot. loco citato, diſtinct. decima octaua, quæſtione 2. articulo tertio, Nauarr. in capitulo conſideret, §. cautus, numero vigeſimo, de pænitentia diſtinct. 5.

Vigeſimo octauo quæritur, an in confeſſione generali, quam interdum faciunt aliqui timorati viri, teneantur, meminiſſe, & confiteri integre, omnia, & ſingula peccata?

Reſpondetur primo, quod impoſsibile videtur humano more aliquem recordari ſingula peccata ad amuſſim a die diſcretionis.

Dico ſecundo ſufficere meminiſſe, & cõfiteri, ea quæ magis memoriæ occurrunt, hoc enim docuit Rex ille, de quo Iſaias, capitulo trigeſimo octauo, quando ait recogitabo tibi omnes annos meos, non dixit omnes menſes, hebdomadas, dies, horas, & minuta, Vict. q. 166.

Dico tertio cauthela eſt vt quãdo quis volue-

voluerit ita generaliter confiteri, antequam sua peccata narrare incipiat, dicat confessario, pater ego intendo facere hanc meam peccatorum confessionem generalem, verum quia mihi impossibile videtur, me posse reccordari singula peccata mea. Ideo dico solum me velle confiteri ea quæ mihi magis veniunt in mentē, & quæ mihi maiorem afferunt molestiam, & quibus plus me sentio offendisse Deum, sed non intendo, me abstringere ad omnia, & singula confitendo ita Victo. quæst. 166. nam alios esset periculum non faciēdi integram confessionem.

Vigesimo nono quæritur, an sit laudabile, facere confessiones generales.

Respondetur quod sic in personis non scrupulo sis, patet ex comuni ecclesiæ consuetudine, nam pij homines, & maxime in nubileis, vel qnando promoueretur ad aliquas dignitates, vel nauigaturi longa nauigatione, vel ituri ad bellum, tales facere consueuerunt, & asidua peccatorum confessio satis minuit de pæna illorū, quia verecundia in peccatis, est portio pænitentiæ D. Ambr. lib. 2. de Caim, & Abel cap. 6.

Trige-

Trigesimo quæritur quomodo peccata iam dimissa per alias confessiones (licet certo hoc sciri nequeat) iterum possint absolui?

Respondetur primo quod quamuis sint dimissa, vt dictum est per alias præteritas confessiones, tamen sunt materia confessionis presentis, & ideò possunt vere absolui Caiet. 2. tom. opus. q. 4. ad 1. argum. Flor. Theol. 4, 5. tract. de confess. ar. 7. in vlt.

Dico secundo licet peccata, semel confessa, iterum posse confiteri, hoc tamen fallit, quando confiterentur ex conscientia scrupulosa, vel ex molestia confessarij, Nauarr. in cap. fratres nu. 28. de penit. drst, 5. Caiet tomi. 2. q. 4. de meteria confessionis.

Trigesimo primo quæritur, si quis bis absolueret eadem peccata in eadem confessione, vtrum peccaret?

Respondetur primo quod sic, & committeret magnum sactilegium, ratiò est quia in secunda confessione non adesset materia, Dices idem in confessione generali?

Respondetur quod non, nam licet sit eadem

puta ex verecundia, hypocriti, vel pusillanimitate, tunc tota est recteranda confessio Doct. locis cit. vide cap. 21. q. 7. & supra hoc c. q. 13.

Dico quarto, si quis confiteretur eidē confessario, cui primo suam fecit confessionem, sufficit tunc confiteri solū peccatum omissum, & negligentiam seu verecundiā, seu hypocritim, seu defectum cōmissum Asten. lib. 5. tit. 18. ver. sunt autem alij duo casus.

Trigesimotertio queritur, an peccata oblita in confessione inculpabiliter, sint vere absoluta?

Respondetur primo, quod sic quia quāuis non sint actualiter confessa tamen pænitens in virtute propositi, quod habuit confitendi integre, includit etiam oblita sine culpa sua, vel quia absolutio est tantæ virtutis, quod etiam extenditur ad peccata oblita, & consequenter ea absoluit Sot. 4. 5. d. 15. q. 1. ar. 3. Conc. trid. sess. 14. cap. 5. de confessione, ver. sed, & impium est Victo. q. 165. Nauar in cap. 1. nu. 32. d. p. dist. 6. Flor 4. 5. tract. de circunstantijs, q. 10. ar. 4. folio mihi 408. dicit remicti peccata oblita per gratiam sacramenta-

mentalem, immo Sacr.Conciliũ Tridentinum seſſ.14.cap.5.& Nauar.in cap. fratres num.76.dicit, peccata oblita, modo præceſſerit diligentia ſufficiens, includi in confeſſ.iam facta.

Dico ſecundo quod obliuioſus, qui certo ſcit tempore quadrageſimæ, vel poſtea non recordaturum ſua peccata, tenetur ea ſcribere. Maior in 4. ſent. diſt. 17. queſt. 2.col.4.Nauarr. ind.cap.fratres nu. 88.de pænitent diſt. 5.

Trigeſimo quarto quæritur, vtrum pęnitens idem commodum, ſeu eandem gratiam, & remiſſionem conſequatur ex confeſsione oblitorum facta in genere, ac ſi ea ſpecialiter fuiſſet confeſſus?

Reſpondetur quod non Sylues, ver.cõfeſsio 1.§.1.inult. & citat D. Thomã. Et Nauar.in cap.1.in princip.nu. 33.de pæn. diſt 6.vbi dicit, quod abſolutio peccatorum oblitorum non eſt tantæ efficaciæ, quam æ ſuper peccatis actu confeſsis, & hoc etiam fit per indulgentias, idem loco citato, & in cap.1.nu.66.dicit idem, & dat rationem quia pro peccatis oblitis non imponitur pænitentia.

Trigeſimo quinto, an per confeſsionẽ in

fir-

formem, vel nō integram puta ex defectu doloris vel propositi non cauendi in futurum possit dari absolutio, vel satisfieri præcepto de confitendo semel in anno prout in c. omnis vtr. sex. depenit. & remess?

Respondetur quoad primum quod non potest dari absolotio, quia forma caderet super materiam indebitam, quo ad 2. respon. quod sic, hinc fit, meretrices, & alios peccatores, licet non proponant cauere in posterum, esse quidem audiendos, sed non absoluendos, & sic satisfaciunt præcepto ecclesiæ c. quod quidam eod. tit. Victo. q. 163. Flor. loco citato tract. de confess. ar. 7. & vide in praxi mea episcopali in ver. absolutio. §. 9. & ver. lupanaria, seu meretrices. §. 1. vide Host. in sum. tit. de remiss. §. sed. & notan. num. 2.

Trigesimo sexto quęritur, si puella sollicitaretur ab aliquo ad malum, an possit explicare illam personam in confessione? respondetur quod sic, ita Sot. & Bonau. lo. cit.

Trigesimoseptimo quæritur, cū quis non potest explicare peccatum, nisi explicet personam an possit illam nominare, verbigratia si quis accusauit parentes de aliquo

quo delicto occulto, quod vere commiserunt tamen occulte?

Respondetur quod sic, quia licet infamia sit grauissima, tamen apud confessarium est exigua.

Trigesimo octauo quæritur, si quis ommitteret peccatum ex ignorantia, puta si duo coniugati sint in matrimonio illegitimo quid agendum?

Respondetur primo quod, si pænitens culpabiliter ignorat ignorantia luris diuini cōmunis aut naturalis, tunc confessarius debet illum ad monere, ratio est quia illa ignorantia est culpabilis, & confessarius tenetur illi dicere veritatem, & culpabilis potest dici, quando pænitens videretur titubare, vel dubitaꝛe de impedimento.

Dico secundo, si pænitens haberet conscientiam quia tam, nihil scrupulizando, & ex admonitione confessarij sequeretur aliquod incoueniens notabile, tunc confessarius deberet tacere, & relinquere eum in tali quiete simplici.

Dico tertio si vero ex ad monitione sequeretur fructus, tunc potest, & debet eū admonere, & Illuminare.

Dico

Dico quarto, si penitens peteret consilium super hoc semper conferuarius tenentur ei dicere veritatem. Dico V. hoc idem esse obseruandum indenunciationibus matrimonialibus, in quibus quis non tenetur reuelare impedimentum quando illud probare non posset, vel contradentes manerent in ignorantia inculpabili, ita etiam in consultationibus factis amico Aduocato, & alijs, vide Nauara cap. 22. num. 83. not. 34. Sot. 4. 5. dist. 18. quest. 2. artic. 4. gl. in c. quotiens & cap. licet de testibus.

Trigesimonono queritur, si confessarius aduertat pænitentem deficere inconfessione, an debeat eum admouere?

Respondetur hoc posse elici ex triplici capite, vel primo, quia accedit imprepatatus, vel secundo, propter statum hominis, quia scit, eum esse vsurarium, vel concubinarium, vel tertio, quia confessarius scit peccatum particulare ipsius pęnitentis, tunc dico si hoc prouenit ex primo defectu, debet eum admonere, & dimittere, vt diligenter se prepararet, nisi adesset scandalum, vel non adesset tempus pro, vt supra cap. 9. quest. 2. si ex secundo capite debet

bet illum prudenter admonere, si ex tertio debet illum interogare in vniuersali, non descendendo ad particulare, ne faciat odiosam confessionem, doctores locis citatis, & quidam recentiores, vide inferius cap. 22. quest. 81.

Quadragesimo quæritur (pro complemento istius practicæ casuum reseruatorum) quot sunt casus reseruari episcopo, & quot summo Pontifici, & quæ differentia inter ipsos?

Respondetur primo, quod quò ad episcopum non potest dari certa regula, cum quis plures, alter pauciores sibi soleat reseruare, secundum locorum, & temporum varietatem iuxta sac. concilij Trid. doctrinam session. 14. cap. 7. & est videre praxim meam episcopalem in ver. casus reseruari, & Host. in sum. tit. de pœn. & remiss. §. cui confitendum num. 14. prope finem, Nauarram cap. 27. num. 254.

Dico secondo, quo ad casus summi Pōtificis habes in bulla cænæ Domini in corpore iuris, vel bullis Pontificijs, & præter alios videndus est Syluest. in ver. excōmunicatio 7. & 9. & Nauarr. loc. cit. à nu. 52. vsque ad 152. & infra.

Dico

Dico tertio, quod sacerdos non debet admitti ad audiendas sacras confessiones, nisi habeat notam, seu libellum casuum reseruatorum Episcop. & Papæ, Caiet. loco citato, ver. excommunicatio casu 75. & Nauarr. loco citato, numero centesimo quadragesimo nono.

Dico quarto, quod omnes casus Pontificij annexam habent excommunicationẽ episcopales vero non.

Dico quinto, hinc fieri, quod quando Papa concedit suos casus veniunt etiam excommunicationes, Episcopus vero secus. vide Syluest. in verb. casus, 1. per totum.

Quadragesimo primo quæritur, si quis obliuiscitur circumstantiã peccati an teneatur confiteri etiam peccatum illud, an sufficiat solam circumstantiam omissam confiteri?

Respondetur, quod solum circumstantiam, Nauarr. in capitulo consideret, in gloss. in ver. oportet, numero centesimo quinto, intellige quando circumstantia fuerit ommissa rationabiliter, iuxta prædicta, vel quando culpabiliter, & confiteretur eidem confessario, nam secus, quan

do culpabiliter, & vellet confiteri alteri, quia modo rota esset reiteranda confessio, prout patebit inferius, cap.21.quæst.7. & quæst.10.

Quadragesimo secundo quæritur, quid de illo, qui confessus est inferiori, non reseruata, & ab eis absolutus, vadens ad superiorem, pro absolutione reseruatorũ, interim commictit aliud peccatum mortale?

Respondetur, quod si superior vult intelligere reseruata, & illud etiam, tunc si vult, potest ab illo, & etiã reseruatis absoluere, si vero non vult auscultare, nisi reseruata, & ab illis tantum absoluere, tunc ille, habita absolutione a reseruatis, potest illud, quod interim commisit, confiteri inferiori, & sic possent interuenire duo, vel tres, vel quatuor absolutiones quæ omnes in vnum coalescunt, Nauarr. in dicto capitulo consideret, §. cautus, numero 22. de pæn. dist. 5. & dictum est superiut quæst. 24.

Quadragesimo tertio quęritur, in qua absolutione infunditur gratia, in prima, secunda, vel tertia, vel quarta?

Respondetur, ex Nauar. loc. citato, nu. 21. quod in vltima ratio sua est, quia tunc per

perficitur ſacramentum: Ego verò dicerē, quod in omnibus, & ſingulis, quia omnes verè abſoluunt, prout dictum eſt ſupra, quæſt. 27.

De ſecritudine confeſsionis. Cap. XIV.

PRimo quæritur, vtrum ſit neceſſarium vt confeſſio ſit ſecreta? Reſpondetur primo, quod non eſt de eſſentia confeſſionis vt ſecreta.

Dico ſecundo, eſt tamen neceſſariū ad eius ſubſtentationem, nam cum lex gratiæ non deſtruat legem naturæ, immo potius eam perficiat, ſecūdum quā nō conuenit, vt peccata ſecreta publice confiteantur, non debet cogere, vt peccata publicētur, nam ex publicitate peccatorum multa mala oriri poſſunt, vide hiſtor. tripar. lib. 9. cap. 35.

Dico tertiò, quod poteſt quis confiteri peccata ſua publice, modo abſit ſcandalū. Nauar. in cap. fratres, num. 93. de pænit. diſt. 5.

Septimo quæritur, vtrum quis teneatrn

tur confiteri per ſcripturam, ſi aliter non poſſet? Reſpondetur primo, quod non Aſten. loco citato, quæſt. an per ſcripturam.

Dico ſecundo, quod non poteſt, ſed nec poteſt per litteras abſolui ſacramentaliter, nec confeſſio taliter facta poteſt dici ſacramentalis, Sot. Can. loco citato, Vict. quæſt. 171. ſed Nauarr. cap. 21. num. 36. notab. 4. & cap. 27. num. 269. not. 2. dicit poſſe abſolui ſacramentaliter, & confiteri ſimiliter per ſcripturam: cæterum non licet huiuſmodi confeſſionem per litteras facere, & per eaſdem abſolutionem mittere, Vide Sylueſ. ver. confeſſio, 1. num. 16. Caietan. in ſumm. ver. confeſſio, §. 11. Armil. ver. confeſſio, num. 23. Angel. eod. ver. num. 32. & 33. Sot. de rat. teg. & deteg. ſecre. mem. 3. quæſt. 4. Flor. loco citato, artic. 2. per cap. quem pænit. de pænit. diſt. 1.

Tertio quæritur, an quis poſſet confiteri per ſcripturam, ideſt ſcribendo peccata ſua in ſcedula, & poſtea illa recitare corã ſacerdote?

Reſpondetur quod ſic, maxime quando pænitens eſt obliuioſus ita Pet. Sot. lect.

vlt.

vlt. de confessione, secus vero si daret peccata scripta in scedula in manu confessarij, quia tunc non valeret, quia confessio debet fieri ore proprio nisi sacerdos legendo diceret pænitenti fecisti hoc? & ille responderet si vel non, quia tunc valeret, in cap. quem pænitet, de pęnitent. distinct. prima.

Quarto quęritur, an quis teneatur confiteri per interprętem, quando esset alterius idiomatis?

Respondetur, posse, sed nō teneri Can. loco cit. licet Asten. lib. 5. tit. 18. quæst. de idiomate, dicat quod teneatur in articulo mortis, quod mihi magis placet, cum non sit de essentia confessionis, vt sit secreta, & ille possit mori absque confessione, & contritio difficile possit haberi, ad hoc, vt pęnitens se ponat in tuto, nisi immineret scandalum prout supra, cap. 13. q. 7. & 8.

Quinto quæritur, quomodo mutus debeat confiteri?

Respondetur primo quod per nutus, & signa possibiliori via, qua poterit, Ang. loc. cit. num. 33. Syl. ver. confessio. 1. §. 15. idem dic de Cæcis amentibus, & Dæmo-

tur confiteri per ſcripturam, ſi aliter non poſſet? Reſpondetur primo, quod non Aſten. loco citato, quæſt. an per ſcripturam.

Dico ſecundo, quod non poteſt, ſed nec poteſt per litteras abſolui ſacramentaliter, nec confeſſio taliter facta poteſt dici ſacramentalis, Sot. Can. loco citato, Vict. quæſt. 171. ſed Nauarr. cap. 21. num. 36. notab. 4. & cap. 27. num. 269. not. 2. dicit poſſe abſolui ſacramentaliter, & confiteri ſimiliter per ſcripturam: cæterum non licet huiuſmodi confeſſionem per litteras facere, & per eaſdem abſolutionem mittere, Vide Syluеſ. ver. confeſſio, 1. num. 16. Caietan. in ſumm. ver. confeſſio, §. 11. Armil. ver. confeſſio, num. 23. Angel. eod. ver. num. 32. & 33. Sot. de rat. teg. & de teg. ſecre. mem. 3. quæſt. 4. Flor. loco citato, artic. 2. per cap. quem pænit. de pænit. diſt. 1.

Tertio quæritur, an quis poſſet confiteri per ſcripturam, ideſt ſcribendo peccata ſua in ſcedula, & poſtea illa recitare corã ſacerdote?

Reſpondetur quod ſic, maxime quando pænitens eſt obliuioſus ita Pet. Sot. lect.

vlt.

vlt. de confeſſione, ſecus vero ſi daret peccata ſcripta in ſcedula in manu confeſſarij, quia tunc non valeret, quia confeſſio debet fieri ore proprio niſi ſacerdos legendo diceret pænitenti feciſti hoc? & ille reſponderet ſi vel non, quia tunc valeret, in cap. quem pænitet, de pęnitent. diſtinct. prima.

Quarto quęritur, an quis teneatur confiteri per interprętem, quando eſſet alterius idiomatis?

Reſpondetur, poſſe, ſed nō teneri Can. loco cit. licet Aſten. lib. 5. tit. 18. quæſt. de idiomate, dicat quod teneatur in articulo mortis, quod mihi magis placet, cum non ſit de eſſentia confeſſionis, vt ſit ſecreta, & ille poſſit mori abſque confeſſione, & contritio difficile poſſit haberi, ad hoc, vt pęnitens ſe ponat in tuto, niſi immineret ſcandalum prout ſupra, cap. 13. q. 7. & 8.

Quinto quæritur, quomodo mutus debeat confiteri?

Reſpondetur primo quod per nutus, & ſigna poſſibiliori via, qua poterit, Ang. loc. cit. num. 33. Syl. ver. confeſſio. 1. §. 15. idem dic de Cæcis amentibus, & Dæmo-

niacis, & quid si non possunt confiteri nutu, signis, vel scripturis?

Respondetur, quod tunc sacerdos debet orare pro ipsis, & facere orare populũ Hostiẽn summ. tit. de pæn. & remiss. nu. 60. cap. quid si aliquis.

Dico secundo, quod nemo tenetur confiteri per interpretem etiam si non posset alias, nec mutus, qui scit scribere, tenetur scribere peccata sua, & illa tradere cõfessario, legenda, sed sufficit, nutu, & signo meliori modo, quo potest, Nauar. in cap. fratres, num. 85. & infra, de pænitent. dist. 5.

Sexto quæritur, an confessarius debet reducere ad memoriam peccata pænitenti, quæ ipse certo scit, pænitentem commisisse?

Respondetur primo, quod sic Asten. loco citato.

Dico secundo si hoc sciret per confessionem alterius, tunc debet largo modo inquirere, nè videatur reuelare confessionem alterius, prout supra, cap. 13. q. 39. & inferius, cap. 22. q. 8.

Septimo quæritur, quid faciet pænitẽs cum aduerterit confessarium dormitasse

dum ille confitebatur? Respondetur, quod si certo scit, sua peccata à confessario, non fuisse bene audita, tunc experge faciens, vel excitans illum, incipiat iterũ confiteri, ea quæ non fuerunt audita, Angel. ver. confessio. 1. num. 22. Sylu. ver. confessio 1. nu. 6. vers. 3.

De ministro huius Sacramenti. Cap. XV.

PRimo quæritur, supposito quod solũ sacerdos sit minister huius sacramenti, an detur proprius sacerdos cui facienda sit confessio? Respondetur, quod sic, & est de fide, c. om. vtr. sex. de pænitentia, & remiss.

Secundo quæritur, vtrum omnis sacerdos ab ordinario approbatus posset dici proprius sacerdos?

Re spondetur primo, quod sic visum est D. Bonauent. 4. sent. dist. 17. quęst. 1. & Riccard. ibidem artic. 4. & Palud. ibidem.

Dico secundo, quod Sot. loco citat. dicit, alium esse proprium sacerdotem, & alium legitimum, proprius est solus paro-

chus, quia habet ordinariam poteſtatem, legitimus eſt omnis approbatus ab ordinario, qui habet delegatam auctoritatem & hoc abnuit Concil. Trident. ſeſſ. 14. capit. 7.

Dico tertio, ſi loquimur de laicis, & ſacerdotibus, vel clericis ſecularibus, hodie de communi conſuetudine vbique poſſunt confiteri ſua peccata cuicunque confeſſario approbato ab ordinario, ſiue ſeculari, ſiue regulari, Dices in cap. 2. de pænitent. & remiſſio. libro ſexto habetur hoc nulla conſuetudine poſſe induci, vt quis non teneatur confiteri ſaltem ſemel in anno proprio ſacerdoti, ideſt parocho ſuo, & extrauag. Sixti Quarti ſecunda de tregua, & pace?

Reſpondetur primo, quod poteſt intelligi de non habente auctoritatem ordinariam, vel delegatam, Ioan. de Baſſo. 4. ſent. d. 17. q. 2. art. 3.

Dico ſecundo, quod prelati, & proprij ſacerdotes hoc vident in dies, & tolerant, & ſic videntur tacite conſentire, nam quotieſcunq. princeps condit aliquam legem & poſtea fit oppoſitum illi eo ſciente, & tolerante, illa lex non eſt in viridi obſeruan-

uan-

uantia, Inno. & Abbas in c. 1. de tregua, & & pace, num. 4. & in c. in aliquibus num. 8. de decim. vide plura in praxi mea episcopali in ver. contractus censuales, §. 1. Victor. quæst. 145. Cathec. Neapol. fol. 292. Medi. capitulo de confess. folio 85. colum. 1. Dices in hoc requiritur expressa licentia?

Respondetur quod expressa videtur cũ non contradicant, Syluest. ver. confessio 1. §. 6. & in fine, & §. 15. & sic innoleuit consuetudo vbique, nec vidi aliquem de hoc dubitare, immo potius videntur parochi hoc habere gratum, quia exonerãtur hoc pondere, nec vmquam vidi Neapoli, Romę, Beneuenti, & alibi aliquem confessum sua peccata alij, quàm proprio parocho, reiterasse confessionem iam factam Host. in sum. tit. de pæn. & remiss. §. cui confitendum, num. 14. vers. 8.

Dico IV. quod si loquimur de religiosis ipsi habent suos prçlatos, qui eis deputãt suos peculiares confessarios. Dico quinto, quod etiam ipsi regulares possunt con fiteri sua peccata sacerdotibus secularibus approbatis ab ordinario tẽpore Iubilæi, vel alicuius gratiæ, vbi datur facultas con-

confitendi cuicumque confessario ab ordinario approbato, sic etiam quando peregrinantur, vel sunt in itinere, & etiam ipsi regulares possunt confiteri cuicunque sacerdoti, etiam non approbato, quia concilium id solum prohibet secularibus, sess. 23. cap. 15. de refor. Nauar. in cap. placuit, num. 43. de pæn. dist. 6. nisi aliter cautum sit in ordinationibus alicuius Archiepiscopatus, vel religionis, quas videas.

Dico sexto, quod vbi viget obseruantia dicti cap. om. vtr. sex. vt quis confiteatur proprio parocho, debet omnino obseruari, immo si haberet licentiam a Papa confitendi cuilibet alteri, debet intelligi gi extra tempus paschale Staph. tract. de rescrip. Apost. fol. mihi 357. num. 20. & 21 & hoc intelligo stante obseruantia dicti cap. omnis, &c. & Nauar. in cap. placuit, num. 53. dicit, quod si Papa concedit licētiam alicui confitendi cuicumque intelligitur sine præiudicio parochi, per cap. super eo, de off. deleg.

Dico septimo, quod hodie, quis possit confiteri cuicumque sacerdoti approbato ab ordinario, illinc potest sumi ratio.

Primo, quia omnibus mendicantibus,

& ijs

& ijs, quibus communicantur eorum priuilegia potest quis confiteri.

Secundo, ex bullis summorum Pontificum concessis varijs locis, & confraternitatibus, & præcipuè per Paulum III. sanctissime Eucharistiæ confratribus, Nauar. in cap. 1. in principio, in gl. nu. 38. de pæn. dist. 6.

Tertio, ex facultate tacita, vel expressa superiorum videntium, & tolerantium, Nauar. loco citat. in cap. placuit, num. 34. de pæn. dist. 6. vers. quare tertio.

Quarto, potest hic introduri consuetudine, & ad textum citatur posset responderi, posse id alia consuetudine tacitè, vel expresse concedi, & in capitulo 1. in principio, num. 6. de pæ. d. 6. dicit, quod nullus confessarius potest absoluere eum, qui non est subditus illi potestate ordinaria, vel delegata, cap. adijcimus, §. ecce, 16. quæst. 1. ergo sufficit, vt quis confiteatur illis, qui sunt approbati ab ordinario, qui dicuntur habere potestatem delegatã ergo non est necesse, vt confiteatur paroco, semel in anno.

Tertio quæritur, vtrum confessio facta sacerdoti approbato ab ordinatio si-

ne

ne licentia parochi Sit nulla?

Respondetur quod non, sed est valida, tamen ille peccat si non confiteatur parocho quia facit contra prohibitiones ecclesiæ, ita tenet quidam Doctor modernus, quod ego intelligerem quando uigeret obseruantia d. cap. omnis, vel requiretur expressa licentia.

Quarto quæritur vtrum confessio facta sacerdoti non aprobato ab ordinario in articulo mortis, qui tamen potuisset habere copiam, vel proprij parochi, vel sacerdotis aprobati sit valida?

Respondetur quod sic, ex Concilio Tridentino. sess. 14. cap. 7. vbi sic dicitur; vt nulla sit reseruatio in articulo mortis atque ideo omnes sacerdotes quoslibet pęnitentes à quibus vis peccatis, & cēsuris absoluere possint.

Quinto quæritur vtrum absolutio casuū reseruatorū, & cēsurarū ecclesiasticarū habita in articulo mortis ab approbato ab ordinario, licet potuisset haberi copia Episcopi, vel confesarij habentis potestatem absoluendi à casibus, & censuris episcopalibus sit valida?

Respōdetur quod sic quia sufficit quod

con-

confefsio fiat habenti auctoritatem ordinariam, seu delegatam sac. con. trid. sess. 14.cap.7.vide cap.his qui tempore 26. q.6 et Sym.de cath.institut.tit.3.§.3.]& tit.45. §.15.vide extrauag.Papæ Sixti 4.§. causę vero de treg. & pace, & plurima vulgata, & cætera.

Sexto quæritur, vtrum ista concessio, vt quis possit absolui à quocunque sacerdote in articulo mortis, non solum à peccatis, verum etiam à casibus, & censuris, posfsit intelligi de omni articulo, seu periculo mortis?

Respondetur primo quod non, sed illud debet intelligi de articulo mortis stricto modo sumpto ita Sot.4.5.d. 18.q.4. ar. 4.licet contrarium teneat Sylues.ver. cōfessio 1. §. 2. & ver. absolutio 1. num. 8. & Nauarr.cap.27.num.271.not.7.& cap. 26. num 31.notab.33.& c. 3. num. 8. quamuis consolationis causa posfsit practicari opinio Sylues.& Nauarr.perglo.in cap.pastoralis §.prętere a in ver. pręterquam de offic. ordin. ego autem sum contrariæ opinionis, & hinc fit mulierem prope partum confitentem propter periculum mortis, vt supra dictum est non posse absolui,nec ha-

habentes capitales inimicitias prout supra cap. 10. q. 6. 26. & 28. tamen quando probabiliter timeretur de morte posset practicari dicta opinio, & sequta morte teneret absolutio, & non sequta procurari debet alia a censuris ad maiorē cautelam, vide inferius c. 19. q. 9. licet Cath. Neap. fol. 55. numero decimoquarto nimium restringat.

Dico secundo quod Articulus mortis debet sumi quando est presumptus, non quando est solum verus, vt puta quando, quis sumeret saccramentum extremæ vnctionis Nauarr. de Iub. & indulgent. notabili. 30. nu. 3.

Dico tertio, si alicui conceditur vt in articulo mortis lucretur talem indulgentiam, & vtitur ea in articulo presunpto, & tunc non moritur, non potest ea vti postea in articulo vero nisi aliter in gratia caueatur Nauarr. de indulgen. notabitur. 30. num. 4.

Septimo quæritur, siquis incidirit in casum, vel cēsurā reseruatā in alico episcopatu, & postea sed contulerit ad alium, vbi ille casus non est reseruatus, nec illa censura, possit absolui à parocho, vel confesario

rio illius episcopatus?

Respōdetur quod nō, nisi ille parochus, vel confesarius habeat auctoritate absoluendi à casibus, vel censuris episcopalibus illius loci, vbi nunc confitetur, vel ab episcopo loci, vnde pœnitens discessit, Sot. loco citato ratio est quia ille cum iā incidirit in casum reseruatum alicubi, semper, & vbique remanet reseruatus, nam in foro cōscientię etiam quis sortitur forū ratione delicti Syluester ver. confesor 1. §. 13. Couar. pract. q. cap. 11. nu. 4. ver. primum, secus verò è contra siquis comitteret peccatu quod non est reseruatu vbi illud comisit, sed vbi nunc confiterur, quia nunc posset absolui ab omni confesario, aprobati abordinario, quia nunc est solum peccatum simplex, & probatur à contrario sensu.

Octauo quæritur, vtrun confessio venialium possit fieri simplici sacerdoti?

Respondetur quod sic Nauarr. cap. 4. num. 1. cap. 27. num. 25. ratio est quia omnes sacerdotes habent hanc auctoritatē ex tacita concessione ecclesię. Sotus. loco citato ar. 2. & dist. 22. q. 2. ar. 2. colun. 3. & Nauar in cap. placuit, num. 23. de pœnitē-

tia

tia,dist.7.dicit, sacerdotē,habere hanc potestatem habitualem à lege.

Nono quæritur, vtrum si quis tellet confiteri peccata mortalia iam alias cōnfessa simplici ista confessario.

Respondetur quod sic, quia non est necessaria Iurisdictio in peccatis iam confessis, nisi vt dictum est de venialibus ita Caiet.in sum.in ver. absolutio, Nauarr. in cap.placuit de pænit. dist. 6. & in sum. loco citato supposito quod peccata illa mortalia prius fuissent confessa sacerdoti approbato ab ordinario.

Decimo quęritur, si quis vellet confiteri proprio sacerdoti, & ille nollet eum audire, an ob hoc posSit adire alium sacerdotem aprobatum tamen ab ordinario cum ex hoc videatur dedisse sibi tacitam licentiam adeundi quemcunque voluerit?

Respondetur primo quod non sufficit ista tacita, cum requiratur expressa licentia.

Dico secundo quia hodie est parum in vsu ista licentia expressa, prout diximus superius, potest quiscōfiteri cuicunque sacerdoti approbato ab ordinario & ita potest

test etiam dici defœmina, quæ sollicitaretur ad malum à suo parocho, & de illo qui non potest confiteri suo parocho, vel absque propalatione alicuius circunstantię, vel alicuius personæ, quia hodie videmus quemlibet, confiteri sua peccata cuilibet confessario, approbato ab ordinario, & nullum parochum de hoc lamētari vel cōfessionem ob hoc reiterari.

Dico tertio quod parochi deberēt esse faciles ad dādāt huiusmodi licentiam D. Thom. & alli communiter.

Dico quarto quod credendum est alicui, dicenti, se confessum esse alteri, vel habuisse licentiā, alteri confitendi. fallit in excōmunicato, vel notorio peccatore, quia tunc debet hoc probare. Nauarr. in cap. placuit in glosa num. 18. de pænitentia dist. 7.

Decimo primo quæritur, vtrum fæmina, quæ sollicitatur à suo parocho, vel quiuis alter, qui ob aliquod impedimentum nō potest confiteri proprio sacerdoti instante pręcepto cōmuni possit cōmunicare absque præuia confessione?

Respondetur quod sic, modo cumprimum nactus fuerit oportunitatem confes-

ſarij confiteatur, illi ſua peccata, etiã poſt paſcha, quia ad id tenetur, prout dictum eſt ſuperius D. Tho. 4. 5. d. 17. q. 3. ar. 2. quęſtio. 4. ad 4. vide Sot. victo. Can. & Ledeſma lo. cit. ſuppoſito quod ante cõmunionem non habuerit copiam alterius confeſſarij, quia ſi eam habuiſſet debebat prius confiteri illi, & poſtea cõmunicare ſac. Conc. Trid. ſeſſ. 13. cap. vlt. prout patet q. pręcedenti.

Duodecimo quæritur, vtrum omnes ſacerdotes, etiam excomunicati, pręciſi hęretici, ſchiſmatici, apoſtatæ, degradati, depoſiti, & alij huiuſmodi poſſint abſoluere pænitentes in articulo mortis à peccatis, caſibus, & cenſuris, prout ſupra, ſuppoſito quod alius non pręciſus, vel catholicus nequeat inueniri?

Reſpondetur quod ſic Hoſti. in ſum. tit. de temp. ordinat. §. & a quo num. 6. Angel. ver. confeſſio 3. nu. 2. Syl. eod ver. 1. §. vlt. flor. in 4. q. de miniſtro modo intendat facere, quod facit eccleſia cattholica, licet. Nauar. cap. 26. num. 26. & ſum. Piſ. ver. cõfeſsio 3. teneant oppoſitum, ratio prima eſt, quia in articulo mortis, qui eſt neceſſitatis ex tunc currit ius diuinum, & naturale

turale, prout ſupra dictum eſt, quod pręualet iuri diuino poſitiuo, vel poſitiuo ſolum cauſanti impedimenta huiuſmodi in miniſtro pręciſo, ſecūdò quia poteſtas abſolutionis licet fundetur in iuriſdictione, tamen radicatur pręcipue, in charactere ſacerdotali, qui in ſacerdote pręciſo non deletur, tertio quia ſacerdos ſimplex in illo articulo poteſt abſoluere, & hoc non alia ratione, niſi auctoritate ſacerdotali. quarto quia Conc. Trid. loco citato dicit omnes ſacerdotes, non diſtinguens, ſimiliter in vltima clauſula bullæ cœnæ Domini, quinto quia hęreticus ſacerdos poteſt etiam baptizare in articulo mortis, & ſicut baptiſmus, ita, & pænitentia eſt neceſſaria, ſuppoſito peccato, nec valet dicere quia tunc ſufficeret contritio, quia hoc eſſet periculoſum cum difficile poſſit ea haberi, nec ſufficit attritio abſque ſacramento, nec valet dicere, quia Deus ſuppleret tunc temporis, quia eſſet tentare Deum,

Dico ſecundo hoc poſſe, & debere fieri, quando non eſſet periculum pænitenti ſubuerſionis ab ipſo hęretico ſacerdote, vt quia pænitens eſt vir doctus catho-

licus, ſtabilis, & non facile flectibilis, & hoc poteſt accidere facillime catholicis morientibus in terris hęreticorum, vbi non ſunt, niſi ſacerdotes heretici, prout Reginę Scotiæ, quæ noſtris temporibus in Anglia impie fuit truncata capite à Regina Heliſabet hæretica ob fidem catholicam, & hoc etiam tenet Nauar. cap. 27. nu. 271. notab. 7. facit cap. ſi quem forte. 24. q. 1. vide Couar. in cap. alma mater 1. p. §. 6 num. 8. de ſent. excom. lib. 6. hoc clare tenet Inno. in cap. 1. num. 2. de hæreticis.

Decimo tertio quæritur, vtrum laicus poſſit abſoluere in dicto articulo à peccatis, caſibus reſeruatis, vel à cenſuris eccleſiaſticis prout ſupra?

Reſpondetur, primo quòd non, primũ patet Ioan. cap. 22. vbi Chriſtus ſolum abſoluendi poteſtatem à peccatis tradidit Apoſtolis, & ſucceſſiue ſacerdotibus prout ſup. cap. 10. q. 4. & glo. in cap. 2. de pænit. & remiſ. lib. 6. circa vltim. ſecundum probatur quia eſt cõmunis ſententia Palud. Sot. loco citato ar. 4. quicquid dicat glo. in. cap. paſtoralis §. præterea in cap. præter quam in mortis articulo de offic. ordi. nec obſtat cap. ſanę. 24. q. 2. vt recte

ait

ait. Sot. loco citato ar 1. probatur etiam quia Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 7. dicit omnes ſacerdotes quoſlibet pęnitentes à quibuſuis peccatis, & cenſuris abſoluere poſſe, & nullam facit mentionem de laicis, ergo non poſſunt.

Dico ſecundo quod deficiente omni ſacerdote, quis non tenetur de præcepto cõfiteri laico, Syluef. ver. confeſſio. 1. §. 1. & ſi magiſter Sent. in 4. diſt. 17. Videatur dicere oppoſitum, intelligi debet de conſilio, & non de præcepto, prout inferius, quæſt. 17 dicetur, & licet Syluef. ver. abſolutio, 1. num. 8. ver. immo, & ver. confeſſor, 1. §. 7. dicat, quod laici poſſint in articulo mortis abſoluere ab excommunicatione, & ſic ab omnibus cenſuris eccleſiaſticis, prout in c. quærenti de verb. ſig. tamen iſta doctrina non eſt vera, Nauar. cap. 27. num. 271. notab. 7. immo nec clericus, ſubdiaconus, vel diaconus, Nauar. loco citato, patet rationibus prælibatis, Nauarr. in cap. 1. in principio, num. 3. & infra, de pæn. diſt. 6. & num. 84.

Decimo quarto quæritur, vtrum in articulo mortis quicunque ſacerdos etiam ſimplex, etiam pręciſus prout ſupra dictũ

est, quæst. 12. possit absoluere, ab omnibus peccatis, casibus reseruatis censuris omnibus etiam bullæ cœnæ, etiam ab hæresi, an remaneat aliqua alia reseruatio?

Respondetur, quod non remanet reseruatio aliqua, sed potest ab omnibus peccatis absoluere, ratio est, quia in articulo mortis, omnis cessat reseruatio, ita sacr. Conc. loco citato, cap. præterea c. a nobis il secondo de sent. excommu. Nauar. cap. 26. nu. 27. nu. 46. & est communis Syman de Cathol. Instit. tit. 3. num. 3. cum allegatis.

Decimo quinto quæritur, vtrum prælatus habens iurisdictionem episcopalem, possit in articulo mortis absoluere a casibus reseruatis, & censuris ecclesiasticis prout supra?

Respondetur, quod sic a censuris modo habeat saltem primam tonsuram, & etiam extra articulum mortis, quia potest, ea omnia, quæ conceduntur Episcopis in cap. liceat, Conc. Trid. sess. 24. sed non a casibus, qui sunt peccata, quia ab his non potest, nisi sit sacerdos, sed a censuris potest absoluere in vtroque foro, Nauar. c. 27. num. 41. ratio est, quia absolutio a cen-

suris

ſuris eccleſiaſticis; potius eſt iuriſdictionis, quam ſacramentalis. Nauar. loc. citat. ex D. Tho. Anto. & Riccard.& Innocent. in cap. tanta, num.3. de ſentent. excommun.

Decimo ſexto quæritur, ſi poſtea pænitens ſic abſolutus in articulo mortis ſuper uixerit, an teneatur procurare aliam abſolutionem a ſuperiore, cui erant reſeruati illi caſus, & cenſurę?

Reſpondetur primo, quod quo ad caſus reſeruatos, ſufficit, & valet illa abſolutio, ſed quo ad cenſuras, oportet, eum adire ſuperiorem, cui illę erant reſeruate, vt ſi Papales ad Papam, ſi Epiſcopales ad Epiſcopum, ita Nauar, c.27.nu.271.& alij communiter.

Secundo, ſi vero caſus papales, qui ſemper ſunt connexi cum cenſuris, ſint occulti, poſſunt abſolui per Epiſcopum, exceptis his, qui ſunt in bulla cænæ Domini, qui non conceduntur niſi de eis fiat expreſſa mentio, Concil. & Doct. loc. citat.

Decimo ſeptimo quæritur, vtrum confeſſio, facta laico in articulo mortis, ſit meritoria?

Reſpondetur, quod quo ad abſolutio-

nem non, prout dictum est supra, quæst. 13. sed quo ad meritum virtutis, idest humilitatis, & ad diminutionem pęnarum pro peccatis debitarum, propter meritum confessionis sic, Asten. lib.5.tit.13. quæst. 3. cap.qui ergo de pænit.dist.6.& Hostien. loco citato, num. 14.

Decimo octauo quæritur, vtrum omnes cõfessarij, approbati ab ordinario possint tempore iubilęi absoluere a casibus reseruatis Episcopo etiam à censuris?

Respondetur, quod sic, ratio est, quia potestas iurisdictionis, non consistit seu conceditur solum propter confessarios, sed propter pænitentes, quibus tunc temporis datur illud indultum, ita Sum. Pis. & supplem. ver. confessio 3. & probatur per extensum in praxi episcopali, ver. absolutio. §.7. & Nauarr. loco citato, ex D. Thom. in 4. sent. dist.17. quęst.3. artic. 3. quæst.4. dicit gratiam indulti iurisdictionis non esse commissam homini in fauorẽ suum, sed plebis & ad honorem Dei.

Decimo nono quæritur, vtrum Episcopi per dict. cap. liceat, & confessarij per facultatem traditam iubilęis possint absoluere ab omnibus casibus reseruatis sedi

Apo-

Apoſtolicæ, etiam in bulla cœnæ, etiam ab hæreſi occulta?
Reſpondetur, quod quo ad caſus papales occultos (exceptis bullæ cœnæ Domini) poſſunt Epiſcopi per dict. cap. liceat, quo vero ad alia, dico me tenuiſſe opinionem negatiuam in praxi mea Epiſcopali, loco citato, §. 5. per doctrinam, Nauar. cap. 27. num. 172. not. 15. Sym. Couar. & aliorum, tamen in iubilæis, & alijs priuilegijs, re melius conſiderata, tenendo opinionem, Soti 3. ſent. diſt. 18. queſt. 2. artic. 4. & Flor. 4. ſent. tract. de confeſſ. artic. 4. Dico quod ſic, & probatur à ſufficienti partium enumeratione, nam caſus vel eſt reſeruatus ſummo Pontifici in corpore iuris canonici, vel in aliquot bullis, vel extrauagantibus particularibus, vel in proceſſu litterarum cœnæ Domini, ſed in iubilæis, & alijs gratijs ſimilibus in quibus ſunt hæc verba, vel æquipollentia, vt poſſint abſolui ab omnibus caſibus ſedi Apoſtolicæ reſeruatis, etiam in proceſſu litterarum cœnæ Domini, continentur omnia prædicta, ergo poſſunt tunc temporis, ad motiua, Nauar. Sym. Couar. & aliorum, poſſet reſponderi, quod intelliguntur extra

tra casum Iubilæorum, vel similium gratiarum, tamen in hoc procedendum esset cum grano salis maxima adhibita diligentia, & matura consideratione.

Vigesimo quæritur, vtrum sacerdotes non approbati ab ordinarijs possint absoluere aliquos?

Respondetur, quod sic, nimirum Episcopos, & personas alias exemptas & hoc per potestatem annexam ordini, Nauar. in cap. placuit, num. 52. de pęn. distinct. 6. quia Concilium loquitur de secularibus, & subditis, cuiusmodi non sunt episcopi, & regulares, vel exempti.

Vigesimo primo quæritur, quot parochos possit quis habere?

Respondetur, quod tres, papam, episcopum, & curatum, & Archiepiscopum dum visitat, Nauar. in cap. placuit, num. 128. de pæn. dist. 6.

De conditionibus ministri pænitentiæ & primo de potestate. Cap. XVI.

PRimo quæritur, quæ conditiones requirantur in ministro huius sacramenti?

ti? Respondetur, quod quinque quarum prima est de essentia solum, videlicet potestas, scientia, bonitas, prudentia, & secretudo, siue sigillum, ita Caietan. in sum. ver. confessio. Hinc fit, quod si quis confiteretur peccata sua alicui sacerdoti, non habenti potestatem ordinariam, vt parochi, vel delegatam, vt alij approbati ab ordinario, nulla esset confessio, quia potestas ista nõ potest suppleri a iure positiuo, cum deriuet a iure diuino Ioan. capitulo 22.

Secundo quæritur, an confessarij siue regulares, siue seculares semel approbati in vna diæcesi, sint semper approbati?

Respondetur primo, si sunt approbati ad beneplacitum, vel ad tempus pręfixum ab ordinario, quam approbationem vocant, competenter, tunc cessante beneplacito, & elapso eo tempore, expirat auctoritas, secundo, si concessio est perpetua, quam dicunt, vndequaque, tunc etiã mortuo Episcopo durat, & sic nõ opus est quęrere aliam a successore, ratio est, quia illa auctoritas data est a iurisdictione episcopali, quæ numquam moritur.

Tertio si vero successor Episcopus faceret

tra casum iubilæorum, vel similium gratiarum, tamen in hoc procedendum esset cum grano salis maxima adhibita diligentia, & matura consideratione.

Vigesimo quæritur, vtrum sacerdotes non approbati ab ordinarijs possint absoluere aliquos?

Respondetur, quod sic, nimirum Episcopos, & personas alias exemptas & hoc per potestatem annexam ordini, Nauar. in cap. placuit, num. 52. de pęn. distinct. 6. quia Concilium loquitur de secularibus, & subditis, cuiusmodi non sunt episcopi, & regulares, vel exempti.

Vigesimo primo quæritur, quot parochos possit quis habere?

Respondetur, quod tres, papam, episcopum, & curatum, & Archiepiscopum dum visitat, Nauar. in cap. placuit, num. 128. de pæn. dist. 6.

De conditionibus ministri pœnitentiæ & primo de potestate. Cap. XVI.

PRimo quęritur, quæ conditiones requirantur in ministro huius sacramenti?

ti? Respondetur, quod quinque quarum prima est de essentia solum, videlicet potestas, scientia, bonitas, prudentia, & secretudo, siue sigillum, ita Caietan. in sum. ver. confessio. Hinc fit, quod si quis confiteretur peccata sua alicui sacerdoti, non habenti potestatem ordinariam, vt parochi, vel delegatam, vt alij approbati ab ordinario, nulla esset confessio, quia potestas ista nõ potest suppleri a iure positiuo, cum deriuet a iure diuino Ioan. capitulo 22.

Secundo quæritur, an confessarij siue regulares, siue seculares semel approbati in vna diæcesi, sint semper approbati?

Respondetur primo, si sunt approbati ad beneplacitum, vel ad tempus pręfixum ab ordinario, quam approbationem vocant, competenter, tunc cessante beneplacito, & elapso eo tempore, expirat auctoritas, secundo, si concessio est perpetua, quam dicunt, vndequaque, tunc etiã mortuo Episcopo durat, & sic nõ opus est quęrere aliam a successore, ratio est, quia illa auctoritas data est a iurisdictione episcopali, quæ numquam moritur.

Tertio si vero successor Episcopus faceret

ret reuocationem omnium approbationũ factarum à ſuo prædeceſſore, tunc opus eſt noua approbatione, & auctoritate, & hoc tam in ſecularibus, quam in regularibus confeſſarijs ratio eſt, quia poteſtas data ab aliquo ordinario, tam diu durat, quamdiu non reuocetur Sot. loco citato diſt. 18. queſt. 4 ar. 3. Ange. ver. confeſſio 3. num. 23. flor. loco citato tract. de miniſ. hoc tamen fallit in parochis, quorum auctoritas non reuocatur, patet ratione, quam habes inferius hoc cap. q. 4. & Hoſti. vbi ſupra §. cui confitendum numero 14. initio.

Quarto idem dicendum eſt, ſi idē Epiſcopus, qui prius conceſſerat approbationes, faceret vniuerſalem, vel particularem reuocationem iuſtis de cauſis, ſuam mouentibus mentem, nam tunc ſimiliter, noua eſſet opus approbatione, & auctoritate, quis enim ignorat tantam confeſſarios habere auctoritatem, quanta eis tribuitur ab ordinarijs Sac. Conc. Trid. ſeſſ. 23. capitulo. 15. de refor. vbi indiſtincte loquitur.

Quinto ſi vero aliqui perpetuo approbati diſcenderent, à diæceſi, & longam

hi

hi traderent moram, & postea redirisent, dico quod eandem haberent auctoritatẽ, ratio est, quia semel, vndequaque approbati, semper ita censeri debent, nisi fieret interim aliqua reuocatio, vel per eundem, vel per successorem Episcopum Nauarr. c.27.nu.266.quod probat per clem.dudũ. §.51. vero de sepult. vbi id mihi videtur non probare, & citat. Cardinalem in d. clem:q.1. & ita uidi practicari Neapoli in exordio Archiepiscopatus Pauli Cardinalis de Aretio, vbi fecit vniuersalem reuocationem omnium approbationum confessariorum factarum à suis prædecessoribus, & ita potest intelligi declaratio sac. congr.Card.quæ est in meis manu scriptis num.307. in hec verba, fratres mendicantes, semel examinati, & idonei reperti pro confessionibus audiendis, non debent iterum ab eodem ordinario, nec etiã per successorem examinari, quod intelligitur, quando fuerint approbati pro semper, & vt dicunt vndequaque, vide in praxi mea episcopali, in ver. confessores §. 2. & Caualcanũ decis. 19.num.10.vbi habet, semel examinatum, & idoneum repertum in vno, non debere iterum examinari,

nisi

nisi in moribus, allegat capitulũ de Petro & ibi glosa in versiculo ignota Quadragesima sept. dist.

Tertio quæritur, vtrum confessarij sic approbati, possint per totam diæcesim ordinarij à quo approbati sunt vti hac aucto ritate?

Respondetur primo quod sic, ita in clē. dudum §. statuimus de sepult. vbi dicitur in ciuitatibus, & diæcesibus ita flor. loco. cit.

Dico secundo, extra diæcesim non possunt audire confessiones etiam subditorũ Episcopo, à quo fuerint approbati clē. loco citato Syluest. ver. confessor 1. §. 10. licet ibidem §. 14. hoc neget de mendican tibus, quia hoc solum possunt curati, seu parochi, quia iurisdictio parochi est ordinaria, & ideo fauorabilis, & amplianda aliorum est delegata, & ideo est odiosa, & restringibilis glo: in cap. 1. in ver. processus in fine de rescrip. lib. 6. & ibi Gom. nu. 66. & tractat. de expectat. num. 19. & ita doctor. cõmuniter, & Hosti. tit. de pęnit. & remiss. num. 14. dicit quod sola iurisdictio ordinaria potest prorogari Archi. in cap placuit de penit. d. 6.

Dico

Dico quarto quod nec ipsi parochi extra diœcesim, nisi subditos suæ parœciæ possunt audire, & absoluere, quia solum de suis subditis loquuntur doct. loco citato Hosti. vbi supra Vittor q. 131.

Dico quinto (loquendo de regularibus vel de alijs delegatis confessarijs) hoc totum intelligitur nisi per ordinarium fuerit eis coarctata potestas, solum in suis ecclesijs, vel in sola ciuitate, vbi habent suas ecclesias, vel suos conuentus, & monasteria, & vulgo hoc taliter practicatur alicubi, quamuis censerem, magis expedire, si licentia regularibus probatæ vitæ, atque doctrinæ per totam diœcesim cõcederetur, cum ipsi pro nutu suorum superiorum passim de vno conuentu ad alium etiam eiusdem diœcesis transmittantur.

Quarto quęritur, vtrum parochi, & curati possint per totam diæcesim, & etiam non subditos suos audire, & absoluere?

Respondetur, quod sic, quia auctoritas eorum est ordinaria, & ideo amplianda, prout supra, & Concil. loco citato, in habente parochiale beneficium, non dicit requiri examen, & approbationem ab Episcopo ad confessiones audiendas, sed solum

lum sufficere beneficium parochiale, & hoc est rationi consonum, nam cum fuerit approbatus ad curam animarum, consequenter etiam ad confessiones audiendas, & eius auctoritas est de Iure diuino, Syl. loco citato, Hosti. vbi supra §. cui confitendum, num. 14. in principio.

Quinto quæritur vtrum curati solum semel in anno, etiam toties, quoties voluerit suus subditus peccata confiteri tenea̅tur illum audire?

Respondetur quod sic ita Angel. verb. confessio, num. 34. Asten. lib. 5. tit. 14. q. 8. Flor. loc. citat. ratio est, quia pastor tenetur pascere oues suas, quoties eas esurire viderit Ezech. cap. 34. Ioan. capitulo vltimo.

Dico secundo, sed Sot. loc. citat. artic. 2. dat hoc temperamentu̅, quod tunc tenetur curatus, quando subditus rationabili causa vellet confiteri, vt quoties vellet communicare, vt singulis mensibus, vel quando curatus non esset occupatus alijs negocijs puta, prædicandi, legendi, quid ve simile faciendi, Syluest. ver. confessor. 1. §. 18. Nauar. in cap. placuit in glo. num. 152. dicit tunc teneri parochum toties au

ſcutare ſuum ſubditum quoties non occu paretur maioribus, vel viderit, non ſatis expedire niſi die indulgentiarum, vel iubi lęi, Adrian. in 4. ſent. tractat. de confeſſ. quæſt. 5. dub. 8.

Sexto quæritur, a quibus peccatis poſſint abſoluere iſti confeſſarij, ſic approbati, & etiam parochi?

Reſpondetur primo, ab omnibus peccatis præterquam reſeruatis epiſcopo, vel ſummo Pontifici, ita Concil. Tridentin. ſeſſ. 14. cap. 7. prope finem.

Dico ſecundo, idem de regularibus, niſi aliter ſuis in priuilegijs caueatur, modo ſint confirmata poſt Concilium Tridentinum, & poſt bullam Pij Quarti, prout dixi in praxi mea epiſcopali, ver. abſolutio §. ſexto.

Septimo quęritur, an regulares inuito eorum prælato ſolum cum auctoritate ordinarij poſſint confeſsiones ſecularium audire?

Reſpondetur primo, quod ſic, niſi aliter caueatur in ſua regula, vel conſtitutionibus, tamen non debent hoc facere, quia peccant contra obedientiam ſuæ religionis.

Dico ſecundo, quod optimum conſilium dat Illuſtrisſimus Cardinalis Paleottus in ſua Synodo diœceſana, vt Epiſcopus nulli regulari det hanc auctoritatem, niſi habeat ſpecialem hanc poteſtatem ſeu licentiam a ſuis ſuperioribus, vide Flor. lo. citat. Hoſtien. vbi ſupra, num. 14. vbi dicit, quod non ſine licentia Abbatis, & ſub nomine Abbatis, intellige omnes ſuperiores erga religioſos, & dict. clem. dudum, §. ſtatuimus dicit, vt eligantur a ſuis ſuperioribus, & Nauar. in cap. placuit, num. 53. de pæn. diſt. 6. dicit vltra auctoritatem ordinarij, requiri, in regularibus, etiam licẽtiam ſuorum ſuperiorum, per cap. adijcimus, 16. quæſt. 1. glo. in clem. 1. de priuileg.

Octauo quæritur, ſi cui conceditur per priuilegium, vt eligat ſibi confeſſarium, an iſte poſſit eligere quemcumque ſacerdotem.

Reſpondetur primo, quod non, niſi approbatum ab ordinario, & ita paſſim ſolet poni iſta clauſula in dyplomatibus, ſeu priuilegijs, iſta eſt communis, Flor. loco citato, & hoc per dictum ſacr. Concil. loco citato.

Dico

Dico ſecundo, quòd Sot. loc. citat. art. 3. dicit quod ſic, ratio eſt, quia ponitur in optione, & libertate impetrãtis eligendi ſibi ſacerdotem, quem maluerit, nam auctoritas tunc conceditur a Papa illi ſacerdoti, ſic electo a perſona priuilegiata, alias priuilegium, quid operaretur ſi deberet eligere apprabatum ab ordinario, quem abſque priuilegio, poterat eligere; hoc intellige, quãdo in priuilegio loquitur præciſe ſecus vero, ſi ibi diceretur, vt eligat approbatum ab ordinario, quia tũc tenor priuilegij debet obſeruari prout ſonat, cap. porrò, & ibi gl. in verb. ex inſpectione de priuil. Nauar. in cap. placuit, numer. 42. de pæn. diſt. 6. & Adria. in 4. quæſ. de confeſſ. dub. primo.

Dico tertio, quod iſta gratia, eligendi confeſſarium, non conſumatur primo actu ſed poteſt eligere nunc vnum, nunc alterum, quoties voluerit, niſi aliter caueatur in priuilegio, Nauar. in cap. placuit, in gl. num. 169. de pæn. diſt. 6.

Nono quæritur, an religioſi, qui ſe præſentant coram ordinarijs, pro hac facultate obtinenda, debeant habere licentiã ſeu obedientiam, vt ipſi dicunt audiendi con

fessiones secularium a suis generalibus, seu prouincialibus an sufficiat eam habere à suis Prioribus vel Guardianis, vel Abbatibus, seu Præpositis, & Correptoribus suorum monasteriorum?

Respondetur primo, quod Sot. loc. cit. art. 3. dicit, quod sufficit eam habere, a Prioribus, vel Guardianis, idem Ang. loc. cit. nu. 22.

Dico secundo, quod melius est, vt eam habeãt, vel a suis Generalibus, vel a Prouincialibus.

Dico tertio, hoc limitatur, nisi Guardiani, vel Priores, & alij vt supra essent in monasterijs exemptis a iurisdictione Prouincialis, vel essent Guardiani, vel Priores, vel Vicarij generales, prout multis in monasterijs solent esse, sed cum ista sint facti, potius quàm iuris inspicienda esset facultas Priorum, & Guardianorum, si in ea habent huiusmodi auctoritatem, nam in dict. clement. dudum, §. statuimus, ista auctoritas conceditur solum magistris, & custodibus minorum, & ibi glo. in ver. custodes, hoc negat prioribus, prædicatorum, & Guardianibus Minorum.

Decimo quæritur, qui sint cuiuscunq. status

status proprij sacerdotes, seu confessarij?

Respondetur primo, quod de hoc est videre, Syluest.ver.confessor. 1.§.1. per multa, Astens.lib. 5.tit.14.& 15. vt Papa, Legati Apostolici, Episcopi, & sub nomine Episcopi includuntur Patriarchę, Primates, Archiepiscopi, & omnes habentes episcopalem iurisdictionem, parochi, prælati, religionum, isti omnes dicuntur ordinarij, & proprij sacerdotes erga suos subditos, patet vulgatis, Hostie. in summ. a numero decimo quinto, & infra, tit. de pænit. & remiss.§. cui Papa.

Dico secundo, de consuetudine generali, cum hodie introductum sit, quemlibet, posse, confiteri peccata sua cuicunque sacerdoti, approbato, tam semel in anno, quam extra, parum istud dubium habet locum, prout probauimus magis per extensum in praxi nostra Episcopali, ver.confessio.§.2.pro quo vide Victo.quæst.154.Caiet.in sum.in verb.absolutio à peccatis ex parte absol. §. licentia, Flor. Theol. in 4. tract. de confess. folio mihi 245.D.Anton. in summ.3.parte, tit.17.cap.1.Angel.verb. confessio, 3.num.3.Sot. loco citato, quæst. 4. artic.2.Nauar.cap.9.num.5.Ioa.de Basso.

so. 4. sent. dist. 17. quæst. 2. art. 3. & diximus superius, cap. decimo quinto, quæstio. secunda.

Vndecimo quæritur, vtrum possit vnus sacerdos audire peccata alicuius, & alter sacerdos absoluere, puta si sacerdos habens auctoritatem ignorat idioma pænitentis, quod intelligit alter sacerdos non habens auctoritatem?

Respondetur quod non, quia ab eodem debet proferri forma, a quo præcipitur materia, Asten. lib. 5. quæst. 14. artic. 6. nisi pęnitens vellet confiteri per interpretē, qui sit sacerdos simplex, vel laicus, qui dū profert verba sui idiomatis inter media persona declaret illud per singula verba sacerdoti confessario præsentibus tribus nempe pænitente, interpræte, & confessario, aliter fieri non posset, & ita intelligitur, quod dixi supra, capite 14. quæstio. quarta.

Duodocimo quæritur, si quis confiteretur sua peccata alicui, qui non est sacerdos, & hoc ignoranter inculpabiliter, a quo etiam accipit absolutionem (licet perperam) si accedat attritus, fiat contritus virtute illius confessionis, & absolutionis

nis

nis? Respondetur primo, ita videri, quia Astens. loco citato, quęst. 7. dicit quod cõfessio facta non sacerdoti ignoranter est meritoria pęnitenti licet sacramentum pęnitentiæ non susceperit, tamen ipsemet, loco citato, tit. 13. quæst. 3. dicit quod confessio facta laico, valet ad diminutionem pænę per meritum confessionis, non tamẽ illa diminutio pęnę consequitur ex virtute clauium.

Dico secundo, quod non fit contritus, quia illud solum tribuitur auctoritati clauium, Ioan. 22.

Dico tertio, quod potest esse, quod per progressum confessionis, pænitens fiat cõtritus ex feruore charitatis, vel ex vehementia doloris, vel auxilio diuino, vt Gregor. in homil. Magdalenę, & D. August. homil. 23. vbi ait, accessit ad Dominum immunda, vt rediret munda, accessit ægra, vt rediret sana, accessit confessa, vt rediret professa, quia licet attritio, non posset fieri contritio, vt dictum est supra capitulo sexto, quæstione secunda, tertia, & quarta, tamen pęnitens potest fieri de attritio contritus.

Decimo tertio quæritur, si quis attritus facit confessionem laico, vel clerico non habenti auctoritatem scienter, vt quia non est sacerdos, sed solum in sacris, non habẽs copiam sacerdotis in articulo mortis, an fiat de attrito contritus?

Respondetur primo, quod non ex virtute sacramenti, quod nunc nullum est, prout supra dictum est.

Dico secũdo, quod posset fieri ex dispositione pænitentis mutantis in se dispositionem doloris imperfecti, in dispositionẽ doloris perfecti, per charitatem diffusam à spiritu sancto in cor eius.

Dico tertio si moreretur solum cum illa attritione, & confessione, absque contritione damnaretur, Vide Asten. loco citato, tit. 9. quæst. 5. Nauar. cap. 1. num. 41. Ioan. de Bassolis, 4. sent. distinct. 14. quęst. secunda, articulo secundo, Flor. in 4. tract. de contrit. artic. 4. ex sententia, D. Thom. & Scoti, vide omnino Caietan. 2. tit. opus. quęst. 1. ver. quo ad primum, & Syman. de Catth. Instit. tit. 32. nu. 9. & in c. quem pænitet, de pæitent. distin. 1. habet, quod ille sit dignus venia ex sacerdotis desiderio.

De-

Decimo quęritur, vtrum ſacerdos poſſit audire confeſſionem illius mulieris, cũ qua fortaſſe peccauit, & eam abſoluere?

Reſpondetur primo quod hoc non debet fieri regulariter. Primo, quia eſſet periculum dare occaſionem peccandi, & ſic ponendo obicem ſacramento, vel auferendi erubeſcentiam, quæ ſatis vtilis eſt huic ſacramento.

Dico ſecundo, quod valet abſolutio Sylueſ. ver. confeſſio 1. §. 16. num. 17. Flor. loco citato, & alij communiter.

Decimo quinto quæritur, ad quid deſeruit pænitenti confeſſio facta laico?

Reſpondetur primo, ad ea quę dicta ſunt ſupra, quęſt. 12. & quæſt. 13.

Dico ſecundo ſecuta morte ipſius ſi per annum, vel plus ſteterit non confiteri, ob quod eccleſiaſtica ſepultura carere debebat dict. cap. omnis vtriuſq. quod per hãc confeſſionem factam laico, poteſt in eccleſia ſepelliri.

Dico tertio, ſi erat excommunicatus, & oſtendit ſigna contritionis poteſt deinde abſolui etiam ſi laico non fuiſſet confeſſus cap. a nobis il 2. de ſen. excomm. Hoſt. vbi ſupra, num. 14.

Dico

Dico quarto, iſte ſic excommunicatus ſiue confeſſus laico ſiue oſtendit tantum ſigna pænitentiæ, ſi moriatur, non gaudet ſuffragijs eccleſiæ, niſi prius ab excommunicatione abſoluatur, dict. cap. a nobis verſ. vnde quamcumque, gloſſ. in cap. ſacris in ver. conſtitutioni de ſent. excom. Flor. tract. de excomm. artic. 3. diffi. 5. Sot. 4. ſentent. diſt. 45. quæſt. 2. articulo tertio, in fine, vnde practica eſt, vt abſoluatur, antequam ad eccleſiam deferatur, per regulam, cui non communicamus viuo, nec mortuo communicare debemus, capit. ſacris de ſepul. capit. ſane 24. quæſtione ſecunda.

Dico quinto, quod laicus non poteſt abſoluere ab excommunicatione in dicto articulo, prout ſuperius, cap. 15. q. 13. Nauar. in cap. 1. nu. 84. de pœn. diſt. 6.

Dico ſexto, quod licet in dicto articulo quis confeſſus fuerit laico, non ideo poterit ſepelliri in loco ſacro, niſi prius abſoluatur prout loc. cit. Nauar. vbi ſupra, numero 85.

De

De ſcientia Confeſſarij.
Cap. XVII.

PRimo quæritur, quæ ſcientia requiritur in confeſſario?

Reſpondetur primo, ex Caieta. in ver. confeſſor, & alijs, quod debet ſcire multa.

Primum, ſi pęnitens eſt excommunicatus nec nè,

Secundum, ſi tenetur ad aliquam reſtitutionem.

Tertium, ſi eſt in ſtatu perſeuerandi in peccato mortali, puta odio, vſura, concubinatu.

Quartum, ſi habet aliquem caſum reſeruatum ſuperiori.

Quintum, ſi confitens eſt ſibi ſubditus propter cap. om. vtr. ſex. de pęnitent. & remiſſ.

Sextum, tenetur ſcire peccata, & circunſtantias peccatorum, & hoc ſiue latine, ſiue vulgariter, ſed non tenentur ſcire peccata, & eorum circumſtantias in promptu, ſed quod ſciat, vt audiendo cõ-

feſ-

fessionem sciat dubitare, studere libro, & consulere peritiores, & hoc sub pæna peccati mortal is, Flor, Theol.in 4.tractat.de confess.art. 6. dicit, quod sufficit, vt sciat peccata mortalia, quæ sunt contra decem pręcepta decalogi, & sciat formam absolutionis, idem Nauar.in cap. 1.§.caueat, num.14. de pæn.d.6. & in cap.1. num.8. in principio, de pænitent.dist.6. vbi ait, sciẽtiam soluendi illam esse, qua scit formam absolutionis ex quibus ego.

Dico secundo, si consideremus hoc ex parte confessarij, dico quod tenetur scire ea quę dicit Caietanus tamquam necessaria propter statum pęnitentis, si vero consideremus hoc ex parte pænitentis ad hoc ne teneatur reiterare confessionem, sufficit quod dicit Flor. prout dicam inferius, cap.21.quæst,4.de reiter.confess.

Dico tertio, prout dixi in praxi mea episcopali, ver.confessores, §.3. nulli sacerdoti debet concedi potestat audiendi confessiones nisi saltem sciat circumstantias peccatorum, quibus scitis, potest etiam scire peccata, ideo Syluest. verb. confess. ait, quod qui bene viderit, defecerunt, D. Antonini potest admitti ad hoc officiũ, vide

vide Auguſt.verb.confeſſor,4. Aſten. lib. decimo quinto, titulo decimo ſexto, Sot. diſtinctione decima octaua, quæſtio.quarta, articulo tertio, ſed hoc nõ poteſt dari certa regula,& ideo relinquitur arbitrio, & prudentiæ ordinarij, & examinatorum, & quæ ſunt peccata mortalia, & quæ venialia in genere ſuo, & eorum circumſtantias. Nauarr. in loco citato, numero decimo ſeptimo per capitulũ non opportet, octaua,quæſtione prima,vide inferius capite vigeſimo quinto, quæſtione trigeſima tertia.

Dico quarto, quod ratione diuerſorum locorum, exigitur plus, vel minus ſcientiæ, vt in terris maritimis, ciuitatibus villis. Nauarrus loco citato, numero decimo ſeptimo, cap.non opportet 8. quęſt. 1.

De prudentia confeſſarij. Cap. XVIII.

QVæritur, quę prudentia requiritur in confeſſario?

Reſpondetur primo: Primum circa pec cata

cata, vt hortatur pænitentem sibi confiteri omnia, & singula peccata, quę suam conscientiam remordent, & præcipue grauiora, & eorum circumstantias.

Secundum, vt aliter audiat rusticum, aliter nobilem, quia cum rustico debet vti suo modo loquendi etiam grossiori, & rudiori, & non cum eo vtendo verbis politis, adhoc vt bene ab eo intelligatur.

Tertium, si verisimile credat pænitentē oblitum aliquod peccatum, vt eum de illo prudenter interoget, prout dictum est supra, cap. 13. quęst. 39. & cap. 9. quęstio. secunda.

Quartum, vt honeste procedat circa inrogationes faciendas, & maxime peccatorum carnalium, & precipue quando cōfiterentur mulieres.

Quintum, vt in explicandis peccatis, & circumstantijs obscęnis, vtatur verbis honestis, quantum potest.

Sextum, fugiat superfluas interrogationes.

Septimum, & hoc est maxime necessarium, vt inducat pęnitentem ad verā contritionem, idest ad dolorem præteritorū, & ad proponendum cauere in futurum, &

vt

vt rescindat causas, occasiones, & commoditates, quæ possunt inducere eos ad peccandum, & ad recidiuandum, inferius cap. 25. quæst. 3. ceterum hic possunt multa dici, quæ breuitatis causa omittuntur, Vide Caiet. Asten. Sot. & alios, locis citatis.

De bonitate Ministri. Cap. XIX.

PRimo quæritur, vtrum solum Deus operetur gratiam in sacramento, & præcipue in hoc?

Respondetur primo, quod solum Deus est causa principalis gratiæ, quia ipse solus intrat in animam, qui est, vbique, ita D. Gregor. in psalm. 50. super illa verba, Tibi soli peccaui, & D. August. tractat. 4. in Ioa. super illa verba, Ecce Agnus Dei.

Dico tertio, minister concurrit ad gratiam, vt causa ministerialis, patet exēplo carpentarij, qui facit scamnum, & seca, & ascia facit scamnum, magister, vt causa primaria, seca, & ascia, vt causa instrumentalis, probatur, Ioan. cap. 20. quorū remiseritis, & cæt. sed peccata non possunt remicti, nisi per gratiam, ergo minister

ſter concurrit ad gratiam, & hoc quando dicit, ego te abſoluo, ego te baptizo, immo dicere, quod miniſter non concurrit ad gratiam, eſſet hæreticum, Concil. Trid. ſeſſ. 7. can. 11. Sot. 4. ſent. diſt. 1. quæſt. 5. artic. 1. Nauarr. in cap. 1. in principio, nu. 15. de pæn. diſt. 6.

Secundo quæritur, ſi miniſter concurreret ad gratiā ſacramenti ſequeretur, quod quo melior eſſet miniſter eo maior cumulus gratię conferretur pænitenti?

Reſpondetur primo, quod ille orationes, quæ dicuntur ante, vel poſt formam ſacramenti, dicuntur nomine eccleſiæ, & ſic ſemper ſunt eiuſdem meriti, & fructus, & ſemper ſunt æquales, tam per bonos, quam per malos miniſtros, D. Thom. in adit. 3. par. quæſt. 71. art. 3.

Dico ſecundo, deuotio, & bonitas miniſtri, ſatis cooperatur pænitenti.

Dico tertio effectus ſacramenti, non impetratur oratione eccleſię, vel miniſtri, ſed ex merito paſſionis Chriſti, & media forma ſacramenti, & ſic effectus ſacramēti, non datur melior, vel peior, maior, vel minor, quia miniſter eſt melior, vel peior, maior, vel minor.

Di-

Dico quarto, quod oratio bona, boni ministri potest prodesse suscipienti sacramentum, nempe, vt pænitens bene vtatur gratia accepta per sacramentum, vel perseueret in iustitia, & sanctitate vitæ, iuxta illud Iacob in cap. vlt. in fine, & D. Augu. tract. 5. in Ioan. iuxta medium, cap. aliud de cons. dist. 4. 1. Corin. cap. & Hostien. in summ. tit. de temp. ordi. §. & à quo ver. hæ igitur, & tit. de remiss. §. vtrum fiat, num. 3.

Dico quinto, quod ob vitium ministri non imitatur, seu dissoluitur potestas a Christo ei tradita modo intendat facere, quod facit ecclesia Cattholica, quod probat Sym. de Catth. Instit. tit. 4. num. 16. & 17. facit cap. Iulianus, 11. quæst. 3. Matth. cap. 23. Chrysostom. homil. 3. in fine, super Isai. exemplum optimum habes in speculo exemplorum, distinct. 2, numero 134. & in cap. intra Cathedram, 1. quæst. 1. vbi habetur nihil à bono maius, nihil à malo minus perfici sacerdote.

Tertio quæritur, vtrum sacerdos ministrans sacramentum in peccato mortali, peccat mortaliter?

Respõdetur quod sic Dionys. cap. 1. Eccles. Hierer. Leuit. cap. 19. psalm. 49. Deut.

cap.18.& 6.1.Cor.cap.11. Secundo probatur, quia facit iniuriam ſacramento,& ſic eſt ſacrilegium, & peccatum mortale in genere ſuo.

Quarto quæritur, ſi hoc eſſet, vtrum ſequeretur, quod multoties ſacerdos peccaret mortaliter.

Primo ſi exiſtens in peccato mortali ac ciperet hoſtiam iacẽtem in terra, cum forte ceciderit tangendo illam.

Secundo, ſi quis exiſteret in peccato mortali,& adoraret hoſtiam conſecratam, quia videtur quidam contractus per ſenſum viſus, omnis enim ſenſatio fit per cõtractum prout Philoſ.2. de anima, cap. de ſenſ.

Tertio, ſi ſacerdos exiſtens in peccato mortali benediceret nuptias.

Quarto, ſponſus, & ſponſa contrahens matrimonium, per verba de pręſenti, vel anuli benedictionem exiſtentes in peccato mortali.

Quinto, prędicator prædicans in peccato mortali,quia prædicatio videtur pertinere ad ſacramentum ordinis.

Sexto celebrans in peccato mortali faceret duo peccata mortalia,primum, quia ma-

male miniſtrat,ſecundum,quia male communicat.

Ad Septimũ, iudex eccleſiaſticus excommunicans in peccato mortali; quia excõmunicatio pertinet ad ſacramentum pæni tentiæ, & reducitur ad ſacramentum ordinis.

Octauum, ſubdiaconus cantans epiſtolam, vel euangelium in peccato mortali, & in ordinibus minoribus conſtituti mini ſtrantes in exercitijs eccleſiaſticis peculia ribus ſuorum ordinum, ſimiliter?

Nono ſacerdos,vel obligatus, recitans preces horarias in peccato mortali,videtur etiam mortifere peccare, Adrian. quolib. 8. quæſt. 1.

Decimo, ſacerdos benedicens aquam benedictam, videtur peccare mortaliter, ſi id facit in peccato mortali cum ſit acti peculiares ordini ſacerdotali.

Reſpodetur primo, quod communis ſententia omnium Theologorum, & Cano niſtarum eſt, quod omnis ſacerdos, vt ſacer dos miniſtrans ſacramentum in peccato mortali, peccat mortaliter in Cant. Iſai. 1. quæſt. 1. D. Thom. 3. par. quæſt. 64. art. 6. in corp. Angel. ver. baptiſmus 5. Tabie. eo.

ver.3. Dico secundo, quod regula vniuersalis est, quando sacerdos facit aliquam actionem sacramentalem, ideſt sanctam, qua confertur sanctitas, ſeu gratia, tunc ſi miniſter agens hanc actionem, vt conſecratus per illam actionem, faciens illam in peccato mortali, ſemper eſt peccatū mortale in huiuſmodi adminiſtratione, & ſic quatuor concurrant, opportet, vt peccetur mortaliter, primus, vt ſit res ſacra, ſanctificans, ideſt ſacramentum, ſecundum, vt ſit promotus, ſeu ordinatus ad illam actionem, vt ſacerdos eſt ordinatus ad adminiſtrationem ſacramenti, tertium, vt miniſter exiſtat in peccato mortali, quartū, vt non adſit extrema neceſſitas, & per hāc regulā diluuntur omnia octo prędicta iſta regula tangitur a Nauar. loco citato, numero 13.

Ad primum accipiens hoſtiam a terra, non peccat mortaliter, licet ſit ſacerdos, qui accipit Sot. 4. ſen. d. 1. q. 5. ar. 6. Syl. v e. baptiſm. 3. nu. 6. Vict. q. 23. ratio eſt, quia illa acceptio hoſtię, non eſt actio ſacramentalis, & ſimiliter reſpondetur ad illud de adoratione, per eandē rationē, Inno. in c. quod in te, nu. 1. de pænitent. & remiſſ.

Ad

Ad tertium nec ſacerdos benedicens nuptias, quia non eſt miniſter ſacramenti matrimonij, ſed ipſi contrahentes ſunt miniſtri ſecundum veriorem opinionem & ſi Conc·Trid.ſeſſ. 24.cap. 1.de reformatri §. qui aliter præſentiam parochi eſſe neceſſariam, non propterea determinauit ſacerdotem eſſe miniſtrum, ſed ſolum matrimonium eſſe iritum, & inane abſque eius præſentia, alij vero doctores aſſerentes ſacerdotem eſſe miniſtrum matrimonij vtCan.&Syul.Paris.dicunt quod peccat mortaliter, ſed ego exiſtimo primam opinionem,eſſe tutiorem.

Ad Quartum ipſi, contrahentes peccant mortaliter contrahendo matrimonium in peccato mortali, non quia ſunt miniſtri huius ſacramenti ad illud miniſterium, ſed quia ponunt obicem gratiæ quam debent accipere per illud ſacramẽtum Sot.lo.cit. in vlti. Nauar·cap.22.nu. 81. vide ſuperius cap.10.q.29. Nauarr. in cap. 1. §. ſacerdos ad quintum nu. 10.d.p diſt.6.

Ad quintum prędicator prædicans in peccato mortali ſi peccatum non eſt publicũ, vel non ſit ſcandalum non peccat morta-

liter Caiet. in ſum. ver. prędicatorum peccata Sot. loco cit Flor. 4. 5. tract. de miniſ. bapt. ar. 5. Condus 3. licet Caiet 3. 1. q. 64. àr. 6. & Nauar cap. 25. num. 141. dicant oppoſitum, ratio eſt quia prædicatio non eſt actio ſacramentalis, nec prædicator ordinatur ad illam actionem, quia munus prædicandi prætinet ad Epiſcopum Cōc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 4. de refir. D. Tho. 3. 1. q. 67. ar. 1. ad 1. & ſi in pontificali dicitur in ordinatione Diaconi, quod poſſit annunciare Euangelium, non idem inteligitur de prædicatione, ſed de cathecizatione vide Con. trid. ſeſſ. 5. ca. 2. de refor. & cap. adiſcimus 27. q. 1. & cap, excomunicauimus de hęret.

Ad ſextum ſacerdos celebrans, & cōmunicans in peccato mortali, facit duo peccata mortalia primum quia celebras facit actũ ad quem eſt peculialiter cōſecratus.

Secundum quia ſumit in peccato mortali, & ſi alios comunicat etiam peccat, quia quamuis non det gratiam, tamen, vel concurrit ad illam, prout dictum eſt ſupra quęſt. 1. vel quia dat auctorem gratiæ, iſta eſt Sot. loco citato Nauarr. in capitulo primo §. ſacerdos numero decimo ad

de

de pęn. dist. 6. limitatur nisi prębeat sacramentum Eucharistiæ alicui in necessitate, quia tunc non peccaret licet stet in peccato mortali, Innocent. loco cit.

Ad septimum, Iudex ecclesiasticus excommunicans in peccato mortali, nõ peccat mortaliter, Victor, tractat. de excom. quæst. 17. ratio est, quia non est actus sacramentalis, sed iurisdictionalis, Nauarr. in c. 1. nu. 58. de pęn. d. 6. & in §. sacerdos, nu. 12. nisi sit notorium, sed tu dic, prout in bulla Martini Quinti.

Ad Octauum, neo subdiaconus, vel diaconus, & alij clerici prout supra, Sot. loc. citato, quicquid dicat Victo. quæst. 29. ratio est, quia illa actio, non est sanctificans, nec sacramentum, licet sint ordinati ad illam actionem.

Ad Nonum, respondetur, quod non, quia non est actus sacramentalis recitare horas canonicas, D. Thom. in 4. sen. d. 5. & 19. a 1. q. 2. Nauar. in c. 1. §. sacerdos, num. 16. de pęn. dist. 6.

Ad Decimũ respondetur, quod Nauar. loco citato, num. 14. videtur dicere, quod sic, quia est actus peculiaris ordinis sacerdotalis sanctissimus; tamen mihi videtur,

quod non, quia non ſacramentale.

Quinto quæritur, ſi ſacerdos ſtat in peccato mortali, & aduertit ſe ſtare in dicto peccato, ſed non aduertit eſſe peccatum mortale miniſtrare ſacramentum in tali ſtatu, an peccet mortaliter?

Reſpondetur primo, ſi iſte eſt obligatus ad ſciendum hoc, quod non poteſt facere ſine peccato mortali, quia ignorantia nõ excuſat, niſi quando eſt probabilis, vel inuincibilis, vt quando neſcit, ea quæ non tenetur ſcire.

Dico ſecundo, ſi iſte non haberet, qui eum hoc doceret, vel non haberet librũ ex quo poſſet hoc adiſcere, dato hoc caſu (qui rariſſime poteſt accidere) tunc excuſaretur a mortali.

Dico tertio, quod vix excuſatur, quin peccet, quia ignorans ignorabitur, 1. Corinth. c. 14.

Sexto quæritur, ſacerdos in peccato mortali miniſtrando hoc ſacramentũ ſuffi cit ei, vt conteratur, an ſit neceſſe confiteri?

Reſpondetur primo, ex D. Anton. 3. p. tit. 14. cap. 13. §. 4. vbi dicit quod ſi aduertit ſe eſſe in peccato mortali, & habet como-

moditatem confitendi, quod debet confiteri, quando vero non, sufficit eius contritio, ratio est, quia debet se ponere in gratia, adhoc vt recte ministret, & si dices sufficit contritio?

Respondetur, hoc est exponere se periculo, quia vix, aut raro homo scire potest se habere contritionem, ergo videtur esse necesse confiteri.

Dico secundo ex communi sententia, & precipue, Victor. quest. 136. quod sufficit contritio excepto sacramento Eucharistiæ, & sacramento ordinis, quādo quis esset communicaturus, Conc. Trid. sess. 13. can. vlt. & dixi superius, cap. 10. q. 7. probatur quia non debet addi obligatio vbi non est.

Secundo, quia alias sequeretur perplexitas, nam ponamus, quod in aliqua ecclesia essent decem sacerdotes, omnes in lethali culpa sufficeret tunc temporis, vt vnus eorum conteratur, qui reliquos posset audire in confessione.

Tertio, quia in c. omnis, vtr. sex. de pænit. & remiss. solum semel in anno præcipitur confiteri, & Concil. Trident. sess. 24. cap. 1. de reform. matrim. solum horctatur

con-

congiuges confiteri sua peccata, similiter in sacramento confirmationis in cap. vt ieiuni de consecrat. dist. 5. vide D. Thom. quolib. 1. quæst. 6.

Septimo quæritur, si iste sacerdos vellet habere contritionem, numquid sufficit dicere culpam suam conterendo vniuersaliter, an teneatur descendere ad particularia peccata sigillatim?

Respondetur, ex communi sententia, Alen. Ricc. Dur. & Palud. & D. Thom. 3. p. quæst. 87. q. 1. quod non est necesse singularis discussio omnium peccatorum, sed sufficit generalis scilicet dolere se offendisse Deum in confuso ita Caiet. quæst. 2. de contrit. Victor. q. 116. & Sot. 4. sent. d. 17. quæst. 2. art. 3. in 2. & 3. concl. dicit quod si vacat sacerdoti habere singularem contritionem, esset necesse eam singulariter habere, secus vero si non vacat, verum ista opinio Soti, est bona sed communis est melior, prout dixi superius, capite 7. quæstio. 19.

Octauo quæritur, an sacerdos in peccato mortali constitutus, audiens aliquē in confessione in casu necessitatis, puta prope moriturum, vt quia morbo repenti

no

no correptum, vel graui vulnere ſauciatum peccet mortaliter?

Reſpondetur primo, quod D. Anton. lo. citato, in fine dicit, quod ſi ſacerdos habet tempus tenetur habere contritionem, & ſi ſcit illam, non ponere ipſum in gratia, quia non attingit dolorem illum, quem opporteret habere ſufficit ei, vt habeat intentionem habendi illam, poſtquàm adminiſtrauerit ſacramentum, & iſta opinio eſt etiam Palud. 4. ſent. diſt. 5.

Dico ſecundo, quod alij dicunt, quod ſi ſacerdos tunc temporis aduertit de ſuo peccato tenetur confiteri, ſi non aduertit non peccat ſi non conteratur, & ſic dico, quod ſi aduertit, & ei vacat, quod tenetur habere illam ſecus vero non, nam tyrannicum eſſet, ſi videret hominem illum iam moriturum, & nollet eius confeſſionem audire, & eſſet cauſa illius damnationis, vide Nau. c. 22. nu. 3. Caiet. 3. par. q. 64. ar. 6. ad 4.

Nono quæritur, an ſit expectandum vltimum inſtans mortis pænitentis, ad hoc, vt poſſit dici extrema neceſſitas?

Reſpondetur, quod non, ſed morali modo, quando probabiliter creditur, quem

pro-

prope moriturum, Syl. ver. confessor. 3. n. 10. Sot. loco citato, dist. 18. immo si probabiliter crederet ægrotum iãiam casurum in frenesim, vel perditurum loquelam, vel vsum rationis, posset eum audire, licet non sit prope mortem, quia ista potest etiã dici extrema necessitas, & semper, quod periculum esset in mora, Catech. Neapolitan. fol. 55. num. 14. vide superius, cap. 15. quæst. 6.

Decimo quæritur, an liceat mihi accipere sacramentum ab eo sacerdote, quem ego scio stare in peccato mortali, si manet paratus in ecclesia ad administrationẽ sacramentorum?

Respondetur primo, ex vna parte videri quod non, quia cooperor peccato illius & tam qui peccat, quam qui cooperatur peccato peccat, ex alia vero parte videtur, quod ego possum vti illo, qui est paratus ad dandum sacramentũ, puta quia manet in confessorio, ad audiendum confessiones omnium indifferentes.

Dico secundo, quod hic sunt tres opiniones, prima, quod non liceat propter rationem dictam; & si dices ille stat paratus, dico quod licet ita sit, tu tamen facis

cum

eum commitere tale illud peccatum, & cooperaris peccato illius. Flor. loco cita. quęst. 3. de minis. sacram. Secunda opinio dicit, quod si scio illum daturum mihi sacramentum sine contritione, & manens in peccato mortali, non debeo ab illo accipere sacramentum, sed quia ego debeo semper bene putare de prossimo, & tenere hunc non daturum mihi sacramentum sine pręuia contritione, ideo possum accipere ab eo sacramentum, ista est communis, Duran. & Ricc. 4. sen. d. 5. Ang. ver. baptismus 1. num. 12. Armilla, ver. baptismus num. 44. Syl. ver. baptismus, 3. facit. c. sancimus 1. q. 7. vbi dicitur, quod nemo putatur immemor suæ salutis, tertia opinio dicit etiam, si scio illum daturum mihi sacramentum in peccato mortali possum ab eo accipere sacramentum ista est Soti 4. sent. dist. 1. q. 5. art. 6. etiam si non habeo necessitatem, immo si est doctior malus quam bonus, & ille mihi magis prodesset sua doctrina illum deberem eligere potius quã bonum minus doctum.

Dico tertio, quod opinio Soti est tenẽda, quia peccatum esset, esset vtique, quia induco illum ad peccandum, sed hoc non

quia

quia iam ille ſtat paratus, prout dictum eſt, dicis tu moues illum ad peccandum, dico quod non, quia ego moueo illum ad dandum mihi ſacramentum, & non ad peccandum, immo potius eſt bonum illud, ad quod ego moueo illum, Dices hoc eſt cō tra doctrinam D. Thom. 2. 2. q. 110. art. 2. ad 3. vbi dicit, quod non licet ſumere baptiſmum à Symoniaco? Reſpondetur, quod eſt differentia, nam ibi eſt actio mala ex parte dantis, & accipientis, hic autē non, quia ſolum ex parte dantis, accipere enim ſacramentum ab eo qui eſt paratus ad dandum omnibus non videtur malum, Dices rurſus in cap. ſi quis 81. diſt. prohibetur, quod quis non debeat eſſe præſens officij presbyteri publici concubinarij, ergo multo magis accipere ſacramentum, idem in cap. nullus, & c. præterea, 32. d. & Nauar. cap. 25. num. 78. & 79. reſpondetur quod ibi loquitur de ſacerdotibus præciſis, & publicis peccatoribus, nos autem loquimur de habente peccatum, quod ego ſcio non alij, ſed de his dicitur inferius q. 17. Syman. de Catthol. Inſtit. tit. 9. numero 207. Innocent. in cap. per tuas, num. 2. de ſim. & in rubri. de ſchiſma, numero 3.

Vn-

Vndecimo quæritur, an possum inducere sacerdotem, in peccato mortali existentem ad dandum mihi Sacramentũ etiã extra casum necissitatis, qui non sit paratus?

Respondetur primo quod Ricc. lo. cit. d.5.q.4.in corp.dicit quod sic quia nulla est distinctio in necessitate, vel non, nec si est paratus, vel non paratus ad dandum sacramentũ, Sot. vero.lo. cit.ar.6.q.4.dicit quod non, nisi in necesitate mortis, nec quando currit pręceptum cap. omnis vtr. sex. neque si haberet diploma eligendi cõfessarium.

Dico secundo quod opinio Sot. est optima, & tenenda, ratio est quia aliter cooperor peccato illius, qui non paratus, neque parochus meus, & si dices ego habeo bullam eligendi confessarium?

Respondetur quod habes bullam eligẽdi confessarium, sed non peccatorem.

Duodecimo quæritur, an liceat mihi inducere sacerdotem quem scio esse in peccato mortali, & scio quod mihi dabit sacramentum in peccato mortali, nec ego sum in extrema necessitate illius sacramẽti, puta quia soleo, singulis orto diebus,

vel

vel mensibus, propter aliquam meam deuotionem, vel votum confiteri, tamen ille est meus parrochus, curatus, vel prælatus?

Respondetur primo videri quod non, quia ego sum causa, vt ille committat tale peccatum.

Dico secũdo ex comuni sentẽtia quod licet, prima ratio est quia ego vtor iure meo, & qui vtitur iure suo nemini facit iniuriam, nam parrochiani habent ius petendi sacramentum à suo parocho cap. cũ ecclesia vulterana de elect l. iniuriarum. §. 1. ff. de iniurijs, ista opinio etiam est Recc. lo. cit. q. 4. ar. 3. Sot. lo. cit. conclus. 3. Caiet. lo. cit. Victor. q. 3. Nauarr. in cap. 1. §. sacerdos nu. 6. d. p. dist. 6.

Decimo tertio, an ego possum inducere, sacerdotem quem ego scio stare in peccato mortali, non est meus parochus sed ego habeo potestetem eligendi confessarium per bullam, & sto in periculo mortis?

Respondetur primo quod Caiet. lo. cit. ar. 6. ad. 2. dicit quod si est paratus ad dandum sacramentum, quod licet, secus vero non, Sot. uero hic conclus. 4. & Illustrissimus

mus Cardinalis Toletus lib. 1. cap. 34. dicunt quod etiam, si non est paratus, possum illum inducere, ad audiendam meam confessionem, & ista opinio est tutior, ratio est quia in extrema necessitate quilibet sacerdos, tenetur mihi dare sacramētum.

Decimo quarto quæritur, an ego possum sacramentum à sacerdote excōmunicato, non dico inducere?

Respondetur primo videri, quod non, quia est membrum præcisum ab ecclesia c. resecande 2.3.q.4.

Dico secundo quod licet stante bulla Martini. 5. quæ incipit ad euitanda, ista sententia est cōmunis Sot. lo. cit. conclus. 5. Nauarr. cap. 27. num. 35. Caiet. lo. cit. & in sum. ver. confessionis iteratio ex parte confessoris §. memento Syluesr. ver. excōmunicatio 5. §. 4. D. Anto. 3. p. tit. 25. cap. 3.

Decimo quinto quæritur, an liceat sumere sacramentum à sacerdote notorio excōmunicato?

Respondetur primo quod non, immo si ille me absolueret, absolutio esset nulla, & ego tenerem reiterare confessionem, ratio est quia notorie excōmunicatus, nec

per canones antiquos, nec per modernos potest administrare sacramenta, ista opinio est Couar. in cap. alma mater de sent. excom. lib. 6, Nauar. cap. 27. num. 35. & c. 9. num. 6. Adria. 4. 5. q. 4. de confes.

Dico secundo, quod solum exceptis duobus casibus, idest publice denunciato per cedulones, vel cartones, & publico percussori clerici, etiam si sit notorie excõmunicatus, non teneor illum euitare, & sic possum ab eo accipere sacramentũ, ista opinio est Sot. lo. cit. conclus. 5. Caiet. lo. cit. & hoc siue in necessitate, siue non, & est communis Victo. q. 3.

Decimo sexto quæritur, an possum inducere sacerdotem excommunicatum, ad dandum mihi sacramentum?

Respondetur primo quod Victo. lo. cit. & Nauar. cap. 26. num, 27. non distingunt Sot. vero lo. cit. conclus. 6. & 7. dicit quod sic in quibusdam casibus.

Dico secundo quod in extrema necessitate licet exceptis duobus illis casibus, & etiam si non maneo in extrema necessitate, & ille est meus parochus, possum illum inducere, ratio est quia mihi est obligatus vt dictum est supra q. 12.

De

Decimo setimo quæritur, an possum audire missam, vel sumere sacramentum ab illo, qui est publicus concubinarius, vel fornicarius notorius, ratio dubitandi est, quam tetigimus superius q. 10.

Respondetur primo quod Nauarr. cap. 25. num. 79. & Syluest. ver. missa. 2. §. 3. dicunt quod non Sot. vero lo. cit. conclus. 6. in fine, & est fere communis modernorum, quod licet.

Dico secundo quod opinio Soti, & modernorum est tutior, & melior, & tenenda, probatur primo can; sciscitantibus 15. q. 8. 2, quia dum toleratur ab ecclesia, est vere minister ecclesiæ, & quousque erit minister, possum ab eo audire missam, & sumere sacramenta, sicut ab alio probo ministro, & ad canones, qui videntur dicere oppositum?

Respondetur quod sunt intelligendi de fornicarijs notorijs, qui olim ante concilium erant ipso iure suspensi, vel de his, qui sunt per sententiam præcisi, & suspensi, ergo quousque per sententiam, non fuerint taliter declarati, possum, pro vt supra, & hodie per Sac. Conc. Trid. sess. 25. cap. 14. de refor. dicitur, quod sunt suspenden-

id, & non suspensi ipso iure, & sic exceptis duobus casibus bullę Mar. 5. semper possum ab eo sumere sacramenta, & audire missam, facit cap. sane 24. q. 2. vide fusius in praxi mea Episcopali in ver. concubinarij §. 3. ver. ad 2. vide Syman. de cathol. insti. tit. 9. num 207. vide omnino Inn. cap. fraternitatis num. 3. de hęr. & Nauar. in c. 1. §. laboret num. 10. de p. dist. 6. vbi dicit quod nos possumus sumere sacramentum à suspensis per notoriam fornicationem quousque illa fornicarij suspēsio fuerit denuntiata D. Anton. 2. p. tit. 9. cap. 10. §. 1. ver. 6. Maior in 4. sent. d. 9. in fine & in cap. per tuas nu. 2. de simon. & in Rub. de schis. num. 3.

Decimo octauo quęritur, an licet mihi audire missam, & sumere sacramenta ab irregulari suspenso, vel interdicto?

Respondetur idem esse iudicium, ac de excōmunicato, exceptis duobus illis casibus bullæ Mart. 5. idem de degradato, & de deposito, ante quam, per publicam sententiam fuerit ab ecclesia pręcisus obeandem rationem, & ista sententia est etiam quorumdam modernorum.

Decimo nono quæritur, an peccent isti sacer-

ſacerdotes, ſic adminiſtrantes ſacramenta verbigratia, ego induco parochum meũ ad audiendam confeſſionem meam, & ipſe ſtat in peccato mortali?

Reſpondetur primo quod Caiet. in ſum in ver. abſolutionis impedimenta, & Illuſtriſſimus Toletus lo. cit dicunt, quod peccant Sot. vero lo. cit. cõcluſ. 6. dicit quod non peccant mortaliter, & iſta opinio eſt etiam cuiuſdam moderni.

Dico ſecundo quod exceptis illis duobus caſibus bullæ Marti. 5. ſi iſte eſt meus parochus, poteſt mihi dare ſacramenta, ſine peccato, dico illa ſacramenta quę poteſt quis petere, modo habeat contritionem.

Dico tertio quod ſi non eſt meus parochus, & ego ſum in extrema neceſsitate, puta in articulo mortis, poteſt etiam ſine peccato dare mihi ſacramentum, etiam ſi eſſet excomunicatus exceptis duobus illis caſibus, iſta opinio eſt Soti, & cuiuſdam moderni, ſecundo probatur, quod ſi non poſſet bulla Mar. 5. nihil mihi prodeſſet, quia diceret ille vos tantũmodo releuat bulla, non autem me, & ſi eſſet perplexitaſ, nam ſi ille ſciret ſe peccaturum dan-

do mihi ſacramentum intali ſtatu non daret, vtique nam bulla debet intelligi ſic nõ intendimus relaxare ipſum excommunicatum, ideſt quia non debet ſe ingerere, niſi intali caſu puta neceſſitatis, & hoc in fauorem timoratarum conſcientiarum.

Dico quarto quod ex hoc neque efficeretur irregularis excuſante neceſſitate; vide Syluef. ver. confeſſor primo §. vlt. Nau. in ſum. cap. 27. nu. 239. Flor. 4. 5. tract. de Euchar. & clariſime Inn. in capitulo medicinalis nu. 3. & 4. de ſent ex vbi dicit non incurri irregularitatẽ huius generis ob adminiſtrationẽ ſacramẽtorum ab irretito aliqua cẽſura eccleſiaſtica, niſi quãdo adeſſet contemptus, quod non præſumitur adeſſe in neceſſitate, vel ad euitandum ſcandalũ, quod veriſimiliter oriretur niſi celebraret, vel non adminiſtraret Inn. in cap. ſicut in vlt. de cohabit. cleric. & mul. & dixi in praxi mea Epiſcopali in ver. irregularitas §. 13. ratio eſt quia nõ celebrare cũ aliqua cenſura Eccleſiaſtica eſt ius poſitiuum, cõſeruatio famę eſt de ure i diuino, & pręualet ius diuinum, poſitiuo iuri, & ius naturale iuri diuino poſitiuo Inno. in cap. ſiquis numero primo, de reg. vide ſuperius

cap-

capitulo. 13. quæst. septima & decima.

Vigesimo quæritur, an ego prossum petere confessionem in extrema necessitate à quocunque excõmunicato, quocunque modo, etiam duobus illis casibus.

Dico primo quod aliqui apud Adrianum 4. 5. q. debaptis & Palud. d. 5. quæst. 2. quod non, quia in hoc casu est, ac si non haberet copiam confessarij, ratio est, quia non sunt facienda mala, &c. etiam si ille sic præcisus se vltro offerret, alij dicunt quod licet vt Caiet. lo. cit. Victo. Syluest. ver. baptismus 3. nu. 2. Scot. 4. sent. d. 5. q. 2. Sot. lo. cit. qui licet loquantur de baptismo, tamen par ratio est de sacramento pœnitentiæ, cum sit etiam necessarium existenti in peccato mortali, ac baptisma. Syl. ver. confessor 1. §. vlt, Angel. ver. confessio 3. num. 2. Couar. in c. Alma. mater. 1. p. §. 6. num. 8. iuxta medium; Angel. 45. tract. de confess. ar. penul. difficul. 9. conclus. 2.

Dico secundo quod licet, probatur primo auctoritate prædictorũ Doctorum, secundo ex ratione Scoti, quotiescunque concurrunt duo præcepta, vnum diuinum & alterum positiuum, diuinum prçualet, sic in hoc casu, diuinum enim iubet præcep-

tum, vt quis in peccato mortali constitutus confiteatur peccata sua, sed quod sacerdos sit pręcisus aliquibus censuris, est ius positiuum; tertio si ibi adesset ecclesia vtique dispensaret, vt ille non moreretur absque sacramento pænitentiæ. quarto in cap. si quem forte 24. q. 1. vbi dicitur, quod in necessitate possumus etiam ab hæretico pænitentiam accipere, similiter, & D. Aug. lib. de vn. bapt. cap. 2. & diximus superius cap 15. q. 12.

Vigesimo primo quæritur, an iste sacerdos, sic præcisus, etiam duobus illis casibus sic ministrans hoc sacramentum in dicto casu necessitatis peccet mortaliter?

Respondetur primo ita videri, quia bulla Mar. 5. non relaxat illum, secundo dico, quod non peccat in tali casu etiam si millies esset excõmunicatus, quia aliter sequeretur perplexitas, quia licet ille constitutus in tali periculo posset confiteri, tamen iste innodatus aliqua censura, non posset audire confessionem, cum relatiuorum eadem sit disciplina, pręterea si ibi adesset ecclesia, vtique non esset tam crudelis, cum damnum resultaret in personã

pæ-

pænitentis; non in personam sacerdotis præcisi, nec valet dicere, quod pęnitenti sufficit contritio, quia esset periculum pænitenti ponere se in dicto discrimine, & ista opini esto etiam Soti.lo.cit.

Vigesimo secundo quæritur, vtrum isti sic confitentes dictis sacerdotibus præcisis, vel existentibus in peccato mortali in articulo necessitatis, vel extra, si postea conualuerint, vel adueniente cōmoditate alterius confessarij teneantur reiterare confessionem?

Respondetur primo quod confessi in articulo mortis, non tenentur reiterare cōfessionem, sed solum obtinere absolutionem à censuris ecclesiasticis, si quas habuerint, prout dictum est supra capitulo 15. q.16.

Dico secundo quo si extra casum necessitatis, & ille esset eorum parochus, & non essent in duobus casibus bullę Mar.5. quod nec tenerentur reiterare confessionem; prout patet isto cap.q.12. & 16.

Dico tertio si esset excōmunicatus etiā notorius, sed nō duobus illis casibus, etiā si scio quod stat in peccato mortali, tamen stat paratus in ecclesia audiendo confessio-

sio-

re peccatum mortale vel de eo dubitare, tamen habet de illo contritionem, non dicitur ſtare in peccato mortali, ſed dicitur contritus, prout ſuperius cap. 5. & 7. quaſi per totum, & hoc quando dolet prout ſuperius cap. 5. dicendo hæc, vel ſimilia verba, in ore, vel in corde, doleo me peccaſſe; & ſi non habeo illum magnum dolorem, quem deberem habere, propter offenſam Dei, doleo, me non poſſe illum habere, & propono me in poſterum non amplius offendere Deum, auferrẽdo propinquas occaſiones, prout ſupra c. 1. q. 2. & inferius c. 25 q. 3.

Vigeſimo quarto quęritur vtrum ſacerdoti exiſtenti in peccato mortali ſit ſemper neceſſaria contritio, tam in adminiſtrãdis, quam in recipiendis ſacramẽtis, an ſufficiat ei attritio?

Reſpõdetur primo quod in adminiſtrãdis, puta baptizando, chreſimando, abſoluendo, vngendo, promouendo, ſeu ordinãdo, & præbendo euchariſtiæ ſacramentum ſolum eſt ei neceſſaria ſaltem cõtritio, prout ſupra q. 6. & cap. 10. q. 3. & 32. in recipiẽdo vero puta baptizandus, confirmandus, abſoluendus, vngendus, promouendus cõmuni-

in aliquam infamiã ſuam, vel alterius, an ſufficeret tunc contritio, vel ſaltem attritio, cum qua celebrando efficeret contritus, prout ſupra, an ſit neceſſe omnino confiteri peccata ſua cuicunque confeſſario, antequam celebret?

Reſpondetur primo ſi facit hoc ad euitãdum periculum, vel infamiam ſui, tã alterius ſpiritualem, quam corpuralem, quod tunc relicto iſto peccato, & eius circumſtãtia poſſet celebrare, prout ſupra c. 13. q. 7. & 10. Dico ſecundo ſi hoc faceret ex hypochriſi, vt teneretur uir bonus, cum non ſit, ita, quod tunc nõ liceret, ſed teneretur omnino confiteri, prout ſupra. c. 13. q. 13.

De ſigillo confeſsionis. Cap. XX.

PRimo non aliter de ſigillo confeſſionis nobis agendũ eſt, ac de alijs prædictis dictum fuit, & primo quæritur quotuplex eſt ſigillum?

Reſpondetur quod multiplex, & primo pro nunc ſumitur, pro clauſura cuiuſcunque rei, vt habetur Apoc. c. 5. ſecundo pro authenticatione alicuius ſcripturæ gloſa in cap. ſuper his de fide inſtrumentorum

&

& in c,nullus,98.d,& in c. si quis 1.q,1.& in c.post cessionem de probat,& in extrauag. execrabilis in ver. publico de prçb. tertio pro obligatione,vel debito celandi,seu occultādi aliquod secretū,quod lege naturali,quis seruare tenetur,vt aduocati,procuratores,medicini,&consiliarij Nauar.cap. 18,num.51. Tobia cap.12 officiales magistratus, & ministri sacræ inquisitionis, vsque ad animam,& sanguinem, Syman. de cathol.instit,tit.41,num. 31.& 32. vltimo sumitur pro obligatione celandi ea omnia peccata,quæ confessarius audit in confessione,vt patet in c,omnis vtr, sex.§.caueat de pænit,& remis,cum vulgatis.

Secundo quæritur,quid est sigillum prout facit ad nostrum propositum,& an sit de essentia confessionis?

Respondetur primo relictis alijs descriptionibus, quod est debitum celandi sacramentalem confessionem,D,Tho.4.5.d. 21.Syluest.ver.confessio 3.initio,secundo dico non esse de essentia confessionis,ratio patet superius cap. 14. vide Sot,4.5. dist,18.q.4.ar,5.Io,de Bassolis. d, 21. q,2. ar,2.& 3.licet Angel.ver confessio vlt.nu, 1,dicat oppositum.

Ter-

Tertio quęritur, quare fuit inuentum hoc sigillum?

Respondetur quod a lege diuina naturali, & positiua fuit inuentum, ita iubente Christo Saluatore nostro, ne reuelentur, ea quę in foro confessionis propalantur, cum sint reseruata foro suo, & hoc ratione charitatis, fidelitatis, & vtilitatis, primo quia præceptum de dilectione proximi includit, quod sicut tu nolles publicari secreta tua, ita nec tu aliena, secūdo quia amoto secreto fidelitatis destrueretur, tertio pænitentes alias retraherentur à publicandis suis sceleribus confessario, prout accidit Constantinopoli in histor.trip. lib.9.c.35.vide Syluest.lo. citato & ideo ponuntur grauissimæ pænæ contra confessarios reuelantes directe, vel indirecte peccata pænitentię, prout inferius q.6 & 7. prouerb. cap. 11. Matte. cap. 7. & cap.qui ambulat 5.q.5.

Quarto quæritur, qui teneantur adhoc sigillum?

Respondetur primo sacerdos confessarius; secundo is cui sacerdos reuelauit cōfessionem, vel peccatum aliquod auditū in confessione, siue illicite, siue de licētia

pæni-

ſarius,ſi reuelaret peccata,vel ſecreta ſibi ab aliquo cõmunicata, ſed non in ſacramentali confeſsione,licet ſibi diceret,ego tibi dico hoc in confeſsione,etiam ſi diceret confiteor Deo,& tibi,etiam ſi genufle-cteret,etiam ſi cum ſigno crucis,iſta eſt cõmunis Syluef. Nauarr. & alij quia pænæ ſunt reſtringendæ vt patet vulgatis, ratio eſt quia iſta non eſt confeſsio ſacramentalis.

Dico tertio nec quando aliquis confiteretur ſacerdoti aliquod peccatum à ſe patrandum, non tamen animo confitendi, vel conſulendi,ſed inducendi ipſum ſacerdorem ad complicitatem,vel ab eo petendo conſilium ſuper malo patrando Doct. loco citato Immo tunc ipſe ſacerdos deberet reuelare tale facinus ſi vergeret in damnum publicum meliori modo, quo poteſt,ſine ſcandalo, vt conſulat ſaluti proximi, cui imminet tale periculum, pro ut D. Tho.2.2.q.33.ar.7.in corp. & patebit inferius q.9. Sot. lo.cit.ar.5.& tract.de rat.teg. & deteg.ſecr.mem.3.q.4.dub.3.concl. 4.& maxime quando eſſet ſuſpitio aliqua hæreſeos Syma.de catth.inſtit.tit.42. nu. 15. Nauar. in cap.1.§.diligens num.39.d.p.d.

6.et in c. penul.§.ſacerdos n. 165. dicit pænas canonum ſolum infligere ſacerdotem non alios.

Sexto quæritur, quot ſunt pænæ ſacerdotis reuelantis peccata audita ab ipſo in confeſsione?

Reſpondetur quod videndum eſt primo in c. ſacerdos depænit d.6.& ſecundo in d.c.om.vtr.ſex. vbi.interpretes,&præcipue criminaliſtę canonici per detruſionem in perpetuum monaſterium vſurpant pænam ad triremes, quod breuitatis cauſa hic omittimus probandum, vide oraz in pract,crim·can.c.

Septimo quæritur, qua pæna puniri debent alij reuelantes peccata audita in cõfeſsione, qui nõ ſunt ſacerdotes, vel ſi ſunt tamen non audierunt iſta in confeſsione ſibi facta?

Reſpondetur ex Hoſt, d. c. omnis quod pæna arbitraria, & non vt fractores ſigilli confeſsionis, ſed vt reuelatores ſigilli ſecreti Syluef.lo.cit.§.8.Aug.ver.confeſsio 8.num.20.Aſten.lib.5.tit.20.Sot.loco cit. & Nauar. idem ſi ſacerdos reuelaret aliquaquæ ſcit alias quam per confeſsionẽ, puta, quia peccata publica, vel conſulta-

tio-

tiones sibi factas, vel quærimonias, ita, & laici, & alij, quod accidit in facto, nam cũ quidam sacerdos confessarius interogaretur ab archipręsbytero cuiusdam terræ, quare talis hactenus non est confessus, respondit, quia dixit mihi tali die, ego cras veniã ad confitendũ peccata mea tibi, sed habeo quendã casum reseruatũ superiori procura interim auctoritatem, hic nõ fuit punitus, vt fractor sigilli, sed vt reuelator secreti quia non reuelauit quod audierat extra confessionem, & sic comittitur peccatum mortale solum in foro exteriori, reuelando, seu frangendo sigillum secreti, nisi in quibusdam casibus, Nauar. cap. 8. num. 2. & dicam inferius cap. 22. q. 7. 8. 20. 22. 23. & Syma. loco cit. 41. & quamuis Nauar. in cap. 1. num, 77. d. p. dist. 6. dicat laicum, audientem aliquando confessionẽ, teneri non solum sigillo secreti, sed etiam sigillo confessionis item non tenetur pænis, quibus teneretur sacerdos ratio est quia laicus non est capax illarum pænarum Paludan in 4. 5. d. 21.

Octauo an aliquibus casibus liceat confessario reuelare peccatum, seu peccata audita in confessione sibi facta?

Respondetur, posse primo de licẽtia pęnitentis, quod tamen fieri debet ex iusta, & rationabili causa, vt fiat personæ, quæ potest prodesse, non obesse, nec quando immineret aliquod scandalum etiam de licentia pęnitentis Victo.q.187.Syluest.lo. cit.§.2.quo fit confessarium non debere vti hac pænitentis licentia indifferenter, sed cum grano salis, secundo potest reuelari confessio pro consultatione alicuius casus, quando confessarius indigeret consilio sapientis, vel superioris, tamen cum circumspectione, ne consulans, vel superior possit aliquo modo deuenire ad cognitionem pęnittentis c.officij de pęnit,& remiss.tertio quando sacerdos sciret peccatum quod audiuit in confessione extra illam, nisi adsit scandalum quarto quando peccatum esset patrandum, prout dixi superius q.5.sed non quando quis confiteretur peccatum faciendum,& pænitens haberet animum confitendi sacramẽtaliter, liceat habeat animum patrandi tale peccatum,& nollet ab eo retrahi, quia modo cadit sub sigillo, etiam si non sequatur absolutio Sot.loco cit.ad 2.argum.licet Syl. loco cit.§ 5.ver.4.dicat oppositum, & dicam

cam inferius capitulo 22. quæst. octaua.

Nono quæritur, an liceat reuelare confessionem, vel peccatum aliquod confessionis aliquibus vrgentibus causis?

Respondetur minime etiam si immineret ruinam totius christianitatis, quia est de triplici iure, prout dictum est superius q.3. ista est cõmunis D.tho.2.2.q.33. ar. 7. in corp.& q.68.ar.1.ad.3.Cai.2. tho. opus q.15. secus vero quando esset solum secretum comunicatum alicui extra confessionem, & immineret periculum reipublicę, ciuitatis, religionis, vel personæ particularis, ita. D.tho.lo.cit.& est cõmunis Sym.de cath.instit. tit. 42. & alias vide inferius c. 22. quæ 7. & 8. vide Nauar.in cap. penult. §.sacerdos num 14.d.p.dist.6. vbi dicit hęresim paratam, vel patrandam etiam cædere sub sigillo confessionis.

Decimo quæ sunt ea quæ cadunt sub hoc sigillo confessonis?

Respondetur, omnia, & singula quę ibi recitantur sacramentaliter, siue peccata mortalia, siue venialia, etiam non peccata vt consultationes, & omnia illa per quæ posset deueniri ad cognitionem pęnitentis, etiam delita, deposita, credita in qui-

bus est commissum aliquod peccatum, vel requiritur aliqua consultatio confessarij vel mixta sunt intra confessionẽ explicando peccata Sot. lo. cit. conclus. 3. & de rat. teg. & deteg. Secr. mem. 3. q. 4. conclus. 3. Nauar. loc. cit. nu. 3. licet Syluest. loc. cit. §. 7. dicat oppositum, qui tamen in ver. confessor. 1. §. 20. dicit sub hoc sigillo includi etiam, non pertinentia ad confessionem, quando per ea peccator, seu peccatum posset deprehendi, vide Nauar. loc. cit. per extensum num. 164.

Vndecimo quæritur, an liceat reuelare peccatum aliquod auditum in confessione, etiam si iuberetur à Papa sub pænis grauissimis, etiam excommunicationis, etiam à tyranno sub pœna mortis? respondetur negatiue, & est communis ratio, quia confessarius quando auscultat peccata audit vt Deus, quando ei præcipitur vt reuelet se habet vt homo, immo potest Iurare se nihil scire de illis, de quibus interrogatur, quia vere Iurat se nescire vt homo, Syluest. loc. cit. §. 5. ver. 4. Nau. vbi supra in vlt. Nauar. loc. cit. num. 130. & glos. in dicto §. Sacerdos.

Duodecimo quæritur, vtrum confessarius,

rius, vel prçlatus teneatur ad hoc sigillũ, etiam non secuta absolutione, vt quia pænitens, non vult restituere, vel resipiscere, vel abstinere à peccato, vel haberet aliquem casum reseruatum, vel censuram ecclesiasticam, etiam in casibus in quibus pænitenti de Iure debet denegari beneficium absolutionis? respondetur quod sic, & si reuelaret possit puniri, vt fractor sigilli Doct. loc. cit. ratio est quia confessio est Sacramentalis, licet informis c. quod quidam de pænit. & remiss. Nauar. loc. citato num. 12.

Decimotertio quçritur, quanto tempore duret huiusmodi sigilli occultatio? respondetur? etiam post mortem pænitentis, prout simile de detractione dicitur, quod qui detrahit personæ mortuæ, etiam peccat mortaliter, & tenetur ad restitutionem famæ, ratio est quia præceptum de seruando hoc sigillo, & fama proximi est negatiuum, & obligat quoad semper, & pro semper, Nau. loc. cit. num. 7. notab. 6.

Decimoquarto quæritur de multis breuitatis, & compendii causa, pro practica in quibus posset dubitari, quomodo se debeat portare confessarius, & primo quan-

do parochus posset negare sacramentum aliquibus peccatoribus publicis, vel secretis, quod ipse audiuit in confessione nā Nauar. loc. cit. num. 84. dicit non posse negare sacramentum Eucharistiæ in Paschate illi qui publicè eam petit, qui solum occultis tenetur peccatis num. 101. dicit posse admitti ad communionē secretè publicus vsurarius, & publica meretrix post secretam pænitētiam ante vitæ publicam emendationem Pal. 4. d. 9. q. 4. secundò quando scit aliquod impedimentum matrimonij contrahendi, vel contracti in confessione, tertio quando interrogaretur an absoluerit talem, vel talem pænitentem & quare absoluerit, vel non quarto quando confessarius vocaretur in testem, vt testificetur in iudicio, vel extra de eis, quæ audiuit in confessione, vel extra quinto, quando diceret Sacerdos se auscultasse confessiones in tali ciuitate, vel terra, vbi confitebantur pænitentes talia, vel talia peccata & Nau. in c. 1. §. diligens n. 14. de pæn. d. 6. Sexto quomodo non debet statim ac surgit à confessionario adire Superiorem, vel doctiorem, vt eum consulat de aliquo casu occurrente in confessione,

vel

vel pro casu reseruato, ob quē adesset periculum reuelandi, vel deducendi in cognitionem alicuius astantis ibi peccatum, septimo quomodo non debeat imponere pænitentias, seu satisfactiones, ob quas posset deueniri ad cognitionem alicuius peccati, & maxime in mulieribus. octauo cui incumbat onus probandi si pænitens quærelaret confessarium prætendens suā reuelasse confessionem. nono quomodo non debeat imponere pænitentias publicas ob quas directe, vel indirecte aliquo modo reuelaretur peccatum confessum, & alia quam plurima, quæ breuitatis causa hic omittuntur, quia intentio nostra est solum magis practicabilia attingere, interim videndi sunt doct. cit. & Histor. trip. loc. cit. decimo malefaceret confessarius cui pænitens dixerit, ne dicas alicui me tibi confessum esse peccata mea & postea ille alicui hoc dixerit, quia tenetur sigillo secreti Nau. loco cit. vndecimo quid si sacerdos diceret, ego hoc audiui, sciui, & noui per confessiones loquēdo generaliter. D. Anton. 3. p. tit. 17. c. 22. §. 3. dicit quod debet cauere ab huiusmodi locutione. Nau. vero loco cit. num. 77. dicit posse

hoc

hoc cum grano ſalis.

Decimo quinto quæritur, an Sacerdos reuelans peccata, quæ audiuit in confeſsione, non ſecuta abſolutione, vel in cōfeſsione nō ſacramentali, Reſp. quod pœna arbitraria non pœna canonis; quia Nauar. loco cit. num. 123. æquiparat hanc confeſsionem, confeſsioni factæ laico, qui ſolū tenetur ſigillo ſecreti, pro vt patet ſupraq. 5. quia cōfeſsio facta laico, non eſt vera confeſsio neque Sacramentalis, & pœnæ ſunt reſtringendæ cap. odia de reg. iur. l. 6.

Decimoſexto quæritur, (quia dictum eſt conſſeſſarium non poſſe reuelare cōfeſsionem quacunque ex cauſa.) An idem ſic de pænitente ideſt, an pænitens poſsit reuelare ea, quæ confeſſarius ei dixerit, communicauerit, ſeu impoſuerit. R. quod non quando ſequeretur aliqua nota infamiæ, vel ſcandali. Nauar. in dic §. diligens. nu. 115. d. p. d. 6.

De iteratione confeſsionis. Cap. XXI.

PRimo quæritur quot modis eſt reiteranda confeſſio? reſpondetur quod ſex modis,

modis, tribus ex parte confessarij, & totidem ex parte pænitentis, ex parte illius primo, si non habet auctoritatem, secundo si est pręcisus modo explicato, tertio si est ignarus ex parte istius, primo si est excommunicatus, vel innodatus aliqua censura ecclesiastica, secundo si non habet contritionem suorum peccatorum. Tertio si reliquit peccatum aliquod, vel eius circumstantiam data opera, & primo si confessarius non haberet vnam, ex duabus auctoritatibus ordinariam, vel delegatam Cōc. Trid. sess. 14. c. 7. & sess. 23. c. 15. & Sot. loc. cit. dist. 18. q. 3. ar. 3. similiter ex defectu ordinis, vt si est Subdiaconus, vel diaconus, clericus, vel laicus.

Secundo quæritur, si quis confiteretur alicui Sacerdoti, qui per publicam vocē, & famam tenebatur pro confessario, & concurrit communis error, quia multi confluebant ad eum pro suis confessionibus faciendis, & tali munere fungebatur, & pro tali se gerebat, an valet ista confessio?

Respondetur primo quod durante hac ignorantia pænitentis, qui sic illi confessus est excusatur, cum sit in bona fide, &

quo

quo ad Deum est absolutus, prout Inferius c.24. q. 16.

Dico secundo adueniente notitia tenetur reiterare confessionem, ratio est quia deficit potestas, Host. in sum. tit. de sup. negli. præla. §. vlt. num.7.

Dico tertio si vero non solum concurreret fama, & communis error, sed etiam concurreret titulum beneficii saltem colo ratus, quod tunc non esset reiteranda con fessio, etiam habita notitia, & scientia de hoc, verbi causa, si quis haberet titulum beneficij parochialis, tamen collatio non tenebat propter aliquem defectum Iuris, vel facti, & se gerebat pro confessario & concurrebat communis error, tunc valerent confessiones, ratio est quia concurrũt tria, nempe, primo titulus beneficij coloratus, secundo communis error, tertio fama & ita intelligitur lex Barbarius ff. de offi. præs. Aug. lib. 1. c. 15. de lib. arb. Plutar. in vita Catonis Vticensis, Sym. de cath. instit. tit. 45. num. 16. Caiet. ver. confessionis iteranda ex parte confessarij §. memento, & in ver. absolutio 3. initio. Flor. lo. cit. tract. de minis. conclus. vlt. cætera de potestate ministri habes superius c. 16. per totum.

totum, Nauar. in c. placuit in gl. nu. 150. & infra de pen. dis. 6.

Tertio quæritur, quomodo reiteranda confessio quando fit confessario præciso, puta excommunicato, suspēso, interdicto, deposito, degradato, irregulari, apostate, & cæt.

Respondetur primo quod valet confessio facta omnibus istis quando non essemus in duobus casibus bullæ Mar. 5. & Concil. Constant. nempe, si non fuerint pręcisi ob publicam clerici percussionem, vel denunciati per cedulones, prout dictum est superius c. 19. q. 14. & 16.

Dico secundo quod quando concurrerent duo ista nempe communis error, & titulus coloratus, quod non esset reiteranda confessio, ratio est quia ibi habetur de quocunque præciso absque distinctione.

Dico tertio quod quando quis scienter absque necessitate talibus confiteretur, committeret peccatum mortale in confessione, quia induceret talem confessarium ad administrandum tale sacramentum in peccato mortali, & cum incursione irregularitatis, & non solum qui peccat, sed qui cooperatur peccato committit peccatum,

& tunc

& tunc esset reiteranda confessio, ratio est quia non est integra confessio, quia nõ est confessus illud peccatum, nempe de inductione talis Sacerdotis ad auscultandum suam confessionem cum censura ecclesiastica, Caiet. ver absolutio 3. circa vlt. quia dicta lex barbarius tunc habet locũ, quando ex parte pęnitentis concurrit ignorantia, quæ non præsupponitur hic.

Dico quarto qnod etiam si sacerdos esset hęreticus occultus, tamen, & pænitens hoc nesciret, & ille intendat facere quod facit Ecclesia Catholica Romana, & cõcurrerent illa duo nempe, communis error, & titulus coloratus, quod valeret confessio, & non esset reiteranda, secus vero si esset denunciatus Caiet. loc. cit. ver. absolutio 3. & ver. confessio 3. Flor. loc. cit. tract. de reiter. confess.

Dico quinto quod si quis induceret suũ curatum excommunicatum, non tamen illis duobus casibus bullæ, quod non tenetur reiterare confessionem quia vtitur Iure suo, prout dictum est Superius c. 19. q. 12. & q. 16.

Dico sexto secus vero de non curato licet sitaratus ad audiendas confessiones

Flor.

Flor. loco citato.

Dico ſeptimo quod in articulo mortis poteſt, prout dictum eſt ſupra c. 19. quaſi per totum.

Quarto quæritur, quomodo eſt reiteranda confeſſio ex parte ignorantiæ Sacerdotis?

Reſpondetur primo quando ignoraret formam abſolutionis, quia eſt quodam eſſentiale huius ſacramenti, qua deficiente totum corruit,& ſic intelligitur, quando dicitur debere reiterari confeſsionem ex defectu ſcientiæ,& ratio eſt, quia poteſtas de Iure potius in Iurisdictione, quàm in ſcientia fundatur, vnde ad extremum ſufficit quod confeſſarius ſciat formam abſolutionis, ita Sum. Piſ. & ſupplem. in ver. confeſsio 2. Flor. in 4. 5. tract. de confeſſ. art. 6.

Dico ſecundo quod quando confeſſarius dormiret, & non intelligeret peccata confitentis, tunc eſſet reiteranda ex defectu materiæ, nempe peccatorum non bene perceptorum,& hoc quando conſtaret pænitenti, ſecus vero non, Angel. ver. confeſſio 1. num. 22. dictum eſt ſuperius c. 14. q. 7.

Quinto quæritur, quomodo reiteranda

ex

ex parte pænitentis si est innodatus aliqua censura ecclesiastica?

Respondeurt primo si pænitens ignorabat se esse excommunicatum, & cum hac ignorantia absoluatur à peccatis tunc tenet absolutio, licet postea recordetur excommunicationis, nam tunc sufficeret petere absolutionem à dicta censura.

Dico secundo si sciebat se esse excommunicatum tamen nesciebat quod confiteri cum tali impedimento esset peccatum mortale, tunc etiam valet absolutio, vt supra dictum est, Dices excommunicatus est incapax sacramentorum?

Respondetur primo verum esse regulariter, tamen aliter est de facto, nam si de facto ei daretur absolutio tenet, nam multa prohibentur de Iure excommunicato, quę de facto ei collata tenent, vt si contraheret matrimonium accipit ordinem ecclesiasticum acceptat beneficium, & alia huiusmodi, prout dixi in praxi mea episcopali ver. excommunicatio circa vlt. dub. 8. Angel. ver. confessio 1. num. 20. & ver. absolutio 5. num. 10. Nau. c. 9. num. 3. ac in c. consideret §. cautus num. 30. d. p. d. 5. Caiet. in sum. ver. confessio 7. & ver. absolutio 3.

Dico

Dico tertio si sciebat se esse excommunicatum, & esse peccatum mortale confiteri, & absolui cum tali, nota tunc, non valet absolutio, non quia est excommunicatus, sed quia confessio nõ est integra non enim confessus est tale peccatum, & dato quod confiteretur, illud iterum esset peccatum mortale, confitendo, & accipiendo absolutionẽ in tali statu, & quia poneret obuicẽ gratiæ suscipiendæ Angel. loc. cit. Nau. ibi num. 3. Caiet. & Flor. loc. cit. Nauar. in terminis in cap. fratres num. 49. d. p. dis. 5. & citat Gerson. in. 2. p. fol. 161. cap. quæritur col. 2.

Dico quarto si sciebat hæc omnia, tamẽ facto diligenti examine suæ conscientiæ inter confitendum peccata sua obliuiscitur excõmunicationis, & postea finita confessione, & habita absolutione recordatur illius, valet absolutio, & non est confessio reiteranda Doct. loc. cit. Caiet. ver. confessio 3. circa fin. Armil. ver. absolutio nu. 5. & ver. confessio num. 11. ratio est quia multa facta tenent, quæ fieri prohibentur, secundo quia licet absolutio data excommunicato Iure prohibeatur, & sit illicita, tamen nullo Iure cauetur, quod sit nulla si

de facto pænitenti excommunicato impendatur l. non dubium Cod. de leg. Sym. de Cath. Instit. tit. 40. §. 21. & infra.

Sexto quæritur, quomodo reiteranda est confessio, ex parte non habitæ contritionis? respondetur prout dictum est supra c. 6. per totum, & c. 7. q. & 6. contritio dicit duo essentialia, primum dolorem de præterito, secundum propositum de futuro. Caiet. 2. tom. opus q. 1. & ver. confessio 2. Concil. Trid. sess. 14. c. 4. tunc dico quod si quis, confitetur, & actu cogitat, non cauere in futurum, confessio non est valida, sed reiteranda, & de hoc vide Superius c. 1. q. 1. & 2. c. 6. quasi per totum. Vide c. 7. q. 38. Superius, & Hosti. in sum. tit. de remiss. §. sed.

Septimo quæritur, quomodo est reiteranda confessio ex parte peccati mortalis omissi ex industria hypocrisi, verecundia vel alio, &c. & non ex causa rationabili, prout dictum est supra c. 13. q. 7. & infra? respondetur quod semper, quod pænitens, omittit, peccatum mortale, vel eius circũstantiam mutantem speciem, prout supra tunc reiteranda est cõfessio, ratio est quia hoc repugnat integritati confessionis, Angel. ver. confessio 1. nu. 9. Syluest. eod. ver. 1. §.

1. §. 3. Nau. loc. cit. & hoc potest esse tripliciter, vel ex verecundia, seu timore, vel ex obliuione quia non fecit diligens examen; vel non habet animum abstinendi à mortalibus, illud nolle abstinere à peccatis, & vnum peccatum omissum nempe obstinationis, vel obdurationis, vel contemptus; Caiet. loc. cit. Sot. lo. cit. q. 3. ar. 3. vide supra c. 13. q. 32. & q. 13.

Octauo quæritur, an sit reiteranda ex parte non adimpletę pænitentiæ, vel satisfactionis sibi inuinctę à confessario?

Respondetur primo quod non Caiet. ver. confessio 2. Gabriel 45. d. 17. q. 1. Nau. loc. cit. num. 14. etiam si ante absolutionē dicta satisfactio pænitenti data fuerit, & acceptata.

Dico secundo si fuit imposita ante absolutionem, & pænitens acceptasset, & statim antequam accipiat beneficium absolutionis proponat eam non adimplere, quod tunc esset reiteranda confessio, ratio est quia confessio non est integra, relinquitur enim in ea peccatum de non obseruatione promissionis factæ confessario adimplendæ satisfactionis, seu pænitentiæ, vel satisfaciendi parti lesæ, vel non restituen-

di rei ablatæ, vel famæ c. peccatum. c. peccati venia de reg. Iur. lib. 6. præterea quia videtur adesse contemptus cum acceptet, & statim proponat non adimplere, quod acceptauit, Caie. vbi supra, & in ver. satisfactio 1. ver. caueat Aste. lib. 5. tit. 18. Nauar. in cap. fratres num. 5. ver. Quintus d. p. d. 5. Adr. 4. sent. q. 4. de confess. hoc tamẽ fallit, quando ipse pænitens diceret confessario, se nolle facere pænitentiam, seu satisfactionem in hoc mundo, sed in futuro seculo, puta in purgatorio prout Inferius c. 25. q. 9.

Dico tertio si quis per contemptum vel negligentiam non leuem, sed notabilem non adimplet pænitentiam sibi iniunctam, peccat mortaliter Caet. 1. 2. q. 77. art. 4. Nau. in c. qualitas num. 18. d. p. d. 5.

Dico quarto quod nec tenetur quis confiteri peccatum illud, ob quod fuit ei imposita pęnitentia, sed sufficit confiteri contemptum, & negligentiam illam. Caet. in sum. in verbo confessio iteranda. Ad. in 4. de confess. q. 6. Nau. loco cit. num. 22.

Nono, an sit reiteranda confessio quãdo fieret informis? respondetur, quod hoc potest prouenire, ex triplici capite. 1. quando,

do quis non intendit suscipere sacramentum, sed solum recitare peccata, secundo quando in puncto absolutionis deficit fictio, tertio quando deficit dolor necessarius, vel propositum pro quo videndus est Syl. in ver. confessio 1.§.22.& Victo. q.157.

Decimo quæritur quando nos dicimus, reiterandam esse confessionem ob aliquod prædictorum, an sit necesse totam reiterare an solum defectum illũ, ob quem fuit nõ integra? Respond. quando alteri confiteretur, quod totam teneretur facere confessionem, patet vulgatis.

Dico secundo quando eidem confiteretur, cui cõfessus prius erat, quod tũc solum sufficeret cõfiteri omissa, vel defectum, vel pænitentiam impositam. Nauar in c. consideret, num.61. d.p.d.5.

Vndecimo an meretrices cõfitentes sua peccata, & non habent animum abstinendi, teneantur reiterare confessionem?

Respondetur primo quod sic, patet ex defectu contritionis prout supra q.6.

Dico secundo quod sunt audiendæ, sed non absoluendæ c. quod quidam de pænit. & remiss. glo. in cap. peccatum in ver. vel etiam in fine de reg. Iur. lib.6.

Dico tertio quod per iſtam confeſſionē ſatisfaciunt præcepto c.omn.Vtr.ſex.eod. tit.Victo.9.163.Sot.45.d.18.q.3.art.3.Flor. Theol.in 4.5.tract.de conf.fol.mihi 237.& dixi in praxi mea epiſt.in ver. lupanaria §. 2,& 3. & ratio eſt, quia per confeſsionem informem ſatisfit præcepto Eccleſiæ Nau. in c.3.num.45. d.p.d.6. ac §.diligens num. 14. Adria.in 4.& ad confeſs.dub.4.

De officio confeſſarij erga pænitentem in aliquibus caſibus occurrentibus in practica frequentius. Cap. XXII.

PRimo quia confeſſarij dicuntur ſpeculatores,paſtores,aduocati,medici, magiſtri,conſultores,Iudices,Patres,& doctores animarum, vigilanti ſtudio debent laborare, vt ſaluti illarum conſulant, ideo hic volui inſerere aliquot caſus frequentius contingentes, in hoc Iudicio, adhoc vt vel ſimilibus valeant pro ſui officij munere ſatisfacere Hoſti. in Sum. tit. de pænit. & remiſſ.§. vlt.in fi.Matth.c.25.Ioa.c. 3. Luc. c. 12. 1.ad Thimot. cap. 3. Sym. de cath.Inſtit.tit.20.nu.7.& tit.28.n.11. & Inноc.

noc.

noc. in cap. omnis vtriusque sex. ver. 3. d. p. & num. 15.

Secundo quæritur si alter coniugũ confiteretur dicens, pater ego contraxi cum tali bona fide ignorans internos aliquod canonicum obsistere impedimentum, & postea consumato matrimonio illud sciui, ex quo matrimonium non valet, & consequenter ego sto in peccato mortali?

Respondetur quod si pænitens scit esse certo impedimentum dicat confessarius vt separentur, etiam quoad habitationem, si non immineat scandalum.

Dico secundo si ex hac separatione verisimiliter scandalum oriretur, dicat vt fiat separatio saltem quo ad thorum, & interim mittatur Romam pro dispensatione, per viam pænitentiariæ, vt moris est.

Dico tertio si ex hoc etiam oriretur scãdalum, dicat quod is, qui est conscius impedimento, non petat, nec exigat debitum interim.

Dico quarto si pænitens scit impedimentum tamen ignorat esse peccatum taliter contrahere, tunc etiam confessarius indicet ei separationem, si non immineat scandalum pro vt supra si vero scandalum

immineret, quocunque modo fieret separatio, vt quia deueniret ad notitiam aliquorum, ob quæ esset periculum vitæ, vel infamiæ, quod tunc possent tolerari, vt simul habitent, modo abstineant interim si fieri potest.

Dico quinto si scienter contraxere cum impedimento, & peccato, tunc omnino fieri debet vna separatio, quia tũc sunt in casu Clem. 1. de consang. & affin. Con. Trid. sess. 24. c. 5. de refor. mat. glo. in c. cum ad monasterium de stat. monac. in vlt. Sot. d. 24. q. 1. ar. 2. & d. 41. q. 1. art. 3. & sunt excõmunicati Papali excommunicatione, & quia presupponitur casum esse occultum, & in foro interiori potest procurari dispensatio, prout supra etiam si scandalum orietur, quia non sunt facienda mala, vt veniant bona, & tunc valet regula potius scãdalum oriri permittitur, quàm vt veritas relinquatur D. Aug. tract. 43. in Ioan. iuxta medium.

Dico sexto si casus esset indispensabilis, vt quia sunt in primo, tunc separentur omnino, & habeant patientiam.

Dico septimo si vero matrimonium esset contrahendum, & confessarius solum

scit

ſcit impedimentum, vt puta, quia quis vult nubere cum ſorore, vel conſanguinea, vel affine, quam neſcit ſibi eſſe talem, quod tunc ſi confeſſarus nihil putat pro futurum, ſed magis obfuturum, quod non poteſt probare per alias perſonas, non tenetur pænitentem de hoc certificare, ſed eum manere in ſua ſimplicitate, quia ſtante hac ignorantia probabili excuſatur à peccato, & cenſuris, ſecus vero ſi alias probare poſſet vide pro hoc caſu practicabili Sot. 4.5. d.18.q.2.ar.4. Nau. c. 22. num.83. Sylueſ. ver. confeſſio 3. §. 12 cap. quotiens, & c.licet de reſtit. & ibi glo. & dixi in praxi mea Epiſcopali in ver. matrimonium §.10. & Nauar. in c. ſi quis autem numer. 67. d. p. d. 7. dicit ſi quis bona fide prout legitimum eſſe impedimẽtum in matrimonio, & in ſeparatione graue ſcandalum oriturum poſſe diſsimulari, vt ſic permaneant per tex. in cap. quia circa de conſanguin. & affin.

Tertio quæritur, quid agendũ eſt, quando inter confeſſarium, & pænitentem, eſſet aliqua differentia inter aliquod peccatũ?

Reſpondetur primo ſi opinio pænitentis, non eſt probabilis, & opinio confeſſarij

eſt

eſt probabilis, ſeu certa, quod non debet cum abſoluere, puta ſi quis contraxerit cũ aliqua matrimoniũ ſecreto, & poſteà cum altera publice ſeruata forma ſac. Con. Tri. & pænitens diceret quod matrimonium primum fuit validũ de Iure diuino, & ideo vult redire ad primam vxorem, & relinquere ſecundam, iſta opinio eſt improbabilis licet alias de Iure antiquo c. tũ a nobis de ſponſal. Conc. Trid. loc. cit. c. 1. §. qui aliter, ſimiliter de pluralitate beneficiorum c. de multa de præb. & extrauagans execrabilis eod. tit. vel de reſidentia beneficiorum, & ſic de ſingulis.

Dico ſecundo ſi opinio pænitentis eſt probabilis, & confeſſarij probabilior, puta ſi confeſſarius eſſet ſcotiſta, & ſequeretur opinionem Lirani, Angelicæ, & aliorum nempe Iudicem non debere condemnare aliquem, quem ſcit eſſe innocentem, licet in proceſſu aliter reperiretur per informationem, & pænitens eſſet Thomiſta, & Iuriſta, qui habet regulam vniuerſalem, debere nimirum Iudicem ſecundum allegata, & probata Iudicare, quod tunc confeſſarius depoſita ſua opinione, & conſcientia, poteſt, & debet abbſoluere pænitentẽ

& eum

& eum relinquere in sua opinione, ratio est, quia in pari melior est conditio innocentis, Sot. loc. cit. q. 2. ar. 5. col. penult. Flor. de confess. ar. 4. in fine.

Quarto quæritur, quid agendũ est quando pænitens esset hæreticus?

Respondetur primo quod si hæresis esset occulta & ipse vere vellet resipiscere videtur quod tunc posset Episcopus eum absoluere, Sac. Con. Tri. sess. 24. c. 6. de refor. Flor. loc. cit. tract. de casu reser.

Dico secundo quod licet ita sit de Iure sacri Concilij, tamen hodie secus, nam nec Episcopi possunt absoluere ab hæresi occulta, vigore potestate decreti cõcilii, hoc enim reuocauit Pius v. & Greg. xiij. ita Nau. c. 27. num. 272. Sym. Couar. & alij, & declarat. sac. congr. in manu scriptis meis nu. 486.

Dico tertio nec vigore dyplomatũ, vel Iubilei possunt confessarij ab hæresi occulta absoluere, quamuis in eis detur facultas absoluendi ab omnibus casibus Sedi Apostolicæ reseruaris, etiam in bulla cenæ Domini, ita Couar. in c. alma mater §. 11. num. 15. Sym. de cath. instit. tit. 3. nu. 2.

Dico quarto quod Sot. 45. d. 22. q. 2. art. 3. di-

3.dicit posse confessarios absoluere hæreticum occultum in foro interiori, vigore iubilei, & dyplomatum, vbi conceditur prout dictum est dicto 3. & non solum occultum hæreticum verum etiam delatum, damnatum, & diffamatum resipiscentem in eodem foro interiori, reseruata tamen auctoritate inquisitoribus procedendi in foro exteriori, & ad idem citatur Syluest. verb. excommunicatio 7. casu 22. & idem audiui à quibusdā Prælatis fide dignis, practicaui à Reuerendis patribus Iesuitis, quod mihi videtur satis probabile, (nam nec Episcopis videtur ablata talis potestas per aliquam bullam Papalem, nisi per declarationem illustrissimorum Cardinalium, (tempore Iubilei non videtur ablata confessarijs talis auctoritas, vbi reperiuntur verba illa pugnantia (vt etiam in bulla cænæ Domini &c.)

Dico quinto ego crederem posse exceptis hæreticis declaratis, & denunciatis, prout posuit Sixtus V. in suo Iubileo de mense Decembris 1589. & Sanctissimus noster Clemens viij. in eodem mensæ Decembris anno 1594. & dixi Superius cap. 15. 9. 19. & in praxi mea Episcopali ver. abso-

absolutio §.5.licet etiam Cathed.neapolitana fol.193.dicat omne priuilegium concessum Episcopis per d. cap.liceat, & omnia priuilegia concessa religiosis esse reuocata per id quod concernit bullam cænæ Domini, & citat in suam sententiam Illustrissimum Cardinalem Franciscum Toletum, ratio sua posset esse, quia in fine bullæ cenæ domini, ponitur clausula illa generalis, videlicet, non obstantibus quibuscunque priuilegiis, &c. sed ad hoc respondetur quod per illa verba bullæ generalia non videtur derogatum dicto decreto sacri Concilij, quia decreto concilii non derogatur, nisi de eo fiat expressa mentio nec sufficit clausula derogatoria generalis, prout Ioan. de Selua tract. de beuef. 4. p. q. 7. n. 4. & dixi in praxi mea episcopali iu ver. derogatio, sed melius in ver. pensio.

Dico sexto cum casus talis accideret tempore Iubilei, confessarius debet consulere Episcopum, & ille consulere peritiores in hoc genere, si in hac materia non esset bene versatus, quia est morbus iste maxime contagiosus, Sym. loc. cit. & tit. 13. n. 22. & tit. 25. n. 4. idem cēsendum est de aliis huius pessimæ farinæ, prout inferius q. 7.

Quin-

Quinto quæritur an possit Vicarius generalis Episcopi supposito, quod in hoc habeat specialem auctoritatem ab ipso Episcopo, absoluere ab hæresi occulta, respondetur videri quod non, quia Con. lo. cit. in vlt. dicit eis tantum scilicet Episcopis, nõ eorum Vicarijs, quod non ita dispsuit in absolutione casuum papalium, vel in dispensatione irregularitatis occultę, vbi ait per se ipsos, aut Vicarium, &c. & loquitur alternatiue.

Dico posse Vicarium generalem modo quo supra, quia Concilium quando hoc negat de Vicario, non loquitur de Vicario generali, sed de Vicarijs, qui in ecclesiis cathedralibus constituuntur, & vocantur pænitẽtiarii, ita Flor. loc. cit. ratio est quia Episcopus, & Vicarius faciunt vnum consistorium c. 2. de consuetud. lib. 6. & clem. 2. de offic. deleg. & ibi glo. in ver. foraneo.

Dico tertio quod tenendo opinionem, quam tetigimus sup. quæst. 4. dicto secundo quod non posset Vicarius, cum non possit Episcopus.

Sexto quæritur, quid agendũ est, quando confessarius inueniret in confessione aliquem esse maleficum vel strigem, necro

manti-

manticum, vel aliquem huius farinæ?

Respondetur primo si esset cum expressa dæmonum inuocatione, vel pacto, quia tũc maiori ex parte solet interuenire apostasia à fide, D. Tho. 2. 2. q. 95. ar. 4. in cor. direct. inquisit. 2. p. q. 43. Peng. Schol. 50. Syman. loc. cit. tit. 63. n. 11. Syluest. de strig. lib. 3. c. 1. puncto 3. Barth. spin. in Apolog. 4. de strig. tunc procedendum est prout dixi supra q. 3. quia pari passu ambulant, cum contineantur in prima clausula bullæ cęnæ domini, & includantur sub rubrica, & titulo de hæreticis. Castr. lib. 1. de Iust. hær. punit. c. 7. & lib. 1. contra hęres. c. 9.

Dico secundo si non est cum expressa dæmonum inuocatione, nec cum pacto; quia communi consuetudine est casus episcopalis, tunc confessarius habens auctoritatem ab hoc absoluat imposita pænitentia salutari, si non habet eam procuret, vel agat prout dixi supra c. 13. q. 14.

Septimo quæritur, quid agere debeat confessarius, cum pęnitens dicat in sua confessione, se scire aliquem hæreticum, maleficum, negromanticum, strigem, vel quid simile? respondetur non debere eum absoluere, nisi prius ipse pænitens, vel con-

fessa-

fessarius de licentia pænitentis, vadat ad Episcopum ad denuntiandum talem ita D.Tho.22.q.68.ar.1. ad 3.& q.33. ar. 7. in corp.& ad 3.& q.70.ar.1.ad 2. Castro c.17. lib. 2. c. 25. ratio est, quia pænitens tunc temporis tenetur, vel denuntiare, vel dare hanc confessario licentiam, & si hoc non faceret, non potest absolui, quia tenetur, patet bulla Greg. xj. quæ incipit excommunicamus, & est tertia in suis fol. 70. & alia bulla Alex.iiij.relata ad direct.inquis. 2. p. fol. 144. col. 2. Syman. de Cathol.Instit.tit.3.num.1.& infra,& tit.4.per totum, & in tit. 19.num.10.& tit.13.nu.21.& citat D. Hier.& Aug.idem dicendum est de credentibus, defensoribus, & de receptatoribus hæreticorum Sym. loc.cit.tit.15.& tit. 20. per totum, hoc tamen fallit in filio, qui non tenetur denuntiare patrem occultum hæreticum, nisi in quibusdam casibus, Tostadus q.3.super cap.13.Deutero. Sym.tit. 29. num.37.& quid de filio, qui scit occulte patrem suum velle prodere patriam, vel interficere Principem, vel affectare tirannidem, idem loc.cit.nu.42.idem dicendum est de idolatris idem tit. 32. Vide Host. in sum.tit.de hæret.§.qualiter num. 3. & Na-

uar.

uar.in c. penult.§.Sacerdos num. 140.d.p.d. 6.

Octauo quæritur, quid faciat confessarius, cum audita tota pænitentis confessione, reperit in vltimo eum hæreticum esse, strigem, vel necromanticum, vel quid simile, & licet laboret reuocari illum ab illo pessimo errore, tamen ille, non vult resipiscere.

Dico primo quod eum non debet, nec potest absoluere, patet ex dictis Sym. loc. cit.tit.42.num.14. & 15.

Dico secundo nec potest eum manifestare prout dictum est supra.

Dico tertio sed potest in generali, & in vniuersali dicere Episcopo vigila super gregem tuum, quia fortassis adsunt lupi rapaces, non parcentes gregi, vel in generali, & vniuersaliter, quia adsunt hæretici, malefici, eo vel maxime, quia nullus est morbus adeo contagiosus, quam iste Hosti.loc.cit.§. in quo tenetur num.53. circa vlt.Sym.loc.cit.tit.30.per totum, & tit.42. num.14.& 15. ita Angel. ver. confessio vlt. num.11.Syluest.ver.confessio 3.§.4.Caiet. 2.to. opus q,15. Flor. tract. de sig. diffic. 1.

V con-

conclus.1.& 2.Asten.lib.5.tit.20.q.2.tamen hoc fieri debet absque periculo fractionis sigilli, ne deueniatur ad cognitionem pænitentis ob dictam confessionem, & Nau. loc.cita.nu.120.

Quinto quæritur, quid faciat confessarius quando scit pænitentem habere aliquod peccatum mortale, & de illo non cõfiteretur.

Respõdetur primo quod debet eum interrogare in genere, si fecerit tale, vel tale peccatum circumscribendo, puta si est homicidium, dicat, si numquam habuerit inimicitias cum aliquo, vel aliquam controuersiam, & dicat quod si quis confiteatur, & relinquat aliquod peccatum, confessionem illi nihil prodesse, immo committeret sacrilegium, & nouum peccatum.

Dico secundo, si vero his adhibitis, non confiteretur, quod potest eum absoluere, ratio est quia confessarius, in hoc sacramento, cum gerat personam Iudicis, non potest nisi secundum allegata, & probata Iudicare & valet argumentum à foro exteriori, ad interius aliquando, nam interdũ fori misceatur, & quia forum pænitentiale

habet

habet quodam ſymbolum cum foro Iudi-diciali, ſicut enim illud conſtat, ex reo, Iudice, & actore, ſic in iſto concurrit pænitens, & confeſſarius Syluеſ. ver. confeſsio 2. initio glo. in c. forus, in ver. Iudicium de verb, ſignif. Sym. de cath. Inſtit. tit. 9. num. 208. Si dices confeſſarius, quomodo poteſt hoc facere contra dictamen ſuæ conſcientiæ, dico quod in caſu poteſt, & debet deponere conſcientiam ſuam, pro vt inferius c. 26. q. 5. & 6. ratio eſt, quia quãdo ſcit peccatum, ſcit illud, vt perſona priuata, quando vero abſoluit, abſoluit vt perſona publica, & poteſt eſſe etiam quod pænitens aliqua ratione compulſus taceat illud peccatum, prout dixi ſupra c. 13. q. 7. & 10. & hoc cap. q. 2. & hic caſus tangitur ab Angel. verſ. confeſsio vlt. num. 9.

Decimo quæritur, ſi confeſſarius inueniat pænitentem obnoxium reſtitutioni, quid agendum eſt ei?

1 Reſpondetur primo ſi reperit pænitentem in aliis confeſsionibus ſibi, vel alij factis promiſiſſe reſtituere, & hoc nõ fecerit, cum potuerit, non debet eum abſoluere, ſimiliter, & de detractione, Caiet. in ſum. ver. reſtitutio c. 6. verſ. & ne præceptũ hoc

Nau. c. 17. num. 57. D. Anto. 2. p. tit. 2. c. 8. idem dicendum est de nolentibus soluere decimas, ad quas certo tenentur, & possunt absoluere, idem in absoluendis censuris ecclesiasticis, vbi adest læsio partis c. ex parte de verb. signif. remedium autem quo vti potest, vel debet confessarius, in hoc si pænitens, non habeat præ manibus pecuniam ad restituendum in facienda aliqua scriptura obligatoria de restituendo, vel de dando pignore, vide in praxi mea episcopali ve. absolutio §. 9. vide optime Hos. in sum. tit. de pænit. & remiss. §. vltimo nu. 62. iuxta medium, & catechef. Neap. fo. 57. num. 22.

Vndecimo quæritur, quid agendum est confessario, quando in confessione repererit, pęnitentem aliqua iniuria affectum nolle dimittere odium, vel reconciliari fratri suo?

Respondetur primo ex actione iniuriarum oriri tria, primum odium, seu rancorem in corde, secundum subtractio actionum exteriorum, nempe salutationū, eleemosinarum, tertium actionem in foro Iudiciali.

Dico secundo ex his tribus bene facecerer,

ceret, pænitens remittendo primum.

Dico tertio si tamen remittat primum, ad quod de præcepto tenetur, Matth. c. nisi remiseritis fratribus vestris de cordibus vestris, & ibi D. Hier. satis erit, ad secundum non tenetur nisi in vniuersali, & in communi, ad tertium nullo modo tenetur c. si quis contristatus, & ibi glo. 90. d. D. Tho. 22. q. 25. ar. 8. & 9. Syluest. in ver. charitas §. 6. Asten. lib. 2. tit. 62. ar. 3. q. 3.

Dico quarto quod si confessarius vbi persuaserit pænitentem, vt omnia tria dicta remittat, si noluerit dimittere, nisi primum realiter, & cum effectu potest, & debet eum absoluere Ang. ver. iniuria §. 6. Caiet. in sum. ver. odium, & ita practicatur hodie communiter, & adest declaratio Illustrissimorum Cardinalium, in manu scriptis meis, num. 301. vide in praxi mea Episcopali in ver. charitas.

Duodecimo quæritur quid agendum est confessario, quando inuenerit pœnitentē, vel sacerdotē nocte pręcedenti deturpatum nocturna pollutione, & ille vellet mane communicare, vel celębrare?

Respondetur primo nocturnam pollutionem posse oriri ex septem causis, prima

voluntarie quod dicitur peccatum mollitiei, ſecunda in ſomno ex verbis laſciuis ſine cogitationibus carnalibus præcedentibus, ſiue colloquiis habitis, veſpere, vel die ante, tertia ex redundantia cibi, & potus, quę ſit peccatum mortale, quarta ex ſuperfluitate naturæ, quæ cum non deficiat in neceſſariis, neque abundat in ſuperfluis ſolet expellere foras ſuperfluitates, quinta ex debilitate naturæ, vel laſſitudine, ob diſſolutionem membrorum, & reſolutionem humorum, vt ſolet accidere diebus Ieiuniorum, vel poſt laborem, vel iter; ſexta ex motu prout accidit in illis, qui vt vulgariter loquar corrono la poſta, ſeptima ex ſugeſtione diabolica.

Dico ſecundo tribus prioribus caſibus impedit communionem, niſi præuia pænitentia, reliquis vero cauſis, non impedit, Verum tutius eſt præcedat pænitentia ad ſedandam mentis diſtractionem D. Tho. 3. p. q. 80. art. 7. Sylueſ. ver. euchariſtia 5. §. 22. So. 4. 5. d. 12. q. 1. ar. 7. ratio eſt quia poteſt accidere, vel abſque peccato, vel cum peccato veniali, nam gula ex genere ſuo, non eſt peccatum mortale, Nau. c. 23. num. 119. & ſic quando interuenit, cum peccato morta-

mortali, licet tutius est abstinere, tamen præuia confessione,& pænitentia, non impedit communionem, neque celebrationem, eo vel maxime, quando immineret aliquod scandalum, si non communicaret, vel celebraret, vt patebit q. sequen. habetur exemplum de hoc in speculo exemplorum.d.8.num.48.

Decimo tertio quæritur, an maritus, qui habuerit rem cum vxore, vel e contra posset communicare mane sequenti, si nocte immediate præcedenti hoc acciderit.

Respondetur primo, si hoc factum fuit causa redendi debitum, vel euitandi pollutionem aliquam, non impedit, si causa delectationis,& esset magnum festum, puta Paschatis, Natiuitatis Domini, vel indulgentiarum plenariarum, tunc præuia confessione potest communicare.

Dico secundo si interuenerit peccatum mortale, puta abutendo vxore, vel habendi intentionem cum aliqua, vel si quis noctu, vel die præcedenti commisit fornicationem, vel adulterium, vel quid simile, prę uia confessione, & pænitentia, potest mane communicare, quia non reperitur præceptum hoc prohibens, licet ex quadam con-

gruitate, & reuerẽtia debeat abſtinere ita Doct. loc. cit. exemplum habes de hoc in ſpeculo exemplorum d. 1. num. 16.

Decimo quæritur, an confeſſarius poſſit admittere mulierem habentem menſtrua ad communionem? reſpõdetur ſi eſt fluxus continuus, non eſt dubium quin poſsit, ſi eſt temporaneus ſimiliter, niſi eſſet periculum effuſionis magnæ ſangninis quantitatis in eccleſia, propter ſcandalum, vel immunditiam, quia tunc poſſet domi communicare, ratio eſt, quia in naturalibus, non meremur, neque demeremur regulariter, ita D. Thom. loc. cit. ad 5. Caiet. in ſum. in ver. matrimonij peccata.

Decimo quinto quæritur, an confeſſarius teneatur interrogare pænitentem de ſuis peccatis.

Reſpõdetur primo quod non, hoc enim diſcrimen eſt inter forum exterius, & pænitentiale, quia in illo proceditur ad punitionem delicti, & ideo ad eruendam, ſeu extorquendam veritatem Iuris ordine ſeruato, tenetur Iudex interrogare, hic vero ſatis eſt audire ſimplicem pænitentis confeſsionem, quam ſponte facit ita Hoſti. in ſum. tit. de pænit. & remiſſ. §. quæ interro-

gatio-

gationes numero 49.

Dico ſecundo, quod autem pænitens videretur non eſſe adeo eruditus, nec integre confiteri, ſed in aliquo deficere ex verecundia, vel ex obliuione, vel ignorantia, quod tũc tenetur, & debet interrogare ſolum ea, quæ pertinẽt ad ſtatum pænitentis, & quæ probabiliter potuerit committere Sot. loc. cit. d. 18. q. 2. ar. 4. Victo. q. 193. Aſten. lib. 5. tit. 17. ar. 1. ita in c. conſideret in c. om. vtr. ſex. vide Angel. & Caiet. in ver. interrogatio.

Dico tertio iſte interrogationes debẽt fieri poſtquam pænitens finiuerit confiteri ſua peccata, non ante, nec infra confeſsionem, ad hoc ne interrumpat pænitentem, ex hoc enim cognoſcit confeſſarius, vtrum pænitens deficiat nec ne, & ex ſtatu, & conditione confitentis, & ex tempore, quo non fuerit confeſſus, & tunc ſic interroget ſi neceſſe viderit tamẽ ex cauſa poſſunt fieri ante, in medio, & poſt confeſſionem, Nauar. in fratres. num. 76. d. p. d. 5.

Dico quarto quod ex interrogationibus confeſſarij, ſæpe confeſsio, quæ alias non erat, fiat integra, Nauar. loc. cita. vide ſuperius. c. 9. q. 8.

Deci-

Decimo ſexto quæritur quo ordine fieri debeant interrogationes?

Reſpondetur primo quod licet ordo nõ ſit eſſentialis, tamen iſte conſueuit obſeruari, primo circa transgreſsiones, quæ fiũt circa decem præcepta Decalogi, & quinque pręcepta eccleſiæ, de quibus Nauar. c. 21. per totum, ſecundo circa commiſsionem, quæ fit circa ſeptem peccata mortalia, tertio circa abuſionem, quæ fit circa quinque ſenſus, quarto circa omiſsionem quę fit circa ſeptem opera miſericordiæ, quinto circa dubitationes, vel diſpẽſationes, quæ fiunt circa tres virtutes theologales, & circa articulos fidei.

Dco ſecundo, quod confeſſarius non debet deſcendere ad nimia particularia interrogando, maxime in peccatis carnalibus, & pręſertim in coniugatis, vide ſuper 19. c. 9. q. 6. Hoſti. in ſum. tit. de pænit. & remiſ. §. qualiter ſacerdos numer. 46. immo confeſſarius tenetur obuiare pænitenti volenti confiteri peccata carnalia adeo particulariter. Nauar. in cap. conſideret num. 82. d. p. d. 5. D. Anto. 3. p tit. 17. §. 3. c. 17.

Decimo ſeptimo quæritur, quid faciat confeſſarius inueniens pænitentem interdictum,

dictum, vel nominatim, vel generaliter?

Respondetur, primo si interdictum est tantum personale, quod nec potest eum absoluere, durante causa interdicti, vel interdicto; & tunc maxime quando pænitens fuerit causa interdicti.

Dico secundo quod potest absolui in articulo mortis, prout dictum est supra c. 15. q. 14. & sepelliri loco sacro, etiam si fuisset nominatim interdictus, ita Aste. lib. 6. tit. 3. ar. 4. vbi loquitur generaliter de omnibus peccatoribus, & precisis ab ecclesia modo sint ecclesiæ reconciliati, quod fit per sacramentum pænitentiæ, & ado ego, satisfacta parte læsa c. alma mater de sent. excom. l. 6. Dices clem. 1. de sepult. & Doct. communiter dicunt vt Pisana, & supplementum in ver. interdictum 4. §. 3. & Syl. eod. ve. 5. §. 8. & in ve. sepultura §. 9. & 11. quod licet interdictus moriatur cum pænitẽtia, non tamen est sepeliendus in loco sacro, sed extra, & postea sublato interdicto sepeliatur in loco sacro? respondetur quod loquuntur, quando concurrunt duo, scilicet interdictum personale, & locale, sed quando solum personæ essent interdictę, tunc morientes cum pænitentia, & prę-

stita

ſtita per hęredes idonea cautione de ſatisfaciẽdo parti læſæ,& parendo mandatis ecclesiæ,ſi quid foret ſatisfaciendum,vel parendũ, quod poſſent ſepeliri in loco ſacro glo.in clem. 1.in ver.interdictos de ſepult. facit c. parochianus de ſent. excom. &c. à nobis d.2. eod.tit.c. litteris de raptor. hoc clare dicit Inno.in c.fin. n.7.de exceſ.præl. adeſt ratio communis, quia cui communicamus viuo,& defuncto communicare poſſumus.c.ſacris de ſepult.& Hoſt.in ſum.tit. de ſepult.§.quibus interdicatur.n.4. &c.ſane,14.q.2.Sym.de catth.Inſtit. tit. 18.q.9. c.ex parte de verb. ſign. ſed iſti communicatum eſt viuo ab eccleſia, per ſacramentum pænitentiæ,ergo & in morte, ergo, & in ſepultura, & hic caſus accidit in facto in terra montis Fuſculi anno 1593. de menſe Auguſti,vbi ciues erãt, tantummodo inter dicti,& ita ego cõſului, cũ fuerim rogatus.

Decimo octauo quæritur, qui ſi durante interdicto locali, & perſonali homo interdictus moriatur,&de facto ſepeliatur in loco ſacto pręcedente pænitentia in eo,an ſit ab eccleſia eſumandus?reſpondetur negatiue,patet regula vulgata multa facta tenent,&c. Vide Sylueſ.ver.interdictũ 5.§.8.

Piſ.

Pis. & supplem. eod. ver.4.§.3.Innoc. in dic. cap.fin.v.7.de exces.præla.

Decimonono quæritur, an clerici, qui sepelirent hunc hominem interdictum de facto sint excommunicati?

Respondetur primo quod sic si sciẽter hoc fecerint, Clem. 1. de sepul. Syluest. ver. sepulcra §.11. & ver. excommunicatio 3. 6. 5. Nau.cap.27.num.137.notab.34.

Dico secundo, quod si sollemniter illum sepelissent in loco sacro, vel non hominem interdictum in loco interdicto, essent irregulares, sollemniter intelligitur, quandò cum officio, processionaliter, & pompa exequiali Syluest. ver. interdictum 5. §. 8. ver. secundum, vide cap.alma mater de sent. excom. lib.6. & ibi doct. & præcipue Couar. c. fin. de cler. excomm.celebr.

Vigesimo quæritur, quid faciat confessarius, quando in confessione reperit pœnitentem tenere, vel tenuisse, seu legisse libros prohibitos.

Respondetur primo distinguendo prout in praxi mea Episcopali in ver. casus in quibus. §. libros.

Dico secundo si vult pœnitere, & libri illi non sunt hæreticorum, quod potest Episcop.

eum

eum absoluere, vel confessarius cum illius auctoritate, per sac. Concil. Trid. Sess. 24. c. 6. de refor.

Dico tertio si non vult resipiscere, non potest absolui, sed potest procedi, prout dixi superius q. 3.4. 5. 6. & 7. Vide Bullam Pij IV. positam in Indice librorum prohibitorum, & regulam decimam eiusdem Indicis, & aliam bullam quæ est 38. in ordine, vide Peng. in com. 3. in 2. par. dir. inquisit. & Sym. loc. cit. tit. 38.

Dico quarto si quis libros hæreticorum, hæresim continentes, vel de religione tractantes habuerit, non potest ab Episcopo absolui, quia est casus in prima clausula bullæ cœnæ Domini, qui casus non conceditur Episcopis, per illud decretum Sac. Conc. prout est videre in Bulla Greg. XIII. clauf. 18. & omnium Sum. Pontificum in processu litterarum cœnæ Domini, nisi fiat expressa mentio.

Dico quinto quod non esset excommunicatus, qui legeret etiam vnam faciem, vel scholiam libri hæreticorum, ex curiositate, vel leuitate, quia modo excusaret materia leuis, sed vehementer peccaret, Sym. de cath. Instit. tit. 38. num. 19. Vide Nau. cap. 27. num. 56.

Dico

Dico sexto si quis habuerit libros hæreticorum, hæresim non continentes, vel de religione non tractantes, dicerem quod potest Episcopus eum absoluere, etiam si hoc scienter fecerit, ratio est, quia hic casus non videtur reseruatus in Bulla cœnæ Domini. Ibi enim tantum excommunicantur scienter legentes, aut retinentes hæreticorum libros, hæresim continentes, vel de religione tractantes. Et ideo poterit Episcopus huiusmodi pœnitentem absoluere.

Duodecimo quæritur, an confessarius posset absoluere coniugum alterum, qui non vult cohabitare cum altero coniuge ex causa adulterij, fornicationis, vel huiusmodi, quod ille scit, sed secreto? Respondetur quod sic, nam in hoc foro, creditur pœnitenti pro, & contra se, etiam si de hoc haberet violentam suspectionem, prout Syluest. in ver. diuortium. §. 7. num. 10. & Gloss. in cap. maritis de adul. & Rup. in ver. suspitione, & quæ nam sit suspitio violenta, vide eund. loco cit. & in ver. adulterium §. 7. num. 9. & ita intellige de omni casu pro quo potest fieri separatio, vt periculum vitæ, infidelitatis, morbi, &c. in cap. dixit dominus

minus 32. quæst. 1. Abbas in cap. præterea de conuersione coniugatorum. Couar. de sponsal. 2. par. cap. 7. §. 6. num. 8. vide in praxi mea Episcopali in ver. diuortium, & hoc in foro interiori, in foro vero exteriori proceditur cum practica. Hostiens. in Sum. tit. de diuort. §. quot modis cap. gaudemus de diuor. Nauar. in cap. diuortium num. 10. de pœn. dist. 1.

Vigesimo secundo quæritur, quid faciat confessarius, cum inuenerit pœnitentem schismaticum, verbi gratia Græcum tenentem Patriarcham Constantinopolitanum, præcedere dignitate Romanum Pontificem, vel concurrisse in scissura Papatus, vel quid huiusmodi?

Respondetur primo quod practicandum erit, prout dixi superius q. 4. Sym. loco cit. tit. 1. num. 15. & infra, quia clare constat Romanum Pontificem præcedere omnes mundi Patriarchas, & Episcopos, Socrates lib. 9. c. 13. Histor. Tripar.

Dico secundo idem dicendum esse de apostatis à fide, qui & renegati vulgo vocantur, quia plusquam hæretici sunt, si vere & ex animo apostatarunt, Syluest. in ver. apostasia §. 1. num. 4. Sym. loco cit. tit. 6. §.

vlt.

vlt.vide in praxi mea episcopali,in ver.casus in quibus §.apostata,& §.renigari.

Dico tertio, quod cum apostata à religione,quia est ipso Iure excommunicatus c.2. ne cler.vel mon.lib.6. Syluest. loc. cita. §.8.Nau.c.27.num.131. practicandum erit prout Inferius c.24.q.8.quia est excommunicatio episcopalis.

Vigesimo tertio quæritur,quomodo practicabit confessarius,quando in confessione inuenerit, pœnitentem diuinatorem, seu ariolum?

Respondetur primo si diuinator esset ex quadam leuitate animi,prout vulgo faciũt quædam femelle,vel zingari,quod potest eum absoluere, quia interdum sunt quædam mendacia officiosa,& aliquando cum peccato mortali.

Dico secundo si ex his falsis diuinationibus aliquid vsurparent, carperent, vel expilarent, tenerentur ad restitutionem, quia illud est acquisitum cum fallacijs.

Dico tertio si in diuinationibus commiscerentur aliqua superstitiosa,quæ non essent reseruata episcopo, tunc similiter potest eos confessarius absoluere.

Dico quarto si esset cum aliqua inuoca-

tione dæmonum, vel errore hæresis, tunc practicandum erit prout sup.q.4.& 7. Vide Sym. loc.cit.tit.21.num. 10.& infra.

Dico quinto, idem dicedum de quibusdam astrologis, qui syderum inspectione diuinant ea, quæ sunt hominis cognitu impossibilia, & maxime natiuitistes, idem loc. cit.num, 14. & bulla Sixti V. contra Astrologos Iudiciarios, idem dicendum est de reuelantibus præterita, præsentia, vel futura, quæ naturaliter sciri non possunt, idē loc.cit.num.15.& tit.30.num. 20.

Vigesimo quarto quæritur, quomodo faciet confessarius cum in confessione viderit pænitentē ignorare, ea quæ sunt necessaria ad salutem?

Respondetur primo quod omnes christiani tenentur scire explicite symbolum fidei, præcepta decalogi, & orationem dominicam Isid, lib.1.c.23.de sum. bon.

Dico tertio quod si pænitens ignoraret orationem dominicam, & articulos fidei, qui publice solemnizātur in ecclesia, non debet absolui, quia ista sunt necessaria ad salutem Iux, illud 1.Corint,c.14.ignorans ignorabitur Conc. Trid.sess.23.c.13.de refor. & dixi in praxi mea episcopali in ver.

do·

doctrina christiana §. 1. vide Sym. loc. cit. tit. 28. per totum & num. 8. præsertim.

Dico quarto quod hoc debet intelligi de habentibus vsum rationi, Sy. lo. cit. n. 9.

Dico quinto qui autem sunt articuli, qui communiter in ecclesia solemnizãtur? vide eundem loc. cit. & D. Tho. 2. 2. q. 2. ar. 3. in corp. & Scot. 3. s. d. 25. q. 1.

Dico sexto quod bene faciunt nonnulli locorum ordinarij, qui reseruant hunc sibi casum, videlicet ne absoluantur illi, qui ignorant orationem dominicam, & articulos fidei, quod vidi obseruari in multis cathedralibus, quod rationi congruit, sicut enim adulti non sunt baptizandi, nisi prius sciant, quæ sunt necessaria ad salutem, ergo, nec absoluendi post baptismum, si ea ignorent Matth. c. 26. Conc. e libert. c. 42. Conc. Laodic. c. 45. & 47. & dixi in praxi mea episcopali in ver. baptismus. §. 10.

Vigesimo quinto quæritur, quid agendum confessario, cum inuenerit pænitentem esse hæreticum mere mentalem, puta si in mente, corde, vel in imaginatione solum haberet, vel teneret firmiter mordicus, & cum pertinacia aliquam hæresim damnatam, quam scit esse damnatam ab ecclesia

catholica? respondetur quod si iste vult vere dimittere illam potest eum absoluere, quia non est excommunicatus, sed solum cum peccato mortali, ratio vulgata est, cũ ecclesia non iudicet de occultis mere.

Dico secundo si iste cum hac occulta hæresi mentali manifestauerit eam aliquo verbo, signo, nutu vel gestu exteriori solum infra se ipsum, in camera, clanculo, vel secreto, tunc statim incurrit excommunicationem papalem, & in bullam cenæ domini, non potest absolui, nisi pro vt supra q.4. Caiet. in sum. in ver. infidelis, & in ver. hæresis, Syluest. in ver. excommunicatio 7. n. 2. & 3. Sot. 4. 5. d. 22. q. 2. art. 3. Tabien. ver. excommunicatio 5. casu 4. num. 4. §. 5. Castr. lib. 1. c. 7. de iust. hæret. punit. Sym. loc. cit. tit 41. per multa, quicquid dicat Adria. & alij.

Dico tertio si iste reuelet amico, vel confessario, vel inquisitori, vel alicui confidenti illam hæresim mentalem petendo ab eo consilium circa illam, non est excommunicatus, quia iste actus exterior, non est malus, sed bonus, Victo. 2. 2. 9. 11. ar. 3. c. si sacerdos de offic. ordin. Couar. in c. peccatum de reg. iur. lib. 6. parte 2. reg. 1. nu. 7.

c. nul-

c.nullus 11. q. 3. Nauar. in cap. cogitationis:num.7.d.p.dis.1.

De admonitione facienda ab ipso confessario ipsi pænitenti. Cap. XXII.

PRimo quæritur, an confessarius finita confessione, debeat admonere pænitentem de aliquibus rebus ad animæ suę salutem necessarijs, vel vtilibus? respondetur quod sic, & tunc maxime quando hoc viderit esse necesse, vel expedire, & primo de pæna, quam debet pati secundum censuram sacrorum canonũ, quibus pro quolibet peccato mortali ponitur pęna septẽnalis, & aliquando decennalis c. hoc ipsum §. 1. 33. q. 2 & 2. & per extensum, vide Hosti. tit. de pænit. & remiss. §. quæ poena n. 60. vide inferius c. 25. q. 13. tamen quia hodie pænitentiæ sunt arbitrarie c. Deus qui de pænit. & remiss. c. mensuram de pænit. d. 1. Sot. 4. 5. d. 20. q. 2. art. 2. Angel ver. confessio sexto initio, ideo potest imponere pęnitentiam sibi beneplacitã aliis congruentem peccatis, admonens illum, quod si ista pænitentia, seu satisfactio sibi modo imposita, non fuerit sufficiens pro pæna debita

pro peccatis Conc.Trid.seß.vlt.c.de indulgent.& Caiet.2.t. opus c. 2.& infra, & ferendo patienter tribulationes, idem sac. Conc. seß. 14. de satisfact. ac si legit. pro quolibet septennalem pænitentiam debere imponi, id intelligitur in foro fori, & nõ in foro poli. Nau. in c. mensuram num. 4. d. p. d. 1. sed ægroto potest imponi pænitentia non mox implenda, sed cum sanus fuerit effectus, vel per amicos, vel per indulgẽtias, vel per dolores, quos patitur in infirmitate, & morte Caet. in q. 1. de satisfactione Nau. in c. si quis etiam num. 32. d. p. d. 7. vide inferius c. 25. q. 11.

Secundo quæritur, quid agere debeat confessarius, quando videret pænitentẽ labi forsitam, in aliquam desperationem, vel in nimiam confidentiam, consequendi cito gratiam, absque satisfactione sufficienti? respondetur quo ad primum quod debet ei proponere quædam exempla scripturarum, alias authentica, vbi præcipue relucet diuina misericordia, vt de Dauid, Magdalena, Latrone, Augustino, Adultera, Samaritana, Cananea, Maria Aegiptiaca, & alijs, quo ad secundum ducat exempla vbi Deus, ostenderit rigorem Iustitiæ,

vt propter inobedientinm Adam, & Euæ propter corruptionem, vniuersale diluuium, propter peccatum inominabile, illas quinque ciuitates infames, & aliquando manifestare pænas impositas, per Iura ciuilia, & sacros Canones, & per bullas summorum Pontificum, propter peccatũ murmurationis Datan, & Abiron, propter peccatum adulterii, quanta flagella miserit Deus Dauid, & alia huiusmodi. Asten. lib. 5. tit. 16. Nau. c. 26. loc. cit.

Tertio queritur, an confessarius debeat proponere fructus pænitentiæ ipsi pæniten ti, adhoc vt magis eũ hortetur ad frequentiam confessionum, & ad perseuerãdum in bono? respondetur, quod quando adesset tempus, bonum esset, quos repererit in Sac. Conc. Trid. sess. 14. c. 2. & 3. & D. Tho. 3. p. loc. cit. & præcipui sunt septem, primus remissio culpæ, secundus collatio gratiæ, & augmẽtũ illius, tertius mutat pænã æternã in temporalem, quartus minuiet de illa tẽporali, quintus etiam sacerdos minuit de pæna, sextus aperit cælum, idest portas paradisi, septimus tribuit spem salutis, vide D. Thom. 4. 5. d. 17. vide Panor. in c. sicut dignum de homic. vide Syluest. in ver. con-

feſſio 2. §.fin. multas alias vtilitates, & fru ctus pænitentiæ habes in ſanctis patribus, quos videas.

Quarto quæritur, vtrum confeſſarius debet admonere pænitentem, vt poſt ſpecialem, & particularem confeſſionem omnium peccatorum occurrentium memoriæ factam, dicat culpam ſuam, de omnibus alijs peccatis commiſſis, cogitatione, verbo, & opere, & omiſſione generaliter, verbi gratia, finita cōfeſsione, vt dicat de his & de aliis omnibus peccatis, de quibus cōfeſſus, & quorum recordor, vel non recordor quibus offendi, Deum, animam meam, & proximum meū, dico meam culpam, vel doleo? reſpondetur quod ſic quia valet iſta confeſſio generalis ad remiſſionem peccatorum mortalium oblitorum, & multo magis, ad remiſsionem venialium, etiam ſcitorum, Sylu.ver. confeſsio 1. §. 1. ratio eſt, quia quæ non poſſunt confiteri ſpecialiter, & particulariter, ob lapſum mentis, vel fragilitatis humanæ ignorantiam, ſufficit ea generaliter confiteri, prout à ſimili dicam inferius de abſolutione à cenſuris c. 24. q. 11. & dixi ſupra c. 13. 9. 26. Vide Scot. 4. 5. d. 22. 9. 1. ar. 3. & Sot. d. 16. q. 1. ar. 4. vi-

4. vide Hosti.in sum.tit. de pænit.& remis. §. in summa, num. 11. in fine & §. Iudices ver. sento. multa alia pertinentia ad officium confessarij erga pænitentem vide in Nau. inc. 1. nu. 50.d.p.d.6.

Quinto quæritur, vtrum confessarius peccet non imponendo æquam & iustam pænitentiam? Respondetur, quod sic licet sit arbitraria prout supra q. 1. & tunc maxime quando ex ignorantia, amicitia, socordia, vel aliquo respectu minus iusto vel non admonet pænitentem.

De absolutione. Cap. XXIIII.

PRo materia absolutionis illud primũ nosse, non erit inutile, quod absolutio prout facit ad nostrum propositum est duplex, vniuersalis, est illa quæ fit in missa, in prima completorio, & per Episcopum in quibusdam solemnitatibus quæ potius dicuntur præces, quam absolutiones, particularis altera, quæ impenditur à confessario pænitenti & ista est vere sacramentalis Nauar. in cap. primo in principio, nu. 10. d. p. d. 6. & ideo illę dicuntur in modo optatiuo, seu imperatiuo, & ista in modo indicatiuo.

Primo

Primo quæritur, vtrũ absolutio sit pars huius sacramenti? respondetur, quod cum in omni sacramento tria reperiantur nẽpe id, quod est sacramentum tantum, quod est res tantum, & quod est res, & sacramentũ; ita in hoc id, quod est sacramentum tantum, est confessio pænitentis, & absolutio sacerdotis, quod est res tantum, est ipsa gratia iustificans, qua fit peccatorum remissio, res, & sacramentum est contritio, quæ causatur à pęnitentia exteriori, hinc fit absolutionem non esse sacramentum, sed partem illius, complementum, & perfectionem Sac. Conc. Trid. sess. 14. c. 3. de part. sacram. pęnit. Sot. loc. cit. d. 14. q. ar. 1. cum sit forma, quæ cum materia constituit sacramentum, generalis enim est illa conclusio, quod omne sacrameutum constat ex materia, & forma, vel ex rebus, & verbis.

Secundo quęritur, quæ est forma essentialis huius sacramenti? respondetur breuiter, quod solum illa verba, te absoluo, ita Sac. Conc. Trid. sess. 14. c. 3. initio, alia vero sunt ad ornatum, vel dispositionem, vel vtilitatem pęnitentiæ, prout dicam inferius.

Tertio

Tertio quęritur, vtrum confessarius possit vti aliis verbis loco huius verbi (absoluo) vt remitto, relaxo, condono, indulgeo, parco, & similibus æquipollentibus, & videtur quod non; quia quotiescumque præscribitur certa forma non potest per æquipollens adimpleri, vt patet vulgatis, tamen oppositum est verius, nam Christus dominus noster Io.c.20. vsus est verbo, remisso, & matth. c. 16. vsus est verbo, remisso, & Matth. c. 16. vsus est verbo soluo D. Aug. tract. 8. in Ioan. & lib. 9. contra Faustum manichęum c. 16. vbi ait, habendam esse rationem significationis verborum, & non vocis materialiter sumptę, si quis enim diceret, tu absolueris à me, vel Petrus absolui à me, vel absoluaris à me, esset vera absolutio; secus vero si diceret, Deus te absoluat; aut Deus conferat tibi absolutionem; quia forma huius sacramenti debet esse auctoritatiua, & nõ deprecatiua, cum sit actus iudicialis Sac. Conc. loc. cit. can. 9. D. Aug. tract. 5. & 6. in Ioan. & quia minister etiam concurrit ad gratiam sacramenti, prout Superius c. 19. q. 1. Nauar. in c. 1. in princip. n. 18. d. p. d. 6. & in cap. multiplex nu. 1. d. p. d. 1.

Quar-

Primo quæritur, vtrũ absolutio sit pars huius sacramenti? respondetur, quod cum in omni sacramento tria reperiantur nẽpe id, quod est sacramentum tantum, quod est res tantum, & quod est res, & sacramentũ; ita in hoc id, quod est sacramentum tantum, est confessio pænitentis, & absolutio sacerdotis, quod est res tantum, est ipsa gratia iustificans, qua fit peccatorum remissio, res, & sacramentum est contritio, quæ causatur à pęnitentia exteriori, hinc fit absolutionem non esse sacramentum, sed partem illius, complementum, & perfectionem Sac. Conc. Trid. sess. 14. c. 3. de part. sacram. pęnit. Sot. loc. cit. d. 14. q. ar. 1. cum sit forma, quæ cum materia constituit sacramentum, generalis enim est illa conclusio, quod omne sacrameutum constat ex materia, & forma, vel ex rebus, & verbis.

Secundo quęritur, quæ est forma essentialis huius sacramenti? respondetur breuiter, quod solum illa verba, te absoluo, ita Sac. Conc. Trid. sess. 14. c. 3. initio, alia vero sunt ad ornatum, vel dispositionem, vel vtilitatem pęnitentiæ, prout dicam inferius.

Tertio

Tertio quęritur, vtrum confessarius possit vti aliis verbis loco huius verbi (absoluo) vt remitto, relaxo, condono, indulgeo, parco, & similibus æquipollentibus, & videtur quod non; quia quotiescumque præscribitur certa forma non potest per æquipollens adimpleri, vt patet vulgatis, tamen oppositum est verius, nam Christus dominus noster Io. c. 20. vsus est verbo, remisso, & matth. c. 16. vsus est verbo, remisso, & Matth. c. 16. vsus est verbo soluo D. Aug. tract. 8. in Ioan. & lib. 9. contra Faustum manichęum c. 16. vbi ait, habendam esse rationem significationis verborum, & non vocis materialiter sumptę, si quis enim diceret, tu absolueris à me, vel Petrus absolui à me, vel absoluaris à me; esset vera absolutio, secus vero si diceret; Deus te absoluat; aut Deus conferat tibi absolutionem; quia forma huius sacramenti debet esse auctoritatiua, & nō deprecatiua, cum sit actus iudicialis Sac. Conc. loc. cit. can. 9. D. Aug. tract. 5. & 6. in Ioan. & quia minister etiam concurrit ad gratiam sacramenti, prout Superius c. 19. q. 1. Nauar. in c. 1. in princip. n. 18. d. p. d. 6. & in cap. multiplex nu. 1. d. p. d. 1.

Quar-

Quarto quæritur, vtrum ſit neceſſaria manuum ſacerdotis impoſitio?

Reſpondetur primo quod non, ſed vbi eſſet conſuetudo, eſt congrua non ſolum in pęnitentia publica, ſed etiam in ſecreta, quia ſignificat remiſsionem peccati figura Leuit. c. 16. vbi dum ſacerdos confitebatur peccata populi, imponebat manus capiti dixi emiſſarij, qui gerebat perſonam pęnitentis Exod. cap. 29. ſecundo ſignificat pęnitentem renunciaſſe mundo, ſeu dęmoni, tertio beneuolētiam eccleſiæ erga ouē illam errantem Leuit. c. 11. quando Moyſes impoſuit manus populo, quarto ſignificat quādam orationem ſacerdotis can. manus 1. q. 1. Vide Syl. ver. abſolutio §. vlt. Dico 2. quod manuum impoſitio, nō eſt faciēda ſuper caput mulieris. Nauar. in c. initio num. 29. d. p. d. 6.

Quinto quæritur, vtrum ſignum crucis ſit de neceſſitate huius ſacramenti? reſpondetur, quod non, tamen debet adhiberi, quia eſt ritus antiquiſsimus, in eccleſia Dei, patet ex Stephano Papa can. nūquid de conſecrat. diſt. 5. Aug. ſerm. 181. de tempore, & ſerm. 19. de ſanctis, & tract. 118. in Ioan. patet ratione quia ſignificat hoc ſacramen-

cramen-

cramentum habere virtutẽ ex cruce Christi, Guliel. Parisſ. dicit ad ſignificandum effectum huius ſacramenti, quod eſt inſtitutum ad mortificationem veteris hominis Iux. illud Pau. ad Gal. 5. circa finem, qui ſunt Chriſti carnem ſuam crucifixerunt cum vitijs & concupiſcentijs, Vide Sylu. loc. cit.

Sexto quæritur, qua forma debet vti confeſſarius in quotidianis cõfeſſionibus? reſpondetur, quod Neapoli, & quaſi per totum regnum vtitur hac, ſi teneris aliquo vinculo exccommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti, à quo poſſum te abſoluere, ego abſoluo te, & reſtituo te ſanctis ſacramentis eccleſiæ communitati, & vnitati fidelium, In nomine patris, &c. Deinde Miſereatur tui poſtea Indulgẽtiam, &c. Inde, Dominus noſter Ieſus Chriſtus abſoluat, & ego auctoritate ipſius, qua fungor abſoluo te, ab omnibus peccatis tuis In nomine Patris, &c. poſtremo, paſſio Domini noſtri Ieſu Chriſti, & merita beatæ Mariæ Virginis, & omnium ſanctorum, & quicquid boni feceris, aut mali ſubſtinueris, ſint in remiſſionem omnium peccatorum tuorum, in augmentum diuinæ gratiæ, &

præ-

præmium vitæ æternæ. Amen.

Dico ſecundo quod Romæ & Beneuenti, & quaſi vbique vtitur tali, Miſereatur tui,&c. Indulgentiam,&c. Dominus noſter Ieſus Chriſtus te abſoluat, & ego auctoritate ipſius, qua fungor, abſoluo te ab omni vinculo excommunicationis maioris, vel minoris quantum poſſum, & tu indiges, iterum abſoluo te ab omnibus peccatis tuis, In nomine patris,&c. paſſio Domini noſtri,&c. Vide Sylu. ver. abſolutio 4. §. vltimo.

Dico tertio in reconciliatione pænitentis (præcedente tamen confeſſione de recenti) poteſt confeſſarius vti hac forma, ſi teneris, &c. prout ſupra, deinde dicat, Ego abſoluo te à peccatis tuis, In nomine patris,&c. paſsio &c.

Dico quarto, quod vrgeret neceſſitas, puta infirmus iam iam moriturus exalans animam, vbi non vacat ſacerdoti dicere tot verba, ſufficeret, ei ſolum dicere hæc verba, abſoluo te à peccatis tuis, pro vt dicetur infra q. 15.

Dico quinto quod in abſolutione, non debet dicere à peccatis tuis cõtritis, quia poſſet eſſe, quod pænitens, non dũ eſt con-

tritus

tritus & sic committeret mēdacium in forma, & pænitens non esset absolutus à peccatis attritis, & in hoc multi errant Nau. c.26.numer.11. notab.12. med.c.de pænit. tract.2.fol.mihi 98.nec debet dicere a peccatis oblitis, vel quorum memoriam non habes, quia peccata oblita, non absoluuntur formaliter, & actualiter, sed virtualiter, & consecutiue, prout dictum est supra c.13.q.33.Sot.4.5.d.14.q. 1. ar. 3. in fine, vnde bene ait Nauar.in c,1.in principio n. 31.quod dicere à cōtritis est periculosum, oblitis, & non confessis est superfluum.

Septimo quæritur, qua forma debet vti, in Iubileis, indulgētiis, & alijs priuilegiis, & gratiis concessis aliquibus locis, vel personis, vbi datur facultas absoluendi, etiam à censuris ecclesiasticis, etiam in bulla cænæ domini?

Respōdetur primo quod debet vti hac, auctoritate Domini nostri Iesu Christi, beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & Summi Pontificis, mihi commissa, & tibi concessa in hac parte, absoluo te imprimis ab omni vinculo excommunicationis, si quā incurristi, & restituo te sanctis sacramentis ecclesiæ, In nomine Patris. Deinde Mise-

reatur,

reatur,&c. Indulgentiam &c. Inde Dominus noſter Ieſus Chriſtus te abſoluat &c. paſſio,&c.

Dico ſecundo ſi pænitens certo haberet aliquas cenſuras eccleſiaſticas, tunc confeſſarius eas, debet explicare, & cauſas ob quas ille incurreret eas licet nō ſit neceſſe.

Octauo quæritur, quid agendum eſt confeſſario, cum repererit pænitentem irretitum aliqua cenſura eccleſiaſtica?

Reſpondetur primo ſi excommunicatio eſt epiſcopalis procurata ab ipſo Epiſcopo,& habita auctoritate confeſſarius abſoluat eum, vtens hac forma, Auctoritate Domini noſtri Ieſu Chriſti, Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Reuerendiſsimi Epiſcopi N. mihi commiſſa, & tibi conceſſa, in hac parte abſoluo te, imprimis a vinculo, ſi eſt vna, vel à vinculis, ſi ſunt plures excommunicationis, vel excommunicationum, quam, vel quas incurriſti, propter talem cauſam, vel transgreſsionem,& reſtituo te &c. ſimiliter, ſi excommunicatio eſſet Papalis, & eſſet occulta per diſpoſitionem Sac. Conc. Trid. Seſſ. 24. c. 6. de reform. quia cenſetur etiam tunc Epiſcopalis, cauetur.

Dico

Dico secundo si absolutio excommunicationis esset facienda in eodem foro interiori dependenti ab exteriori, de mandato Episcopi ei hoc committentis, tūc hæc seruare debet, primum satisfactionem parti læsę, si opus esset, vel pignora, vel cautionem, de satisfaciendo: secundum cum psalmo miserere mei: tertium percutere hnmeros, & alia iuxta notata, per Nau.c.26.numero 8.

Dico tertio si absolutio excommunicationis deberet præstari in foro exteriori, tunc sunt hęc seruanda, primum satisfactio parti læsæ realiter, & cum effectu sit facienda, & pænitens est soluendo, vel cautio, vel pignora prout supra, & potest pro ea pæna pecuniaria imponi, Sym.de catth.insti. tit. 22. nu. 5. secundū, iuramentum de parendis mandatis ecclesiæ, & de similibus in postremum non patrandis. tertiū psal. miserere mei, quartū percutere humeros, quintū ea, quæ ponuntur in Pontificali.c. cum desideras, c. super eo il 2.de sent. excom.

Dico quarto quod in vtroque foro poterit vti alia forma, omissa ista, nam sicut in excommunicando, non datur certa forma, ita nec in absoluendo Hosti.in sum. tit. de

ſent. excom. §. qualiter nu. 14. & §. in maiori num. 14. Nau. c. 27. num. 12. initio Caiet. in ſum. ver. abſolutio Apoſtilla Io. Andre. in glo. d. c. ſuper eo in ver. forma, & poterit vti verbo abſoluo te, relaxo, te benedico, vel alio verbo ſimili, prout ſupra q. 3. Flor. loc. cit. tract. de excom. art. 4. diffic. 9. Sexto debet fieri coram notario, & teſtibus, ad hoc vt poſsit probari abſolutio, quando opus erit, cap. licet nobis de ſent. excom. glo. in c. propoſuiſti de cler. excom. Sexto ſi plura committerentur obſeruanda in dicta abſolutione, vel à Domino Papa vel à ſacra pænitentiaria, vel à quocunque ſuperiori omnia ſunt obſeruāda Nau. c. 27. num. 272. ver. eodem die vſque ad finem, & licet in abſolutione ab excommunicatione requirātur multa, ſi tamen omitterentur, tenet abſolutio modo adſit verbū abſolutorium, vt abſoluo relaxo, rebenedico Nau. in c. 1. num. 55. d. p. d. 6. ſimiliter ſi omittatur ſatisfactio, tenet abſolutio licet male agat abſoluens Inno. in c. cum. ab Eccleſiarum num. 6. de offic. ordinarij. immo ſi excōmunicatus confiteretur ſua peccata poteſt ſepeliri in Eccleſiaſtica ſepultura licet non ſatisfecerit. Bal. in Margarita

Inno-

Innocent. in verbo sacerdos, q. 2.

Nono quæritur, vtrum confessarii vigore diplomatum, gratiarum, vel priuilegiorum concessorum alicui confraternitati, puta rosarii, conceptionis, cruciatæ, corregiatorum, & sanctissimæ Trinitatis, vel in Iubileis, possint absoluere à casibus episcopalibus? respondetur, me fuisse contrariæ opinionis, fultum aliquot auctoritatibus, & decisionibus factis in hac materia, prout dixi in praxi mea episcopali loc. cit. tamen re melius considerata, dico nunc, quod possunt, quando in priuilegijs, gratijs, & Iubileis essent hæc verba, vel æquipolentia, & similia, vt possint confessarii approbati ab ordinarijs, absoluere a casibus, & censuris, etiam sedi Apostolicæ reseruatis, vel toties quoties, vel semel in vita, & semel in morte, vide Nau. in noua impressione Sũmæ facta Venetijs anno 1590. c. 27. num. 266. vbi disputat hoc ex professo contra quemdam, qui tenet oppositum, & exemplificat in facto super gratiis, & priuilegiis concessis Archiconfraternitati sanctissimæ Trinitatis de Vrbe.

Decimo quæritur, quid operantur verba illa, misereatur tui, & indulgentiam?

Respondetur primo quod operantur bonam dispositionem pænitenti, ne ponat obicem gratiæ suscipiendæ per tale sacramentum, ad hoc vt se præparet, & disponat ad digne illam suscipiendam, & implorandam diuinam misericordiã, pro remissione peccatorum, & Deo dicuntur orationes deprecatiuæ.

Dico secundo quod ponuntur vt pænitens absoluatur a Deo Nauar. in c. 1. num. 30. in principio. d. p. d. 6.

Vndecimo queritur, quid operãtur verba illa, si teneris aliquo vinculo excommunicationis, &c. vel verba similia? respondetur quod vltra ea, quę dicta sunt superius c. 13. q. 26. causant habilitationem pęnitẽtis, qui alias erat inhabilis ad gratiam sacramentalem accipiendam, & operantur absolutionẽ censurarũ probabiliter ignoratarum Nau. c. 27. num. 272. vers. eod. die, prout facit pia mater ecclesia in die parasceue, vbi in missa orat pro omnibus præcisis generaliter, Dices ibi nulla fit mentio de excommunicatis, sed tantum de hæreticis, & schismaticis? respondetur quod non explicite, cum sint membra separata c. resecandæ 23. q. 4. tamen implicite, quan do

do orat hæreticis, qui sunt ipso Iure excõmunicati c. excommunicamus cum similibus de hæret. & in prima clausula bullæ cænæ Domini, Sym. de cath. instit. ver. excommunicatio, & tit 11. num. 6. in fine, &

Duodecimo quæritur, quid operantur verba illa, passio Domini nostri Iesu Christi, &c. respondetur, quod sunt vtilissima quia operantur maius meritum bonorum operum pænitenti facienti aliquid boni, vel patienti aliquid mali, quam si sponte illud faceret, vel pateretur absque impositione confessarij, per illa verba D. Tho. 3. p. q. 84. ar. 3. ad 1. Caiet. in sum. ver. absolutio circa princip. Sot. 4. 5. d. 19. q. 2. art. 2. Nau. c. 26. num. 23. & c. 3. num. 5. ratio est quia est quoddam sacramentale, & satisfactorium Angel. ver. confessio 6. nu. 3. Nauar. in cae. falsas. numer. 12. d. 1. d. 5. & in ca. 1. in principio num. 36. vbi dicit quod opera satisfactoria possunt tripliciter considerari, primo quando specialiter imponuntur, vt pænitentia imposita à confessario, vel ex voto, secundo quando imponunt sub conditione, vt quidquid boni, vel mali feceris, vel sub consilio confessarii, tertio quando nos ex nobis ipsis spõte vel ex

deuotione facimus aliquid bonum primũ est maxime satisfactorium, secundum minus, tertium multo minus Nau. loco citato num. 39. ratio est quia primum & secundũ est quid sacramentale.

Decimotertio quæritur, an pænitentia, seu satisfactio sit imponenda, ante vel post absolutionem peccatorũ? respõdeo, quod licet glo. in clem. dudum §. statuimus, in ver. audire de sepult. cum quibusdam alijs doctoribus dicant deberi dari, seu imponi ante absolutionem, tamen nihil refert, si prius, vel post imponatur Angel. 11. confessio. 5. n. 1. Syluest. lo. cit. & est communis nã pænitenti. siue, ante siue post absolutionem iniungitur semper æque est Sacramentalis Nauar. in c. 1. in principio. n. 35. d. 1. d. 6.

Decimoquarto quæritur, quod dicere debet pęnitens, dum Sacerdos eum absoluit? respondetur meo quidem iudicio, quod non satis bene faciunt confessarij, si dum absoluũt pęnitentẽ, dicant ei dic, Pater noster, vel Aue Maria, vel quid simile, nam debet pęnitens audire formam absolutionis, quę est sua sententia absolutoria clarum enim est, quod in foro exteriori, quando fertur sententia, citatur reus, & co

prę-

prçsente legitur, similiter in foro interiori, nam interdum fori miscentur, pro vt dictũ est Sotus supra c.22.q.9. dices si pçnitus nõ intelligit linguam Latinam, dico quod saltem tacendo, audit verba absolutionis, & Sacerdotem orantem deprecantem, & absoluentem, & ideo bene faciunt confessarij, qui dum absoluunt, dicunt pçnitenti, dic semel, vel ter, Iesus, nam pænitens dum audit formam absolutionis, magis lçtatur, & quodammodo certificatur de sua salute quam percipit per tale Sacramentum, vna enim ex causis, cur Sacramenta fuerint instituta, est ad gratiæ infusionem, licet an de facto huic conferatur certo sciri nequit S. S. Tho.1.2.q.112.art.5. in cap. Sac. Conc. Trid. sess.6.c.12.& c.14. vide Angel.u. confessio 5. initio.

Decimoquinto quçritur, an in omni pçnitente absoluendo Sacerdos debet vti tali forma communi, & omnibus illis verbis prçdictis? respondetur, quod si quis iam iã moriturus puta vulneratus, vel in naufragio, peste, & bello, & est excommunicatus, & non vacat confessario prçmittere, omnia illa verba, si teneris, &c. vel auctoritate Domini, &c. prout dictum est supra quç. 8.

quod tunc quanto citius vti debet verbis breuioribus, & essentialibus, puta absoluo te, nam si moreretur ita absolutus a peccatis, postea mortuus, poterit absolui, seu potius declarari absolutus ab excommunicatione, si illam certo habebat c. a nobis, d. 2. & c. sacris de sent. excom. Hosti. in sum. tit. de Sepult. §. quibus n. 4. in fine, secus vero, non posset fieri de peccatis, si prius fuerit absolutus ab excommunicatione, & ante quam absolueretur a peccatis moreretur, Nau. lo. ci. n. 32. not. 24. & est communis.

Decimosexto queritur, quid faciat confessarius, quando forte absoluerit penitentem ab aliquo casu reseruato, vel excōmunicatione, a quo non poterat absoluere? respondetur primo, quod procurata, & habita auctoritate a superiori absoluat, præsentem vocatum penitentem, si presentialiter poterit eum habere, si non absoluat ab excommunicatione absentem; Dico secundo, quod si presentem eum habere poterit, tamen immineret scandalū, puta quia ille scandalizatur, vel murmuraret contra eū de hoc facto, vel timeretur aliqua manifestatio confessionis, vel suspitionis, quia

forte

forte esset mulier, vel persona aliqua, de qua possit oriri verisimiliter suspitio, quod posset eum in absentiam absoluere, ita cõmuniter Sylu.u.confessor 3.§.1.Nau. c.26.n.14.notab.13.Dico tertio, quod pænitens, quod sic fuerat male absolutus durante hac credulitate, seu ignorantia excusaretur quoad Deum. Syluest. lo. cit. Dico 4.quod non est necesse, quod pænitens tũc temporis sit in gratia, cap. tunc valere de conse.d.4.& ibi glo.in u. ad salutem.

Decimoseptimo quæritur, vtrum pænitentiarij Episcopi, ab eo constituti, vel qui sunt iure ordinario, vel consuetudine, in aliquibus locis, possint concedere casus Episcopales, quos ipsi habent, alijs confessarijs inferioribus? Respondetur primo, inspicienda esset, eorum auctoritas, vel vsus, vel consuetudo, tamen præcise loquendo, dico quod possunt cõcedere casus, vel censuras, dum consuluntur in facto, puta confessarius inferior refert pænitentiario, se habere talem pænitentem, cum tali casu reseruato, vel censura, tũc pænitentiarius, vel potest dicere, dic vt veniat ad me, vt eũ absoluam, & sic est vsu frequentiori, vel dat auctoritatem dicto cõfessario, vt illum ab-

soluat

quod tunc quanto citius vti debet verbis breuioribus,& essentialibus, puta absoluo te, nam si moreretur ita absolutus a peccatis,postea mortuus,poterit absolui , seu potius declarari absolutus ab excommunicatione, si illam certo habebat c. a nobis, d. 2.& c.sacris de sent. excom. Hosti. in sum. tit.de Sepult.§.quibus n.4. in fine,secus vero, non posset fieri de peccatis,si prius fuerit absolutus ab excommunicatione,& ante quam absolueretur a peccatis moreretur,Nau.lo.ci.n.32.not. 24.& est communis.

Decimosexto queritur,quid faciat confessarius, quando forte absoluerit penitentem ab aliquo casu reseruato, vel excõmunicatione, a quo non poterat absoluere ? respondetur primo,quod procurata,& habita auctoritate a superiori absoluat, præsentem vocatum penitentem,si presentialiter poterit eum habere, si non absoluat ab excommunicatione absentem;Dico secundo,quod si presentem eum habere poterit, tamen immineret scandalũ, puta quia ille scandalizatur, vel murmuraret contra eũ de hoc facto, vel timeretur aliqua manifestatio confessionis, vel suspitionis, quia

forte

forte esset mulier, vel persona aliqua, de qua possit oriri verisimiliter suspitio, quod posset eum in absentiam absoluere, ita cõmuniter Sylu.u.confessor 3.§.1.Nau. c.26.n.14.notab.13.Dico tertio, quod pænitens, quod sic fuerat male absolutus durante hac credulitate, seu ignorantia excusaretur quoad Deum. Syluest. lo. cit. Dico 4.quod non est necesse, quod pænitens tũc temporis sit in gratia, cap. tunc valere de conse.d.4.& ibi glo.in u. ad salutem.

Decimoseptimo quæritur, vtrum pænitentiarij Episcopi, ab eo constituti, vel qui sunt iure ordinario, vel consuetudine, in aliquibus locis, possint concedere casus Episcopales, quos ipsi habent, alijs confessarijs inferioribus? Respondetur primo, inspicienda esset, eorum auctoritas, vel vsus, vel consuetudo, tamen præcise loquendo, dico quod possunt cõcedere casus, vel censuras, dum consuluntur in facto, puta confessarius inferior refert pænitentiario, se habere talem pænitentem, cum tali casu reseruato, vel censura, tũc pænitentiarius, vel potest dicere, dic vt veniat ad me, vt eũ absoluam, & sic est vsu frequentiori, vel dat auctoritatem dicto cõfessario, vt illum ab-

soluat

ſoluat ab eo caſu, vel cenſura, Dico ſecundo, quod non poſſet concedere omnes caſus ſimul alicui confeſſario, vt ab eis poſſit abſoluere, toties, quoties acciderit, niſi aliter haberet in commiſſis, vel eſſet conſuetudo, per regulam, delegatus a Principe, poteſt alteri ſubdelegare, facit c.fin.de offic. Vic.lib.6. Vide Sot.4.5.d.18.q.4.ar.3.& dixi in praxi mea Epiſcopali in ver. pænitẽtiarij, vide Nau.c.27.num.45.notab.8. Vide Syman. de Catthol. Inſtitu.titu.3.nu.5

Decimooctauo quæritur, vtrum confeſſarij poſſint diſpenſare, ſuper irregularitate uigore Iubilæi, in quo ponuntur illa verba, vt poſſint abſoluere, ab omnibus cenſuris, & pænis? Reſpondetur quod non, quia irregularitas, non eſt proprie pæna, ſed Canonicum impedimentum, ſeu inhabilitas quædam, ſecundo, quia irregularitas non abſoluitur, ſed diſpenſatur prout prolixius, dixi in praxi mea Epiſcopali, u. irregularitas §.13. uide Nau.c.27. n.250. & nu.194.& Sot.lib.5.q.1.ar.4. In fine de Iuſt. & Iure.

Decimonono quomodo Epiſcopi poſſunt, vel debent concedere auctoritatem ſuam ſuo pænitentiario, vel alicui ad hoc

vt

vt ille possit absoluere ab omnibus casibus, & censuris Ecclesiasticis Episcopo reseruatis pænitentes? Respondetur primo, quod non sufficit concedere suos casus reseruatos solum, quia appellatione casuum, non veniunt censuræ Ecclesiasticæ, cum a diuersis nõ fiat iliatio l. Papinianus ff. de minor. sed debet explicite concedere absolutionem, a casibus, & censuris, comutationem votorum, absolutionem iuramentorum, dispensationem irregularitatum, super quibus potest dispensare Episcopus, ea enim, quæ specialiter solent concedi, non cadũt sub generali concessione c. fi. de offic. Vic. lib. 6. Hosti in sum. tit. de pænit. & remiss. §. cui confitendum nu. 14. iuxta finem Nau. cap. 27. num. 254. vers. quod si Episcupus, & dixi in praxi mea Episcopali u. casus reseruati §. 3. Dico secundo, secus vero si Episcopus diceret alicui concedo tibi totã meã auctoritatem in foro conscientiæ, nã tunc sufficeret intentio ipsius concedentis omnia predicta vnico verbo, per regulam quicquid agunt homines intentio iudicat omnes Host. lo. cit. c. de inuidia n. 49. dico tertio, nisi Episcopus vellet concedere solum casus, vel solum censuras, vel partem

suæ

ſuæ auctoritatis iuxta illud Math. cap. 25. vni quinq. alteri duo, alteri vnum talentum.

Vigeſimo quæritur, quibus eſt denegan da abſolutio? Reſpondetur primo, quod multis, prout inferius cap. vltimo. q. 17. & ſupra c. 22. q. 9. Dico ſecundo, quod in praxi mea Epiſcopali §. 9. poſui multos caſus, primum, qui non vult deſiſtere a peccato c. peccati venia de reg. Iur. l. 6. ſecundum, meretrices cap. quod quidam de pænit. & remiſ. tertium, nolentibus reſtituere cum poſſint, quartum, nolentes ſoluere decimas, vbi ſolui debent, quintum, excommunicati, interdicti, ſuſpenſi regulariter, ſextũ, publici peccatores, niſi peracta ſufficienti pęnitentia, ſeptimum, qui licet relinquant peccata, tamen non deſerunt propinquas commoditates ducentes ad peccatũ, prout cap. ſequenti q. 3. per glo. in cap. ſatisfactio de pænit. diſt. 3. iſti non ſunt abſoluendi, quia abſolui non poſſunt, qui adhuc volunt manere ligati, vt concubinarij, vſurarij, inimicitias habentes.

Vigeſimoprimo quæritur, quomodo verificatur forma abſolutionis in homine iã contrito, cui remiſſa ſunt peccata per con

tritio-

tritionem? respondetur, vide superius cap. 7. q. 34.

Vigesimosecundo, quæritur an absolutio iniusta data excommunicato teneat. Respondeo quod sic ratio est, quia sicut excommunicatio iniusta ligat ita etiã absolutio iniusta absoluit, cap. primo, 11. q. 3. c. venerabilib. §. vbi de sent. excomm. in 6. Nau. c. primo, n. 57. & infra de pen. d. 6.

De Satisfactione.
Cap. XXV.

POstremo de satisfactione restat agendum, & more solito Primo, quæritur quot modis vsurpatur satisfactio prout facit ad nostrum intentum? Respondetur primo, quod pro quocumq. remedio, ad nostri peccati remissionem, & ita passio Domini nostri fuit satisfactio pro peccatis totius humani generis, & ista solum fuit de toto rigore Iustitiæ D. Thom. 3. p. quæst. 1. art. 2. ad 2. Sot. 4. 5. dist. 14. quæst. 2. artic. 3. secundo, pro quocumq. opere bono quod quisque sua sponte facit pro emenda suorum peccatorum, tertio, pro opere quod imponitur a confessario pęnitẽti, & ista est pro-

proprie tertia pars huius Sacramenti.

Secundo quæritur, quod discrimen est inter satisfactionem, & restitutionem? Respondetur, quod restitutio, fit de rebus datis, vel acceptis, vbi quisq. redit quod debet licet citra iniuriam fuerit acceptũ Sot. lo. cit. d. 19. q. 1. ar. 1. satisfactio vbi quis satisfacit Deo pro iniuria illata suæ diuinæ maiestati, idem lo cit. d. 45. q. 2. ar. 3. initio; & lib. 4. q. 6. art. 1. de Iust. & iure,

Dico secundo, quod inter remissionem Sacramentalem, & remissionem Indulgentiarum, est etiam differentia, quia remissio Sacramentalis respicit maculã peccati, & delettionem, & mutationem pœnæ æternæ in temporalem, & est plena, & plenissima respectu iniuriæ principalis c. sunt plures. d. 1. d. 3. sed indulgentia respicit delettionem reatus, & pœnæ temporarię Nau. de Iub. & indic. not. 9. n. 13. Sotus 4. c. d. 21 q. 1. ar. 2. col. fin. vide alias differentias not. 10. n. 21. Palud. 4. c. d. 20. q. 9. col. 4. vide superius. cap. fi. q. 18. & 19.

Tertio, quæritur, quid est satisfactio? respondetur omissis alijs breuitatis causa secundum D. Aug. lib. de dogma c. 54. & habetur in c. satisfactio de pænit. d. 3: est pec-

catorum causas excidere, & earū sugestionibus aditum non indulgere vbi habentur dico, primum compensationem factā Deo, vel proxsimo propter peccatum, secūdum propositum non offendendi illum D. Tho. 4.5.d.15.art.1. quæstione 1. & glos. ibi per causas intelligit radices vitiorum, quia non sufficit ab hac arbore pessima incidere ramos, sed eradicasse radices 1. totales occasiones ducentes ad peccatum: Præterea habes duo maxime huic Sacramento necessaria, primum purgatiuam, & postea præseruatiuam satisfactionem, quia altera sine altera non sufficit, quando timor est de recidiuo Vide S. Ansel. li. cur Deus homo, vbi ponit aliam pulchram definitionem satisfactionis.

Quarto quæritur, vtrum delata culpa per contritionem, habita absolutione, remaneat aliquid pœnitenti satisfaciendū? Respondetur, quod sic Sac. Conc. Triden. Sess. 14. c. 8. Sacerdos enim dum absoluit pænitentem ipsum etiam ligat, absoluit quidem a peccatis, & ligat eum ad satisfaciendum pro illis, ita Sac. Conc. lo. cit. cap 15. Sot. lo. cit. dis. 20. q. 2. artic. 2. conclus. 1. quicquid dicat falsa schola hæreticorum.

recen-

recentiorum, quorum nomina ſerio in hoc opere, nolui nominare, quia potius eos nominando, fauetur eis, cum concurrant per aures hominum, & ſunt monſtra, & portenta inferorum, vide ſuperius cap. 8. q. 8. vide D. Aug. tract. 33. in Ioan.

Quinto quæritur, an ſit poſſibile homini ſatisfacere Deo totaliter, ideſt ad ęqualitatē iuſtitię ideſt tantum ſatisfacere, quãtum offenderit? Reſpondetur primo, quod non, pſal. 115. quid retribuã Domino, &c. Eſai. c. 40. ligna libani non ſufficerent hoc enim ſolum fuit poſſibile Chriſto Domino noſtro, qui obtulit Patri, & ſatisfecit de ſuo, nos enim nihil habemus de noſtro 1. Corinth. cap. 4. quid habes homo, &c. hinc Ariſto. 8. ethic. bene ait quod tribus non poſſumus reddere æquale, Deo, Parentibus, & Magiſtris, quia in iſtis nõpoteſt conſiſtere ratio iuſtitiæ, vide Sot. lo. cit. d. 14. q. 2. art. 3. Io. de Baſſolis ibi q. 2. ad. 1. argu.

Sexto quæritur, an homo poſſit ſatisfacere Deo poſſibiliter ideſt ſecundũ poſſibilitatem ſuam, & vires humanas? Reſpondetur quod ſic, & hanc Theologi, & Canoniſtę vocant ſatisfactionem proportionabilem. 1. In quantum Deus dignatur acceptare, vt

re, vt si quis deberet mille alicui, & vellet ei soluere vnum obulum, pro illis millibus, imo etiam illum obulum, quem homo redit Deo, pro millibus sibi debitis, ipse benignus, & misericors, etiam ipsi homini donauit, vt cum illo possit ei satisfacere iuxta illud S. Aug. magna Dei bonitas, vt sua facit, vt sint nostra, & vt ei pro nostris peccatis satisfaciamus de suo, quam satisfattionem sancti Patres vocant secundum voluntatem acceptantis S. Tho. 1. 2. q. 114. ar. 3. in corp. & in addit. 3. p. q. 13. art. 1. in cor. primo Paralip.

Septimo quæritur, an satisfactio sit necessaria ad salutem? respondetur, quod sic siue in futuro seculo, prout dictum est superius, & dicitur inferius q. 9. ita D. Chrisost. hom. 3. sup. c. 3. Matth. super illa verba genimina uiperarum, & Conc. Tridēt. sess. 14. cap. 8.

Octauo quæritur, quibus operibus fit satisfactio? Respondetur primo, orationibus, ieiunijs, & eleemosinis Tob. c. 12. facit cap. animi 13. q. 2. cum vulgaris, secundo, fit Vigilijs, peregrinationibus, disciplinis, operibus misericordiæ, tam spiritualibus, quam corporalibus, tertio fit ærumnis tribula-

bulationibus, flagellis, infirmitatibus, persecutionibus, & malis omnibus immissis a Deo benedicto, licet per medias personas a nobis patienter toleratis, & passis, ita Sac. Conc. lo. cit. & can. 12. facit secundo reg. ca. 16. cum vulgatis, quarto Indulgentijs Thesauri Ecclesiæ, qui augetur in dies, extrauagans vnigenitus in principio, vers. ad cuius.

Nono quæritur, an confessarius possit absoluere pænitentem, qui non vult acceptare aliquam sibi a confessario impositam pænitentiam, seu satisfactionem? respondetur primo, quod debet eum admonere, vt eam acceptet, quia sic satisfaciet Deo citius, & commodius in hoc mundo, quam in alio, Dico secundo si etiam hac adhibita persuasione, nolit eam acceptare, quod non debet eum absoluere, ita enim obseruat vsus vniuersalis Ecclesiæ, quæ, nō acceptantibus pænitentiam, solet denegare absolutionem, cum sit signum impænitētię, & non habitę contrictinis, si saltem nollet acceptare qualem, qualem saltem vnū Pater noster, Aue Maria, vel quid simile, & quia videtur deficere tertia pars huius Sacramenti, nempe satisfactio, & quia vna

ex

ex conditionibus ipsius confessionis est vt sit, parere parata, vide Sot.lo.cit.d.20.q.2 art.2.conclus.2.Victo.q.209.S.Tho. in addit.3.p.q.18.art.3.& mag.4.5.d.18.& Inno. in cap.omnis vtriusq sex. n. 3.d. p. & rem. Dico tertio, quod probabilis est opinio illorum qui dicunt pænitentem nolentem acceptare, etiam aliquantulam pænitentiã debere absolui, vt quia dicit se velle satisfacere Deo, vel viuens per alia bona opera sibi bene placita, puta Indulgentias, & alia opera misericordiæ, vel mortuus in purgatorio, ad hoc ne dictus pænitens discedat a confessario male satisfactus, vel desperatus quodamodo, Sco.4.5.d.17.Syl. u. confessio 1,§.29.& 3.Nau.cap.26.nu. 20. & in cap.consideret.§.ponat.n.6.d. p. d. 5. Vide D.Anton.3.p.tit.14.cap.17.§.1. Dico quarto, hoc tamen fallit, quando ei imponeretur satisfactio de restituendis ablatis, vel fama proximi, vel præseruatione alicuius recidiui c. peccatum, & ca. peccati veniam de reg.iur.lib.6.quia tunc nõ potest, nec debet eum absoluere tamquam impænitentem. Dico quinto, licet pænitens nõ teneatur acceptare pænitentiã tamẽ acceptatam tenetur eam adimplere Nau.in cap.

qualitas in glos. num.17.d.p.d.5. dico sexto, licet pænitentia sit arbitraria, tamen cōfessarius debet studere imponere iustā, quā si non imponit non tamen peccat nisi quādo nullam imponeret pænitente acceptante Nau. in c.mensuram. 2.d.2.n.2.

Decimo quæritur, vtrum secundus confessarius possit mitigare, minuere, vel mutare pęnitentiam inuentam pænitenti a primo confessario, vt inferior impositam a superiore, vel æqualis ab æquale, vt puta cōfessarius impositam ab Episcopo Episcopus impositam a Papa? respondetur breuiter quod sic, modo concurrant tres conditiones, prima vt sit causa iusta, & rationabilis ob quam commutatur, secunda, vt non sit peccatum reseruatū illud, ob quod fuit imposita talis pænitentia, tertia, vt superior sibi non reseruauerit commutationem talis pænitentiæ ita Angel. vers. confessio 6.n.4. Syl. ver. confessio 1.§.27. Nau. cap.20.num.22. Io de Sylu. tract. de benef. 4.p.q.7.num.28.vers.152. Victo. q. iij. licet in tract. de clau.q.14. dicat oppositum Armilla u. confessio Sacramentalis num.3. Dico secuudo, quod quando esset necessitas, vel vtilitas pænitentis, etiam si peccatum ob

ob quod fuit talis pænitentia a superiore imposita, esset eidem reseruata, quod tunc posset inferior eam commutare, eo vel maxime, quando pænitens esset pauper, vel infirmus, vel mulier, vel immineret scandalum, vel pænitentia esset intollerabilis, vel nō posset adire superiorem aliquas ob difficultates, quia tunc inferior, potest, & debet, putare superiorem de hoc contentari, & dare sibi hanc relaxandi, & commutādi facultatem Syl.lo.cit.argu.cap.mulieres de sent.excom.cum Vulgatis vide Host. in sum. tit.de remiss.§. & an Sacerdos nu.4.

Decimoprimo quæritur, quot sunt caussæ imponendi aliquantulam satisfactionē, vel pænitentiam pænitenti? respondetur, quod sunt multę, prima tempus Iubilæi, vel aliarum Indulgentiarum, tunc enim soluitur debitum pænæ, peccunia thesauri Ecclesiæ, qui augetur in dies bonis operibus fidelium glo.in extrauag.prima, in ver. & confessis de pænit. & remiss. secunda magnitudo contritionis exemplo Magdalenę, & aliorum, glos. in c.mensuram de pænit.d.3.senectus, quarta debilitas, quinta ægritudo, sexta. timor probabilis, quod pænitens sibi impositam non adimplebit,

Sepimo contritionis magnitudo,8.complexio,vt ſi eſt robuſtus, vel delicatus Nau. in bulla Greg.xiij.de anno Iub.ſuper verba,& remiſſis culpis n. 25.nona timor ne propaletur peccatũ confeſſum, cum videatur pænitentiam a multis fieri ob illud peccatum, per quem deueniri poſſet ad aliquam ſuſpitionem peccati,puta ſi vir videns vxorẽ ſuam agere talem,vel talem pęnitentiã pręter ſolitum, ſuſpicabitur aliquod facinus de quo habeat aliquantulam ſuſpitionẽ, vt accidit Conſtantinopoli,vide Hiſtor.tri. lib.9.cap.35.& ideo pęnitentiam confeſſarius debet imponere ſecrete ne audiatur ab alijs Syl.u.confeſſio 1.§.20.Nau.cap.26 num.21.Mag.45.d.20.Vide ca.1.26.q.7.D. Anto.3.p.tit.10.c.2.initio,Hoſt.lo.cit.§. ſi ſit coniugata numer.60. & §.vlt.numer.62. prope finem,& Nau. in ca.primo, §.diligẽs num.103.d.p.d.6.dicit non eſſe imponendam pænitentiam, pro qua implẽda poteſt deueniri ad notitiam peccati etiã quodãmodo notorij,multas alias cauſas moderãdi pænitentias, vide in Conc. Vormacienſi can.7. vide Symb.de Catth.inſtit.tit.47.§. 78.& Nauar.in c.Falſas.num.10.d.p.d.5. & in c.menſuram nu. 6.d.p.d.prima, vide ſuperius

perius cap.23.quæst.prima.

Decimosecundo quæritur, an pænitentia, seu satisfactio, poterit imponi de operibus alias debitis, puta beneficiatis, tenetur recitare horas canonicas, quilibet Christianus post vigesimum primum annũ tenetur Ieiunare diebus quatragesimalibus, & alijs constitutis ab Ecclesia, an cõfessarius possit imponere clerico, vt recitet diuinum officium, & Christiano, vt ieiunet diebus statutis, vt supra? respondetur primo, relictis alijs, quod sic, D.Anton. lo. cit.4. c.20.Sot.lo.cit.d.19.q.2. artic. 1. Victo.q.203.Nau.cap.26.nu.24.& c.3.nu. 4.licet Syluest.u.satisfactio nu.8. dicat oppositum, & tunc tanto magis, quando talis clericus, esset solitus relinquere diuinũ officium, vel Christianus, non frequenter ieiunare, & sic non satisfaciendo committit duo peccata mortalia, primum non satisfacit præcepto Ecclesiæ, secundum, quia non adimplet satisfactionem sibi a confessario impositam, & a se acceptatam Caiet.q.1. de satisfactione, Dico secundo, quod hinc fit posse hominem recitare horas canonicas, vel opera sibi imposita pro pænitentia, vel pro sua deuotione, dum

audit missam de præcepto, Syl.u. missam 2. §.vlt. Sot.4.5.d.13.q.2.ar.1.Flor. Theol.de satisf.miss.fol.466. Caiet.in opus.in sed cõtra. Dico tertio, quod opera alias debita imposita a confessario sunt etiam magis satisfactoria quam si alias fierent, quia adest duplex obligatio, ergo duplex meritum Nau.in c.primo in principio nu.4.d.p.d6. Caet.in q.prima de satisf.

Decimotertio quæritur, an pænitentia, seu satisfactio, debet dari cum mensura, vel sit taxata a Sacris Canonibus, vel Sacerdos sit obligatus dare certam quantitatem? respondetur primo, vulgatum esse illud quod pro quolibet peccato mortali septennalis correspondet pænitentia cap. hoc ipsum §.1.33.q.2. & per extensum, vide Hostien. in sum.tit.de pænit. & remis.§. quæ pæna nu.60.dico secundo, illud valere in foro exteriori, non interiori D. Tho. 4.5.d.20.q.2.Dieo tertio, pænitentias omnes hodie esse arbitrarias, cap. Deus, qui de pænit.& remis. Innoc. in d. cap. omnis. Dico quarto, bene verum est quod confessarius debet admonere pænitentẽ de quãtitate pęnitentiæ, quã deberet ei imponere pro quantitate suorum peccatorũ. Nau.

lo.

lo.cit.& dixi ſupra c.23.q.1. Dico quinto, hinc fit quod animæ in purgatorio,nō detinentur pro quolibet peccato mortali ſeptem annos D.Hier.in ca. menſuram de pænit d.3.ſed ad decem, vel ad ſummum viginti annos Sot.4.5.

Decimoquarto quæritur, quid faciat confeſſarius, quando finita confeſſione viderit pænitentem nolle abſtinere a peccato, nec vult facere aliquid, ad quod de præcepto, vel de neceſſitate teneretur? reſpondetur primo,non debere eum abſoluere quia tunc vterq. peccaret, ille male abſoluendo, iſte male accipiendo abſolutionem, Dico ſecundo,nec debet eum permittere abire deſperatum, ſed debet illi iniungere aliquid boni, cum exhortatione, quod eo medio citius Deus illuminabit illum, & quod quicquid boni fecerit, proderit ei ad multa bona, prout dicetur Inferius, q.28.Vide Doct. in c. quod quidam de pænit.&remiſs.Sylues.u.confeſſor 3.§.12.vide Hoſt.in ſum.tit.de pęnit. & remiſ.§.vlt.nu.62.col.2.

Decimoquinto quæritur, an confeſſarius inueniens pęnitentē pluries recidiuas ſe in eadem peccata,poſſit ei dare iuramē-

tum,

tum, de numquam similibus patrandis, alioquin eum non absoluẽdo? respondetur primo, quod non, sed debet ei protestari, quod nisi restituet, vel abstinebit, carebit fructu confessionis, Syluest. lo. cit. §. 12. Dico, secundo, quando vero confessarius posset petere, vel iuramentum, vel cautionem a pænitente antequam eum absoluat, sunt multi casus, partim expressi in iure, partim positia doctoribus, pro quibus, vide pro nunc Syluest. u. confessor 4 §. vlt. & praxim meam Episcopalem in u. absolutio §. 9.

Decimosexto quæritur, vtrum dum imponitur pænitenti satisfactio, tẽpore quadragesimę, vel extra de ieiunio, vel beneficiato, vt recitet tale, vel tale officium, possit illi satisfacere ieiunando tempore quadragesimę, Vigiliarum, vel quattuor tẽporum, vel recitare officium, ad quod alias tenebatur? respondetur, quod non, sed regulariter semper satisfactio debet intelligi de opere alias non debito, ita Sot. lo. cit. §. 19. q. 2. ar. 1. nisi iliud confessarius explicet, & ita intelligitur, quod diximus superius, q. 12.

Decimoseptimo quæritur, quid faciat confessarius quando finita confessione,

vel

vel ante inuenit pænitentem inuolutum aliquot ex his occasionibus peccatorum, & primo, inueniens venditores diuersarum mercium, qui versantur inter mulieres, quasi semper emendo, vendendo, laborando, & conuersando, absq. cohabitatione illarum in eadem domo, tamē cum his peccant sæpius voluntate, verbis, tactibus impudicis, etiam cum copula, & signis quibusdam non debitis.

Secundo, qui vult redire ad actum illicitum, puta vsurarius ad vsuram, superstitiosus ad superstitionem, miles ad bellum iniustum, meretrix ad postribulum.

Tertio, concubinarij publici, vel hi de quibus id a paucis quibusdam scitur.

Quarto, concubinarij occulti.

Quinto, concubina, quę non vult desistere abeundo ad domum sui concubinarij, & deseruiendo in sua infirmitate, vel etiam adiuuando illum vsq. ad estremum vitæ, dum agit animam.

Sexto, de muliere hospitatrice, qui hospitantur hospites, & quoties excipit certum quændam habet rem occultam cum illo.

Septimo Ancillę, quę conuersantur cū domi-

dominis, vel cũ cõseruis, & famulis, vel cognatę, consanguineæ, vel affines, quæ habent rem cum suis dominis, heris, conseruis, cognatis consanguineis, vel affinibus.

Octauo, qui habet rem occulte, vel actus lasciuos, & impudicos, cum aliqua consanguinea, affine, vel amica, quæ habitat in aliena domo.

Nono, qui conuersantur in aliqua domo, vbi sæpius colloquatur cum domicellis, cum quibus oblectantur sermonibus, cogitationibus, sordidis tactibus impudicis, & turpi pollutione fędantur.

Decimo, qui contraxerunt matrimoniũ publice seruatis seruandis, tamen propter aliquod impedimentum occultum Matrimonium est nullum.

Decimopri. qui comedentes res calidas, & prouocãtes ad libidinẽ, ob quas incidũt in graues carnis tentationes, quę impellũt eos ad consentiendum pollutioni, vel fornicationi.

Decimosecundo habentes sermonẽ, vel choreas, quas vocant saltus, vel ballare, vel tactus iuxta antiquam, & honestam loci consuetudinem (vbiq. enim homines quãdo saltant cum mulieribus tangunt earum

manus)

manus)ob quod ſepæ incidunt in delecta-tionem moroſam, & voluntatem prauam peccandi cum eis.

Decimotertio, qui comitantes mulieres, & maxime nobiles more nobilium, vel vidit partes occultas, & ſecreta mulieris, & veſtes, ob quod ſępe peccant cogitationibus, & prauis imaginationibus.

Decimoquarto, homines infirmarij hoſpithalarij ſeruientes mulieribus in infirmitatibus, vel e contra feminæ ſeruientes hominibus ægrotantibus, quo videntur partes obſcenæ, medici chiurci, ob quod ſæpe commitunt peccata.

Decimoquinto, confeſſarij, qui dum audiunt confeſſiones alicuius mulieris incidunt in malas cogitationes, vel etiam pollutiones, vel e contra mulieres quoties cõfitentur peccata ſua alicui confeſſario incidunt in eadem, prout ſupra.

Decimoſexto, qui legendo litteras ſibi miſſas a perſona ſe amanti, tamen non illicite, vel malo animo, & patitur aliquam pollutionem, vel tentationem.

Decimoſeptimo, mulieres ſe ornantes, fucantes, & laſciue procedentes.

Decimooctauo, qui non vult relinquere

occa-

occasiones, seu opportunitates, quæ fere omnes, qui sunt similes eius faciunt quasi semper peccare mortaliter.

Decimonono, qui non vult dimittere iniurias sibi factas monendo in odio.

Vigesimo, vtrum possint absolui, artifices, qui faciunt aleas, vel dados ad ludendum, vel fucos, vel aquas distillatas, vel aliqua ornamenta pro fucandis mulieribus.

Pro regula vniuersali dicendorum sunt notãdę istę circumstantiæ breuiter, prima, vt concurrat vera pænitentia, idest dolor de præterito, secunda, verum propositum de futuro, de numquam redeundo ad talẽ occasionem, quæ est causa peccati, tertia, quod cauebit adiuuante diuina gratia, nõ peccare ob eam causam, cum se inuenerit in illa, quarta, quod adsit aliqua causa notabilis ob quam non potest fieri separatio, vel se absentãte ab ea, quinta, vt illa occasio nõ sit per se mala, sed indifferens, quæ alicui potest esse occasio boni alicui mali, sexta non adeo assiduitas peccandi cum illa, cum qua domi cohabitat, vt si bis, vel semel in mense, nam sic posset peccare cum aliqua extranea modo absit scandalum cõcurrente aliqua, vel aliquibus, vel omni-

bus harum circumſtantiarum. poterit dari abſolutio, ideo reſpondetur ad omnia ſigillatim pro maiori practica, & facilitate, vide Nauar. in cap. ſatisfacio nu. 2. d.pen. diſ.3.

Ad primum, reſpondetur poſſe illos abſolui, quia occaſio illa, quæ ſolet prębere aditum ad peccandum, non eſt ex ſe peccatum mortiferum, neq. eiuſmodi ſemper facit peccare mortaliter eos, qui ea arte, vel occaſione vtuntur, licet non ſtatuant abſtinere ab ea occaſione, vel arte in futurum, quia non eſt occaſio propinqua ad peccandum, cum ea multi bene vtuntur propter quintam circumſtantiam, & ratio eſt, quia illa ars, qua homines tam bene, quam male vti poſſunt licita eſt, quãuis, ut plurimũ illa male vitantur, & ſic non relinquenda, Nauar. in cap. negotium n. 8. d. p. d. 3.

Ad ſecundum reſpondetur, nõ poſſe abſolui, quia occaſio eſt de ſe peccatum mortale. D. Tho. 2. 2. q. 16. art. 2. ad 4.

Ad tertium, reſpondetur non poſſe abſolui, quia eſt occaſio, quę in ſe eſt peccatũ mortale ob ſcandalum, quod ſcientibus præbet cum videatur deficere propoſitum abſtinendi in futurum Ang. uerſ. concubi-

natus

natus,& Syl.eod.u.§.1.Nau. cap. 16. num. 20.& 23.

Ad quartum respondetur primo nō debere absolui, quia tam pænitens debet credere, quod aut raro, aut numquam imposterum peccaturus.

Ad quintum respondetur primo, non debere absolui, tum propter occasionem peccandi, tum propter scandalum, dico secundo, quod potest absolui concurrente prima, & secunda circumstantia, vt patet exemplo beati Bonifacij martyris cum Anglę nobili romana, nisi adsit probabiliter occasio scandalizandi moriturum immo non solum concubina, sed vxor, & filij non sunt ostendendi homini iam iam morituro Nauar. in c. vlt. §. quod quamuis. n. 17. d. p. d. 7.

Ad sextum respondetur posse absolui, modo proponat imposterum non peccatura, & illum non hospitatura, concurrente prima secunda, & sexta circumstantia.

Ad septimum, respondetur primo, posse absolui, concurrenti, prima, secunda, & quarta circumstantia, Dico secūdo, etiam si recidiuauerint ter, vel quater, per cap. septies de pænit. d. 3. Dico tertio, quod cōfessarius debet esse cautus in absoluendis

his

his si cernat, quod de vicibus præteritis, nulla esset emendatio, neq. inchoatio nouæ vitæ, vel propositum de cauendo in futurum.

Ad octauũ, respondetur posse absolui, etiam si non proponat, numquã ingredi in domum eius, in qua habitat illa mulier cõsanguinea, affinis, vel amica, modo constituat numquã cum ea sola loquuturum, vel conuersaturum sine magna causa propter primam, secundam, & quartam circumstantiam.

Ad nonũ, respondetur non posse absolui etiam si hoc facerent animo ducendi eas in vxores, & pares essent ad id, quia est occasio ex se peccatum, & non subest causa, non se absentandi.

Ad decimum respondetur, posse absolui si dum expectant dispensationem a summo Pontifice simul cohabitent propter primã secundam, & quartam circumstantiã, prout dictum est supra, c.22.q.1.& c.13.q.38.

Ad decimumprimum respondetur, posse absolui, etiam si non proponat in futurum se amplius dictis cibis non vesciturum, seu comesturum, quia illa occasio non est propinqua, neq. est ex se mala,

Ad decimũ ſecundũ, reſpondetur poſſe abſolui, etiam ſine propoſito cauẽdi in futurum, quia non eſt occaſio per ſe peccatũ.

Ad decimũtertiũ, reſpondetur poſſe abſolui, quia iſta non eſt occaſio per ſe peccatum, licet benefaceret, ſi ab his caueat inpoſterum, quando non ſequeretur graue damnum, propter quartam circunſtantiã.

Ad Decimũ quartũ, reſpõdetur poſſe abſolui, quia iſta occaſio, nõ eſt de per ſe peccatum, ſecus vero, qui colore medicandi frequentaretur domum alicuius mulieris more concubinę, quia modo non eſſet abſoluendus, cum ſit concubinatus occultus.

Ad decimũ quintũ, reſpondetur poſſe abſolui, quia non eſt occaſio de per ſe mala, ſi non conſentiat aliquo modo, licet tutius eſſet ſi ſe abſtineret, modo hoc poſſit fieri ſine graui damno, vel nota infamię, & hoc tam in coufeſſario, quam in pęnitente.

Ad decimũ ſextũ reſpondetur poſſe abſolui ſi adſit malus animus, licet tutius eſſet, ſi ab his litteris ſe abſtineret tanto magis, quando non ſunt vtiles, vel neceſſarię, modo non adſit damnum notabile ceſſare ab his Caiet. 2. t. opus q. 16. de conf. Nau. c. 3. an. 5. & cap. 16. an. 20. ac in cap. ſi cui n. n. 17.

n.17.d.p.d.1.ita etiam de vidente seu tangente mulierem aliquā etiam causa vanitatis, etiam si ex illo visu, vel tactu insurgeret aliqua delectatio venerea, vel polutio, modo non adsit malus animus peccādi mortiferi. Nau. loco cit. n. 10. & 11.

Ad decimū septimū respondetur, primo si scit aliquem certum ob lasciuiam sui ornatus prouocaturum ad malum non debet absolui, quia ista est occasio propinqua, & certa, etiam si illa non intendat ad huiusmodi desiderium illum allicere, secundo, ita etiam dicetur de aliqua, quę tendit ad aliquem locum, puta Ecclesiam, vel domum, vbi scit imminere etiam tale periculum, secus vero, quando ex necessitate, puta audire missam, in tali Ecclesia, vbi scit frequentare talem certam personam, quæ in se habet malum animum Nau. cap. 14. n. 30. & c. 16. n. 23. Syluest. in vers. delectatio, num. 6.

Ad decimū octauum respondetur, non debere absolui, quia a simili causa, in simili causa, in simili subiecto causatur similis effectus, vt puta Actuarij, notarij tribunaliū, seu cunarum cupidinarij, qui vel accipiūt, vltra pandectam, vel vendunt vltra preciū

taxatum, licet se ipsos excusent, quia emũt carius bancas, seu officia, seu mercimonia, Nau.cap.3.Sot.de Iust. & iure.

Ad decimum nonũ respondetur, pro vt supra c.22.n.11.

Ad vigesimum respondetur, quod sic in cap. multa in vltimo, & ibi Abbas ne clerici vel Monachi Nau.in cap.negocium, n. 26.d. pen.d.3.

Decimooctauo quæritur, vtrum satisfactio adimpleta pænitenti in peccato mortali prosit illi, & sit satisfactoria? respondetur primo, quod Nau. ex mente Scoti, & Maioris in 4.5.d.15.tenet, quod sic, & quo ad Ecclesiam militantem, & quo ad vitam æternam, postquã homo resurrexerit a peccato cap.tunc valere, & ibi glos.in vers. ad salutem de conse.d.4.Caiet.2.t.opus, q.2. de satisfac. Victo.q.201.licet Sot.4.5.d.19. q.1.ar.5.sentiat contrarium. Dico secundo, quod tutius est, si fiat in gratia. Dico tertio consolationis gratia, quod pænitentia facta in peccato mortali non solum est satisfactoria in foro Ecclesiæ militantis sed etiam pro pæna debita pro peccatis, & quã do pænitens redibit in gratiã cõualidatur Sco. in 4.sent.d.14.q.pri.Nar.in ca.primo,

num.

nu.45. & 48. d.p.d.6. & in cap.pri.§. Sacerdos num.2.eadem dist.

Decimonono quæritur, vtrum alter posset pro altero satisfacere, puta fuit Petro iniuncta pęnitentia, seu satisfactio, vt ieiunet per decem dies, vel restituat decem ducatos quos debebat? respondetur primo, quod de restitutione nõ est dubium, quod possit similiter, & de satisfactione purgatiua, vt puta orationibus, eleemosinis, Ieiunijs, & alijs, Dico secundo, quod de satisfactione præseruatiua non, vt puta si fuit imposita pro præseruatione ne pęnitens recidiuaret in eadẽ peccata, vt si ieiunium imponatur libidinoso, vel guloso, vel oratio blasphematori, vel elemosina auaro, Syl.in u.satisfactio §.3.D.Tho.in addit.3.p.q.13. ar.2.in corp. Dico tertio, sed in satisfactione purgatiua ad hoc, vt alter pro alio valeat satisfacere opus est, vt vterq. sit in gratia idest, sine peccato mortali ita Sot.lo.cit. ar.4.& D. Tho. secus vero de sola satisfactione restitutionis, quia satis est, vt fiat solutio debiti, nec requiritur vterq. vel alter sit in gratia.

Secundo quæritur, an ille cui fuit imposita pænitentia, seu satisfactio, puta vt ieiu

net,per quadraginta dies,vel vt se discipli net,per decem dies, vel quid simile, si lucretur indulgentiam quadragenalem, vt puta visitando talem Ecclesiã tali die, vbi lucratur indulgentiam quadraginta dierũ satisfaciat dictæ pænitentię,vel satisfactioni sibi impositæ? respondetur quod sic ca. quod autem,& ibi glos.in vers. vt possint, Innoc.& Io.And.de pænit.& remis.Syluest. in ver.indulgẽtiam n.23.§.9.& vide in praxi mea episcopali in uer.indulgentia §.11. nisi sit pęnitentia pręseruatiua,prout dictũ est q.præcedenti,quia tunc non sufficit lucrari indulgentias,sed debet facere dictam pænitentiam adhoc vt se præseruet a recidiuo.

Vigesimoprimo quęritur vtrum possit absolui sacerdos,vel possit cõtinuare exercitium audiẽdi cõfessiones in quibus causantur ei pollutiones, tamẽ de eis, sibi hoc displicet? respondetur quod potest absolui, & potest audire confessiones, si non cõsentiat voluntate,sed tantum illud prouenit ex motu carnis,vel sensuum Caiet.2. t. opus.q.16.de confess.

Vigesimosecundo quæritur, an vt quis possit pro alio satisfacere sufficit sola re-

quisitio,

quisitio, seu petitio pænitentis, & promissio acceptantis hoc facere pro parte ipsius an opus est vt inueniat auctoritas, & licentia confessarij? respondetur, quod debet fieri auctoritate confessarij Bonau. 4. 5. d. 20. art. 1. Asten. li. 5. tit. 22. q. 4. & Sot. lo. cit. d. 19. q. 2. ar. 4.

Vigesimotertio quæritur, Vtrum homo dum satisfacit, pænitentiam sibi a confessario impositam mereatur aliquid? respondetur, quod sic, nam homo satisfaciendo meretur gratiam, Asten. lib. 5. tit. 24. hinc fit thesaurum indulgentiarum in dies magis, ac magis augeri per satisfactiones, quę in dies fiunt a Christi fidelibus vltra eas quas debent pro peccatis suis, vt dictum est supra q. 11.

Vigesimoquarto quęritur, vtrum viuens possit satisfacere pro defuncto? respondetur primo quod sic, & est communis, & de fide, patet vulgatis, dico secundo, quod nõ tantum valet satisfactio facta a uiuo pro defuncto, quam si fiat a viuo pro viuo, quia viuus pro viuo satisfacit de certa lege, & iustitia, viuus pro defuncto per modum suffragij idest secundum voluntatem acceptantis, Dico tertio, in hoc esse maximum

priuilegium animarum existentium in purgatorio, quod etiam si peccator satisfacit pro ipsis, valet satisfactio ab hominibus defunctis existentibus in gratia indicta nõ quatenus est satisfactio peccatoris satisfacientis, sed quia satisfactio fit nomine iustorum in purgatorio existentium, qui eã dum viuerent in gratia existentes præceperunt pro pœnis sibi debictis. Iusti enim sunt, qui in purgatorio cruciantur, nã sunt in charitate, ita D. Tho. in addit. 3. p. q. 71. art. 3. in corp. & ad 1. Sot. 4. s. d. 45. q. 2. art. 1. & ita posset intelligi de quocumq. peccatore satisfaciente pro homine iusto ita, vt satisfactionem peccatori indixerit Iustus, nam attenditur is, pro quo & cuius nomine fit, & non is, qui, & attenditur solutio debiti, prout dictum est supra q. 19. 22. & 23. ita Flor. 4. s. tract. de indulg. art. 3. diffñ. cul. 1. & art. 2. diffic. 4. conclus. vlt & Ioan. Chrisost. hom. 22. in cap. 8. Matthe. in imperfecto ait, in omni causa non intercedentium merita, sed humiliter petentium aspicitur fides, & animæ in purgatorio assidue petunt sufragia a Christi fidelibus iuxta illud Iob cap. 19. misereminí mei, &c. Hosti. in Sum. tit. de remis. §. fin. prope finem facit

cit

cit c.ſciſcitantibus 15.q.8.cap.pro obeuntibus 13.q.2.vide Ioan.Damaſ. in ſermone de mortuis, vide Auguſ.de Ancon. lib. de poteſ.Papæ 1.par.q.32.art.2.Nauar. in ca. fina. in fine d. p. diſ. 4. idem dicendum eſt de indulgentia lucrata ab exiſtentibus in pecc.mortali pro defunctis per modum ſuffragij Naua.de Iubil.& indulg. notab. 17. num.4

Vigeſimoquinto quæritur, an pænitens poſſit reuelare pęnitentiam, ſeu ſatisfactionem ſibi a confeſſario impoſitam? reſpondetur, quod ſi ex hac manifeſtatione, veriſimiliter oriretur pręiudicium aliquod famæ pęnitentis, vel confeſſarij, non debet reuelare, ſi vero non, ſed potius adeſſet aliqua vtilitas, vel neceſſitas, quod non tenetur celare, ſed non eſt temere propalanda Aſten.lib.5.tit.20.

Vigeſimoſexto quæritur, vtrum Deus poſſit remittere peccata alicui, ſine aliqua ſatisfactione? reſpondetur, quod ſi loquimur de lege communi, quod non, ſi de lege ſpeciali, quod ſic, vide Aſten. lo.cit. tit. 22. quæſt.2.

Vigeſimoſeptimo quæritur, vtrum poſſit homo ſatisfacere pro vno peccato, & non

pro

pro alio? respondetur quod non Asten.vbi supra q.3.

Vigesimooctauo queritur, ad quid pro sunt opera bona facta ab homine existēte in peccato mortali? respondetur quod ad multa, & primo, quod diabolus in tali homine nō habeat tantam potestatem, quātam haberet, si bona opera nō faceret, prout narrat D.Greg. Dialog. de quodam Iudeo, qui se munierat signo crucis, licet ei nihil crederet Daniel. cap. & cap. Nabucdonosor 23 q. 4. secundò valet ad assuefactionem bonorum operum, tertio, ad minus supplicium tolerandum, quarto, ad bona temporalia, quinto, ad hoc, vt dominus eum respiciat, & cor eius ad penitentiam citius illustretur, sexto, ad satisfactionem precepti, & ad alia multa, prout est videre, glo.in ca. quod quidam de pænit.& remiss. Hosti.in sum.eod.tit.§.& an ficte pænitenti n.58.& Nau.prælud.7.nu.3.&c.27.nu.269. luculentissime. Syman. tit. 46. num. 84. de Catthol.instit. octauo, ad remissionem pænarum debitarum, pro peccatis mortalibus, dimissis, Nau.in cap. final.in vltimo d. p.d.4.

Vigesimonono quæritur, vtrum confes-

sarij

ſarij poſſint accipere a pænitentibus ſibi confeſſis intuitu confeſſionis aliquid? reſpondetur primo, quod ſic, cap. 1. 2. & 3. 91. diſt. cap. Iudices 1. q. 1. cap. penul. & vlt. 1. q. 2. cap. relatum 10. q. 3. cap. charitatem, 12. q. 2. ab eis, namq. quibus ſpiritualia miniſtramus, temporalia merere poſſumus D. Pau. 1. Corint, cap. 9. cap. ſi quis laicus. 16. q. 1. & quia dignus, & operarius ver. ſua. Luc. ca. 10. cap. 1. de ſepul. Inno. in cap. Belar. n. 3. de ſepulturis. cap. ſi Epiſcopus de offic. ord. lib. 6. cap. cum ſecundum Apoſtolus de præb. Dico ſecundo, quod confeſſarij non debent hoc exigere, ideſt, per vim extorquere, glo. in clem. pręſenti in verſ. extorquent de cenſibus, quia videretur quædam exactio, Dico tertio, quod nec debent petere, quia videretur quoddam ſordidum, Dico quarto, quod poſſunt accipere a ſponte dantibus, quia videtur dari loco eleemoſinæ, Dico quinto, niſi Epiſcopi hoc etiam prohiberent in ſuis ædictis, Dico ſexto, nec debent imponere miſſas celebrandas, vel reſtitutiones, vel eleemoſinas, & eas ſibi attribuere, quia videretur indirecta venditio Sacramenti, & Neapoli eſt caſus reſeruatus cathed. Neapol. fol.

356. n.

356.nu.28.& fol.59.n.75. & restitutio non non esset facta personæ debitæ. Dico septimo, quod Episcopi possent concedere, vt accipiant a sponte dantibus, vel adeo restringere, iuxta illud, non alligabis os boui trituranti, Deuteron.c.25.1.Cor.c.9.Nau. c.23.nu.106 vers. ad secundum Caieta. in sum.ver.Simo. D. Anto. in defecerunt, & quia consuetudo iam sic indoleuit quasi vbique, quia multa possunt honeste accipi, quæ inhoneste petuntur Hosti. in sum. tit.de immun.Eccles.§.a quibus n.5.

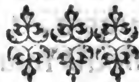
Trigesimo queritur, an satisfactio adimpleta in peccato mortali postea adueniente charitate qua fit valida prout dictum est super q.18.sortiatur effectum suum ita totũ ac si in gratia factum fuisset. respondeo primo. ex Caieta. vbi supra quod non, sed partem, Dico secundo, & Nau.c.primo, in ptincipio, nu.49. d.p. d.6. quod totum ratio sua est, quia quod est Sacramẽtale, non minuitur per magis, & minus, & ita ego sentio argumento eorum, quæ dicta sunt superius cap.2.q.25.

Trigesimoprimo quæritur, an possit imponi pænitentia, vt si pænitẽs se verberet vel disciplinet sero die Iouis sanctæ, & videtur

detur quod non per ea, quæ dicta sunt superius q. 13. tamen respondetur quod sic, quia illud genus pęnitẽtiæ sumitur illa die a multis sponte, & pro deuotione, Nauar. in cap. primo, §. diligens nu. 106. d. p. d. 6.

Trigesimosecundo quæritur, vtrum possit poni pęnitentia, vt quis teneat cereum accensum in manu in missa. Respondetur, quod non pro peccato occulto, vel quasi notorio Naua. loco cit. nu. 16. nisi pro notorio, &c.

Trigesimotertio quæritur vtrum confessarius tenatur imponere pænitẽtias, secundum canones pęnitentiales, respondetur, quod non, prout dictum est supra cap. 23. q. prima, sed bene monere debet pænitentem & docere eum quantam pænitentiam deberet agere pro peccatis apertis, & à quibus debeat abstinere necessario, & iste cõfessarius dicitur habere scientiam ligandi, & soluendi Nau. in c. pri. in principio nu. 7. d. p. d. 6.

De

De conscientia.

Cap. XXVI.

QVia interdum peccata oriri solent ex conscientia aliqua, & pænitens post confessionem absolutionem, & satisfactionem, solet sentire aliquem scrupulum, ideo ob remedium timoratarum conscientiarum, volui hic inserere aliqua de conscientia breuiter.

Primo quæritur, quid sit conscientia? respondetur ex D. Tho. 1. p. quæst. 79. ar. 11. quod est actus synderesis, quo concluditur aliquid esse faciendum, siue bene, siue male, & ex Archi. in c. statutum, de hæret. lib. 6 est cognitio cuiuslibet cordis, sui ipsius, quam nemo scit, nisi solus Deus. D. Augu. tract. 74. in Ioan. in fine.

Secundo, quid significat? respondetur, quod dicitur quasi concludens sciētia, vel simul scientia, vel cordis scientia Syluest. ver. conscientia initio.

Tertio, quot modis sumitur cōscientia? respondetur relictis superfluis, quod sex modis, prima, est certa, secunda, erronea, ter-

tertia dubia, quarta ſcrupuloſa, quinta temeraria, ſeu dura, vel voluntaria. ſexta remordens, prima, eſt quę certo & vere indicat, ſecũda quæ falſo iudicat, tertia, quæ non certo aſſerit, ſed titubat, quarta, quæ habet aliquas rationes contra id, quod iudicat, quinta, vel quãdo, quis publice peccat, vel ſe iactat de peccatis, cap. quam ſit graue, de exceſſ. prælat. gloriatur, cum male fecerint, & exultant in rebus peſſimis. Hoſt. in ſum. tit. de clan. deſpo. §. prohibeãtur, n. 4. ſexta, mordens, quę idem eſt, ac remorſus conſcientiæ, cap. ille Rex. & ibi glo. in ver. conſcientiam de pænit. d. 3. cap. aliorum 9. q. 3. c. Iulianus de cenſ. diſtin. 1. cap. ſenti, 11. q. 3.

Quarto quæritur, quod actus habet? reſpondetur quod tres, primum, ad cgnoſcendum, an aliquid ſit factum, ſecundum, ſi bene, vel male factum, tertium, an faciendum ſit. Syl. lo. cit.

Quinto quęritur, an homo teneatur deponere conſcientiam erroneam? reſpondetur, quod ſic, alioquin ſequeretur, ſi facit quod dictat, facit contra legem Dei, ſi non facit contemnit Deum Syl. loc. cita. §. 3.

Sexto

Sexto quæritur, an homo teneatur deponere conſcientiã ſcrupuloſam? reſpõdetur, quod ſic alioquin ſequeretur, inconſtã tia animi, & augmentum peccatum. Paul. c.14. ad Rom. quicquid eſt contra conſcien tiam, peccatum eſt, & ibi gloſ. Nau. in c. cõſideret, n.51. de pœn. diſ. 5. quia conſciẽtia erronea ſemper ligat, vel ad ſui depoſitionem, vel ad faciendum, quod dictat d. Nau. 1.2.7.19. ar.5. Gerſon. 2. p. nat. & qual. contiæ.

Septimo quæritur, quæ ſint remedia ad ſedandam conſcientiam ſcrupuloſam? reſpondetur quod ſunt multa, quæ videas in D. Anton. 1. p. tit. 20. & in regula in dubijs Aſtenſ. lib. 2. tit. 3. art. 3. q. 3. Nau. cap. 27. 280. & prælud. 9. ar. n. 90. ſed illud eſt præcipuum ſcilicet, vt homo ſe ſummittat iudicio, ſeu conſilio boni, & docti viri, & præſertim confeſſarij, D. Pau. Rom. cap. 8. diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, & Nauar. in cap. ſi quis autem n. 53. d. p. diſ. 7. & Paluda. in 4. 5. d. 17. d. Anto. 1. p. tit. 3. c. 10. q. 10. colu. 10. dicunt pænitentiã conſulentem peritiorẽ, & ſuper id formantem ſibi bona cõſcientiam etiam ſi res aliter ſe habeat, quam id quod ei verit conſultum

ſultum, excuſabitur quia fecit quod potuit, & Deus plus ab eo non requirit: & conſcientia erronea exploditur, vel per eius depoſitionem, vel per aduentum iudicij contrarij. Nau. loco cit. num. 115.

Octauo quæritur, quæ ſunt cauſæ conſcientiæ ſcrupuloſæ? Reſpondetur ex Diu. Antonin. loc. citat. cap. 10. §. 10. Nauar. loc. cit. notab. 3. quod ſunt multæ, quas ibi videas.

Nono quæritur obiter ex hoc, quid ſit caſus conſcientiæ? Reſpondetur, quod eſt quæſtio facta de moribus, vel quæſitum circa mores. ita Sylueſt. in verſ. caſus primo initio.

Decimo quæritur, vtrum ea die qua quis confitetur peccata ſua, vel etiam communicat, liceat ludere? Reſpondetur, quod ſic, ludis honeſtis recreationis cauſa. Nauar. in cap. conſiderat. §. cantus, num. 4. de p. diſt. 5.

His alijſque à me dictis dicendiſue, ſit ſemper honor, & gloria Sanctiſſimæ Trinitati, Beatæ Mariç Virgini, ac Beato Ambroſio Doctori, & Maximo Eccleſiæ pœnitentiario, cuius hodie feſtum recolitur, quod eſt die ſeptima Decembris 1595. quando huic operi finem

nem dedi, cum in eo fere tres annos consumpserim. Supponendo omnia, & singula censuræ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Histor. Trip. lib. 9. cap. 30.

Illud vnum beneuolum admonendo lectorem, me, quoad potui, conatum fuisse studere breuitati, & compendio, scientem id plurimum placere modernis, solum contentum conclusionibus, & responsionibus, ac decisionibus Doctorum. Qui plura per extensum cupiet videre, recurrat ad Doctores citatos.

F I N I S.

INDEX RERVM NOTABILIVM

Practicæ Pœnitentialis.

A

Au-

Aegrotus

B

C

Con-

mortaliter

Con-

Clerici

Deus

D

Exa-

Gra-

G

H

Impe-

Ius

&

Ministri,

N

O

Pæni-

INDEX.

P

confi-

Pote-

ℳPna

Q

R

Sacer-

T

V

Vni-

da,

Indicis rerum magis notabilium finis.

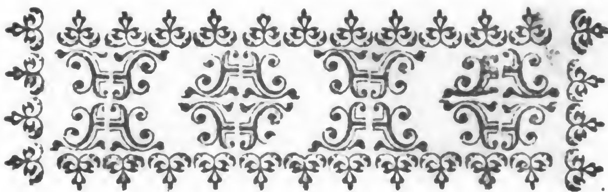

ERRATA SIC CORRIGITO.

Pagina 34. linea 7. ſanefactio, leg. ſatisfactio. pag. 36. lin.7. vſitatus, leg. vſitatum. pag.43. lin.12. peccare, leg. peccandi. pag.55. lin.22. peccatis non incitatiuis. leg. peccatis incitatiuis. idem lin.24. cernis, leg. carnis. pag.68. lin.7. reſponſionibus, leg. impugnationibus. pag.70. lin.5. demiſſa, leg. remiſſa. pag.72. lin.7. quoſdas, leg. quoſdam. pag 73. lin.1. tant, leg. tantam. pag.79. lin.17. conciones, leg concionem. Idem, lin.20. mortalem, leg. mortale. pag.80. lin. vlt. concorunt, leg. concurrunt. pag.114. lin.6. nol, leg. nos. pag.117. lin.21. ſanctificat, leg. lucrificat. pag.128. lin.24. ictus, leg. ictibus. pag.134. lin.11. ſacrum, leg. ſacram. Ibidem. lin. 24. conſuratum, leg. conſecratam. pag.135. lin. 9. quod vtrumque eſſe, leg. quando vtrumque eſt. pag.164. lin. 3. perijt, leg. petijt. pag.165. lin. vlt. honore, leg. honoris. pag. 208. lin.3. tellet, leg. vellet. pag.220. lin. vlt. diſcenderent, leg. diſcederent. pag. 221. lin. 1. traderent, leg. traherent. Ibidem. redirient, leg. redirent. pag.226. lin.14. nequiri, leg. requiri. pag. 228. lin. 26. Guardianibus, leg. Guardianis. pag.241. lin.12. imitatur, leg. irritatur. pag.242. lin.13 contractus, leg. contactus. Idem. lin. 15. contractum, leg. contactum. pag. 253. lin.26. quia peccatum, leg. quia ſi peccatum. pag. 257. lin.10. excommunicato non, leg. excommunicato ſumere non. pag.275. lin. 11. quia non reuelauit, leg. quia reuelauit. pag. 284. titulum, leg. titulus. pag 286. lin. vlt. lidcet ſitaratus, leg. licet ſit paratus. pag. 306. lin. vlt. miſceatur, leg. miſcentur. pag.308 lin.24. ſubtractio, leg. ſubtractionem. pag.313. lin.2. autem, leg. quando. pag.315. lin.14. ado, leg. addo. pag. 316. qui, leg. quid. Idem lin. 25. eſumandus, leg. exhumandus. pag.351. lin. dico, leg. duo. pag.356. lin. 9. inuentam, leg. iniunctam. pag.359. lin. 4. beneficiatis, leg. beneficiatus, pag.366. lin.2. qui, leg. quæ. Ibid. eius, leg. eis, Ibid. lin.5. monendo, leg. manendo. pag.367. lin.18. vitantur.

tantur,leg.vtantur, pag,370.lin.12.frequentaretur,leg. frequentare. Ibid.lin.22. si adsit, leg. si non adsit. pag. 375. lin.3. inueniat, leg. interueniat. pag. 379. lin. 9. ver.leg.mer. pag.380,lin.9.indoleuit.leg.inoleuit.Ibid. 17. factum,leg.facta.Ibid.lin.vlt.sanctæ,leg.sancti.pag. 381.lin.12.vram, leg.vtrum. pag. 383. lin.9. gloriatur, leg. gloriantur. pag.384. lin.24. pænitentiam, leg. pænitentem.

REGESTVM.

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd.

Omnia ſunt folia integra.

ROMÆ, Ex Typographia Gulielmi Facciotti.
M. D. XCVII.

Dono Typographi in folijs solutis die viii. Junij,
CIↃ. IↃ. XCVII.

